

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

**Η ΧΩΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΘΗΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΣΤΙΣ
ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΕΣ ΔΙΟΔΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗ
ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2014-2019**

**Επιμέλεια: ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ ΕΥΘΑΛΙΑ
Επίβλεψη: ΜΑΡΙ-ΝΟΕΛ ΝΤΥΚΕΝ**

[Διπλωματική Εργασία]

**Η Χωρική Ανάλυση της Θνησιμότητας στις Διεθνείς Μεταναστευτικές Διόδους
για τη Χρονική Περίοδο 2014-2019.**

Επιμέλεια Εργασίας:
Βασιλειάδου Θάλεια

A.M.: 0316020

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:
Marie Noelle Duquenne

Φωτογραφία Εξωφύλλου: **Mathieu Willcocks**

Βόλος, Ιούνιος 2021

*Στην αδελφή μου, Χρύσα, και στους γονείς μου,
που μου έμαθαν να οραματίζομαι έναν καλύτερο κόσμο...*

*Για όλους τους απρόμητους ανθρώπους που ξεκίνησαν ένα ταξίδι με μεγάλα όνειρα,
αλλά δεν έφτασαν ποτέ.*

Βεβαιώνω ότι η παρούσα εργασία είναι δική μου, δεν έχει συγγραφεί από άλλο πρόσωπο με ή χωρίς αμοιβή, δεν έχει αντιγραφεί από δημοσιευμένη ή αδημοσίευτη εργασία άλλου και δεν έχει προηγουμένως υποβληθεί για βαθμολόγηση στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας ή αλλού.

Βεβαιώνω ότι είμαι εν γνώσει των κανόνων περί λογοκλοπής του ΤΜΧΠΠΑ και ότι στο πλαίσιο αυτού έχουν τηρηθεί όλοι οι κανόνες κατά την ακαδημαϊκή δεοντολογία, σχετικά με αναφορές, βιβλιογραφία, κ.λπ., τόσο από έντυπες όσο και από ηλεκτρονικές πηγές. Σε περίπτωση λογοκλοπής αποδέχομαι όλες ανεξαιρέτως τις ποινές που προβλέπουν οι εκάστοτε Κανονισμοί του ΠΘ ή και του ΤΜΧΠΠΑ.

Η δηλούσα

Βασιλειάδου Ευθαλία

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι άνθρωποι μετακινούνται από την αρχή της ύπαρξής τους. Οι λόγοι μπορεί να είναι διάφοροι. Στην αρχαιότητα, η κινητήρια δύναμη ήταν αποκλειστικά οι πρώτες ύλες που χρειάζεται ο άνθρωπος για να επιβιώσει. Έτσι, οι άνθρωποι μετακινούνταν σε νομάδες ώστε να βρουν ένα μέρος όπου θα προστατεύονται από την άγρια φύση και ταυτόχρονα θα τους προσφέρει πρόσβαση σε νερό και τροφή. Η μετανάστευση συνεχίζεται καθ' όλες τις περιόδους της ανθρώπινης ιστορίας και έχει αντίκτυπο στην οικονομική, επιστημονική και πολιτισμική εξέλιξη του ανθρώπου. Με την ανταλλαγή πληροφοριών και τη διάδοση της γνώσης και των εμπειριών, οι άνθρωποι κατάφεραν όλα όσα μας είναι γνωστά σήμερα.

Στη σύγχρονη ιστορία, οι άνθρωποι ξεκίνησαν να μετακινούνται για εύρεση εργασίας και για καλύτερες συνθήκες διαβίωσης από φτωχότερες προς πλουσιότερες χώρες. Οι μετακινήσεις αυτές είναι συνδεδεμένες με την ανάπτυξη του παγκόσμιου Βορρά και την προσέλκυση ατόμων από τον παγκόσμιο Νότο. Ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούν σε κάθε χρονική περίοδο, διαφοροποιούνται και οι επιλεγόμενοι προορισμοί των ατόμων.

Ένας άλλος λόγος ο οποίος ωθεί ανθρώπους προς τη μετανάστευση είναι οι διαμάχες και οι συγκρούσεις στη χώρα προέλευσης. Η απουσία ειρήνης και ελευθερίας σε μία περιοχή είναι φυσιολογικό να γεννά προβλήματα και ανεπιθύμητες καταστάσεις που συνεπάγονται άσχημες συνθήκες διαβίωσης, αβεβαιότητα για το μέλλον και πολλούς κινδύνους. Έτσι, οι συγκρούσεις είναι ένας από τους κυριότερους παράγοντες απώθησης που συναντώνται στον κόσμο.

Στις μέρες μας, εκτιμάται ότι υπάρχουν παγκοσμίως 244 εκατομμύρια μετανάστες, άνθρωποι δηλαδή οι οποίοι για κάποιον - οποιοδήποτε - λόγο εγκατέλειψαν τη χώρα τους στην προσπάθεια αναζήτησης για μια καλύτερη ζωή. Η μετανάστευση είναι μια τόσο πολύπλοκη διαδικασία διότι είναι πολυδιάστατη και τα κριτήρια για κάθε άτομο είναι διαφορετικά (Council of Europe, 2018).

Η λεγόμενη «μεταναστευτική κρίση» που ξέσπασε το 2015 άλλαξε πολύ τα παγκόσμια δεδομένα και γέννησε έντονες ροές σε όλο τον πλανήτη. Οι ροές αυτές προκάλεσαν με τη σειρά τους πολλές αλλαγές στις κοινωνίες των χωρών προέλευσης, διέλευσης και προορισμού. Πόσο διαφορετικός θα ήταν ο κόσμος που ξέρουμε σήμερα αν η μετανάστευση ήταν ελεύθερη; Γιατί συμβαίνει η παράτυπη μετανάστευση; Γιατί υπάρχει ξενοφοβία και ρατσισμός; Γιατί σκοτώνονται τόσοι άνθρωποι καθημερινά και γιατί οι πολιτικές που θεσμοθετούνται από τα κράτη δεν καταφέρνουν να λύσουν τα προβλήματα της μετανάστευσης;

Λέξεις-κλειδιά: Μετανάστευση, Διεθνής Μετανάστευση, Παράτυπη Μετανάστευση, Μετανάστες, Πρόσφυγες, Θάνατοι, Παράγοντες Έλξης-Απόθησης.

ABSTRACT

Humans migrate from the beginning of their existence. The reasons may vary. In antiquity, the driving force was exclusively the raw materials a man needs to survive. Thus, people moved in nomads in order to find a place where they would be protected from the wild nature and at the same time this place could offer to them access to water and food. Migration continues throughout all the periods of human history and has an impact on the economic, scientific and cultural development of people. By exchanging information and disseminating knowledge and experiences, people have achieved everything we know today.

In modern history, people have started moving for work from poor to rich countries to achieve better living conditions. These movements are linked to the development of the global North and the attraction of individuals from the global South. Depending on the conditions prevailing in each time period, the selected destinations of the individuals also differ.

Another reason why people are pushed to immigrate are the conflicts in the country of origin. Lack of peace and freedom in an area creates problems and side effects that lead to poor living conditions, uncertainty about the future and many dangers. Thus, conflicts are one of the main repulsive factors encountered in the world.

Nowadays, it is estimated that there are 244 million immigrants worldwide, that is, people who for some reason left their country in search of a better life. Immigration is such a complex procedure because it is multidimensional and the criteria for each person are different (Council of Europe, 2018).

The so-called “migration crisis” that broke out in 2015 changed the global data and created strong flows all over the world. These flows have caused many changes in the societies of the countries of origin, transit and destination. How different would be the world we know today if immigration was free? Why does irregular migration occur? Why is there xenophobia and racism? Why are so many people being killed every day and why are state-sponsored policies failing to solve immigration problems?

Keywords: Migration, International Migration, Irregular Migration, Migrants, Refugees, Deaths, Push and Pull Factors.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ -----	7 -
ABSTRACT -----	8 -
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ -----	12 -
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ -----	12 -
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ -----	13 -
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΡΑΤΩΝ -----	14 -
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ -----	16 -
ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΟ -----	17 -
[1] ΕΙΣΑΓΩΓΗ -----	19 -
[1.1] ΒΑΣΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ -----	20 -
[1.2] ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ -----	20 -
[2] ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ -----	23 -
[2.1] ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΥΣ ΌΡΟΥΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ -----	23 -
[2.2] ΔΙΕΘΝΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ -----	24 -
[2.3] ΈΘΝΗ-ΚΡΑΤΗ ΚΑΙ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ -----	25 -
[2.4] ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΈΛΞΗΣ-ΑΠΩΘΗΣΗΣ (PUSH-PULL FACTORS)-----	27 -
[2.5] Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΩΣ ΚΡΙΣΗ-----	31 -
[2.6] Ο ΈΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ -----	32 -
[3] ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΕΔΟΜΕΝΑ -----	35 -
[3.1] ΜΕΘΟΔΟΣ ΈΡΕΥΝΑΣ-----	35 -
[3.2] Ο ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ (ΙΟΜ)-----	35 -
[3.3] MISSING MIGRANTS PROJECT -----	36 -
[3.4] ΔΕΔΟΜΕΝΑ-----	36 -
[3.5] ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ -----	38 -
[3.6] Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΥΠΟ ΜΕΛΕΤΗ-----	39 -
[4] ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ -----	41 -
[4.1] Η ΚΑΡΑΪΒΙΚΗ ΩΣ ΣΗΜΕΙΟ ΔΙΕΛΕΥΣΗΣ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΗΔΕΝΙΚΗΣ ΑΝΟΧΗΣ ΤΟΥ TRUMP -----	49 -
[4.2] ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ TRUMP ΚΑΙ Η ΑΠΕΛΑΣΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ- 51 -	
[4.3] Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗ ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ, Η ΕΞΑΡΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΡΟΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΟΛΟΜΒΙΑ ΚΑΙ Η LGBTQ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗ-----	53 -
[4.4] Η ΠΑΡΑΤΥΠΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΠΑΤΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΤΑ ΣΥΝΟΡΑ ΜΕΤΑΞΥ ΗΠΑ-ΜΕΞΙΚΟΥ -----	57 -
[4.5] Η ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΝΤΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΝ-----	60 -
[4.6] ΟΙ ΕΝΤΟΝΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΕΣ ΡΟΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΣΙΑ ΣΕ ΑΝΤΙΔΙΑΣΤΟΛΗ ΜΕ ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΠΟΣΟΣΤΑ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΡΙΩΝ-----	62 -
[4.7] ΟΙ ΑΓΝΟΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΗΣ ΝΟΤΙΑΣ ΑΣΙΑΣ -----	64 -
[4.8] Ο ΚΥΡΙΑΡΧΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΝΟΤΙΟ-ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΣΙΑΣ ΣΤΗ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΣΕ ΑΝΤΙΘΕΣΗ ΜΕ ΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΤΗΣ ΝΟΤΙΑΣ ΑΣΙΑΣ -----	68 -
[4.9] ΟΙ ΔΙΑΜΑΧΕΣ ΣΤΗ ΛΩΡΙΑΑ ΤΗΣ ΓΑΖΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΑΞΕΙΣ ΒΙΑΣ ΣΤΟ ΙΡΑΚ -----	72 -

[4.10] Η ΣΥΝΕΧΩΣ ΑΥΞΑΝΟΜΕΝΗ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΩΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ-----	- 75 -
[4.11] Η ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΘΑΛΑΣΣΑ ΩΣ ΠΥΛΗ ΕΙΣΟΔΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ-----	- 79 -
[4.12] Η ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΒΟΡΕΙΑ ΑΦΡΙΚΗ -----	- 83 -
[4.13] ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΣΤΑΘΕΙΑΣ, ΤΩΝ ΕΘΝΟ-ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΑΧΕΩΣ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΩΝ ΣΤΗΝ ΥΠΟΣΑΧΑΡΙΑ ΑΦΡΙΚΗ -----	- 86 -
[4.14] Η ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΔΡΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΣΟΜΑΛΙΑ ΚΑΙ Η ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΣΤΡΑΤΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ -----	- 89 -
[5] ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ-----	- 111 -
[5.1] ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ Ε.Ε. -----	111 -
[5.2] Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕΤΑΞΥ Ε.Ε. ΚΑΙ ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΩΝ ΚΡΑΤΩΝ -----	112 -
[5.3] ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ TRUMP ΣΤΑ ΣΥΝΟΡΑ ΜΕΤΑΞΥ ΗΠΑ-ΜΕΞΙΚΟΥ -----	112 -
[6] ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-----	- 115 -
[7] ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-----	- 118 -

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1: Ποσοστά Θανόντων ανά Περιοχή, 2014-2019.....	- 41 -
Γράφημα 2: Ποσοστά θανόντων ανά περιοχή 2014.....	- 42 -
Γράφημα 3: Ποσοστά θανόντων ανά περιοχή 2015.....	- 43 -
Γράφημα 4: Ποσοστά θανόντων ανά περιοχή 2016.....	- 44 -
Γράφημα 5: Ποσοστά θανόντων ανά περιοχή 2017.....	- 45 -
Γράφημα 6: Ποσοστά θανόντων ανά περιοχή 2018.....	- 46 -
Γράφημα 7: Ποσοστά θανόντων ανά περιοχή 2019.....	- 47 -
Γράφημα 8. Καραϊβική: Σύνολα Θανόντων 2014-2019.....	- 49 -
Γράφημα 9. Καραϊβική: % Θανόντων ανά αιτία θανάτου 2014-2019.....	- 50 -
Γράφημα 10. Κεντρική Αμερική: Σύνολα Θανόντων 2014-2019.....	- 51 -
Γράφημα 11. Κεντρική Αμερική: % Θανόντων ανά αιτία θανάτου 2014-2019.....	- 52 -
Γράφημα 12. Νότια Αμερική: Σύνολα Θανόντων 2014-2019.....	- 54 -
Γράφημα 13. Νότια Αμερική: % Θανόντων ανά αιτία θανάτου 2014-2019.....	- 55 -
Γράφημα 14: Ανθρωποκτονίες ανά 100.000 άτομα ανά χώρα.....	- 56 -
Γράφημα 15. Σύνολα ΗΠΑ-Μεξικού: Σύνολα Θανόντων 2014-2019.....	- 57 -
Γράφημα 16. Σύνολα ΗΠΑ-Μεξικού: % Θανόντων ανά αιτία θανάτου 2014-2019.....	- 58 -
Γράφημα 17. Κεντρική Ασία: Σύνολα Θανόντων 2014-2019.....	- 60 -
Γράφημα 18. Ανατολική Ασία: Σύνολα Θανόντων 2014-2019.....	- 63 -
Γράφημα 19. Ανατολική Ασία: % Θανόντων ανά αιτία θανάτου 2014-2019.....	- 64 -
Γράφημα 20. Νότια Ασία: Σύνολα Θανόντων 2014-2019.....	- 65 -
Γράφημα 21. Νότια Ασία: % Θανόντων ανά αιτία θανάτου 2014-2019.....	- 65 -
Γράφημα 22. Νότιο-Ανατολική Ασία: Σύνολα Θανόντων 2014-2019.....	- 68 -
Γράφημα 23. Νότιο-Ανατολική Ασία: % Θανόντων ανά αιτία θανάτου 2014-2019.....	- 69 -
Γράφημα 24. Μέση Ανατολή: Σύνολα θανόντων 2014-2019.....	- 72 -
Γράφημα 25. Μέση Ανατολή: % θανόντων ανά αιτία θανάτου 2014-2019.....	- 74 -
Γράφημα 26. Ευρώπη: Σύνολα θανόντων 2014-2019.....	- 75 -
Γράφημα 27. Ευρώπη: % ανά αιτία θανάτου 2014-2019.....	- 76 -
Γράφημα 28. Μεσόγειος: Σύνολα θανόντων 2014-2019.....	- 79 -
Γράφημα 29: Οι κορυφαίες 5 εθνικότητες που φτάνουν στην Ευρώπη δια θαλάσσης.....	- 81 -
Γράφημα 30. Μεσόγειος: % ανά αιτία θανάτου.....	- 81 -
Γράφημα 31. Βόρεια Αφρική: Σύνολα θανόντων 2014-2019.....	- 83 -
Γράφημα 32. Βόρεια Αφρική: % θανόντων ανά αιτία θανάτου 2014-2019.....	- 85 -
Γράφημα 33. Υποσαχάρια Αφρική: Σύνολα θανόντων 2014-2019.....	- 86 -
Γράφημα 34. Υποσαχάρια Αφρική: % θανόντων ανά αιτία θανάτου 2014-2019.....	- 88 -
Γράφημα 35. Κέρας Αφρικής: Σύνολα θανόντων 2014-2019.....	- 90 -
Γράφημα 36. Κέρας Αφρικής: % ανά αιτία θανάτου 2014-2019.....	- 91 -

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Περιοχές Αντλησης Δεδομένων.....	- 36 -
Πίνακας 2: Ποσοστό Θανόντων στην Αμερική ανά αιτία θανάτου: Τριετίες μεταξύ 2014-2019.....	- 94 -
Πίνακας 3: Ποσοστό Θανόντων στην Ασία και Νότια Αφρική ανά αιτία θανάτου: Τριετίες μεταξύ 2014-2019.....	- 97 -
Πίνακας 4: Ποσοστό Θανόντων στην Ευρώπη, Βόρεια Αφρική και Μεσόγειο ανά αιτία θανάτου: Τριετίες μεταξύ 2014-2019.....	- 100 -

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ

Χάρτης 1: Καθαρή Μετανάστευση 2017 -----	25 -
Χάρτης 2: Μεταναστευτικές Ροές από και μέσω του Μεξικού προς τις ΗΠΑ (νότιο-δυτικά σύνορα)-----	59 -
Χάρτης 3: Οι μεταναστευτικές διαδρομές των εργατών και εργατριών από τη Νοτιο Ασία -	66 -
Χάρτης 4: Οι μεταναστευτικές διαδρομές στη νοτιοανατολική Ασία -----	70 -
Χάρτης 5: Αγνοούμενα Παιδιά στις Ευρωπαϊκές Χώρες Υποδοχής 2018-2020 -----	78 -
Χάρτης 6: Πρόσφυγες και Μετανάστες σε επικίνδυνες θαλάσσιες διαδρομές προς την Ευρώπη -----	80 -
Χάρτης 7: Πρόσφυγες και Μετανάστες που φτάνουν στην Ευρώπη μέσω θαλάσσης (Ιανουάριος-Ιούνιος 2015)-----	82 -
Χάρτης 8: Θάνατοι / Εξαφανίσεις στο σύνολο των μεταναστών στην περιοχή της Μεσογείου- 102 -	
Χάρτης 9:Θάνατοι / Εξαφανίσεις στο σύνολο των μεταναστών στην περιοχή της Βόρειας Αφρικής -----	103 -
Χάρτης 10: Θάνατοι / Εξαφανίσεις στο σύνολο των μεταναστών στην περιοχή της Καραϊβικής και της Κεντρικής Αμερικής-----	104 -
Χάρτης 11: Θάνατοι / Εξαφανίσεις στο σύνολο των μεταναστών στην περιοχή της Υποσαχάριας Αφρικής -----	105 -
Χάρτης 12: Θάνατοι / Εξαφανίσεις στο σύνολο των μεταναστών στην περιοχή της Μέσης Ανατολής και του Κέρατος της Αφρικής -----	106 -
Χάρτης 13: Θάνατοι / Εξαφανίσεις στο σύνολο των μεταναστών στις περιοχές Αφρική, Ευρώπη, Μεσόγειο, Μέση Ανατολή και Νοτιοανατολική Ασία -----	107 -
Χάρτης 14: Θάνατοι / Εξαφανίσεις στο σύνολο των μεταναστών στις περιοχές Βόρεια Αμερική, Κεντρική Αμερική, Νότια Αμερική και Καραϊβική -----	108 -
Χάρτης 15: Θάνατοι / Εξαφανίσεις στο σύνολο των μεταναστών στις περιοχές Μέση Ανατολή, Νοτιοανατολική Ασία και Νότια Ασία -----	109 -

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΡΑΤΩΝ

AMERICAS				
Caribbean	Central America	North America	South America	USA-Mexico Border
Anguilla	Belize	Bermuda	Argentina	Mexico
Antigua and Barbuda	Costa Rica	Canada	Bolivia	USA
Aruba	El Salvador	Greenland	Bouvet Island	
Bahamas	Guatemala	Mexico	Brazil	
Barbados	Honduras	Saint Pierre and Miquelon	Chile	
Bonaire, Sint Eustathius and Saba	Nicaragua	USA	Colombia	
British Virgin Islands	Panama		Ecuador	
Caribbean Netherlands			Falkland Islands	
Cayman Islands			French Guiana	
Cuba			Guyana	
Curaçao			Paraguay	
Dominica			Peru	
Dominican Republic			South Georgia and the South Sandwich Islands	
Grenada			Suriname	
Guadeloupe			Uruguay	
Haiti			Venezuela	
Jamaica				
Martinique				
Montserrat				
Netherland Antilles				
Puerto Rico				
Saint Barthélemy				
Saint Kitts and Nevis				
Saint Lucia				
Saint Martin				
Saint Vincent and the Grenadines				
Sint Maarten				
Trinidad and Tobago				
Turks and Caicos				
US Virgin Islands				

ASIA				
South Asia	East Asia	Southeast Asia	Central Asia	Middle East
Afghanistan	China	Brunei	Kazakhstan	Akrotiri and Dhekelia
Bangladesh	Hong Kong	Cambodia	Kyrgyz Republic	Bahrain
Bhutan	Macau	Indonesia	Tajikistan	Cyprus
India	Japan	Laos	Turkmenistan	Egypt
Maldives	Mongolia	Malaysia	Uzbekistan	Iran
Nepal	North Korea	Myanmar		Iraq
Pakistan	South Korea	Philippines		Israel
Sri Lanka	Taiwan	Singapore		Jordan
		Thailand		Kuwait
		Timor-Leste		Lebanon
		Vietnam		Oman
				Palestine
				Qatar
				Saudi Arabia
				Syria
				Turkey
				United Arab Emirates
				Yemen

AFRICA		
North Africa	Sub-Saharan Africa	Horn of Africa
Algeria	Angola	Djibouti
Ceuta	Benin	Eritrea
Egypt	Botswana	Ethiopia
Libya	Burkina Faso	Somalia and Somaliland
Melilla	Burundi	South Sudan
Morocco	Cameroon	Sudan
Tunisia	Cape Verde	
Western Sahara/Sahrawi Arab Democratic Republic	Central African Republic	
	Chad	
	Comoros	
	Democratic Republic of the Congo	
	Djibouti	
	Equatorial Guinea	
	Eritrea	
	Eswatini	
	Ethiopia	
	Gabon	
	Gambia	
	Ghana	
	Guinea	
	Guinea-Bissau	
	Ivory Coast	
	Kenya	
	Lesotho	
	Liberia	
	Madagascar	
	Malawi	
	Mali	
	Mauritania	
	Mauritius	
	Mozambique	
	Namibia	
	Niger	
	Nigeria	
	Republic of the Congo	
	Rwanda	
	São Tomé and Príncipe	
	Senegal	
	Seychelles	
	Sierra Leone	
	Somalia	
	South Africa	
	South Sudan	
	Sudan	
	Tanzania	
	Togo	
	Uganda	
	Zambia	
	Zimbabwe	

EUROPE	
Europe	Mediterranean
Austria	Algeria
Belgium	Egypt
Bulgaria	Greece
Croatia	Italy
Cyprus	Libya
Czech Republic	Malta
Denmark	Morocco
Estonia	Spain
Finland	Syria
France	Tunisia
Germany	Turkey
Greece	
Hungary	
Ireland	
Italy	
Latvia	
Lithuania	
Luxembourg	
Malta	
Netherlands	
Poland	
Portugal	
Romania	
Slovakia	
Slovenia	
Spain	
Sweden	

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους όσους συνέβαλλαν στην εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας με οποιοδήποτε τρόπο.

Πρωτίστως, ευχαριστώ θερμά την καθηγήτριά μου, κυρία Μαρί-Νοέλ Ντυκέν και τον κύριο Δημήτριο Καρκάνη, Μεταδιδακτορικό Ερευνητή του ΤΜΧΠΠΑ, χωρίς τη βοήθεια των οποίων αυτή η εργασία δε θα είχε πραγματοποιηθεί. Ευχαριστώ την κυρία Ντυκέν για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε εξ αρχής, για την υποστήριξή της και τη βοήθεια που μου προσέφερε πρόθυμα όλο αυτό το διάστημα. Ευχαριστώ και τον κύριο Δ. Καρκάνη για την εξαιρετική συνεργασία, την υπομονή του και τις χρήσιμες συμβουλές του που με καθοδηγούσαν όλους αυτούς τους μήνες της συγγραφής της διπλωματικής μου εργασίας. Τον ευχαριστώ, επίσης, για τη συνεχή υποστήριξη και συμπαράστασή του, καθώς και για το αμείωτο ενδιαφέρον που έδειξε καθ' όλη αυτή την περίοδο, αλλά και για την άμεση ανταπόκρισή του - παρά τις δυσκολίες της εξ αποστάσεως επικοινωνίας μας - κάθε φορά που χρειάστηκα τη βοήθειά του.

Ακόμη, θέλω να ευχαριστήσω την οικογένειά μου που με υποστήριζε και με υποστηρίζει ασταμάτητα κατά την εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας και των σπουδών μου και βρίσκεται πάντα δίπλα μου να στηρίζει όλες μου τις αποφάσεις και να με βοηθά να πετυχαίνω τους στόχους μου.

Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω όλους/ες τους φίλους και τις φίλες μου που μου χάρισαν με την παρέα τους τα πιο όμορφα και γλυκά φοιτητικά χρόνια που θα μπορούσα να ζητήσω και πορευόμασταν μαζί σε αυτό το όμορφο ταξίδι.

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΟ

Στην αγγλική γλώσσα:

CMD: Common Mental Disorders
DHS: Department of Homeland Security
FAO: Food and Agriculture Organization
ICRC: International Committee of the Red Cross
IFHS: Iraq Family Health Survey
ILO: International Labor Organization
IOM: International Organization for Migration
LGBTI: Lesbian Gay Bisexual Transgender Intersex
LGBTQ: Lesbian Gay Bisexual Transgender Queer/Questioning
MENA: Middle East North Africa
OAU: Organization of African Unity
OCHA: Office for the Coordination of Humanitarian Affairs
SSA: Sub-Saharan Africa
UNDP: United Nations Development Program
UNFPA: United Nations Population Fund
UN-Habitat: United Nations Human Settlements Program
UNHCR: United Nations High Commissioner for Refugees
UNICEF: United Nations International Children's Emergency Fund
UNODC: United Nations Office on Drugs and Crime
UNOPS: United Nations Office for Project Services
UNV: United Nations Volunteers
WFP: World Food Program
WHO: World Health Organization

Στην ελληνική γλώσσα:

ΑΕΠ: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΔΟΜ: Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης
ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΣΣΔ: Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών
ΗΠΑ: Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
ΟΗΕ: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

Στη γαλλική γλώσσα:

MSF: Médecins Sans Frontières

[Εισαγωγή]

[1] ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο ρυθμός με τον οποίο αλλάζει ο κόσμος γύρω μας είναι ασύλληπτος. Κάθε μέρα συμβαίνουν τόσα καινούργια πράγματα, τα περισσότερα εκ των οποίων δε θα μάθουμε ποτέ παρά την τεχνολογική εξέλιξη που κάνει δυνατή την ενημέρωση σε πραγματικό χρόνο σε κάθε γωνιά της γης. Η παγκοσμιοποίηση έχει συμβάλλει σε αυτό και έχει διττή σημασία για τις κοινωνίες και τους ανθρώπους.

Η αστικοποίηση έχει προκαλέσει τις περισσότερες μετακινήσεις παγκοσμίως. Η συνεχής ανάπτυξη των πόλεων, οι θέσεις εργασίας που προσφέρονται σε αυτές, η ανάγκη των ανθρώπων να ανήκουν σε ένα σύνολο και οι φιλοδοξίες τους είναι μόνο κάποιοι από τους λόγους που οι άνθρωποι όλο και περισσότερο εγκαταλείπουν την ύπαιθρο και εγκαθίστανται στα μεγάλα αστικά κέντρα. Οι μετακινήσεις αυτές ήταν πάντα και συνεχίζουν να είναι ακόμα και σήμερα η συχνότερη μορφή μετανάστευσης. Παρόλα αυτά, επειδή συμβαίνει εντός των συνόρων των κρατών δεν παίρνει τόσο μεγάλες διαστάσεις από τις κυβερνήσεις όσο η διεθνής μετανάστευση.

Η διεθνής μετανάστευση έχει μονοπωλήσει την προσοχή όλων τις τελευταίες δεκαετίες. Οι έντονες ροές από την Ανατολική προς τη Δυτική Ευρώπη που εκτιμάται ότι συνολικά για τα τελευταία 25 χρόνια αγγίζει τα 20 εκατομμύρια άτομα, η συνεχής μετανάστευση από τις χώρες της Λατινικής Αμερικής προς τις ΗΠΑ και τα τελευταία χρόνια οι ροές προσφύγων προς την Ευρώπη που έχουν ταυτιστεί με την μεταναστευτική κρίση, αποτελούν τις πιο πολυσυζητημένες περιπτώσεις μετακινήσεων στον κόσμο.

Η σχέση της μετανάστευσης με τη θνησιμότητα είναι κάτι που κατά τη γνώμη μου θα έπρεπε να μελετάται περισσότερο από την ακαδημαϊκή κοινότητα. Η θνησιμότητα συγκεκριμένα για τα άτομα που μεταναστεύουν παράτυπα αποτελεί ένα μέρος της καθημερινότητάς τους. Οι κίνδυνοι και οι δυσκολίες είναι αμέτρητες, ενώ καθημερινά παλεύουν κυριολεκτικά για την επιβίωση.

Γιατί όμως μεταναστεύουν οι άνθρωποι και ποιες είναι οι κινητήριες δυνάμεις που τους ωθούν στη μετανάστευση; Ποια η σύνδεση της θνησιμότητας με τη μετανάστευση και πόσο διαφοροποιείται ποιοτικά και ποσοτικά από περιοχή σε περιοχή;

Στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας αναλύεται η υπάρχουσα βιβλιογραφία. Γίνεται μια εισαγωγή καθώς εξηγούνται κάποιοι σημαντικοί ορισμοί της μετανάστευσης όπως η διαφορά μεταξύ μετανάστη, πρόσφυγα και αιτών άσυλο κ.ά. Επίσης, γίνεται μια σύντομη ιστορική αναδρομή της διεθνούς μετανάστευσης και στη συνέχεια εξετάζονται οι παράγοντες έλξης και απώθησης.

Το δεύτερο κεφάλαιο αφορά στη Μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την εκπόνηση της εργασίας και τα δεδομένα. Αναφέρονται οι βάσεις δεδομένων από τις οποίες αντλήθηκαν όλα τα δεδομένα, οι δείκτες που χρησιμοποιήθηκαν για τη δημιουργία των γραφημάτων και οι λόγοι για τους οποίους επιλέχθηκε η συγκεκριμένη χρονική περίοδος για να μελετηθεί.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται όλα τα αποτελέσματα της μελέτης με τη βοήθεια γραφημάτων που έχουν προκύψει από την επεξεργασία των πρωτογενών δεδομένων, καθώς και μέσω χαρτών. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο γίνεται ταυτόχρονα με την παρουσίαση των αποτελεσμάτων και σχολιασμός αυτών, αλλά την ίδια στιγμή γίνεται και μια σύνδεση με τη βιβλιογραφία έτσι ώστε να επιτευχθεί μια αναλυτικότερη προσέγγιση σε κάθε υποπερίπτωση.

Το τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο έχει ως θέμα τις πολιτικές μετανάστευσης που έχουν θεσμοθετηθεί στις περιοχές με τις πιο έντονες ροές στον κόσμο και τις πιθανές επιπτώσεις που έχουν υπάρξει ανά περίπτωση. Η ανάλυση αυτή είναι πολύ σύντομη και στόχο έχει τον εντοπισμό των διαφορών των πολιτικών γραμμών πάνω στις οποίες κινούνται οι κυβερνήσεις των χωρών αυτών και πως αυτές επηρεάζουν τις μεταναστευτικές πολιτικές τους.

[1.1] Βασικά Ερωτήματα

Κάποια από τα κυριότερα ερωτήματα που επιχειρήθηκαν να απαντηθούν στην παρούσα εργασία είναι τα παρακάτω.

- Για ποιους λόγους συμβαίνει η παράτυπη μετανάστευση και ποια είναι τα κίνητρα της μετανάστευσης;
- Ποια είναι τα ποσοστά θνησιμότητας ανά μεταναστευτική δίοδο και ποιες οι κυριότερες αιτίες θανάτου;
- Ποια είναι η διαχρονική εξέλιξη της θνησιμότητας ανά περιοχή και ποιες οι τάσεις;
- Ποιες είναι οι πιο επικίνδυνες και θανατηφόρες διαδρομές στον κόσμο συνολικά και ανά έτος;
- Ποιοι είναι οι προορισμοί που προτιμώνται από τους μετανάστες κάθε περιοχής και γιατί;
- Τι είδους πολιτικές υιοθετούν οι περιοχές που παρουσιάζουν τις πιο έντονες ροές μεταναστών;

[1.2] Προστιθέμενη Αξία Εργασίας

Λόγω της έλλειψης δεδομένων και στοιχείων όσον αφορά στην καταγραφή της παράτυπης μετανάστευσης και τις απώλειες ανθρώπων που προκύπτουν από αυτή, ένα τέτοιο εγχείρημα για την μελέτη της θνησιμότητας μεταξύ των παράτυπων μεταναστών στις διεθνείς μεταναστευτικές δόδους παρουσιάζει αρκετές δυσκολίες. Αρχικά, ο IOM είναι ο μοναδικός οργανισμός που παρέχει τέτοια δεδομένα. Ακόμη και υπό αυτές τις συνθήκες, τα διαθέσιμα δεδομένα δεν έχουν αξιοποιηθεί επαρκώς σε ικανοποιητικό

βαθμό για την εξαγωγή συμπερασμάτων και την ανάλυση των τάσεων που υπάρχουν ανά περιοχή.

Η παράτυπη μετανάστευση δεν είναι κάτι που συμβαίνει σποραδικά, είναι παγκόσμιο φαινόμενο όπως και η σύνδεσή της με τη θνησιμότητα. Η παράτυπη μετανάστευση έχει πάρει πολύ μεγάλες διαστάσεις και είναι κάτι που αφορά όλους μας. Γι' αυτό το λόγο ακριβώς είναι πολύ σημαντικό να γίνονται γνωστά αυτά τα θέματα και όχι να αποσιωπώνται από τα μέσα ενημέρωσης και να παραποιούνται με σκοπό να κατευθύνουν τις μάζες. Για όλα τα παραπάνω, η παρούσα εργασία δίνει προστιθέμενη αξία στα δεδομένα, καθώς έχουν επεξεργαστεί, παρουσιαστεί, αναλυθεί και σχολιαστεί εκτενώς δίνοντας φως στην επικρατούσα κατάσταση.

[Βιβλιογραφική Ανασκόπηση]

[2] ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

[2.1] Εισαγωγή στους Όρους της Μετανάστευσης

Με τον όρο **Μετανάστευση** αναφερόμαστε στη μετακίνηση ατόμων (μετανάστες) από τον τόπο που διαμένουν μόνιμα σε κάποιο διαφορετικό μέρος εντός ή εκτός διεθνών συνόρων (International Organization for Migration, 2021). Ως **Εσωτερική μετανάστευση** ορίζεται η μετακίνηση ατόμων εντός ενός κράτους που συνεπάγεται την εγκατάστασή τους σε μια νέα προσωρινή ή μόνιμη κατοικία. Αντιθέτως, με τον όρο **Διεθνής μετανάστευση** αναφερόμαστε στη μετακίνηση ατόμων μακριά από τον τόπο συνήθους διαμονής τους και πέρα από τα διεθνή σύνορα προς μια χώρα της οποίας δεν είναι υπήκοοι (International Organization for Migration, 2015).

Μεταναστευτική ροή είναι το σύνολο των διεθνών μεταναστών που φθάνουν σε μια χώρα ή ο αριθμός των διεθνών μεταναστών που αναχωρούν από μια χώρα κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης περιόδου (United Nations Department of Economic and Social Affairs, 2012). Για στατιστικούς σκοπούς χρησιμοποιείται συχνά ο όρος **μεταναστευτικό απόθεμα** που αφορά στον συνολικό αριθμό διεθνών μεταναστών που βρίσκονται σε μια δεδομένη χώρα σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή (International Organization for Migration, 2015).

Σύμφωνα με τη Σύμβαση του 1951, ως **πρόσφυγες** ορίζονται τα άτομα των οποίων η ελευθερία και η ασφάλεια απειλούνται στη χώρα καταγωγής τους εξαιτίας φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής τους σε μια συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα ή πολιτικής τους γνώμης και αναγκάζονται να μεταναστεύσουν σε κάποια άλλη χώρα (United Nations, 1951).

Το άτομο που ζητά διεθνή προστασία υπάγεται στην κατηγορία **αιτών άσυλο**. Σε κάποιες χώρες ένας αιτών άσυλο είναι κάποιος του οποίου το αποτέλεσμα της αίτησης ασύλου δεν έχει ακόμη αποφασιστεί από τη χώρα στην οποία την υπέβαλε. Στο τέλος δεν θα αναγνωριστεί τελικά κάθε αιτών άσυλο ως πρόσφυγας, αλλά κάθε αναγνωρισμένος πρόσφυγας είναι αρχικά αιτών άσυλο (UNHCR, 2006). Τα άτομα που δεν θεωρούνται υπήκοοι οποιουδήποτε κράτους βάσει της νομοθεσίας τους ονομάζονται **ανιθαγενείς** (United Nations, 1954).

Στη βιβλιογραφία ως **μετατόπιση** αναφέρεται η μετακίνηση ατόμων που έχουν αναγκαστεί να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους ή τους τόπους συνήθους διαμονής τους, ιδίως ως αποτέλεσμα ή προκειμένου να αποφευχθούν επιπτώσεις ένοπλων συγκρούσεων, καταστάσεων γενικευμένης βίας, παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιώματα ή φυσικών/ανθρωπογενών καταστροφών (United Nations Commission on Human Rights, 1998).

Χώρα προέλευσης - χώρα υπηκοότητας ή πρώην συνήθους διαμονής προσώπου ή ομάδας ατόμων που έχουν μεταναστεύσει στο εξωτερικό, ανεξάρτητα από το εάν μεταναστεύουν τακτικά ή παράνομα. **Χώρα προορισμού** - μια χώρα που είναι ο προορισμός για ένα άτομο ή μια ομάδα ατόμων, ανεξάρτητα από το εάν μεταναστεύουν τακτικά ή παράνομα.

Χώρα διαμετακόμισης - η χώρα μέσω της οποίας ένα άτομο ή μια ομάδα προσώπων περνά σε οποιοδήποτε ταξίδι στη χώρα προορισμού ή από τη χώρα προορισμού στη χώρα προέλευσης ή της συνήθους διαμονής (UNHCR, 1990).

Ελεύθερη κυκλοφορία - ένα ανθρώπινο δικαίωμα που περιλαμβάνει τρία βασικά στοιχεία: την ελεύθερη κυκλοφορία εντός της επικράτειας μιας χώρας και την επιλογή της κατοικίας κάποιου, το δικαίωμα να εγκαταλείψει οποιαδήποτε χώρα και το δικαίωμα να επιστρέψει στη δική του χώρα (United Nations, 1948).

Τακτική μετανάστευση - Μετανάστευση που πραγματοποιείται σύμφωνα με τους νόμους της χώρας προέλευσης, διέλευσης και προορισμού. **Παράνομη μετανάστευση** - Μετακίνηση προσώπων που πραγματοποιούνται εκτός των νόμων, κανονισμών ή διεθνών συμφωνιών που διέπουν την είσοδο ή έξοδο από το κράτος προέλευσης, διέλευσης ή προορισμού. **Εργατική μετανάστευση** - Μετακίνηση προσώπων από το ένα κράτος στο άλλο ή εντός της χώρας κατοικίας τους, με σκοπό την απασχόληση. **Κλιματική μετανάστευση** - Η κυκλοφορία ενός ατόμου ή ομάδων προσώπων τα οποία, κυρίως για λόγους ξαφνικής ή προοδευτικής αλλαγής στο περιβάλλον λόγω της κλιματικής αλλαγής, υποχρεούνται να εγκαταλείψουν τη συνήθη κατοικία τους ή να επιλέξουν να το κάνουν, προσωρινά ή μόνιμα, εντός κράτους ή πέραν των διεθνών συνόρων (International Organization for Migration, 2018).

[2.2] Διεθνής Μετανάστευση

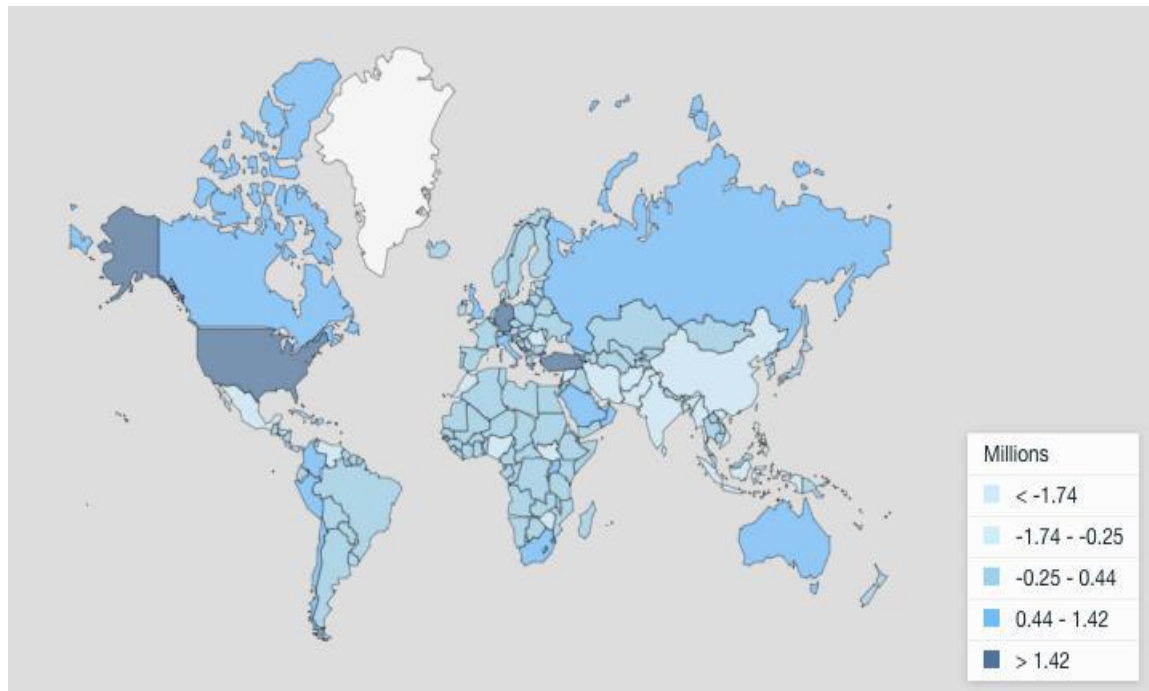
Η ιστορία της μετανάστευσης είναι η ιστορία των ανθρώπινων συνδέσεων. Η μετανάστευση, λοιπόν, είναι ένα ισχυρό στοιχείο στην παγκόσμια ιστορία ακριβώς επειδή προσδιορίζει τα σημεία επαφής μεταξύ λαών και εθνών (*Χάρτης 1*). Ο Pomeranz ισχυρίζεται ότι η ευρωπαϊκή μετανάστευση δεν ήταν ελεύθερη πριν από το 1800, όταν, εκτιμά, οι μετανάστες στην Αμερική ήταν κάτω από 1,5 εκατομμύριο, και τα δύο τρίτα των Άγγλων μεταναστών μετανάστευαν για εργασία (Moch, 2007; Pomeranz, 2000).

Η διεθνής μετανάστευση διαφέρει από όλες τις υπόλοιπες μορφές ανθρώπινης κινητικότητας διότι αναφέρεται σε ροές οι οποίες προϋποθέτουν την διάσχιση δύο ή περισσότερων κρατών. Κατά συνέπεια, δε μπορούμε να αγνοήσουμε την ιστορική-εθνοοικονομική σχέση που έχουν οι μετακινήσεις αυτές με τις σημαντικότερες πολιτικές που θεσπίζει ένα Έθνος-Κράτος (π.χ. εθνική ταυτότητα, ιθαγένεια, σύνορα). Η διεθνής μετανάστευση είναι ένα αποτέλεσμα της ίδρυσης των εθνών-κρατών και των συνόρων τους και ως εκ τούτου αποτελούν ένα πολύ πρόσφατο φαινόμενο στην ιστορία της ανθρωπότητας (Sutcliffe, 1998).

Ωστόσο, θα ήταν λάθος να υποθέσουμε ότι η μετανάστευση είναι ένα νέο φαινόμενο για την ανθρωπότητα. Το ανθρώπινο είδος υπάρχει εδώ και περίπου 150.000 χρόνια και μεταναστεύει καθ' όλη αυτή την περίοδο (Sutcliffe, 1998). Χάρη σε αυτήν την επίμονη συνήθεια, οι άνθρωποι πλέον κατοικούν σε κάθε πλευρά αυτού του πλανήτη. Το ανθρώπινο είδος ήταν κυρίως νομαδικό για περίπου 142.000 χρόνια, μέχρι πριν περίπου 8.000 χρόνια, όταν άρχισαν να εμφανίζονται οι πρώτες πόλεις και ο άνθρωπος υιοθέτησε έναν διαφορετικό τρόπο ζωής (Davis, 1955). Οι αγροτικές περιοχές είχαν προτεραιότητα ως χώροι εγκατάστασης των ανθρώπων μέχρι την πρώτη δεκαετία του 21ου αιώνα. Το 2010 ήταν η χρονιά κατά την οποία, για πρώτη φορά στην

ιστορία, το ποσοστό των κατοίκων στις πόλεις ξεπέρασε τον αγροτικό πληθυσμό του πλανήτη.

Χάρτης 1: Καθαρή Μετανάστευση 2017

Πηγή: The World Bank, 2019

Κατά συνέπεια, με δημογραφικούς όρους, το πιο σημαντικό πρότυπο ανθρώπινης κινητικότητας κατά τους δύο τελευταίους αιώνες δεν σχετίζεται με τη διεθνή μετανάστευση, αλλά με τις μετακινήσεις από αγροτικές περιοχές σε πόλεις εντός της ίδιας χώρας. Οι οργανισμοί προβλέπουν ότι αυτού του είδους οι μετακινήσεις θα συνεχίσουν να αποτελούν τη σημαντικότερη μετανάστευση στον κόσμο μέχρι και το 2050 (United Nations, 2015).

Εν ολίγοις, η αστικοποίηση παραμένει το πιο σημαντικό πρότυπο κινητικότητας τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά, αλλά παρόλα αυτά λαμβάνει πολύ λιγότερη προσοχή από τα μέσα ενημέρωσης απ' ότι η διεθνής μετανάστευση, και αυτό συμβαίνει καθαρά για πολιτικούς λόγους (Rogers, 2015). Από τα μέσα του 20ού αιώνα, διάφορες κυβερνήσεις έχουν χρησιμοποιήσει στρατηγικά τη διεθνή μετανάστευση για να κατευθύνουν τους πολίτες όσον αφορά σε θέματα γεωπολιτικής και φαίνεται ότι πέτυχαν την κινητοποίηση των μαζών στην οποία στόχευαν, αγγίζοντας βαθιά το συναίσθημα της εθνικής ιδιοκτησίας (Bigo, 2001).

[2.3] Έθνη-Κράτη και Ξενοφοβία

Η τρέχουσα αντίληψή μας για τη μετανάστευση, τα σύνορα και την ιθαγένεια θέτουν τις βάσεις τους πίσω στο 1789 και τη Γαλλική Επανάσταση (Hobsbawm, 1998; Zarata-Barrero, 2001), η οποία πυροδότησε την ίδρυση των εθνών-κρατών στη γεωπολιτική του παγκόσμιου συστήματος (Wallerstein, 2004).

Η ενοποίηση ενός έθνους απαιτεί τη γλωσσική, εθνοτική, θρησκευτική και καλλιτεχνική ομοιογένεια των κατοίκων του (Bloemraad et al., 2008; Hastings, 2000), που προήλθε από την «εθνική κουλτούρα». Για να προωθήσει την αίσθηση ότι τα άτομα ανήκουν σε διαφορετικούς λαούς και κοινωνικές ομάδες, το Κράτος δημιούργησε σύμβολα (σημαίες, ύμνους, ήρωες, μύθους) των οποίων σκοπός ήταν να αντικαταστήσουν τα ετερογενή θρησκευτικά και εθνοτικά αντικείμενα των τοπικών κοινοτήτων (Zapata-Barrero, 2010). Η αναζήτηση αυτής της εθνικής ομοιογένειας χρησιμοποιήθηκε για να δικαιολογήσει τη βίαιη καταστολή των εσωτερικών πολιτισμικών διαφορών και τη συστηματική επίθεση σε άλλες χώρες (Appadurai, 2006; Hastings, 2000; Hobsbawm, 1998).

Κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα και του πρώτου μισού του 20ου αιώνα, αυτή η εθνική πολιτιστική ομοιογένεια και κατ' επέκταση οι πολιτισμικές διαφορές θεωρήθηκαν ως «προκαθορισμένες από τη βιολογία» και οι «εθνικοί λαοί» θεωρούνταν ότι ανήκαν σε μία μόνο φυλή (διακρίνονταν από άλλες φυλές που ζούσαν σε εδάφη πέρα από τα εθνικά σύνορα της χώρας τους). Ως εκ τούτου, η απόρριψη αλλοδαπών (μεταναστών ή όχι) παρουσιαζόταν ως απόκλιση των «διαφορετικών», «επικίνδυνων» φυλών, οι οποίες θα μπορούσαν ενδεχομένως να απειλήσουν την εθνική ομοιογένεια. Μεταξύ 1870 και 1914, οι μύθοι της φυλετικής ομοιογένειας υιοθετήθηκαν από τα ευρωπαϊκά κράτη, αντιπαραθέτοντας την έννοια της ιθαγένειας για τη φυλή και την εθνικότητα (Zapata-Barrero, 2001). Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και λόγω των φρικαλεοτήτων που δικαιολογούνταν στη σύγκρουση, αυτές οι φυλετικές αντιλήψεις δέχτηκαν έντονη επίθεση και η ιθαγένεια σταδιακά αποφυλετικοποιήθηκε. Παρόλα αυτά, η αίσθηση της ταυτότητας και της ιδιοκτησίας των ανθρώπων συνδέεται ενεργά με ρατσιστικές ιδεολογίες.

Καθώς το Έθνος-Κράτος προήλθε από τη Λατινική Αμερική ως έκφραση του οικονομικού και κοινωνικού ελέγχου της ελίτ, αντιπαραθέτει τις έννοιες της ιθαγένειας και της εθνικής ταυτότητας με τα ιδανικά των «ελίτ». Η διεθνής μετανάστευση συνεπάγεται μια αντίθεση μεταξύ των «πολιτών» και των «ξένων» (Bloemraad et al., 2008).

Έτσι, οι εθνικές κουλτούρες και ταυτότητες συνεπάγονται προβλήματα εξουσίας, ιδεολογίας και πολιτικής που δεν μπορούν να γίνουν κατανοητά μόνο ως «πολιτιστικοί παράγοντες». Οι ξενοφοβικές και ρατσιστικές αντιδράσεις στις χώρες που δέχονται μετανάστες υπογραμμίζουν τον φόβο μιας κοινωνικής πολυφωνίας που αποσταθεροποιεί τους μύθους σχετικά με την ενότητα των πολιτών. Τονίζουν την αδυναμία της εθνικής ταυτότητας, η οποία συνήθως εκδηλώνεται με την αδιάκοπη απόρριψη της επέκτασης των δικαιωμάτων των πολιτών στους «άλλους» (αλλοδαπούς/μετανάστες). Η αντιπαράθεση μεταξύ των δημοκρατικών δικαιωμάτων και της ριζοσπαστικοποίησης του νεοφιλελεύθερου οικονομικού μοντέλου που χαρακτηρίζει την παγκόσμια κρίση που βιώνουμε σήμερα, αναζωογονεί τον φόβο της «ποικιλομορφίας». Είναι επίσης μια κρίση των ιδρυτικών ιδεών του Έθνους-Κράτους (Lube Guizardi, 2019).

Στη μελέτη του Bayoumi (2009) αναφέρεται η περίπτωση νέων Αράβων στις Ηνωμένες Πολιτείες των οποίων η ταυτότητα χαρακτηρίστηκε ως «προβληματική» μετά τις επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου το 2001. Στον παγκόσμιο Βορρά πολύ συχνά ο μετανάστης θεωρείται «πρόβλημα». Η Anderson (2017) σημειώνει ότι για κάποιους, ο μετανάστης θεωρείται ένα άτομο το οποίο στερεί την εργασία από τους ιθαγενείς,

που εκπνέει τον φόβο της παγκοσμιοποίησης κ.ά. Από τους ισχυρισμούς της εκστρατείας υπέρ του Brexit ότι οι πρόσφυγες και οι αιτούντες άσυλο απειλούν την οικονομική υγεία και ασφάλεια του Ηνωμένου Βασιλείου (Cooper, 2016; Hall, 2016) έως τις ξενοφοβικές δράσεις του Προέδρου των ΗΠΑ Donald Trump σχετικά με τη μετανάστευση (Beydoun, 2018; Pomfret, 2018) και την άνοδο των νεοφασιστών και των λαϊκιστικών πολιτικών κομμάτων στην Ευρώπη (Barbière, 2018; Bennhold, 2018), ο μετανάστης γίνεται το αποθετήριο του άγχους, των φόβων και του ρατσισμού των κυρίαρχων πολιτισμών που θεωρούν ότι απειλούνται από κάποιον άλλον. Η αναπαραγωγή τέτοιων αντιλήψεων από τα μέσα ενημέρωσης φέρνει ως επακόλουθα πράξεις ξενοφοβίας, ρατσισμού και περιθωριοποίησης των μεταναστών (Roopika, 2019).

[2.4] Παράγοντες Έλξης-Απόθησης (Push-Pull Factors)

Η μετανάστευση που έχει ως απώτερο σκοπό την αίτηση ασύλου αναφέρεται στην περίπτωση κατά την οποία ένα άτομο αναζητά διεθνή προστασία σε μία χώρα ή στη μετανάστευση η οποία η ίδια φέρει σαν αποτέλεσμα την αναζήτηση προστασίας από τη χώρα προορισμού από ένα άτομο. Οι λόγοι για τους οποίους κάποιος ζητά προστασία από μια χώρα μπορεί να είναι πολιτικοί, οικονομικοί κ.ά. Σε κάποιες περιπτώσεις, επίσης, ο αρχικός στόχος ενός μετανάστη μπορεί να μην ήταν η αίτηση ασύλου, αλλά φτάνοντας σε μία χώρα και έχοντας πια πρόσβαση σε πληροφορίες που αφορούν στις μεταναστευτικές πολιτικές της συγκεκριμένης χώρας, να ζητά τελικά προστασία από αυτή. Σε πολλές από αυτές τις περιπτώσεις, η αίτηση ασύλου από κάποιον μπορεί να αποτελεί το μοναδικό τρόπο για να μπορέσει να μείνει στη χώρα νομίμως (European Asylum Support Office, 2016).

Στην προσπάθεια εντοπισμού των παραγόντων που καθορίζουν τη μετανάστευση ασύλου στην Ευρώπη, η βιβλιογραφική ανασκόπηση υπερέβη το νομικό ορισμό όπου αντιμετωπίζει τον αιτούντα άσυλο ως ένα άτομο που αναζητά «ασφάλεια από διώξεις ή άλλους σοβαρούς λόγους σε μια χώρα διαφορετική από τη δική του και αναμένει απόφαση για την αίτηση του για καθεστώς πρόσφυγα μέσω σχετικών διεθνών και εθνικών μέσων». Αυτό ήταν απαραίτητο λόγω της φύσης των μεταναστευτικών ροών ασύλου προς την Ευρώπη, η οποία μπορεί να αναφέρεται ως «μικτή μετανάστευση», που σημαίνει «ανάμεικτες μετακινήσεις πληθυσμού συμπεριλαμβανομένων προσφύγων, αιτούντων άσυλο, οικονομικών μεταναστών και άλλων μεταναστών» που συχνά μετακινούνται παράτυπα, δηλαδή χωρίς την απαιτούμενη τεκμηρίωση (International Organization for Migration, 2011).

Οι παράγοντες έλξης και απόθησης άλλοτε συνδέονται με τη χώρα προέλευσης και άλλοτε με τη χώρα προορισμού. Διαφορετικοί παράγοντες ή σύνολα παραγόντων μπορεί να παίζουν διαφορετικούς ρόλους. Για παράδειγμα, παράγοντες που επηρεάζουν τη μετανάστευση γενικότερα, συχνά προέρχονται από το ίδιο το νοικοκυριό, την κοινότητα, τη χώρα καταγωγής κ.ά. (π.χ. ανεργία, διάκριση λόγω φύλου, συγκρούσεις), ενώ παράγοντες που επηρεάζουν τη μετανάστευση σε μια συγκεκριμένη χώρα προορισμού είναι πιο πιθανό να σχετίζονται με τον προορισμό (π.χ. παρουσία ομοεθνών στην κοινότητα, η αντίληψη ότι η χώρα προορισμού έχει ένα επιτρεπτό καθεστώς ασύλου, ομοιότητες γλώσσας) ή μια συγκεκριμένη διαδικασία

(π.χ. ένας λαθρέμπορος έχει επιλέξει έναν προορισμό) (European Asylum Support Office, 2016).

Συγκεκριμένα πλαίσια ή περιστάσεις είναι πιθανό να δημιουργούν διαφορετικούς παράγοντες που επηρεάζουν σημαντικά την κινητικότητα. Για παράδειγμα, οι συνθήκες στις χώρες προέλευσης - όπως ο φυσικός πλούτος, οι πολιτικές δομές, το οικονομικό σύστημα, οι δημογραφικές δομές και άλλοι τέτοιοι παράγοντες επηρεάζουν την κινητικότητα με διαφορετικούς τρόπους. Παρομοίως, τα προσωπικά χαρακτηριστικά του ατόμου (π.χ. φύλο, εθνικότητα ή ηλικία) είναι πιθανό να επηρεάσουν τη συνάφεια ορισμένων παραγόντων στην εξήγηση των αποφάσεων κινητικότητας. Για παράδειγμα, η απειλή για ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων μπορεί να είναι ένας παράγοντας απόθησης κυρίως για τα κορίτσια και τις γυναίκες, και πιθανώς να είναι πιο διαδεδομένος σε ορισμένα εθνικά πλαίσια από άλλα. Αυτό υποδηλώνει ότι οι παράγοντες έλξης / απόθησης που είναι σχετικοί ή έχουν νόημα για έναν πληθυσμό ή μια ομάδα μεταναστών δεν είναι απαραίτητα τόσο σχετικοί για έναν άλλο εξαιτίας των διαφορών στα πλαίσια ή τα προσωπικά χαρακτηριστικά. Ως εκ τούτου, τέτοιες διαφορές πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά τον προσδιορισμό των πιο καθοριστικών παραγόντων όσον αφορά στην επιλογή μετανάστευσης και προορισμού (European Asylum Support Office, 2016).

Σε εννοιολογικό επίπεδο, υπάρχουν σημαντικοί περιορισμοί με το κοινώς χρησιμοποιούμενο πλαίσιο της έλξης και απόθησης ως επεξηγηματικό εργαλείο για τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων για τη μετανάστευση, όπως υποστηρίζουν αρκετοί μελετητές (De Haas, 2008). Ενώ ένα τέτοιο πλαίσιο μπορεί να είναι χρήσιμο για την κατηγοριοποίηση των λόγων που μπορεί να προκαλέσουν μια μετακίνηση, κάνει υποθέσεις για τον τρόπο με τον οποίο τα άτομα ανταποκρίνονται σε ερεθίσματα. Υποθέτει ότι ένα άτομο μπορεί να λαμβάνει αποφάσεις κόστους / οφέλους βάσει των πληροφοριών που είναι διαθέσιμες, σε αγορές που τείνουν σε μια γενική ισορροπία, κάτι το οποίο όμως είναι πολύ μακριά από την περίπλοκη πραγματικότητα της ανθρώπινης κινητικότητας, καθώς κανείς δε δύναται να έχει πρόσβαση στο σύνολο των πληροφοριών και έπειτα να τις λάβει όλες υπόψη για να πάρει μια απόφαση. Ως εκ τούτου, το μοντέλο δεν εξηγεί γιατί, για παράδειγμα, οι άνθρωποι ανταποκρίνονται διαφορετικά στις ίδιες δυνάμεις «απόθησης» και «έλξης» ή γιατί η συντριπτική πλειονότητα του παγκόσμιου πληθυσμού δεν μεταναστεύει (Castles, The Age of Migration., 2014).

Επιπλέον, το συγκεκριμένο πλαίσιο δεν εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο οι συνθήκες στις χώρες προέλευσης και προορισμού αλληλεπιδρούν με άλλους παράγοντες για τον καθορισμό των αποφάσεων μετανάστευσης, όπως είναι για παράδειγμα τα χαρακτηριστικά και οι φιλοδοξίες των μεταναστών. Όπως αποδεικνύεται από τη βιβλιογραφία, αυτές οι αλληλεπιδράσεις παίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση των πραγματικών ροών μετανάστευσης. Εν ολίγοις, το μοντέλο έλξης-απόθησης είναι ανεπαρκές για να εξηγήσει την πολυπλοκότητα της μετανάστευσης ως ένα φαινόμενο ενσωματωμένο σε ευρύτερες κοινωνικοοικονομικές και πολιτικές διαδικασίες (De Haas, 2008).

Αυτή η πολυπλοκότητα είναι ακόμη πιο εμφανής στη λήψη αποφάσεων στη μετανάστευση ασύλου, όπου η διχοτομία μεταξύ εκούσιων και ακούσιων μετακινήσεων, ή μεταξύ οικονομικών και πολιτικών κινήτρων, συχνά δεν ισχύει. Σε μια προσπάθεια να ξεπεράσουμε μια τέτοια δυαδική άποψη των λόγων μετανάστευσης,

ο Richmond (1993) πρότεινε μια σχέση μεταξύ εκούσιας και ακούσιας μετανάστευσης, όπου οι περισσότερες αποφάσεις μετανάστευσης θα ήταν αποτέλεσμα τόσο βούλησης όσο και περιορισμών (Betts, 2013). Ωστόσο, οι περισσότερες ποσοτικές μελέτες που ασχολούνται με την αναγκαστική και παράτυπη μετανάστευση φαίνεται να μην υιοθετούν τη διεπιστημονική προσέγγιση που απαιτείται για την ανάλυση των πολύπλοκων παραγόντων της μετανάστευσης ασύλου.

Οι επτά «νόμοι» της μετανάστευσης του Ravenstein (1885, 1889) παρείχαν τη βάση για το πλαίσιο των παραγόντων έλξης-απόθησης. Ο Lee (1966) προσδιόρισε τέσσερα επίπεδα παραγόντων που επηρεάζουν την μετακίνηση του πληθυσμού και εδραίωσε το πλαίσιο έλξης-απόθησης ως ένα από τα εννοιολογικά εργαλεία που χρησιμοποιούνται σε μελέτες μετανάστευσης. Δεδομένης της επιρροής του στην μετέπειτα βιβλιογραφία, το πλαίσιο που ανέπτυξε ο Lee πρέπει να διερευνηθεί σε μεγαλύτερο βάθος.

Η θεωρία της μετανάστευσης του Lee πρότεινε ότι υπάρχουν τέσσερις τύποι παραγόντων που διαμορφώνουν την κινητικότητα:

- παράγοντες που σχετίζονται με την περιοχή προέλευσης,
- παράγοντες που σχετίζονται με την περιοχή προορισμού,
- παρεμβαλλόμενα εμπόδια και
- προσωπικοί παράγοντες.

Οι μετανάστες αναλύουν όλες τις εναλλακτικές λύσεις πριν αποφασίσουν να μεταναστεύσουν και τελικά επιλέγουν τη χώρα που δύναται να παρέχει τις καλύτερες ευκαιρίες και που φαίνεται να έχει τις περισσότερες προοπτικές για τους ίδιους. Οι μεταναστευτικές ροές σε μια χώρα εξαρτώνται από ένα σύνολο παραγόντων που σχετίζονται με τη χώρα προέλευσης, τη χώρα υποδοχής και τα χαρακτηριστικά των ίδιων των μεταναστών (Karemera et al., 2000).

Ο Borjas (1989) υποστήριξε ότι η απόφαση για μετανάστευση λαμβάνεται, τελικά, μόνο εφόσον τα αναμενόμενα οφέλη που θα προκύψουν από τη μετανάστευση είναι περισσότερα από τα προβλεπόμενα κόστη της μετανάστευσης (Greenwood et al., 1991). Η προσφορά και η ζήτηση μεταναστών μπορούν να επηρεαστούν ανάλογα με το μέγεθος του πληθυσμού των αντίστοιχων χωρών, το μέγεθος του εθνικού εισοδήματος ή το κατά κεφαλήν εισόδημα (Wadycki, 1973; Greenwood M., 1975; Schultz, 1982; Borjas, 1987, 1989).

Κατά τον Zinyama (1990) ένα επαυξημένο μοντέλο βαρύτητας μετανάστευσης περιέχει τις ακόλουθες τρεις μεταβλητές ομάδες:

- πολιτικοί, οικονομικοί και δημογραφικοί παράγοντες που επηρεάζουν τις μεταναστευτικές ροές από τη χώρα προέλευσης
- πολιτικοί, οικονομικοί και δημογραφικοί παράγοντες που επηρεάζουν τις μεταναστευτικές ροές προς τη χώρα υποδοχής
- φυσικοί και τεχνητοί παράγοντες που ενισχύουν ή περιορίζουν τη ροή μεταναστών στη χώρα υποδοχής.

Στη χώρα προέλευσης, οι τεχνητοί παράγοντες μπορούν να περιλαμβάνουν κυβερνητικούς περιορισμούς στην ελευθερία μετακινήσεων, μετακινήσεις πληθυσμών και περιορισμούς στην παραμονή στο εξωτερικό. Οι φυσικοί παράγοντες περιλαμβάνουν την απόσταση και τη μεταφορά, το βαθμό πρόσβασης στην πληροφορία και τα ψυχικά κόστη (Zinyama, 1990).

Αλλαγές στις οικονομικές δραστηριότητες, στις μεταναστευτικές πολιτικές, στον πολιτικό προσανατολισμό της χώρας και στο επίπεδο εκπαίδευσης μιας χώρας έχουν σχετικές επιπτώσεις στη μετανάστευση του πληθυσμού (Boijas, 1989).

Μεταβλητές όπως η απόσταση και ο πληθυσμός είναι γνωστές ως βαρυντικές δημογραφικές μεταβλητές. Τα εκτιμώμενα αποτελέσματα δείχνουν ότι η **απόσταση** εμποδίζει τις μεταναστευτικές ροές. Όσο μεγαλύτερη η απόσταση μεταξύ της χώρας Α και της χώρας Β, τόσο δυσκολότερη γίνεται η μετάβαση από το Α στο Β. Αυτό συμβαίνει επειδή το κόστος μεταφοράς και οι ανάγκες εφοδιασμού αυξάνονται με την απόσταση και μειώνουν την τάση για μετανάστευση. Από την άλλη πλευρά, η συνεχής **αύξηση του πληθυσμού** στις χώρες προέλευσης, πολλές φορές μπορεί να οδηγήσει σε αυξημένες μεταναστευτικές εκροές. Οι μεταναστευτικές ροές δεν επηρεάζονται από τη δημογραφία στις χώρες προέλευσης (Karemera, 2000).

Το **Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν** (ΑΕΠ) χρησιμοποιείται ως μια μεταβλητή η οποία αντιπροσωπεύει το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης και της ικανότητας προσέλκυσης μεταναστών στη χώρα προορισμού. Μπορεί επίσης να αντιπροσωπεύει το επίπεδο ανάπτυξης και να χρησιμοποιηθεί ως παράγοντας έλξης / απόθησης για τη χώρα προέλευσης (Karemera, 2000).

Οι μεταναστευτικές ροές επηρεάζονται από το **επίπεδο ανάπτυξης** και την **ικανότητα απορρόφησης του μεταναστευτικού αποθέματος** στις χώρες υποδοχής. Οι μεταναστευτικές ροές επηρεάζονται επίσης από τα **ποσοστά πληθωρισμού** στις χώρες υποδοχής. Το υψηλό ποσοστό πληθωρισμού είναι ένδειξη οικονομικής δυσφορίας και υψηλού κόστους ταξιδιού. Η ακαθάριστη μετανάστευση δεν μεταβάλλεται ανάλογα με το ποσοστό ανεργίας στη χώρα προέλευσης. Οι μεταναστευτικές ροές προς τον Καναδά ενδέχεται να μην επηρεάζονται από το ποσοστό ανεργίας του Καναδά. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι παρά τη μείωση της απασχόλησης στον Καναδά, η μετανάστευση συνεχίστηκε χωρίς καμία επίπτωση. **Αυξημένοι περιορισμοί στις μετακινήσεις** των κατοίκων στο εξωτερικό συνδέονται με μειωμένη μετανάστευση στη Βόρεια Αμερική και το αντίστροφο. Βρέθηκε ότι οι χώρες με υψηλότερα **επίπεδα ελευθερίας** αποτελούν επιθυμητοί προορισμοί και προκαλούν μεγάλες ροές μεταναστών. Υπάρχει μια αρνητική συσχέτιση μεταξύ της αυξανόμενης **πολιτικής αστάθειας** και της έντασης των μεταναστευτικών ροών. Δεν βρέθηκαν στατιστικά στοιχεία που να στηρίζουν την ιδέα ότι η αγγλική ή γαλλική **γλωσσική επάρκεια** ή η **πολιτιστική ομοιότητα** έχει αντίκτυπο στις μεταναστευτικές ροές, ωστόσο, διαπιστώθηκε ότι η αύξηση της **πυκνότητας του πληθυσμού** αύξησε σημαντικά τις μεταναστευτικές ροές από χώρες με μεγάλη συγκέντρωση πληθυσμού. Οι πολιτικές μεταβλητές συμβάλλουν σημαντικά στην εξήγηση των μεταναστευτικών ροών. Οι μεταναστευτικές ροές ποικίλλουν ανάλογα με τη γεωγραφική κατανομή των χωρών καταγωγής (Karemera et al., 2000).

Ο **πληθυσμός της χώρας προέλευσης** θεωρείται ότι είναι ο πιο καθοριστικός παράγοντας των μεταναστευτικών ροών. Τα αποτελέσματα της μελέτης έδειξαν επίσης

ότι στη χώρα προέλευσης, μια συνεχής προσπάθεια ξένων χρηματοοικονομικών επενδύσεων και μια υγιής **ανάπτυξη της εγχώριας οικονομίας** έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση των ποσοστών μετανάστευσης. Διαπιστώνεται επίσης ότι η καλύτερη **απόδοση των πιστωτικών αγορών** στη χώρα προέλευσης συνδέεται με την αύξηση των ποσοστών μετανάστευσης. Το μοντέλο που αναπτύχθηκε δείχνει σαφώς ότι η **εγχώρια πολιτική** επηρεάζει σημαντικά το μέγεθος και τη σύνθεση των μεταναστευτικών ροών. Χαμηλότερα επίπεδα ελευθερίας σχετίζονται με μειωμένες μεταναστευτικές ροές. (Karemera et al., 2000).

[2.5] Η Μετανάστευση ως Κρίση

Ως κρίση, συνήθως, ονομάζεται ένα γεγονός ή σύνολο γεγονότων, που οδηγεί σε αστάθεια ή / και κίνδυνο και επηρεάζει την υπάρχουσα κανονικότητα. Προκειμένου να θεωρηθεί ότι συμβαίνει μία κρίση, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι διαταράσσεται μια σειρά πραγμάτων -αποδεκτών ως φυσιολογικών ή συνηθισμένων μέχρι τότε- και να προκαλούνται σημαντικές συνέπειες. Υπό αυτή την έννοια, μία κρίση μπορεί να είναι σχετική ανάλογα με το τι θεωρείται καλό / κακό, επιθυμητό / ανεπιθύμητο και ποιος είναι ο κίνδυνος που πρέπει να αντιμετωπιστεί.

Η σύνδεση της μετανάστευσης και της κρίσης δεν είναι νέα. Ο Zolberg (1989) ανέλυσε μια σειρά προσφυγικών κρίσεων κατά τον εικοστό αιώνα και εντόπισε τρία τέτοια γεγονότα. Η πρώτη και η δεύτερη κρίση αφορούσαν τη μεσοπολεμική περίοδο και τα επακόλουθα του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου. Αυτές οι κρίσεις έλαβαν χώρα σε περιόδους τεράστιας αλλαγής στην Ευρώπη, που χαρακτηρίστηκαν από την πτώση των αυτοκρατοριών και την ίδρυση εθνών-κρατών στην πρώτη περίπτωση, και την εμφάνιση πολιτικών γενοκτονίας που ώθησαν τους ανθρώπους σε εκτοπισμό στη δεύτερη. Ο συγγραφέας πρότεινε ότι μια τρίτη προσφυγική κρίση άρχισε να εμφανίζεται κατά τη δεκαετία του 1960. Αυτή η κρίση συνδέθηκε κυρίως, κατά την άποψή του, με σημαντικές γεωπολιτικές αλλαγές που συνδέονται με το τέλος της αποικιοκρατίας και τις διαδικασίες σχηματισμού του κράτους που ακολούθησαν. Αυτή η «τρίτη κρίση» χαρακτηρίστηκε από την αύξηση της κίνησης από τον Παγκόσμιο Νότο προς τις χώρες του Παγκόσμιου Βορρά.

Οι κρίσεις φαίνεται να «παρατηρούνται» μόνο όταν οι κινούμενοι μετανάστες προέρχονται από την Ευρώπη ή προσπαθούν να κινηθούν προς αυτήν. Πολλές περιπτώσεις εκτοπισμού και πολιτικής βίας που σημειώθηκαν στη Λατινική Αμερική ή τη Μέση Ανατολή (κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1940 και του 50 και στη συνέχεια) δεν θεωρήθηκαν κρίσεις από τους συγγραφείς. Η κρίση χρησιμοποιείται επομένως επιλεκτικά και στρατηγικά για να θεσπιστούν συγκεκριμένες πολιτικές και μεταρρυθμίσεις (Cantat et al., 2020).

Ο Weiner (1995) επινόησε την έννοια της «παγκόσμιας μεταναστευτικής κρίσης». Υποστήριξε ότι σημαντικές παγκόσμιες αλλαγές επηρέασαν όχι μόνο τη φύση και τον όγκο των μεταναστευτικών ροών, αλλά και την αντίληψη και τη θέση τους στη γεωπολιτική. Η κατάρρευση της ΕΣΣΔ και η πτώση του Τείχους του Βερολίνου οδήγησαν σε αυξημένη κινητικότητα μεταξύ Ανατολής-Δύσης. Σε αυτόν τον μεταβαλλόμενο κόσμο, η έννοια αυτών των μετακινήσεων διαφοροποιήθηκε. Από αντιφρονούντες που εγκαταλείπουν τον Σοβιετικό κόσμο, άτομα που εμπλέκονται σε

προγράμματα μετανάστευσης προς τη Δύση αντιμετωπίζονται όλο και περισσότερο ως ανεπιθύμητοι μετανάστες.

Η σχέση μεταξύ της μετανάστευσης και της κρίσης που εμφανίστηκε τη δεκαετία του 1990 κατείχε κεντρικό ρόλο στον δημόσιο και πολιτικό λόγο. Ο Zolberg (2001) σχολίασε ότι «οι πρόσφατες εξελίξεις στον τομέα της διεθνούς μετανάστευσης...δεν παρέχουν στοιχεία για μια κρίση...Σύμφωνα με αυτό, η ευρεία συζήτηση για μια «κρίση» εμφανίζεται ως ένα παράλογο φαινόμενο».

Για τον Bigo (2002), η συστηματική σύνδεση μεταξύ της μετανάστευσης και της έλλειψης ασφάλειας, καθώς και άλλων κοινωνικών προβλημάτων όπως η ανεργία, μπορεί να θεωρηθεί ως κρίση η οποία με τη σειρά της συσχετίζεται με μια «ανησυχία» μεταξύ των πολιτών. Κάτι τέτοιο, σε μεγαλύτερη κλίμακα, θα μπορούσε να αποτελεί πρόκληση για την κρατική κυριαρχία και σε μικρότερη κλίμακα, εχθρότητα απέναντι στους αλλοδαπούς και αντίληψη της μετανάστευσης ως απειλή. Όλα τα παραπάνω σε πολλές περιπτώσεις έχουν ως αποτέλεσμα τον «ηθικό πανικό» και η θεωρία αυτή αναπτύχθηκε για πρώτη φορά τη δεκαετία του 1970 από τον Νοτιοαφρικανό κοινωνιολόγο Cohen (1972).

Κατά την άποψη του Bigo (2002), η τιτλοποίηση της μετανάστευσης είναι «αγκυροβολημένη στους φόβους των πολιτικών για απώλεια του συμβολικού ελέγχου τους στα εδαφικά όρια» και συνδέεται με την ίδια τη λειτουργία των νεοφιλελεύθερων «κοινωνιών κινδύνου» στις οποίες οι αβεβαιότητες και η ανασφάλεια είναι κάτι συνηθισμένο. Αυτή η επισκόπηση των πολιτικών και επιστημονικών συζητήσεων κατά τη δεκαετία του 1990, έδειξε πώς δημιουργήθηκε μια σύνδεση μεταξύ της μετανάστευσης και μιας σειράς φόβων και ανησυχιών που δημιουργήθηκαν από σημαντικές παγκόσμιες αλλαγές που συχνά θεωρούνταν απειλές. Η δεκαετία του 1990 σηματοδότησε επίσης την περίοδο κατά την οποία η μετανάστευση και τα σύνορα απέκτησαν σημασία στην πρόσφατα δομημένη Ευρωπαϊκή Ένωση.

[2.6] Ο Έλεγχος των Συνόρων ως Προσπάθεια Περιορισμού της Μετανάστευσης

Ο έλεγχος των συνόρων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και αργότερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μπορεί να εντοπιστεί στα μέσα της δεκαετίας του 1980 με την υπογραφή της Συμφωνίας Σένγκεν του 1985 που οδήγησε στην δημιουργία της ζώνης Σένγκεν το 1995. Ήδη από τότε, υπήρχε μια ιδέα σύμφωνα με την οποία μια ζώνη ελεύθερης κυκλοφορίας για τους πολίτες της ΕΕ (και σε ορισμένες περιπτώσεις και για τους μακροχρόνιους κατοίκους) θα μπορούσε να είναι δυνατή μόνο εάν η κυκλοφορία των ατόμων από χώρες εκτός της ΕΕ προς αυτήν ελέγχονταν σε μεγάλο βαθμό. Αυτό απαιτούσε ενίσχυση των συνόρων της ζώνης Σένγκεν. Η Συνθήκη του Άμστερνταμ του 1997 ξεκίνησε αποτελεσματικά τη διαδικασία εναρμόνισης των πολιτικών θεώρησης, μετανάστευσης και ασύλου μεταξύ των κρατών-μελών. Έτσι, η μετανάστευση συνδέθηκε με το άσυλο. Αυτή η προβληματική εξέλιξη τονίστηκε τότε από τις ομάδες ανθρωπίνων δικαιωμάτων που υπενθύμισαν στην ΕΕ και στα κράτη-μέλη της ότι, ενώ ο έλεγχος της μετανάστευσης θεωρείται κυρίαρχο προνόμιο του κράτους, η αναζήτηση ασύλου και προστασίας θεωρείται θεμελιώδες δικαίωμα στις διεθνείς συμβάσεις - κάτι

που δεν πρέπει να επηρεάζεται από τις μεταβαλλόμενες μεταναστευτικές πολιτικές (Cantat et al., 2020).

Η διαδικασία τόσο της εναρμόνισης όσο και της ενίσχυσης της μετανάστευσης και του ελέγχου των συνόρων συνεχίστηκε με τη Σύνοδο Κορυφής του Tampere του 1999, όπου η «καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης» ήταν βασική προτεραιότητα (Tampere European Council, 1999). Ένα σχέδιο 10 σημείων συμφωνήθηκε από τα κράτη μέλη, με έμφαση στη μείωση της μετανάστευσης μέσω:

- της ενίσχυσης του ελέγχου των συνόρων, συμπεριλαμβανομένης και της μεταφοράς τεχνολογίας και γνώσης μεταξύ κρατών-μελών,
- των συνεργασιών με τις χώρες προέλευσης για την αποτροπή αναχωρήσεων και την αύξηση των επανεισδοχών και επιστροφών και
- της καταπολέμησης του «οργανωμένου εγκλήματος, του λαθρεμπορίου και της εμπορίας προσώπων» (Cantat et al., 2020).

[Μεθοδολογία και Δεδομένα]

[3] ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

[3.1] Μέθοδος Έρευνας

Για την παρούσα εργασία χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της δευτερογενούς έρευνας. Καθώς θα αναλυθούν δεδομένα σε διεθνές επίπεδο, η πρωτογενής έρευνα σε αυτή την περίπτωση δεν είναι μία εύκολη υπόθεση. Κάποια από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα που μας προσφέρει η δευτερογενής έρευνα σχετίζονται με τον χρόνο και το κόστος. Φυσικά, με τη χρήση έτοιμων δεδομένων επιτυγχάνεται εξοικονόμηση χρημάτων εφόσον δεν απαιτείται έρευνα πεδίου. Ιδίως σε περιπτώσεις εργασιών όπως η συγκεκριμένη, αυτό θα αποτελούσε μια πολύ κοστοβόρα και χρονοβόρα διαδικασία. Ακόμη, όταν πρόκειται για μία έρευνα για την οποία χρειάζονται άμεσα απαντήσεις ή / και δεδομένα, η δευτερογενής έρευνα, δηλαδή η ανάλυση ήδη υπαρχόντων δεδομένων, είναι η καλύτερη λύση. Τέλος, πολλές φορές όταν υπάρχει περιορισμένος προϋπολογισμός για την διεκπεραίωση πρωτογενούς έρευνας, η επιλογή της δευτερογενούς μπορεί να αποφέρει υψηλότερης ποιότητας δεδομένα (Stewart & Kamins, 1993).

Τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν σε αυτή την εργασία έχουν αντληθεί από την στατιστική βάση Missing Migrants Project του International Organization for Migration (IOM) ή αλλιώς του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης (ΔΟΜ) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ).

[3.2] Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (IOM)

Ο IOM ξεκίνησε τη δράση του το 1951 και συνεργάζεται με κυβερνητικούς, διακυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς οργανισμούς. Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης συλλέγει δεδομένα από 173 κράτη-μέλη, 8 επιπλέον κράτη έχουν τον ρόλο παρατηρητή, και διαθέτει γραφεία σε πάνω από 100 χώρες. Έχει τεθεί ως στόχος η διαχείριση της μετανάστευσης με τρόπο τέτοιο, ώστε να επωφελούνται στο μέγιστο τόσο οι μετανάστες όσο και οι κοινωνίες υποδοχής.

Οι βασικοί πυλώνες για την επίτευξη των παραπάνω στόχων είναι η διεθνής συνεργασία όσον αφορά σε θέματα σχετικά με τη μετανάστευση, στην έρευνα για την εύρεση ικανοποιητικών λύσεων στα προβλήματα που γεννά η μετανάστευση αλλά και η παροχή στήριξης σε ομάδες μεταναστών που τη χρειάζονται. Όλα αυτά επιτυγχάνονται με τις υπηρεσίες και τη σωστή κατεύθυνση μέσω συμβουλών που προσφέρει ο IOM όχι μόνο στους μετανάστες, αλλά και στις κυβερνήσεις.

Πολύ πρόσφατα, και πιο συγκεκριμένα μόλις τον Σεπτέμβριο του 2016, ο IOM εντάχθηκε στο σύστημα των Ηνωμένων Εθνών και αποτελεί πλέον την επίσημη Υπηρεσία του ΟΗΕ που ειδικεύεται σε θέματα μετανάστευσης.

Συνοπτικά, τα πεδία τα οποία απασχολούν τον IOM αφορούν στην α) μετανάστευση και ανάπτυξη, β) διευκόλυνση της μετανάστευσης, γ) ρύθμιση της μετανάστευσης και δ) στην εξαναγκασμένη μετανάστευση.

Ως στόχοι οποιασδήποτε διαδικασίας του Οργανισμού, παραμένουν πάντα η προώθηση του διεθνούς δικαίου της μετανάστευσης και τα ανθρώπινα δικαιώματα (International Organization for Migration, 2020).

[3.3] Missing Migrants Project

Το συγκεκριμένο project καταγράφει τους θανάτους των μεταναστών (συμπεριλαμβανομένων των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο) στην προσπάθειά τους να μεταναστεύσουν παράτυπα ακολουθώντας κάποια μεταναστευτική διαδρομή παγκοσμίως. Όλα τα δεδομένα καθώς και περισσότερες πληροφορίες για το project είναι διαθέσιμα στο σύνδεσμο <https://missingmigrants.iom.int/>.

Από το project μπορούμε να αντλήσουμε πολλά δεδομένα που αφορούν σε μετανάστες που είτε έχουν επιβιώσει μιας επικίνδυνης κατάστασης στην προσπάθειά τους να μεταναστεύσουν, είτε σε άλλους που δεν κατάφεραν να επιβιώσουν, καθώς και σε αγνοούμενους. Σε αυτή την εργασία έχουν επεξεργαστεί και αναλυθεί δεδομένα με βάση την κατηγορία Total Dead and Missing, γεγονός το οποίο σημαίνει ότι θα κάνουμε την παραδοχή πως οι αγνοούμενοι θεωρούνται νεκροί.

[3.4] Δεδομένα

Τα δεδομένα χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες όσον αφορά στο φύλο, δηλαδή σε γυναίκες, άνδρες και παιδιά. Στην παρούσα εργασία θα εξετασθούν τα σύνολα.

Η διαθεσιμότητα και η αξιοποίηση δεδομένων σε χρονολογικές σειρές συνεισφέρει στο να διευκολύνεται η σύγκριση μεταξύ των ετών και να γίνεται σχολιασμός για τη διαχρονική εξέλιξη του φαινομένου. Η ανάλυση των δεδομένων θα γίνει σε κλίμακα έτους.

Όσον αφορά στην τοποθεσία το project προσφέρει δεδομένα για τις περιοχές:

Αμερική	Ασία	Αφρική	Ευρώπη
Καραϊβική	Ανατολική Ασία	Κέρας της Αφρικής	Ευρώπη
Κεντρική Αμερική	Μέση Ανατολή	Βόρεια Αφρική	Μεσόγειος
Βόρεια Αμερική	Νότια Ασία	Υπο-Σαχάρια Αφρική	
Σύνορα Η.Π.Α.-Μεξικού	Νοτιο-ανατολική Ασία		
Νότια Αμερική	Κεντρική Ασία		

Πίνακας 1: Περιοχές Αντλησης Δεδομένων

Ακόμη, χρησιμοποιήθηκαν τα δεδομένα που αφορούν στην Αιτία Θανάτου. Ακολουθώντας τον ίδιο τρόπο σκέψης όπως και παραπάνω, και επειδή παρατηρήθηκε ότι υπήρχε πολύ μεγάλος αριθμός διαφορετικών αιτιών, κρίθηκε απαραίτητο να δημιουργηθούν γενικές κατηγορίες. Οι γενικές κατηγορίες είναι οι εξής:

- I. Άγνωστο / Μεικτές Αιτίες (Mixed / Unknown)
- II. Πνιγμοί και άλλα Δυστυχήματα κατά τη Θαλάσσια Μεταφορά (Drowning)
- III. Ατυχήματα με Όχημα (Vehicle Accident)
- IV. Έκθεση σε Σκληρές Συνθήκες (Exposure / Harsh Conditions)
- V. Αυτοκτονία (Suicide)
- VI. Δολοφονία / Βία (Murder / Violence)
- VII. Στρατός / Υποδομές Προστασίας Συνόρων (Killed by Army)
- VIII. Ατυχήματα στη Φύση (Nature Accidents)

Παρακάτω αναφέρονται συγκεκριμένα ποιες αιτίες θανάτου υπάγονται σε κάθε κατηγορία.

- I. Άγνωστο/Μεικτές Αιτίες**
Άγνωστο, Άγνωστο (Βρέθηκε σε λέμβο), Άγνωστο (Σκελετικά Υπολείμματα), Άγνωστο (Βία), Άγνωστο (Αποσυντεθειμένα Υπολείμματα), Άγνωστο (Πολλαπλά τραύματα αμβλείας δύναμης), Άγνωστο (Μουμιοποιημένα Υπολείμματα), Άγνωστο (Σε εκκρεμότητα), Μεικτές Αιτίες, Απροσδιόριστο.
- II. Πνιγμοί και άλλα Δυστυχήματα κατά τη Θαλάσσια Μεταφορά**
Πνιγμός, Πνιγμός/Αφυδάτωση, Εικαζόμενος Πνιγμός, Συντριβή/Πνιγμός, Πτώση από σκάφος, Τραύματα από κινητήρα σκάφους.
- III. Ατυχήματα με Όχημα**
Πτώση από τρένο, Πτώση από φορτηγό, Ατύχημα τρένου, Ατύχημα οχήματος, Συντριβή στο πίσω μέρος φορτηγού, Πτώση σε σιδηροδρομικές γραμμές, Λαθραία επιβίβαση σε αεροπλάνο, Πυρκαγιά από καύσιμα, Σύγκρουση με φορτηγό, Σύγκρουση με αυτοκίνητο, Σύγκρουση με τρένο, Σύγκρουση με όχημα, Ηλεκτροπληξία από σιδηροδρομικές γραμμές, Συντριβή από πέτρες (τρένο), Συντριβή, Φωτιά λεωφορείου, Συντριβή από λεωφορείο, Σύγκρουση.
- IV. Έκθεση σε Σκληρές Συνθήκες**
Ασφυξία, Εικαζόμενη Ασφυξία, Δίψα, Σκληρές Συνθήκες, Υπερθερμία, Υποθερμία, Αστεία, Κάψιμο, Έκθεση, Αφυδάτωση, Φωτιά, Εξάντληση, Ερεθισμοί, Υποσιτισμός, Καρδιακή Προσβολή, Ανεπάρκεια Οργάνων, Πολλαπλή Ανεπάρκεια Οργάνων, Ασθένεια σε συνδυασμό με αδυναμία πρόσβασης σε φάρμακα, Υπογλυκαιμία, Πνευμονικό οίδημα, Καρκίνος του τραχήλου της μήτρας, Αιμορραγία του πεπτικού συστήματος, πνευμονικές επιπλοκές, Πνευμονικό οίδημα και νεφρική ανεπάρκεια, Ασθένεια του αναπνευστικού, Επιπλοκές μετά τον τοκετό, Αθηροσκλήρωση της στεφανιαίας αρτηρίας, Πνευμονία, Βακτηριακή Μόλυνση, Τραυματισμός Κεφαλιού, Έμφραγμα, Επιληπτική κρίση.
- V. Αυτοκτονία**
Αυτοκτονία

VI. Δολοφονία/Βία

Πυροβολισμός, Δολοφονία, Δηλητηρίαση, Βία, Σεξουαλική κακοποίηση, Μαχαίρωμα, Δολοφονία σε θάλαμο αερίων, Απαγχονισμός, Θάνατος σε καβγά, Βασανισμός, Έντονη σωματική κακοποίηση, Βιασμός/Βία, Βία κατά την προσπάθεια επιβίβασης σε σκάφος.

VII. Στρατός/Υποδομές Προστασίας Συνόρων

Πτώση από τείχος συνόρων, Τραυματισμοί μετά από πτώση από τείχος συνόρων, Έκρηξη ναρκών ξηράς, Επίθεση από ελικόπτερο Απάτσι, Επίθεση από όλμους, Επίθεση με όπλα πυροβολικού, Αεροπορική επίθεση, Ηλεκτροπληξία.

VIII. Ατυχήματα στη Φύση

Επίθεση ιπποπόταμου, Επίθεση κροκόδειλου, Πτώση από απότομη πλαγιά, Πτώση σε φαράγγι, Κατολίσθηση πετρωμάτων, Κεραυνός, Ακραίες καιρικές συνθήκες/Έλλειψη επαρκούς καταφυγίου, Θερμοπληξία, Πτώση σε ρωγμή βουνού, Πτώση.

[3.5] Δείκτες και κριτική

Στην παρούσα εργασία χρησιμοποιήθηκαν κάποιοι δείκτες, οι οποίοι θα αναλυθούν εκτενέστερα στην ενότητα των αποτελεσμάτων. Με βάση τους δείκτες δημιουργήθηκαν όλα τα γραφήματα που παρουσιάζονται στη συνέχεια της εργασίας.

Με τα Ποσοστά Θανόντων ανά περιοχή ($100 \cdot (\text{αριθμός θανόντων}) / (\text{σύνολο ατόμων})$) συνολικά για τα έτη 2014-2019 και ανά έτος, μπορούν να αναλυθούν σε πρώτο στάδιο οι γενικές τάσεις απωλειών ανά τον κόσμο και σε δεύτερο στάδιο, με τα ποσοστά ανά έτος, γίνεται εφικτή η πιο στοχευμένη παρατήρηση, μέσω της διαχρονικής εξέλιξης των ποσοστών θανόντων για κάθε περιοχή. Οι δύο αυτοί δείκτες έχουν χρησιμοποιηθεί για τη δημιουργία των Γραφημάτων 1-7.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται επίσης τα Σύνολα Θανόντων και Επιβιωσάντων ανά περιοχή και ανά έτος ξεχωριστά για τη χρονική περίοδο 2014-2019. Τα δεδομένα είναι σε απόλυτες τιμές και παρουσιάζονται γραμμικά σε κοινό γράφημα. Με τον τρόπο αυτό, μπορεί να γίνει πολύ εύκολα εμφανής η αναλογία θανόντων μεταναστών σε σχέση με το σύνολο. Αναλύοντας τα δύο αυτά μεγέθη, μπορούν να εξαχθούν συμπεράσματα που αφορούν στον βαθμό επικινδυνότητας της κάθε διόδου και ξεχωρίζουν οι πιο θανατηφόρες περιοχές. Διαφοροποιήσεις παρουσιάζονται επίσης και ανά τα έτη.

Σε συνδυασμό με τα παραπάνω γραφήματα των θανόντων και επιβιωσάντων, παρατίθενται τα ποσοστά θανόντων ανά αιτία θανάτου ανά περιοχή ($100 \cdot (\text{θανόντες από αιτία θανάτου 1}) / (\text{σύνολο θανόντων})$), ($100 \cdot (\text{θανόντες από αιτία θανάτου 2}) / (\text{σύνολο θανόντων})$ κ.ο.κ.) για το σύνολο των ετών 2014-2019. Τα ποσοστά αυτά παρουσιάζονται σε μορφή πίτας και αναδεικνύουν τις κυριότερες αιτίες θανάτου σε κάθε περιοχή.

Στη συνέχεια, για τη δημιουργία των τριών πινάκων, έχουν χρησιμοποιηθεί επίσης τα ποσοστά θανόντων ανά αιτία θανάτου ανά περιοχή, αλλά αυτή τη φορά ανά τριετίες (2014-2016, 2015-2017, κ.ο.κ.) $(100 * (\text{θανόντες από αιτία θανάτου 1 για 2014} + \text{θανόντες από αιτία θανάτου 1 για 2015} + \text{θανόντες από αιτία θανάτου 1 για 2016}) / (\text{σύνολο θανόντων 2014} + \text{σύνολο θανόντων 2015} + \text{σύνολο θανόντων 2016}))$. Με τη συγκεκριμένη ομαδοποίηση των δεδομένων, μας δίνεται η δυνατότητα να ερευνήσουμε σε μεγαλύτερο βαθμό τις αιτίες θανάτου ανά περιοχή και όχι μόνο στο σύνολο των ετών, αλλά σε μικρότερα διαστήματα των τριών ετών.

Τέλος, οι Χάρτες 8-15, που υπάρχουν στο τελευταίο μέρος του κεφαλαίου, έχουν δημιουργηθεί με τις απόλυτες τιμές των Επιβιωσάντων και των Θανόντων σε επίπεδο χώρας -αυτή τη φορά- και επίσης έχει εντοπιστεί η κυριότερη αιτία θανάτου σε κάθε μία από αυτές.

[3.6] Η περίοδος υπό μελέτη

Το χρονικό διάστημα που επιλέχθηκε, ώστε να γίνει η επεξεργασία των δεδομένων είναι από 01/01/2014 έως 31/12/2019. Τα παλαιότερα δεδομένα που προσφέρονται από τη βάση δεδομένων που χρησιμοποιήθηκε ήταν από το 2014 και έτσι υπήρχε αυτός ο περιορισμός. Το ευτυχές είναι ότι, παρά τον περιορισμό αυτό με τα δεδομένα, έχουμε τη δυνατότητα να παρατηρήσουμε και να μελετήσουμε τις μεταναστευτικές ροές το 2014 δηλαδή πριν την έξαρση της μεταναστευτικής κρίσης που θεωρείται ότι ξεκίνησε το 2015. Επιπλέον, η παρούσα εργασία ξεκίνησε το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021 οπότε δεν είχαν ολοκληρωθεί ακόμα οι καταγραφές για το 2020 και έτσι δεν θα ήταν αντιπροσωπευτικό αν λαμβάναμε υπόψη τα δεδομένα που είχαν καταγραφεί μέχρι εκείνη τη στιγμή. Επομένως, αποφασίστηκε να μελετηθεί το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα για τα έτη 2014-2019.

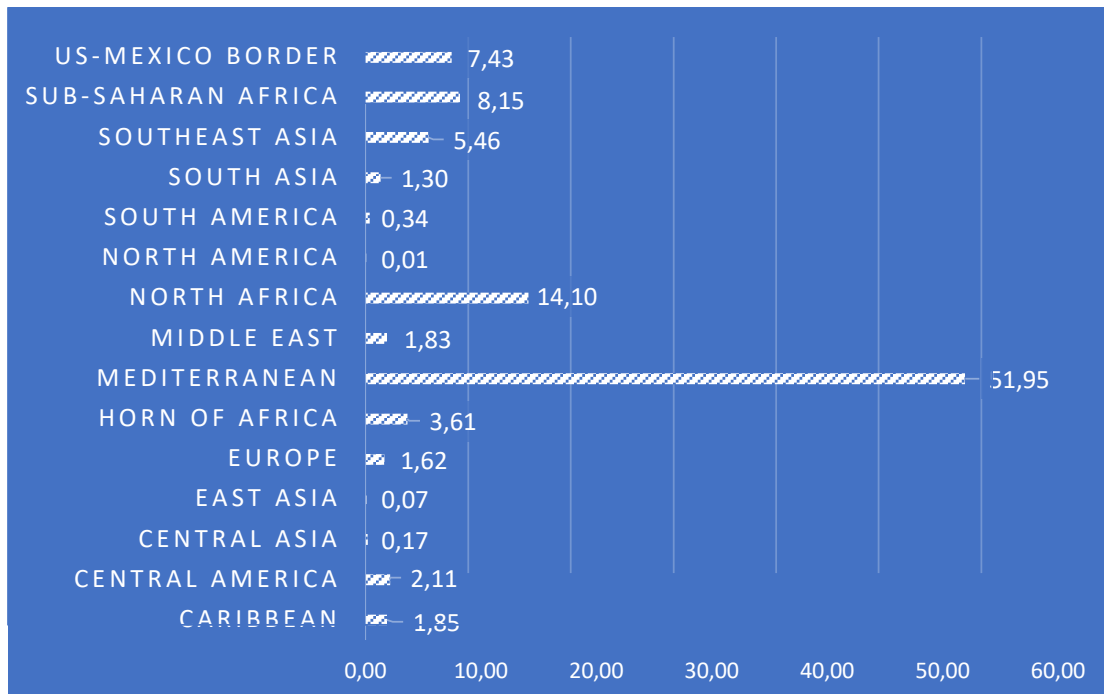
[Αποτελέσματα]

[4] ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται τα γραφήματα που έχουν δημιουργηθεί για το σκοπό αυτής της εργασίας. Αρχικά, παρουσιάζονται τα γραφήματα που αναπαριστούν τις απώλειες μεταναστών ανά περιοχή σε ποσοστά για το σύνολο των ετών και ξεχωριστά για κάθε έτος. Ακολουθούν αυτά που αφορούν στη διαχρονική εξέλιξη των θανόντων σε απόλυτες τιμές καθώς και οι απόλυτες τιμές του συνόλου των μεταναστών (επιζώντων και θανόντων), ανεξαρτήτως αιτίας θανάτου και ξεχωριστά για κάθε περιοχή υπό μελέτη. Το κεφάλαιο συνεχίζει με τρεις πίνακες στους οποίους φαίνονται τα ποσοστά θανόντων ανά αιτία θανάτου για τρεις ευρύτερες περιοχές α) Αμερική, β) Ασία και Νότια Αφρική και γ) Ευρώπη, Μεσόγειος και Βόρεια Αφρική και κλείνει με 8 Χάρτες στους οποίους αναπαρίσταται η ένταση των μεταναστευτικών ροών στις περιοχές μελέτης αυτής εδώ της εργασίας.

Γράφημα 1: Ποσοστά Θανόντων ανά Περιοχή, 2014-2019

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

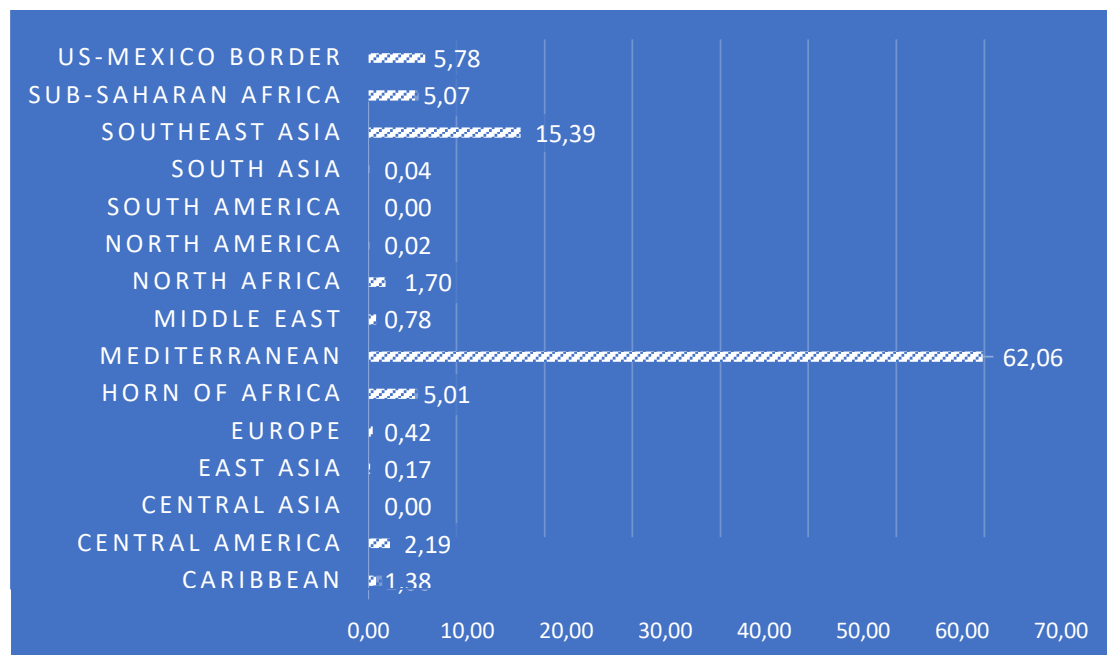
Γίνεται πολύ εύκολα εμφανής από το *Γράφημα 1*, η μεγάλη διαφορά που υπάρχει μεταξύ της περιοχής της Μεσογείου και των υπόλοιπων περιοχών. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι οι γενικές τάσεις θανόντων στην περιοχή δείχνουν πως οι μισές και παραπάνω απώλειες θανόντων ανά τον κόσμο παρατηρούνται στη Μεσόγειο. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι η Μεσόγειος κατά την συγκεκριμένη περίοδο υπό μελέτη φαίνεται να είναι η πιο επικίνδυνη και θανατηφόρα περιοχή για τους διερχόμενους μετανάστες ανεξαρτήτως εάν αποτελεί τον τελικό προορισμό αυτών ή λειτουργεί ως σημείο διέλευσης. Όπως είναι αναμενόμενο, οι πνιγμοί είναι σχεδόν αποκλειστικά θα λέγαμε η κυριότερη αιτία θανάτου στη συγκεκριμένη περιοχή.

Αμέσως μετά, βρίσκεται στη δεύτερη θέση η Βόρεια Αφρική, η οποία συγκεντρώνει το 14% των συνολικών απωλειών του κόσμου. Η Βόρεια Αφρική είναι επίσης μία περιοχή στην οποία η πλειοψηφία των απωλειών συμβαίνουν λόγω πνιγμών

ή άλλων ατυχημάτων κατά τη θαλάσσια μεταφορά. Δεν μπορεί να θεωρηθεί τυχαίο το γεγονός ότι αυτές οι δύο περιοχές βρίσκονται τόσο κοντά και συνορεύουν. Οφείλει να σημειωθεί ότι στη συγκεκριμένη περιοχή υπάρχει μεγάλη κινητικότητα από τις φτωχές χώρες της Υποσαχάριας Αφρικής, όπου έχουν παρατηρηθεί έντονες εκροές. Οι χώρες αυτές χαρακτηρίζονται από σημαντική πληθυσμιακή αύξηση και ταχεία αστικοποίηση, συνοδευόμενη από σημαντικές πιέσεις προς τις υποτυπώδεις υποδομές των αστικών κέντρων των χωρών, αλλά και από εμφύλιες συγκρούσεις.

Με μικρότερα ποσοστά ακολουθούν η Υποσαχάρια Αφρική (8,15%) και τα σύνορα ΗΠΑ-Μεξικού (7,43%). Όλες οι υπόλοιπες περιοχές συγκεντρώνουν ποσοστά κάτω του 5%. Είναι εμφανές ότι η Μεσόγειος βρίσκεται ξεκάθαρα και με πολύ μεγάλη διαφορά στην κορυφή των πιο επικίνδυνων και θανατηφόρων διαδρομών του κόσμου.

Γράφημα 2: Ποσοστά θανάτων ανά περιοχή 2014

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

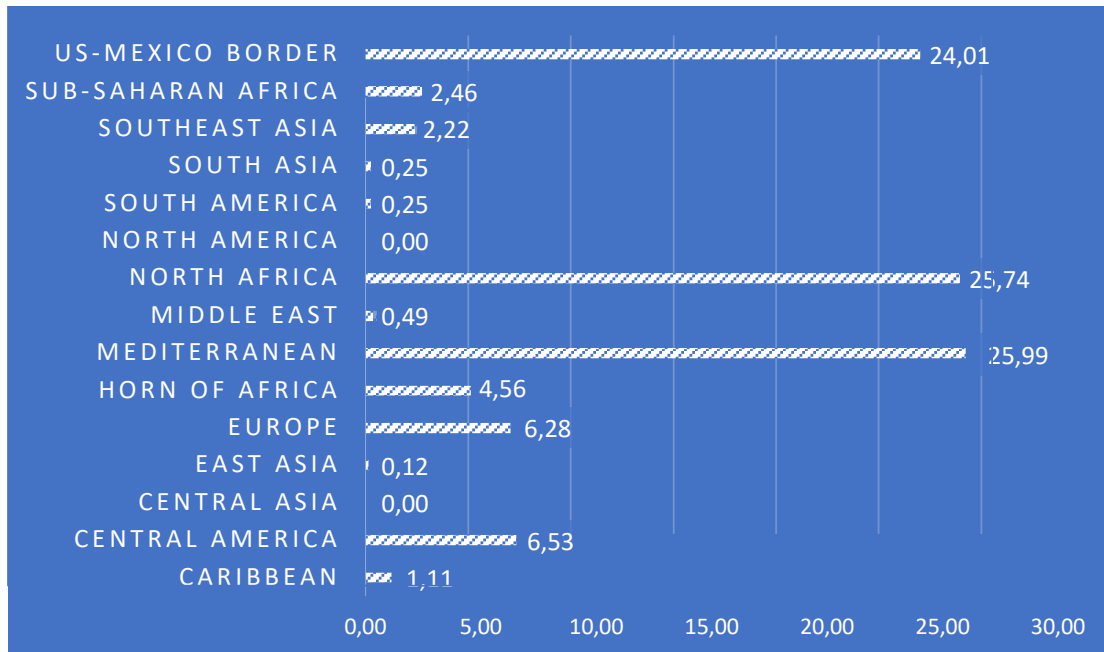
Συγκεκριμένα για το έτος 2014, παρατηρούμε στο *Γράφημα 2* ότι η κατάσταση και οι γενικές τάσεις συμβαδίζουν με τον μέσο όρο που είδαμε παραπάνω για το σύνολο των ετών. Φυσικά, σε κάποιες περιπτώσεις, η ένταση του φαινομένου είναι μεγαλύτερη. Για παράδειγμα, ενώ και στην προκειμένη περίπτωση για το 2014 η Μεσόγειος σημειώνει τις περισσότερες απώλειες, βλέπουμε ότι εδώ έχει αυξηθεί σημαντικά το ποσοστό. Οι απώλειες στη Μεσόγειο αποτελούν πάνω από το 60% των συνολικών απωλειών στον κόσμο. Το γεγονός ότι για το συγκεκριμένο έτος οι απώλειες της Μεσογείου βρίσκονται πάνω από τον μέσο όρο, μας δείχνει ότι το 2014 ήταν μεταξύ των πιο δυσάρεστων και επικίνδυνων ετών για την περιοχή.

Η υπόλοιπη κατάταξη διαφοροποιείται κι αυτή ελαφρώς, καθώς στη δεύτερη θέση βρίσκεται για το 2014 η Νοτιοανατολική Ασία, με ποσοστό πάνω από 15%. Στη θέση αυτή βρισκόταν στον μέσο όρο η Βόρεια Αφρική, η οποία συγκεκριμένα για το 2014 κατέχει ποσοστό κάτω από 2%. Αυτό προοικονομεί την μετέπειτα αύξηση του ποσοστού κατά τα επόμενα έτη, αλλά αυτό θα αναλυθεί παρακάτω. Το 2014 για την

Νοτιοανατολική Ασία από την άλλη πλευρά, φαίνεται να είναι με μεγάλη διαφορά το χειρότερο έτος.

Στην τρίτη και τέταρτη θέση βρίσκονται τα σύνορα ΗΠΑ-Μεξικού και η Υποσαχάρια Αφρική, με πολύ μικρή διαφορά τόσο μεταξύ τους όσο και με τον μέσο όρο που είδαμε παραπάνω. Αυτό σημαίνει ότι με κάποιες λίγες εξαιρέσεις, οι δύο αυτές περιοχές θα συνεχίσουν να κυμαίνονται και για τα επόμενα έτη στα ίδια επίπεδα ποσοστών.

Γράφημα 3: Ποσοστά θανόντων ανά περιοχή 2015

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Για πρώτη φορά, στο *Γράφημα 3*, το έτος 2015 παρατηρούμε ότι τα δεδομένα έχουν διαφοροποιηθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό. Αυτό, όπως θα δούμε και παρακάτω, είναι χαρακτηριστικό της συγκεκριμένης χρονιάς. Παρόλα αυτά, όπως για όλες τις υπόλοιπες χρονιές σταθερά, έτσι και για το 2015, η Μεσόγειος και πάλι σημειώνει τις περισσότερες απώλειες αν και το ποσοστό αυτό έχει σημειώσει μείωση μεγαλύτερη του 50%. Συγκεκριμένα το ποσοστό έχει πέσει στο 25%.

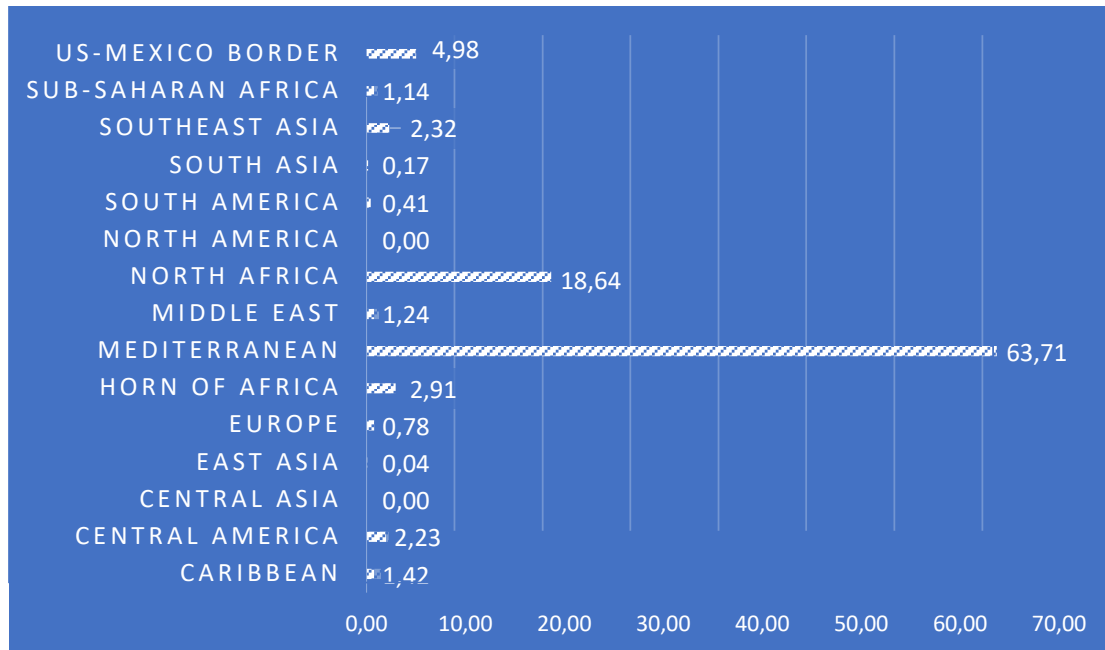
Από την άλλη πλευρά, αυτό σημαίνει και αύξηση των ποσοστών σε άλλες περιοχές όπως ήταν επόμενο. Συγκεκριμένα, για το 2015 στη Βόρεια Αφρική το ποσοστό έχει εκτοξευτεί επίσης στο 25%, αγγίζοντας το αντίστοιχο της Μεσογείου, έναντι αυτού του προηγούμενου έτους που ήταν κάτω από 2%. Η αύξηση αυτή είναι αξιοσημείωτη και όπως θα δούμε και παρακάτω για τα επόμενα έτη η περιοχή της Βόρειας Αφρικής θα συνεχίσει να παρουσιάζει ποσοστά μεταξύ 15-20%.

Στα ίδια επίπεδα κυμαίνεται και η περιοχή των συνόρων μεταξύ ΗΠΑ-Μεξικού καταλαμβάνοντας για ακόμη μια φορά την τρίτη θέση, αλλά με πολύ μικρή με τις προηγούμενες δύο για το 2015. Φαίνεται, γενικότερα, ότι οι τρεις περιοχές με τα μεγαλύτερα ποσοστά έχουν πολύ μικρές αποκλίσεις. Επίσης, αξίζει να αναφερθεί ότι το 2015 η Μεσόγειος, η Βόρεια Αφρική και τα σύνορα ΗΠΑ-Μεξικού συγκεντρώνουν το 75% των συνολικών απωλειών του κόσμου. Το υπόλοιπο 25% μοιράζεται μεταξύ

όλων των υπόλοιπων περιοχών, με την Κεντρική Αμερική και έπειτα την Ευρώπη να ξεχωρίζουν από τις υπόλοιπες με ποσοστό 6% εκάστη.

Θα μπορούσαμε να αποδώσουμε αυτές τις μεταβολές και τις διαφοροποιήσεις που συνέβησαν το 2015, σε σχέση με όλα τα υπόλοιπα έτη, στο γεγονός ότι το 2015 θεωρήθηκε η έναρξη της μεταναστευτικής κρίσης, επισήμως, κατά την οποία παρατηρήθηκαν έντονες ροές μετακινήσεων και άλλαξαν πολλά δεδομένα όσον αφορά στις πολιτικές ασύλου και μετανάστευσης.

Γράφημα 4: Ποσοστά θανάτων ανά περιοχή 2016

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

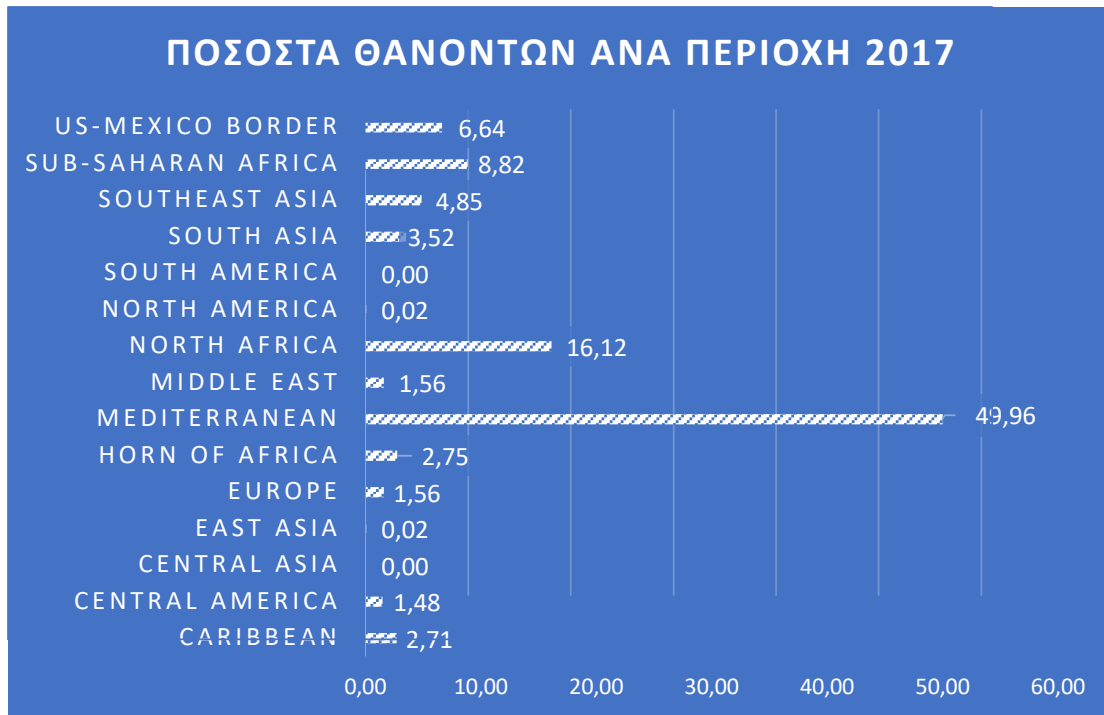
Συνεχίζοντας στο *Γράφημα 4* για το 2016, παρατηρούμε ότι η κατάσταση είναι παντελώς διαφορετική από αυτή που επικρατούσε το 2015 και έχουμε επιστρέψει και πάλι στα δεδομένα του 2014, τα οποία είναι πολύ κοντά στο μέσο όρο της περιόδου που μελετάται. Συγκεκριμένα, αναφέρομαι στην περίπτωση της Μεσογείου, η οποία κατά το έτος 2016 σημείωσε αρνητικό ρεκόρ, με το ποσοστό να κοντεύει στο 65% και να ξεπερνά κάθε προηγούμενο. Ιδιαίτερα μετά τα δεδομένα του 2015 όπου το 75% του συνόλου των απωλειών αποτελούνταν από τρεις διαφορετικές περιοχές, καταλαβαίνουμε ότι η κατάσταση στη Μεσόγειο είναι χειρότερη από κάθε άλλη χρονιά.

Για άλλη μία φορά, δεύτερη έρχεται η Βόρεια Αφρική με ποσοστό περίπου 20%. Πρέπει να σημειωθεί ότι η Μεσόγειος και η Βόρεια Αφρική για το 2016 σημείωσαν ποσοστό μεγαλύτερο του 80% των παγκόσμιων απωλειών μεταναστών. Επίσης, καθώς ο πνιγμός αποτελεί την κυριότερη αιτία θανάτου και στις δύο αυτές περιοχές, εξάγεται το συμπέρασμα ότι το 80% των μεταναστών που έχασαν τη ζωή τους παγκοσμίως κατά το έτος 2016, βρίσκονταν στη Μεσόγειο ή την Αφρική και σε επίσης πολύ μεγάλο ποσοστό πνίγηκαν.

Το υπόλοιπο 20% των απωλειών μοιράζεται μεταξύ όλων των υπόλοιπων περιοχών, με την περιοχή των συνόρων ΗΠΑ-Μεξικού να σημειώνει ποσοστό 5%, το

μεγαλύτερο απ' όλα τα υπόλοιπα. Στην συγκεκριμένη περιοχή, η κυριότερη αιτία θανάτου παραμένει άγνωστη κι έτσι δεν μπορούμε να έχουμε καθαρή εικόνα για την κατάσταση στην περιοχή και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες στην προσπάθειά τους να επιβιώσουν. Πάντως, άλλες συχνές αιτίες θανάτου είναι οι πνιγμοί και γενικότερα οι Σκληρές Συνθήκες Έκθεσης που μπορεί να περιλαμβάνουν διάφορες παθήσεις που οφείλονται σε ακραίες καιρικές συνθήκες, κόπωση, αδυναμία πρόσβασης σε είδη πρώτης ανάγκης κ.ά.

Γράφημα 5: Ποσοστά θανόντων ανά περιοχή 2017

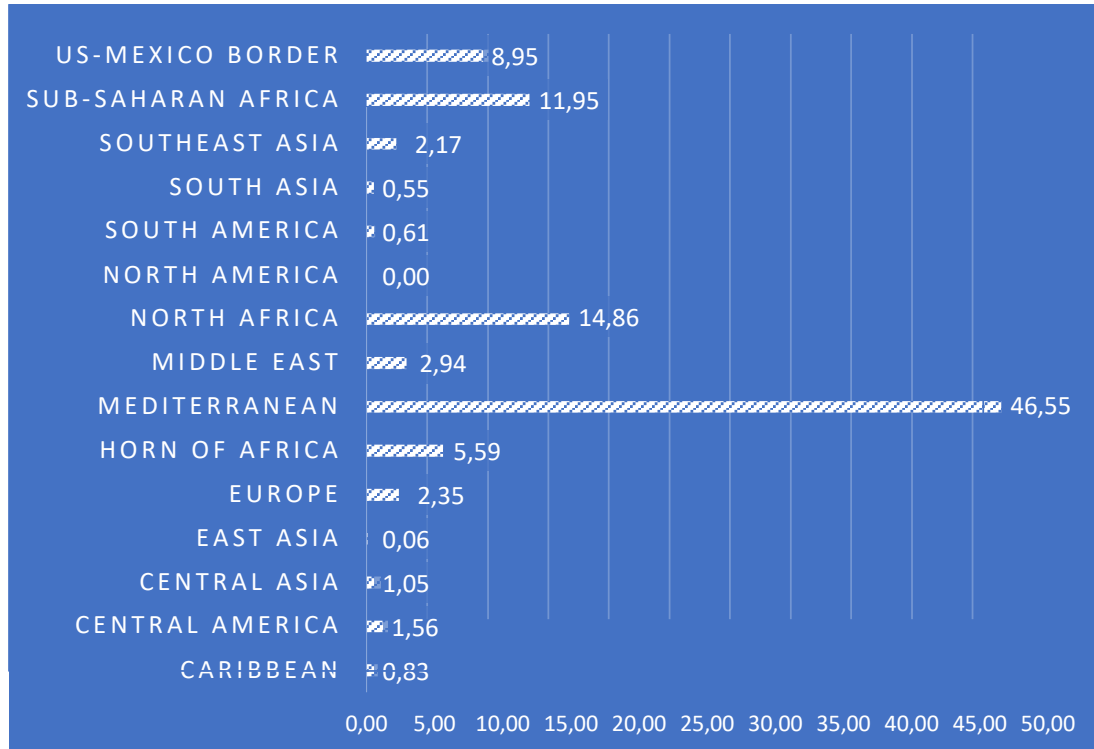
Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Στο *Γράφημα 5*, για το έτος 2017, βλέπουμε ότι μπορεί για ακόμη μια φορά να είναι στην πρώτη θέση η Μεσόγειος, αλλά αυτή τη φορά με μία μείωση του ποσοστού. Για το 2017 το ποσοστό απωλειών στη Μεσόγειο είναι της τάξεως του 50%. Φυσικά, έχει πολύ μεγάλη διαφορά από την αμέσως επόμενη περιοχή, αλλά αξίζει να σημειωθεί ότι από εδώ και στο εξής, τα ποσοστά στη Μεσόγειο θα σημειώνουν μια καθοδική πορεία με αργούς ρυθμούς. Βέβαια, αυτό δεν είναι κάτι καθησυχαστικό, καθώς παρόλη την μείωση που μπορεί να σημειωθεί, τα ποσοστά στην Μεσόγειο εξακολουθούν να είναι πολύ υψηλά. Ιδιαίτερα αν αναλογιστούμε ότι ακόμη και για το 2017 το 50% των μεταναστευτικών απωλειών παγκοσμίως παρατηρούνται στη Μεσόγειο.

Συνεχίζει να ακολουθεί η Βόρεια Αφρική με ποσοστό λίγο πάνω από το 15% που επίσης βρίσκεται πολύ κοντά με το αντίστοιχο του προηγούμενου έτους. Από την άλλη, κάτι καινούριο για το συγκεκριμένο έτος είναι η θέση της Υποσαχάριας Αφρικής που μέχρι τώρα σημείωνε αρκετά μικρότερα ποσοστά, αλλά θα δούμε και παρακάτω ότι τα ποσοστά στην περιοχή θα αρχίσουν να αυξάνονται όλο και περισσότερο και αυτό είναι κάτι που ξεκινάει από το 2017. Πρέπει να σημειωθεί ότι για το περασμένο έτος (2016) το αντίστοιχο ποσοστό ήταν κοντά στο 1%, ενώ τώρα αγγίζει το 9%.

Κοντά στο ποσοστό της Υποσαχάριας Αφρικής βρίσκεται και η περιοχή των συνόρων ΗΠΑ-Μεξικού, με ποσοστό λίγο πάνω από 6%, σχετικά σταθερό από τα προηγούμενα έτη με μόνη εξαίρεση το έτος 2015. Γενικά, θα λέγαμε ότι δεν υπάρχουν πολύ σημαντικές διαφορές στη γενικότερη εικόνα των περιοχών που μελετάμε.

Γράφημα 6: Ποσοστά θανάτων ανά περιοχή 2018

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

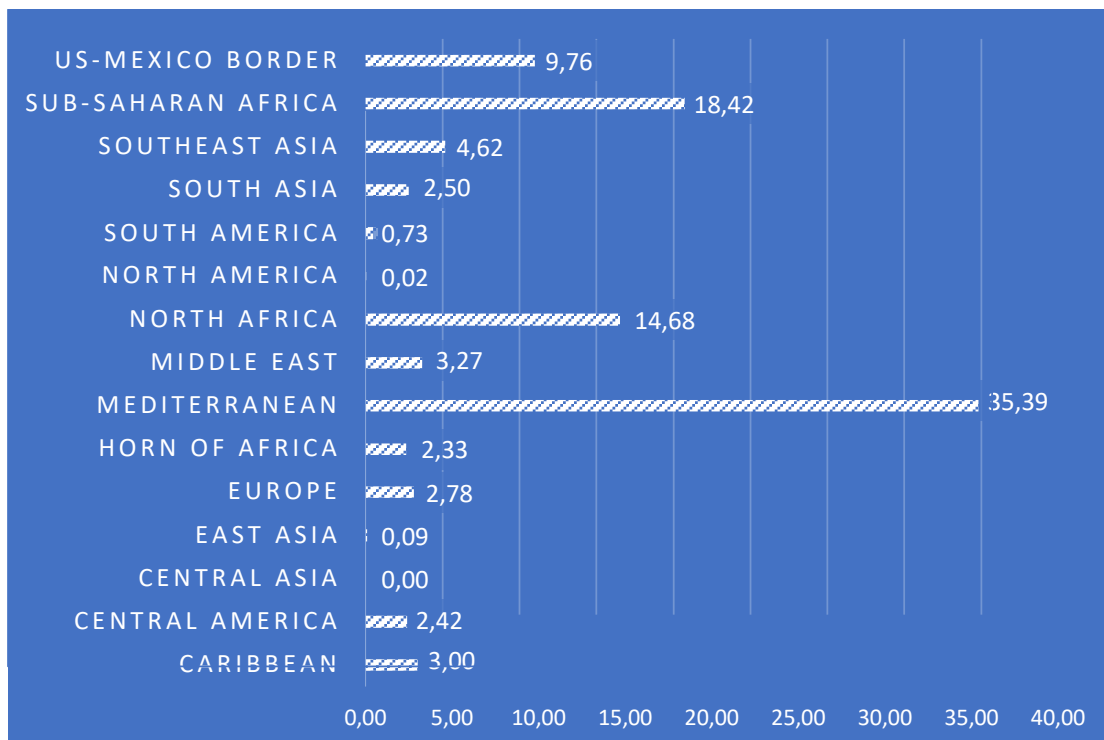
Στο Γράφημα 6, παρατηρούμε γενικά τις ίδιες συνηθισμένες τάσεις. Αυτό που πρέπει να σχολιαστεί είναι το γεγονός ότι, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, το ποσοστό της Μεσογείου μειώνεται πολύ αργά, αλλά σταθερά. Συγκεκριμένα, για το 2018, οι απώλειες που σημειώθηκαν στην περιοχή της Μεσογείου έπεσαν περίπου στο 45%, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι πρόκειται για ένα μικρό ποσοστό.

Η κατάταξη των υπόλοιπων τριών περιοχών που παραδοσιακά φαίνεται να σημειώνουν τα υψηλότερα ποσοστά παραμένει η ίδια, με τα εκάστοτε ποσοστά να αυξάνονται κατά κύριο λόγο. Εξαίρεση αποτελεί η Βόρεια Αφρική, της οποίας το ποσοστό έχει μειωθεί ελαφρώς, αλλά στις περιπτώσεις της Υποσαχάριας Αφρικής και των συνόρων ΗΠΑ-Μεξικού και τα δύο ποσοστά σημειώνουν μια αύξηση.

Επιπλέον θα μπορούσαμε να πούμε ότι ενδιαφέρον εμφανίζει η περίπτωση της περιοχής του Κέρατος της Αφρικής, η οποία δε μας είχε απασχολήσει έως τώρα, καθώς είχε σταθερά μικρά ποσοστά απωλειών. Για το 2018, όμως, κατέχει την πέμπτη θέση με ποσοστό άνω του 5%.

Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί ότι οι τέσσερις περιοχές που σημειώνουν τα υψηλότερα ποσοστά για το έτος (Μεσόγειος, Βόρεια Αφρική, Υποσαχάρια Αφρική, Σύνορα ΗΠΑ-Μεξικού) συγκεντρώνουν περίπου το 80% των συνολικών απωλειών σε παγκόσμιο επίπεδο.

Γράφημα 7: Ποσοστά θανάτων ανά περιοχή 2019

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Για το τελευταίο έτος αυτής της μελέτης, το 2019, παρατηρούμε στο *Γράφημα 7*, μικρές αλλαγές σε σχέση με τις τάσεις της κάθε περιοχής. Οφείλει να αναφερθεί ότι για ακόμα μία συνεχόμενη χρονιά, το ποσοστό της Μεσογείου μειώνεται σταθερά, αλλά παρόλα αυτά παραμένει αρκετά υψηλό και η Μεσόγειος παραμένει στην πρώτη θέση με τις περισσότερες απώλειες ανά τον κόσμο. Το ποσοστό για το 2019 είναι 35%.

Ενώ όμως από το 2015 μέχρι και το 2018 τη δεύτερη θέση κατείχε σταθερά η Βόρεια Αφρική, εδώ βλέπουμε πολύ καθαρά ότι την έχει αντικαταστήσει η Υποσαχάρια Αφρική, η οποία την έχει ξεπεράσει με το ποσοστό να φτάνει το 20%, αρκετά αυξημένο από το προηγούμενο έτος.

Η Βόρεια Αφρική έχει μείνει πολύ σταθερή από το προηγούμενο έτος και διατηρεί το 15% των συνολικών απωλειών του κόσμου. Το ίδιο συμβαίνει και στα σύνορα ΗΠΑ-Μεξικού, με ποσοστό κάτω από 10%. Αμέσως μετά, ακολουθεί η Νοτιοανατολική Ασία, με ποσοστό σχεδόν 5%.

Τέλος, για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά, όπως και για το 2018, οι τέσσερις περιοχές με τις περισσότερες παρατηρήσεις απωλειών (οι οποίες παραμένουν και οι ίδιες από το 2018) συγκεντρώνουν σχεδόν το 80% των συνολικών απωλειών.

Γενικά, πρέπει να αναφέρουμε ότι οι γενικότερες τάσεις στην περιοχή δεν διαφοροποιούνται δραματικά με το πέρασμα των ετών. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί το έτος 2015, όπως έχει αναφερθεί αναλυτικότερα παραπάνω. Κατά τ' άλλα, γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι κατά κύριο λόγο, οι τέσσερις περιοχές με τις περισσότερες απώλειες είναι η Μεσόγειος, η Βόρεια Αφρική, η Υποσαχάρια Αφρική και η περιοχή των συνόρων ΗΠΑ-Μεξικού. Βέβαια, παρατηρούνται κάποιες αυξομειώσεις των

ποσοστών της κάθε περιοχής ανά τα έτη, αλλά οι τάσεις παραμένουν σε μεγάλο βαθμό σταθερές. Επίσης, αυτές οι τέσσερις περιοχές, κατά μέσο όρο, αποτελούν κατά προσέγγιση το 80% του συνόλου των απωλειών.

Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι κυριότερη αιτία θανάτου στις περιοχές της Μεσογείου και της Βόρειας Αφρικής αποτελούν οι πνιγμοί. Συγκεκριμένα, στη Μεσόγειο, πάνω από το 90% των απωλειών οφείλονται σε πνιγμό. Αντίστοιχα, για τη Βόρεια Αφρική, το ποσοστό των πνιγμών είναι 70%. Βάσει του μέσου όρου απωλειών ανά περιοχή για το σύνολο των ετών 2014-2019, τα ποσοστά απωλειών στη Μεσόγειο και τη Βόρεια Αφρική κυμαίνονται στο 60%. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι λαμβάνοντας υπόψη τις αιτίες θανάτου στις δύο αυτές περιοχές, από το συνολικό 65% των θανάτων παγκοσμίως που έχουμε σε Μεσόγειο και Βόρεια Αφρική, σχεδόν το 85% αυτών οφείλονται σε πνιγμό. Το ποσοστό αυτό αντιστοιχεί στο 55% των συνολικών απωλειών και έχει ληφθεί υπόψη η αιτία θανάτου μόνο στις συγκεκριμένες περιοχές, πράγμα που σημαίνει ότι το ποσοστό είναι ακόμα μεγαλύτερο στην πραγματικότητα.

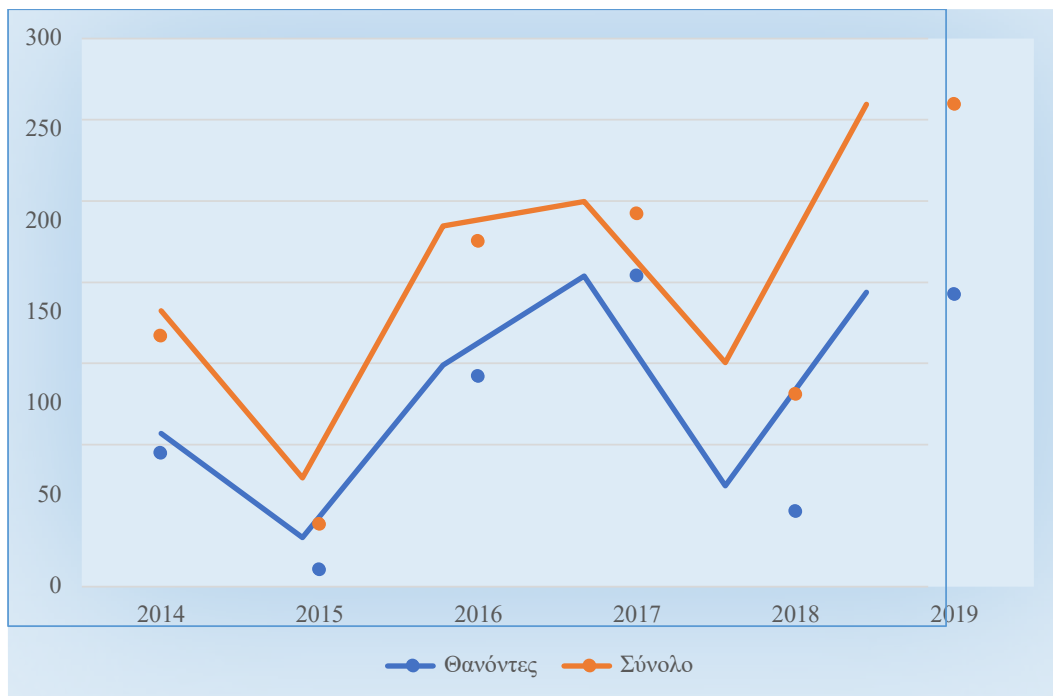

[4.1] Η Καραϊβική ως Σημείο Διέλευσης και η Πολιτική Μηδενικής Ανοχής του Trump

Συνοπτικά για την περίοδο 2014-2019 (Γράφημα 8), παρατηρείται αύξηση του αριθμού των θανόντων στην Καραϊβική, παρά τις διακυμάνσεις. Ταυτόχρονα, το ποσοστό των θανόντων στο σύνολο των μεταναστών επίσης αυξάνεται κατά το ίδιο διάστημα, μεταβαλλόμενο από 53,3% σε 60,6%.

Γενικά, θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι παρατηρήσεις στην περιοχή της Καραϊβικής δεν ακολουθούν κάποιο συγκεκριμένο μοτίβο. Αρχικά, για το έτος 2014 παρατηρείται ότι οι θανόντες ξεπερνάνε τους 70 και έπειτα υπάρχει μια αυξητική τάση. Αμέσως το επόμενο έτος, μειώνονται σημαντικά σε σημείο που σχεδόν μηδενίζονται και έπειτα αυξάνονται κατακόρυφα μέχρι το 2017, το οποίο αποτελεί και το έτος με τη μεγαλύτερη ένταση του φαινομένου, με τους θανόντες να φτάνουν τους 170. Ύστερα, για το 2018, σημειώνεται μια απότομη μείωση και σύμφωνα με τα τελευταία και πιο πρόσφατα δεδομένα για το 2019, αυξάνονται απότομα και πλησιάζουν τις τιμές του 2017, με 160 παρατηρήσεις αυτή τη φορά.

Γράφημα 8. Καραϊβική: Σύνολα Θανόντων 2014-2019

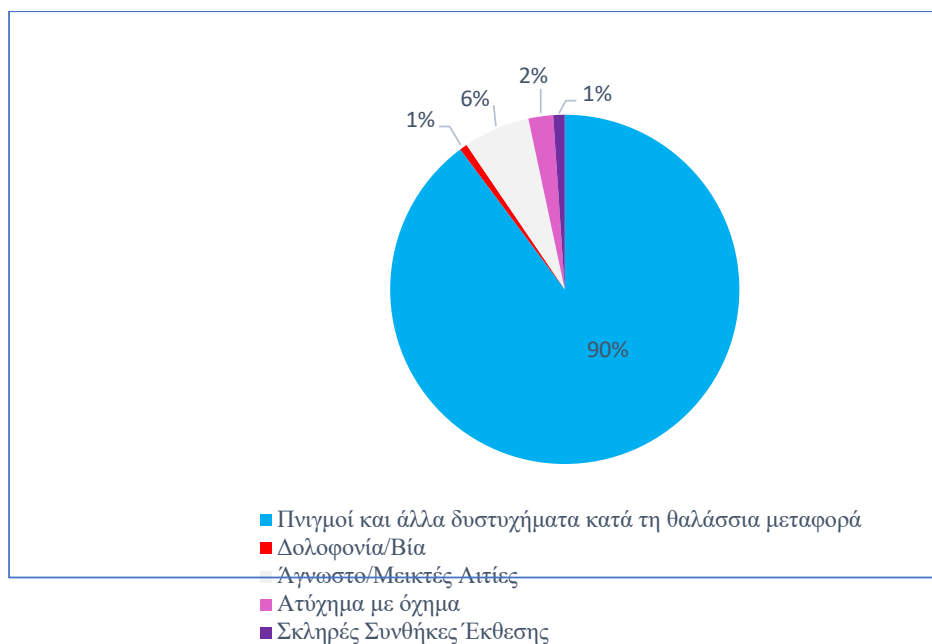

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Οφείλει να υπογραμμιστεί ότι για το σύνολο των ετών (από το 2014 έως και το 2019), παρατηρείται μία μικρή αύξηση των θανόντων σε σχέση με το σύνολο των μεταναστών που διέρχονται από τη συγκεκριμένη περιοχή. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει ότι οι μειωμένοι θάνατοι ως απόλυτες τιμές που παρατηρούνται σε συγκεκριμένα έτη δεν οφείλονται σε κάποιον άλλο παράγοντα, αλλά καθαρά και μόνο στη μειωμένη διέλευση μεταναστών. Πρακτικά, αυτό σημαίνει ότι το ποσοστό θνησιμότητας που παρατηρείται αυξάνεται ελαφρώς και η μείωση των απωλειών είναι φαινομενική, καθώς η συγκεκριμένη μεταναστευτική δίοδος φαίνεται να παραμένει το ίδιο επικίνδυνη.

Τη μεγαλύτερη απειλή στην περιοχή, όπως φαίνεται και στο *Γράφημα 9*, αποτελούν οι μετακινήσεις δια θαλάσσης, καθώς είναι ξεκάθαρο πως το 90% των διερχόμενων μεταναστών πνίγεται στην προσπάθειά του να φτάσει στην απέναντι όχθη λόγω διάφορων δυστυχημάτων κατά τη θαλάσσια μεταφορά. Έχουν σημειωθεί πολλές περιπτώσεις πνιγμού, αφυδάτωσης αλλά και θανατηφόρων τραυμάτων που προκλήθηκαν από συγκρούσεις με εξωλέμβιους κινητήρες.

Γράφημα 9. Καραϊβική: % Θανόντων ανά αιτία θανάτου 2014-2019

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Στο σημείο αυτό, είναι σημαντικό να αναφερθεί πως η Καραϊβική λειτουργεί ως σημείο διέλευσης για το σύνολο των μεταναστών που προσπαθούν είτε από τη Νότια Αμερική είτε από άλλες περιοχές, να περάσουν στις ΗΠΑ. Εν ολίγοις, η μετανάστευση στην περιοχή μπορεί να χαρακτηριστεί κάθε άλλο παρά γραμμική, καθώς παρουσιάζει πολύπλοκες και αμοιβαίες ροές (International Organization for Migration, 2017).

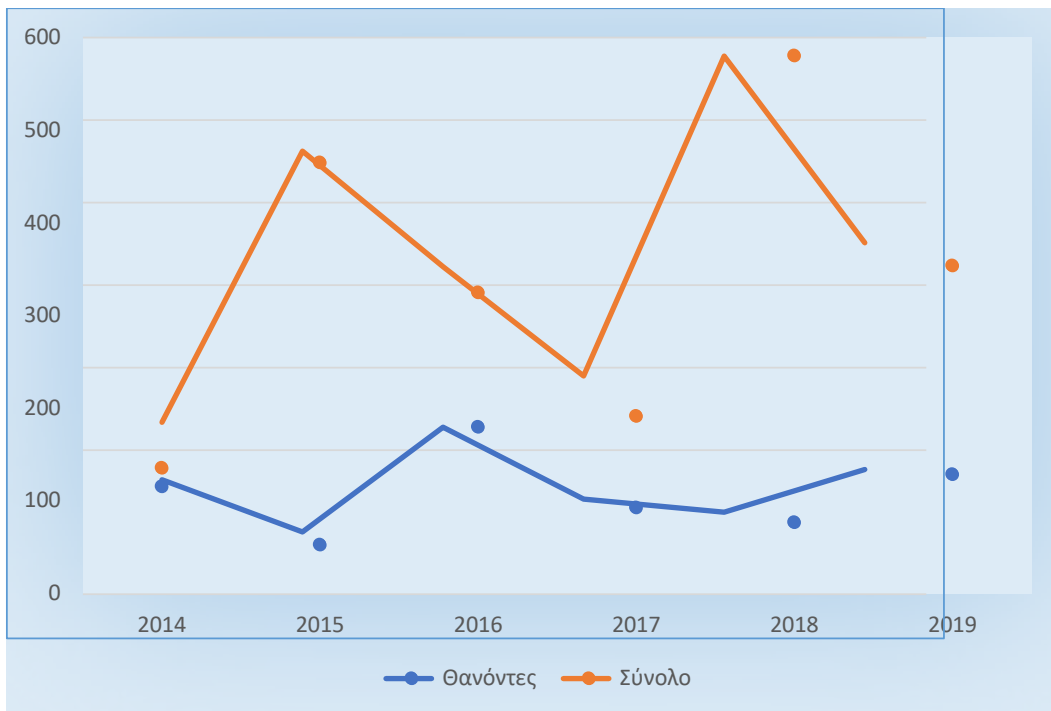
Πρωταγωνιστικό ρόλο στην ένταση που παρουσιάζουν οι ροές με το πέρασμα των χρόνων έχουν οι πολιτικές που ακολουθεί η Αμερική. Πιο συγκεκριμένα, τον Μάιο του 2018, η κυβέρνηση ανακοίνωσε μια πολιτική «μηδενικής ανοχής» προς τους μετανάστες, που θα διώκει όσους διασχίζουν τα σύνορα, συμπεριλαμβανομένων των αιτούντων άσυλο. Αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής ήταν οικογένειες να χωρίζονται στα σύνορα, καθώς οι γονείς ως ενήλικες παραπέμπονταν από το Υπουργείο Εσωτερικής Ασφάλειας (DHS) των ΗΠΑ σε δίωξη, ενώ τα ανήλικα παιδιά αποστέλλονταν στο Υπουργείο Υγείας των ΗΠΑ, σε δομές που προορίζονται για επανεγκατάσταση προσφύγων. Ενδεικτικά, μέσα σε ένα διάστημα 13 ημερών μέσα στον Μάιο, το DHS είχε χωρίσει 658 ανήλικα παιδιά από τους γονείς τους (Silva, 2018).

[4.2] Οι πολιτικές Trump και η απέλαση μεταναστών στην Κεντρική Αμερική

Στην περιοχή της Κεντρικής Αμερικής, οι τιμές των θανάτων που εξετάζουμε για τα έτη 2014-2019 κυμαίνονται στα ίδια επίπεδα με της Καραϊβικής (Γράφημα 10). Για ακόμη μια φορά, παρατηρείται ότι το 2015 εμφανίζονται οι λιγότερες παρατηρήσεις, με 53 θανάτους αυτή τη φορά. Αντίθετα, την αμέσως επόμενη χρονιά, παρατηρούνται οι περισσότεροι θάνατοι για την περιοχή εντός της δετίας, με τους θανάτους να φτάνουν τους 180, πολύ κοντά με το μέγιστο που έχουμε παρατηρήσει και στην περιοχή της Καραϊβικής.

Είναι κάτι το αναμενόμενο το γεγονός ότι οι δύο συγκεκριμένες περιοχές παρουσιάζουν τόσες ομοιότητες και συγκεκριμένα στην ένταση του φαινομένου, μιας και αναφερόμαστε σε δύο περιοχές που ακολουθούν τις ίδιες πολιτικές και φυσικά βρίσκονται κοντά από γεωγραφικής άποψης.

Γράφημα 10. Κεντρική Αμερική: Σύνολα Θανάτων 2014-2019

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

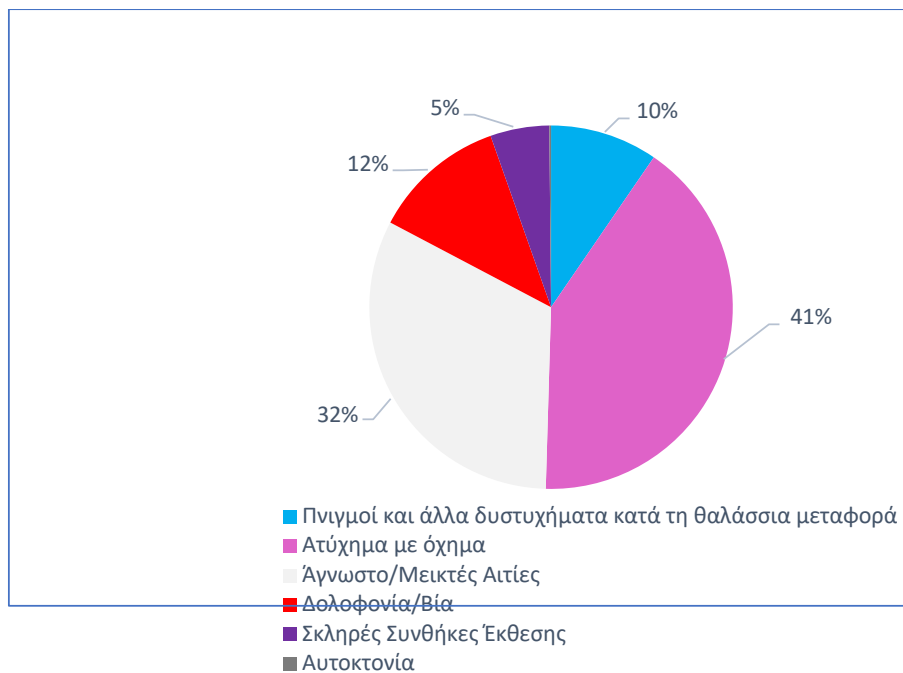
Όσον αφορά στις πολιτικές που έχουν ακολουθηθεί στην περιοχή σχετικά με το μεταναστευτικό ζήτημα, είναι σημαντικό να αναφέρουμε τις πολιτικές Trump που έχουν απασχολήσει σε διεθνές επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα, τον Απρίλιο του 2018, αφίχθη στην περιοχή της Κεντρικής Αμερικής ένα караβάνι μεταναστών, με σκοπό την αναζήτηση ασύλου από την Αμερικανική Κυβέρνηση. Τα караβάνια μεταναστών της Κεντρικής Αμερικής γνωστά και ως *Via crucis del Migrante*, είναι караβάνια μεταναστών που ταξιδεύουν από τα σύνορα Γουατεμάλας-Μεξικού στο Μεξικό και από εκεί στα σύνορα Μεξικού-ΗΠΑ. Η κυβέρνηση Trump χρησιμοποίησε το караβάνι ως απόδειξη μιας ανεξέλεγκτης συνοριακής κρίσης και υποστήριξε ότι απαιτεί μια πολύπλευρη και επιθετική απάντηση. Έτσι, προχώρησε στην ανανέωση του θεσμικού πλαισίου, πραγματοποιώντας δρακόντειες αλλαγές στις πολιτικές που σχετίζονται με

την απόκτηση ασύλου και τις ποινικές διώξεις μεταναστών. Αυτές οι αλλαγές σχεδιάστηκαν για να επιταχύνουν την πορεία προς την απέλαση μεταναστών και προσφύγων, περιορίζοντας σε μεγάλο βαθμό το δικαίωμα ενός ατόμου να ζητήσει άσυλο. Για τα οικονομικά έτη 2015-2017, οι ΗΠΑ επένδυσαν σχεδόν δύο δισεκατομμύρια δολάρια έχοντας ως στόχο τη βελτίωση της ασφάλειας των πολιτών και του κράτους δικαίου στην Κεντρική Αμερική (Silva, 2018).

Από την άλλη πλευρά, ειδοποιός διαφορά μεταξύ Καραϊβικής και Κεντρικής Αμερικής αποτελεί το ποσοστό θανόντων σε σύγκριση με το σύνολο των μεταναστών που έχουν καταμετρηθεί να διέρχονται από την κάθε περιοχή. Στην περίπτωση της Κεντρικής Αμερικής, παρατηρείται ότι οι απώλειες κινούνται στα ίδια επίπεδα με αυτά της Καραϊβικής. Το σύνολο, όμως, των μεταναστών που επιλέγει αυτή τη δίοδο για να μεταναστεύσει είναι σαφώς μεγαλύτερο. Ιδίως για τα έτη 2015 και 2018, ενώ το σύνολο μεταναστών είναι πολύ υψηλό, οι απώλειες παραμένουν σε σχετικά χαμηλά επίπεδα.

Το συμπέρασμα που εξάγεται από την παρατήρηση αυτή, είναι πως η Καραϊβική αποτελεί ένα αρκετά πιο επικίνδυνο μέρος για τους μετανάστες σε σχέση με την Κεντρική Αμερική. Παρατηρούμε ότι από άποψη παρατηρήσεων σε απόλυτες τιμές, η Κεντρική Αμερική φαίνεται να έχει περισσότερες απώλειες απ' ότι η Καραϊβική. Ωστόσο, μέσω της σύγκρισης του συνόλου των διερχόμενων μεταναστών και αυτών που χάνουν τη ζωή τους στις δύο περιοχές, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι στην Κεντρική Αμερική υπάρχουν και πολύ περισσότεροι διερχόμενοι, κι έτσι οι δύο γραμμές που παριστάνουν τις απώλειες και τους αγνοούμενους δεν πλησιάζουν, σε αντίθεση με την περίπτωση της Καραϊβικής, όπου πολύ μεγάλο ποσοστό των μεταναστών που εντοπίζονται στην περιοχή, δεν καταφέρνουν τελικά να επιβιώσουν.

Γράφημα 11. Κεντρική Αμερική: % Θανόντων ανά αιτία θανάτου 2014-2019

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Κυρίαρχη αιτία θανάτου στην Κεντρική Αμερική είναι τα Ατυχήματα με όχημα όπως φαίνεται στο *Γράφημα 11*, ενώ μεγάλο ποσοστό επίσης καταλαμβάνουν οι Άγνωστες Αιτίες. Στην τελευταία περίπτωση, είτε έχουν βρεθεί σκελετικά κατάλοιπα από τα οποία δεν είναι δυνατή η εξαγωγή συμπεράσματος για την αιτία που προκάλεσε το θάνατο, είτε η διαδικασία εκκρεμεί.

Πολύ υψηλό είναι επίσης το ποσοστό των Δολοφονιών και της Βίας στην περιοχή. Μία έρευνα των Γιατρών Χωρίς Σύνορα (MSF), που πραγματοποιήθηκε το 2020, έχει δείξει ότι πάνω από τα δύο τρίτα των μεταναστών αναφέρουν ότι μέλος της οικογένειάς τους έχει δολοφονηθεί, εξαφανιστεί ή απαχθεί πριν την άφιξή του στη χώρα προορισμού. Το 42,5% των συνεντευξιζόμενων για τα έτη 2018-2020 που μεταναστεύει από τη Γουατεμάλα, την Ονδούρα ή το Ελ Σαλβαδόρ, καταγγέλλει το βίαιο θάνατο ενός συγγενή, ενώ το 16,2% καταγγέλλει τη βίαιη εξαφάνιση ενός συγγενή και το 9,2% έχει βιώσει την απαγωγή κάποιου αγαπημένου του προσώπου (Medicins Sans Frontiers (MSF), 2020).

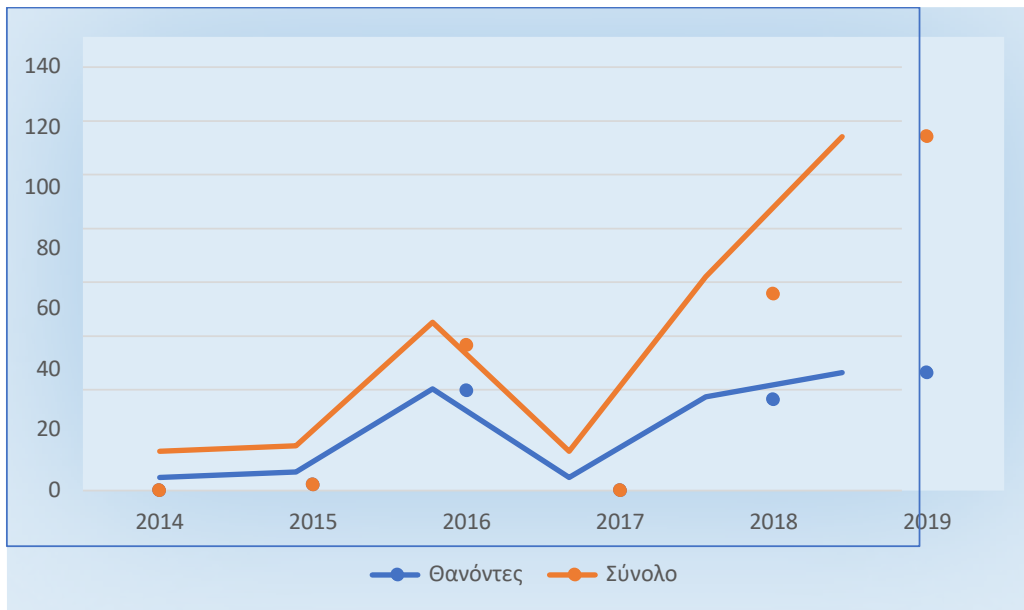
[4.3] Η οικονομική κρίση στη Βενεζουέλα, η έξαρση των μεταναστευτικών ροών προς την Κολομβία και η LGBTQ κοινότητα στη Νότια Αμερική

Στο παρακάτω γράφημα (*Γράφημα 12*) παρατηρείται μια απότομη αύξηση. Σε αυτή την αύξηση, από το 2017 και έπειτα, πολύ σημαντικό ρόλο έπαιξε η κατάσταση που επικρατεί στις χώρες της Νότιας Αμερικής και ιδιαίτερα στη Βενεζουέλα και την Κολομβία.

Η Νότια Αμερική θα λέγαμε ότι διαφοροποιείται από τις υπόλοιπες περιοχές της Ηπείρου. Πιο συγκεκριμένα, οι καταγεγραμμένοι θάνατοι δε φαίνεται να ξεπερνάνε ποτέ τους 40 καθ' όλη τη διάρκεια της εξαετίας που μελετάται. Παρόλα αυτά, αξίζει να αναφερθεί ότι το 2019 σημειώθηκαν οι περισσότερες απώλειες, 39 σε αριθμό, γεγονός που δε μπορούμε σε αυτή τη φάση να διευκρινίσουμε κατά πόσο αλλάζει τα δεδομένα στην περιοχή για το 2019 και έπειτα. Ακόμη, θα πρέπει να σημειωθεί ότι για τα έτη 2014, 2015 και 2017 οι καταγεγραμμένοι θάνατοι ήταν σχεδόν μηδενικοί.

Τα ποσοστά των απωλειών είναι πολύ υψηλά σε σχέση με το σύνολο των μεταναστών στην περιοχή. Η κατάσταση αυτή ανατρέπεται μετά το 2017 για τα δύο τελευταία έτη των δεδομένων μας, όπου όπως είναι εμφανές σημειώνεται μια μεγάλη και απότομη αύξηση στους διερχόμενους μετανάστες, αλλά παρόλα αυτά οι θανόντες κινούνται στα ίδια επίπεδα. Αυτό, είναι ένα θετικό σημάδι, καθώς τα ποσοστά των θανόντων έχουν μειωθεί σημαντικά για τα έτη 2018 και 2019 με τις συνθήκες στην περιοχή να είναι πιο ευνοϊκές για τους μετανάστες απ' ό,τι είχαν υπάρξει τα προηγούμενα έτη κατά τα οποία η συγκεκριμένη δίοδος αποτελούσε ένα πολύ επικίνδυνο και στις περισσότερες των περιπτώσεων θανατηφόρο πέρασμα.

Γράφημα 12. Νότια Αμερική: Σύνολα Θανόντων 2014-2019

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Η διεθνής γέφυρα Simón Bolívar, που συνδέει την Κολομβία με τη Βενεζουέλα, δεν είναι μια απλή γέφυρα. Τα τελευταία χρόνια, χιλιάδες άνθρωποι καθημερινά τη διασχίζουν και η ίδια έχει μετατραπεί σε σύμβολο της εξόδου της Βενεζουέλας. Κάποια χιλιόμετρα βορειότερα της Λατινικής Αμερικής, στην περιοχή του Βόρειου Τριγώνου της Κεντρικής Αμερικής, βρίσκονται караβάνια, τα οποία θέτουν και πάλι στο επίκεντρο το μακροχρόνιο ζήτημα της μετανάστευσης. Οι άνθρωποι αυτοί, ανεξαρτήτως χώρας προέλευσης, αντιμετωπίζουν την ίδια κατάσταση. Εγκαταλείπουν τα σπίτια τους λόγω έλλειψης ευκαιριών, βίας ή ακόμη και έλλειψης τροφίμων. Το φαινόμενο αυτό στην περιοχή έχει πάρει πολύ μεγάλες διαστάσεις, δημιουργώντας μια άνευ προηγουμένου μεταναστευτική κρίση για τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική (Trotsenburg, 2019).

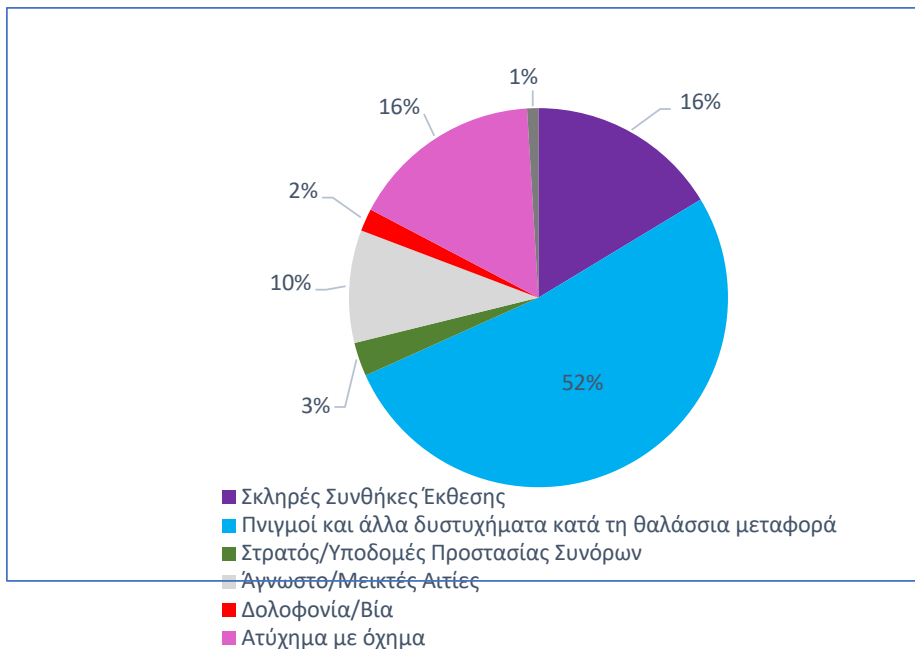
Η μετανάστευση από τη Βενεζουέλα αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες και ταχύτερες ροές ευάλωτων ατόμων παγκοσμίως. Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες (UNHCR), από τον Φεβρουάριο του 2019, η οικονομική και κοινωνική κρίση της χώρας έχει οδηγήσει στην μετανάστευση 3,4 εκατομμυρίων ατόμων εκτός της Βενεζουέλας. Οι περισσότεροι από αυτούς έχουν εγκαταλείψει τη χώρα τους τελευταίους 12 μήνες και έχουν επιλέξει χώρες όπως η Κολομβία, το Περού, ο Ισημερινός και η Χιλή ως κυριότερες χώρες προορισμού. Το μέγεθος αυτής της κρίσης την καθιστά δεύτερη μεγαλύτερη κρίση παγκοσμίως μετά τη Συριακή (World Bank, 2019; UNHCR, 2020).

Σύμφωνα με έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας που δημοσιεύθηκε το Νοέμβριο του 2018, τα πρόσθετα κόστη της εκπαίδευσης, της υγείας, του νερού, της απασχόλησης κλπ που προκύπτουν από τη μετανάστευση από τη Βενεζουέλα, εκτιμάται ότι κυμαίνονται μεταξύ 0,2% - 0,4% του ΑΕΠ της Κολομβίας. Ο αριθμός αυτός αναμένεται να αυξηθεί περαιτέρω, δεδομένου του συνεχώς αυξανόμενου αριθμού ατόμων που εγκαταλείπουν τη χώρα. Παρόλα αυτά, οι χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής άνοιξαν τα σύνορά τους στους μετανάστες ως μια χειρονομία αλληλεγγύης ανάλογη με το μέγεθος της κρίσης. Όσον αφορά στις

ευκαιρίες, η μετανάστευση είναι δυνατόν να δημιουργήσει οικονομική ανάπτυξη εφόσον γίνει σωστή διαχείριση (World Bank, 2018).

Για την πλειοψηφία των απωλειών όπως φαίνεται και στο *Γράφημα 13*, αιτία θανάτου είναι ο πνιγμός, καθώς ένας στους δύο μετανάστες που χάνουν τη ζωή τους στην περιοχή, έχουν καταγραφεί ως θύματα πνιγμού. Οι συνθήκες διαβίωσης, ιδιαίτερα για τα πρώτα έτη όπως προαναφέρθηκε, ήταν πολύ σκληρές, με αποτέλεσμα να προκαλέσουν επίσης πολλούς θανάτους. Τέτοια παραδείγματα είναι διάφορες περιπτώσεις υπερθερμίας ή υποθερμίας, υποσιτισμός, εξάντληση κ.ά. Τα ατυχήματα με όχημα επίσης ευθύνονται για ένα μεγάλο μέρος των θανάτων, καθώς μεγάλο ποσοστό των μεταναστών επιχειρεί να μεταβεί σε άλλη περιοχή της χώρας ή ακόμα και σε άλλη χώρα όπου οι συνθήκες θα είναι ευνοϊκότερες και θα μπορέσει να εξασφαλιστεί η ασφάλεια των ατόμων που μεταναστεύουν.

Γράφημα 13. Νότια Αμερική: % Θανόντων ανά αιτία θανάτου 2014-2019

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

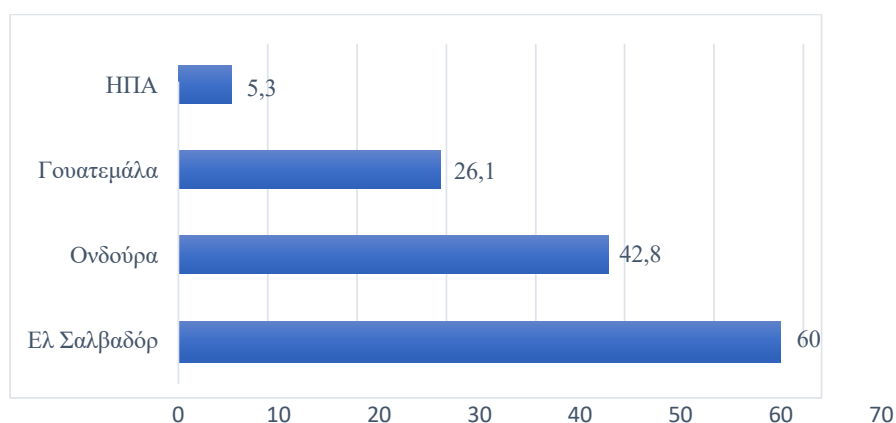
Πολλοί αιτούντες άσυλο στις Η.Π.Α. προέρχονται από τη Λατινική Αμερική και ιδιαίτερα από την περιοχή Northern Triangle (Βόρειο Τρίγωνο) που αποτελείται από τα τρία κράτη Ελ Σαλβαδόρ – Ονδούρα – Γουατεμάλα. Οι άνθρωποι αυτοί επιλέγουν να φύγουν από τις χώρες καταγωγής τους, καθώς οι τελευταίες συνεχίζουν να μαστίζονται από τη βία (συνήθως σχετιζόμενη με συμμορίες), αλλά και από αστάθεια τόσο στον οικονομικό όσο και στον πολιτικό τομέα. Μεταξύ αυτών που μεταναστεύουν, μεγάλο ποσοστό αποτελούν οι γυναίκες, τα ασυνόδευτα παιδιά καθώς και άτομα που ανήκουν στην LGBTQ κοινότητα. Η απέλαση αυτών των ατόμων πίσω στις χώρες καταγωγής τους και μάλιστα πολλές φορές μετά από διώξεις εναντίον τους και καταδίκης τους στις φυλακές των ΗΠΑ, μπορεί να σημαίνει την επιστροφή τους σε μέρη που ενδέχεται να μην είναι αποδεκτοί και να κληθούν να αντιμετωπίσουν διωγμούς ή σε ορισμένες περιπτώσεις ακόμα και θάνατο (Silva, 2018).

Η Διεθνής Αμνηστία έχει τεκμηριώσει πώς ομοφυλόφιλοι άνδρες και τρανς γυναίκες, δεδομένης της έλλειψης επιλογών να προστατεύσουν τις ζωές τους και τη

σωματική τους ακεραιότητα στις χώρες καταγωγής τους, επιλέγουν να μεταναστεύσουν για να βρουν ασφάλεια σε άλλες χώρες όπως το Μεξικό και οι ΗΠΑ. Για τους περισσότερους, ωστόσο, αυτός ο δρόμος είναι στρωμένος με νέες πράξεις βίας και διακρίσεων από πλευράς εγκληματικών συμμοριών, αλλά και των αρχών στις χώρες διέλευσης ή / και προορισμού. Σύμφωνα με τη Διεθνή Αμνηστία, το 88% των αιτούντων άσυλο που ανήκουν στην LGBTI κοινότητα με καταγωγή από τις χώρες του Βόρειου Τριγώνου, ανέφερε ότι υπέστη σεξουαλική κακοποίηση στη χώρα καταγωγής του (Amnesty International, 2017).

Η έρευνα με τίτλο “Home Sweet Home?” που διεξήχθη από τη Διεθνή Αμνηστία το 2016, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η βία έχει καταστεί ο βασικός παράγοντας για τη μετανάστευση, ιδιαίτερα για τις περιπτώσεις του Ελ Σαλβαδόρ και της Ονδούρας. Τα υψηλά επίπεδα βίας σε συνδυασμό με τον αυξανόμενο εδαφικό έλεγχο των συμμοριών ή αλλιώς “maras” επηρεάζουν σημαντικά την ικανότητα των ανθρώπων να ασκούν τα ανθρώπινα δικαιώματά τους (Amnesty International, 2016).

Γράφημα 14: Ανθρωποκτονίες ανά 100.000 άτομα ανά χώρα

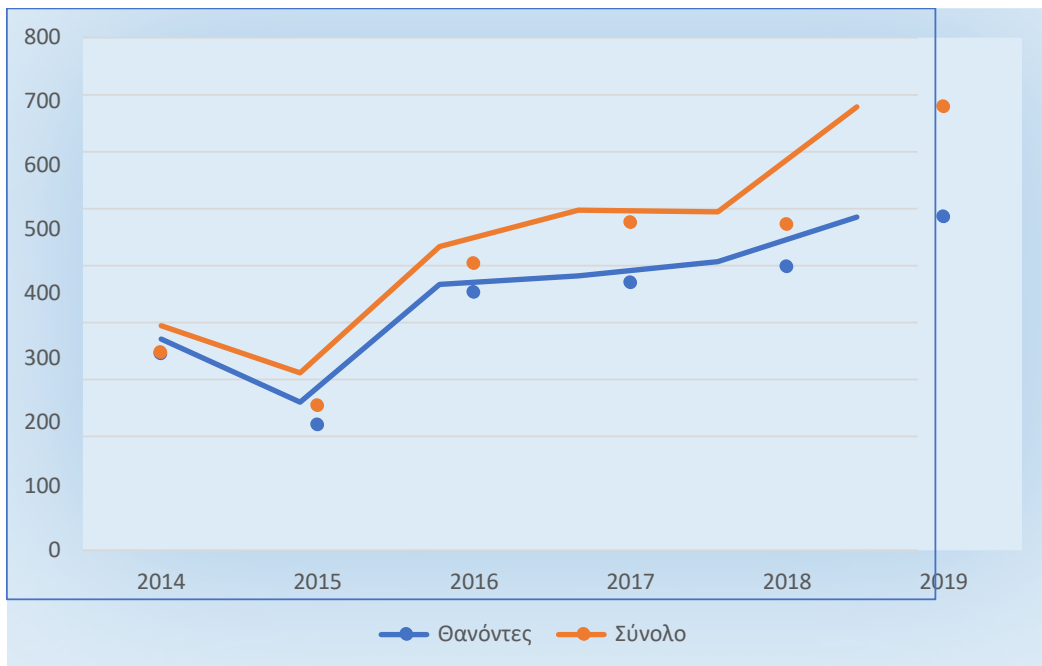
Πηγή: (Silva, 2018)

Οι χώρες του «Βόρειου Τριγώνου» παραμένουν μεταξύ των πιο επικίνδυνων χωρών στον κόσμο (Γράφημα 14) παρά τις στοχευμένες προσπάθειες των τελευταίων ετών για καταπολέμηση της βίας. Αξίζει να αναφερθεί πως ενώ τα ποσοστά ανθρωποκτονιών έδειξαν σημάδια βελτίωσης στις παραπάνω τρεις χώρες το 2017, η «επιδημία» της βίας δε φαίνεται να έχει μειωθεί. Ειδικότερα, στα μέσα του 2017 πολλά πρακτορεία ειδήσεων ανέφεραν ότι το Ελ Σαλβαδόρ σημείωσε μια ανησυχητική αύξηση των δολοφονιών που στόχευαν συγγενείς των κατασταλακτικών μέσων, ως ένδειξη διαμαρτυρίας για την εφαρμογή σκληρών μέτρων στα συστήματα ασφαλείας των σωφρονιστικών ιδρυμάτων. Το σύνολο των ανθρωποκτονιών για το πρώτο τετράμηνο του 2018 σημειώνει αύξηση της τάξεως του 14% σε σχέση με τον αντίστοιχο αριθμό ανθρωποκτονιών για το 2017. Η περιοχή του Βόρειου Τριγώνου εξακολουθεί να θεωρείται μια περιοχή που απωθεί σημαντικό αριθμό προσφύγων. Ωστόσο, η κυβέρνηση Trump αντί να αναγνωρίζει την ανάγκη να κάνει περισσότερα για να σταθεροποιήσει τις χώρες της περιοχής και να προστατεύσει εκείνους που ζητούν άσυλο, αναλαμβάνει ενέργειες που επιδεινώνουν πραγματικά την κατάσταση (Silva, 2018).

[4.4] Η παράτυπη μετανάστευση ανήλικων παιδιών και η καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα σύνορα μεταξύ ΗΠΑ-Μεξικού

Η περιοχή κατά μήκος των συνόρων μεταξύ ΗΠΑ και Μεξικού παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον, καθώς όπως φαίνεται και από το *Γράφημα 15*, έχουν καταμετρηθεί αυξημένες απώλειες σε σχέση με τις περιοχές που παρουσιάστηκαν παραπάνω. Συγκεκριμένα, για το 2019 οι καταγεγραμμένοι θάνατοι ξεπερνούν τους 500, ενώ στα προηγούμενα γραφήματα ο αριθμός των θανόντων δε έφτανε τους 200. Ο αριθμός των θανάτων στην περιοχή είναι ήδη από το 2014 εξαιρετικά υψηλός με τους θανόντες να φτάνουν τους 306, ενώ το 2015 μειώνονται φτάνοντας στους 195. Έπειτα εκτοξεύονται στους 402 για το 2016 και έκτοτε σημειώνουν όλο και μεγαλύτερες τιμές.

Γράφημα 15. Σύνορα ΗΠΑ-Μεξικού: Σύνολα Θανόντων 2014-2019

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

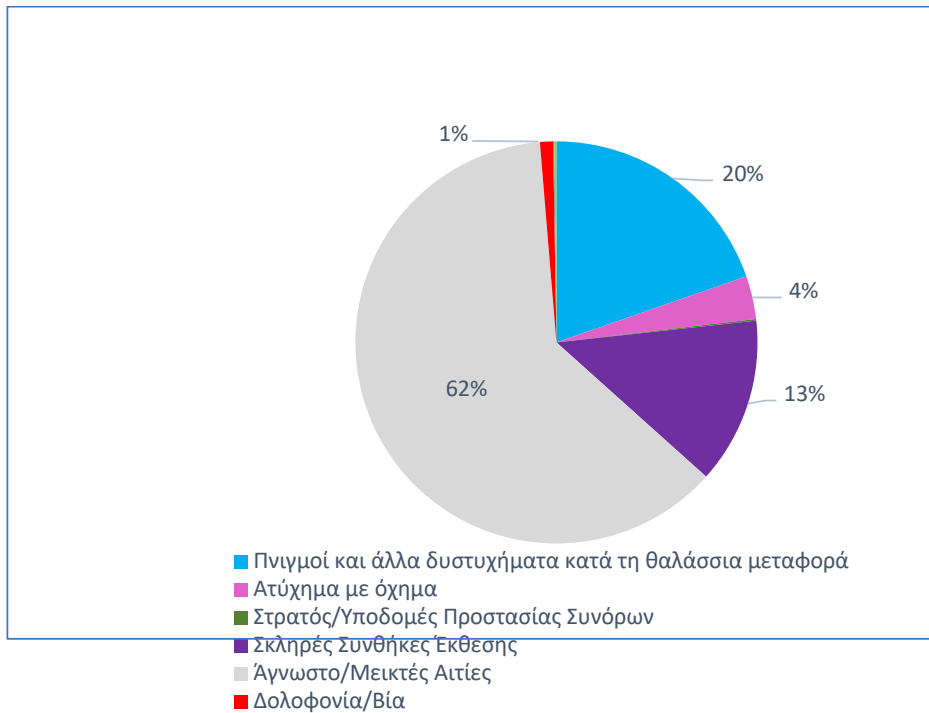
Οι μετανάστες σε ολόκληρη την Αμερική ανήκουν στις ευάλωτες κατηγορίες πληθυσμού που χρήζουν επιπλέον προστασίας από διεθνείς, κρατικούς και κυβερνητικούς φορείς. Παρόλο που δεν υπάρχουν διαθέσιμοι ακριβείς αριθμοί αυτών, οι μετανάστες είναι αποδεδειγμένο πως αντιμετωπίζουν σοβαρές απειλές για την ασφάλειά τους τόσο στα όρια της χώρας όσο και πέρα από αυτά, σε χώρες όπως το Μεξικό. Αυτό είναι κάτι που ανησυχεί όλα τα άτομα στις πληγείσες περιοχές, καθώς υπάρχει έλλειψη ασφάλειας (International Organization for Migration (IOM), 2014).

Γενικά, υπάρχει έλλειψη πληροφοριών σχετικά με τους θανάτους μεταναστών στην περιοχή και αυτό φαίνεται καθαρά και στο *Γράφημα 16*. Δυστυχώς, τα ελλιπή δεδομένα για τους αγνοούμενους και τους θανόντες μετανάστες στο Μεξικό και τις ΗΠΑ δυσκολεύουν και περιορίζουν το εύρος και την αποτελεσματικότητα των προσπαθειών για την πρόληψη τέτοιων θανάτων. Δεν πραγματοποιείται πλήρης καταγραφή των συμβάντων και φυσικά, προς το παρόν, δεν υπάρχει λεπτομερής στατιστική ανάλυση των δημογραφικών στοιχείων και των αιτιών θανάτου των

θανόντων μεταναστών στην Αμερική (Jimenez, 2009; Martinez, et al., 2013; Martinez M. , 2014).

Αυτή η απουσία πληροφοριών, αποτελεί σοβαρό εμπόδιο όχι μόνο για τη θέσπιση πολιτικών και τον καθορισμό των μέτρων που οφείλουν να ληφθούν για τον περιορισμό των θανόντων μεταναστών κατά μήκος των συνόρων, αλλά παρουσιάζει επίσης σοβαρές προκλήσεις στον προσδιορισμό των απωλειών. Χιλιάδες οικογένειες παραμένουν με αναπάντητα ερωτήματα σχετικά με το πως χάθηκαν τα αγαπημένα τους πρόσωπα (Amnesty International, 2012).

Γράφημα 16. Σύννορα ΗΠΑ-Μεξικού: % Θανόντων ανά αιτία θανάτου 2014-2019

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Από τη μία πλευρά, η μετανάστευση από το Μεξικό προς τις ΗΠΑ έχει σημειώσει κατακόρυφη αύξηση την τελευταία δεκαετία, με μία άνευ προηγουμένου αιχμή στην παράτυπη μετανάστευση ασυνόδευτων παιδιών. Την ίδια στιγμή, ο αριθμός των μεταναστών από τις περιοχές της Καραϊβικής, Νότιας Αμερικής, Αφρικής και Ασίας προς τις ΗΠΑ επίσης έχει αυξηθεί, γεγονός που επίσης εξηγεί τις έντονες ροές μεταξύ ΗΠΑ-Μεξικού, καθώς η συγκεκριμένη περιοχή αποτελεί τμήμα της μεταναστευτικής διαδρομής που οι άνθρωποι αυτοί καλούνται να ακολουθήσουν για να καταφέρουν να περάσουν στις ΗΠΑ. Δυστυχώς, η προστασία των δικαιωμάτων των μεταναστών είναι εξαιρετικά δύσκολη στην περιοχή. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η μεταναστευτική διαδρομή από την Ονδούρα στα νότια των ΗΠΑ, η οποία χαρακτηρίζεται από παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και απειλές κατά των μεταναστών στην προσπάθειά τους να βρουν εργασία και προστασία από τη βία που αντιμετωπίζουν στις χώρες καταγωγής τους ή στην προσπάθεια συνένωσής τους με τα υπόλοιπα μέρη της οικογένειάς τους που έχουν ήδη καταφέρει να περάσουν στην απέναντι πλευρά. Οι παραπάνω λόγοι αποτελούν τα κύρια κίνητρα για τα οποία κάποιος αποφασίζει να μεταναστεύσει στην περιοχή (Cantor, Freier, & Gauci, 2015).

Ένα ακόμα παράδειγμα της κακομεταχείρισης και των πολύ δύσκολων και επικίνδυνων συνθηκών που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες είναι η σφαγή στο Tamaulipas (μία από τις 31 πολιτείες του Μεξικού), όπου τον Αύγουστο του 2010 δολοφονήθηκαν 72 μετανάστες από οργανωμένες εγκληματικές ομάδες. Αυτή, όπως και άλλες παρόμοιες υποθέσεις, δείχνουν τη δραματική ευπάθεια των μεταναστών στην περιοχή, με τα επίπεδα βίας εναντίον τους να είναι από τα υψηλότερα στον κόσμο. (Cantor, Freier, & Gauci, 2015)

Προκειμένου να κατανοήσουμε πως αλλάζουν οι πολιτικές στην περιοχή της Λατινικής Αμερικής και μετέπειτα ως αποτέλεσμα αυτών των αλλαγών, πως μεταβάλλονται οι συνθήκες τις οποίες καλούνται να αντιμετωπίσουν οι μετανάστες, είναι σημαντικό να λάβουμε υπόψη και άλλες μεταβλητές της εξίσωσης που ονομάζεται μετανάστευση. Πολύ σημαντικό ρόλο παίζει το γεγονός ότι η περιοχή που μελετάται έχει το ρόλο της περιοχής προέλευσης, διέλευσης αλλά και προορισμού, πράγμα που περιπλέκει περισσότερο τα πράγματα και που σίγουρα αποδεικνύει τις μεγάλες ροές μεταναστών που διέρχονται από τα σύνορα των δύο χωρών (Χάρτης 2).

Χάρτης 2: Μεταναστευτικές Ροές από και μέσω του Μεξικού προς τις ΗΠΑ (νότιο-δυτικά σύνορα)

Πηγή: (International Organization for Migration, 2014)

Ενώ κατά τις δεκαετίες του 1990 και του 2000 οι παράτυποι μετανάστες που διέσχισαν τα σύνορα μεταξύ ΗΠΑ και Μεξικού προέρχονταν κατά κύριο λόγο από το Μεξικό, τώρα έχει παρατηρηθεί ότι έρχονται όλο και περισσότερο από χώρες της Κεντρικής Αμερικής και ειδικότερα από τις χώρες του Βόρειου Τριγώνου. Σύμφωνα με τη Μεξικανική Μονάδα Εσωτερικής Μετανάστευσης, 86.298 άτομα μη-μεξικανικής καταγωγής συνελήφθησαν στο Μεξικό το 2013. Η πλειοψηφία αυτών είχε καταγωγή από χώρα του Βόρειου Τριγώνου. Παρόλα αυτά, αν και η πλειονότητα των μεταναστών στο Μεξικό προέρχεται από την Κεντρική Αμερική, το ποσοστό αυτών που προέρχονται από την Κούβα, τη Νότια Αμερική, την Ασία, τη Μέση Ανατολή και

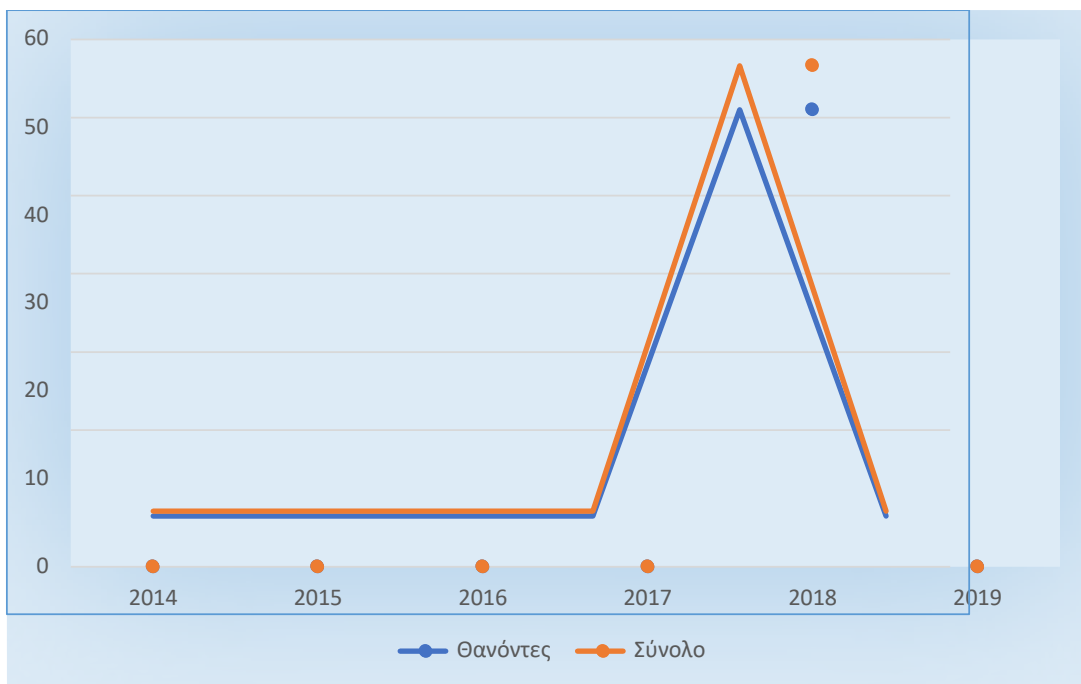
την Αφρική αυξάνεται όλο και περισσότερο. (International Organization for Migration (IOM), 2014; Isacson & Meyer, 2012).

[4.5] Η κλιματική αλλαγή και η συμβολή της στην εντατικοποίηση των μεταναστευτικών κινήσεων

Η εν λόγω περιοχή παρουσιάζει μια ιδιομορφία καθώς αποτελείται από έναν συνδυασμό χωρών μεσαίου και χαμηλού εισοδήματος, αλλά με πολύ μεγάλη στρατηγική σημασία λόγω της γεωγραφικής της θέσης και των φυσικών πόρων που διαθέτει (The World Bank, 2014).

Το *Γράφημα 17* δείχνει γενικά μία σταθερότητα, καθώς κατά την πλειοψηφία των ετών που μελετώνται, οι παρατηρήσεις για τους αγνοούμενους μετανάστες είναι μηδενικές. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί το έτος 2018 κατά το οποίο παρατηρήθηκαν 52 απώλειες μεταναστών στην ευρύτερη περιοχή της Κεντρικής Ασίας. Το σύνολο των θανάτων προκάλεσε κάποιο ατύχημα με όχημα.

Γράφημα 17. Κεντρική Ασία: Σύνολα Θανάτων 2014-2019

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Γενικά, στην περιοχή της Κεντρικής Ασίας είναι γνωστό το πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής. Διαφορετικές εντάσεις του φαινομένου, φυσικά, επηρεάζουν αναλόγως και άλλους παράγοντες. Κάποιοι από αυτούς τους παράγοντες που επηρεάζει η κλιματική αλλαγή μπορεί να είναι οι ακραίες θερμοκρασίες και η ξηρασία που δημιουργούν συνθήκες μη ευνοϊκές για την υγεία των ανθρώπων στην περιοχή, το λιώσιμο των πάγων και οι πλημμύρες όπως και οι υπερχειλίσεις ποταμών που προκαλούν προβλήματα στη γεωργία και άρα καταστροφή σοδειών, αλλά και η μετανάστευση. Σε γενικές γραμμές, η κλιματική αλλαγή μπορεί να συμβάλει στην εντατικοποίηση των εσωτερικών και εξωτερικών μεταναστευτικών κινήσεων. Με

αυτό, εννοούμε ότι οι άσχημες καιρικές συνθήκες λόγω της κλιματικής αλλαγής ασκούν πίεση και λειτουργούν ως απωθητικοί παράγοντες για τους κατοίκους των πληγεισών περιοχών και των περιοχών που βρίσκονται σε υψηλό κίνδυνο. Όσον αφορά στην εξωτερική μετανάστευση, το μεγαλύτερο ποσοστό των μεταναστών επιλέγουν ως προορισμό τους τη Ρωσία. Ιδιαίτερα οι γυναίκες και τα παιδιά είναι δυο κοινωνικές ομάδες που είναι πολύ ευάλωτες στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, καθώς συνήθως είναι αυτές οι ομάδες που περνούν τον περισσότερό τους χρόνο σε περιοχές υψηλού κινδύνου (π.χ. πλημμύρα, κατολισθήσεις κ.ά.) (Kelly, et al., 2013).

Όπως προαναφέρθηκε, οι ακραίες θερμοκρασίες μπορεί να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία, επηρεάζοντας έτσι τα ποσοστά θνησιμότητας και ευαλωτότητας σε ασθένειες που μεταδίδονται μέσω του νερού ή που αναπτύσσονται ταχύτερα σε θερμότερα κλίματα. Επιπροσθέτως, πάντα παραμονεύει ο κίνδυνος θερμοπληξίας ή εξάντλησης εξαιτίας της θερμότητας, ιδιαίτερα μεταξύ των παιδιών, των ηλικιωμένων, ατόμων που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες, αλλά και ατόμων που εργάζονται σε εξωτερικούς χώρους (Kjellstrom & McMichael, 2013; Smith, et al., 2014).

Ένας από τους σημαντικότερους κοινωνικούς και πολιτικούς κινδύνους που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή αφορά στη διαθεσιμότητα νερού. Ο μεγαλύτερος κίνδυνος ώστε να προκληθούν διεθνείς διαφορές ή ακόμη και στρατιωτικοποιημένες διακρατικές συγκρούσεις φαίνεται να υπάρχει σε διεθνή υδάτινα συστήματα που βρίσκονται σε φτωχά και πολιτικά ασταθή μέρη του κόσμου (Bernauer, et al., 2010; Dinar & Dinar, 2003; Wolf, Yoffe, & Giordano, 2003).

Το Τατζικιστάν λαμβάνει σχεδόν το 95% του φυσικού του αερίου από το Ουζμπεκιστάν. Ταυτόχρονα, το Τατζικιστάν ελέγχει την πρόσβασή του Ουζμπεκιστάν σε παροχή νερού, μεγάλο ποσοστό του οποίου χρησιμοποιείται για άρδευση. Το Ουζμπεκιστάν επικαλούμενο δεσμεύσεις προμήθειας φυσικού αερίου προς την Κίνα διέκοψε τις παραδόσεις φυσικού αερίου για τον μισό Απρίλιο του 2012 παραλύοντας έτσι την οικονομία του Τατζικιστάν (National Geographic, 2012).

Σε περιπτώσεις σαν κι αυτή, πολύ πιθανό σενάριο αποτελεί η σύγκρουση δύο κρατών για την κατανομή των υδάτων σε διεθνείς λεκάνες απορροής που είναι κοινές. Αυτό, συναντάται κυρίως σε φτωχότερες, λιγότερο δημοκρατικές και πολιτικά ασταθείς χώρες που διέπονται από αδύναμους διεθνείς οργανισμούς διαχείρισης υδάτων και εκτίθενται σε σοβαρές κλιματικές αλλαγές (Bernauer & Siegfried, 2012).

Μεγαλύτερη ανησυχία αποτελούν οι σχέσεις Κιργιζίας-Ουζμπεκιστάν, οι οποίες θα μπορούσαν να επιδεινωθούν περαιτέρω, καθώς ο πληθυσμός και η γεωργία του Ουζμπεκιστάν στη λεκάνη απορροής του Συρ Ντάρια είναι ιδιαίτερα ευάλωτος στις μεταβολές που απορρέουν από την κλιματική αλλαγή. Συμπεραίνουμε, ωστόσο, ότι τέτοιες μετατοπίσεις είναι πιθανό να συμβούν μόνο μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Αυτό, αφήνει λίγο χρόνο στις παραποτάμιες χώρες να δημιουργήσουν ένα αποτελεσματικό διεθνές πλαίσιο για την διαχείριση των υδάτων και την πρόληψη των γεωλογικών κινδύνων που προκαλούνται από την κλιματική αλλαγή. Φαίνεται να είναι απίθανη μια στρατιωτικοποιημένη διακρατική διαμάχη εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής για τους υδάτινους πόρους στην Κεντρική Ασία (Bernauer & Siegfried, Climate change and international water conflict in Central Asia, 2012).

Οι μελλοντικές τάσεις μετανάστευσης εντός της Κεντρικής Ασίας πιθανότατα θα καθοριστούν από πολιτικές αλλαγές που μπορεί να υπάρξουν ή από άλλα, επιπλέον προβλήματα πέραν αυτών που προκαλεί η κλιματική αλλαγή, όπως είναι προβλήματα ασφάλειας ή κοινωνικο-οικονομικές αλλαγές. Η ύπαρξη τέτοιων προβλημάτων θα έρθει να δυσχεραίνει ακόμα περισσότερο τις ήδη δύσκολες συνθήκες για διαμονή στην περιοχή και εκτιμάται ότι θα αυξήσει την εξωτερική μετανάστευση (Reyer, et al., 2015).

[4.6] Οι έντονες μεταναστευτικές ροές στην Ανατολική Ασία σε αντιδιαστολή με τα μικρά ποσοστά γυναικών μεταναστριών

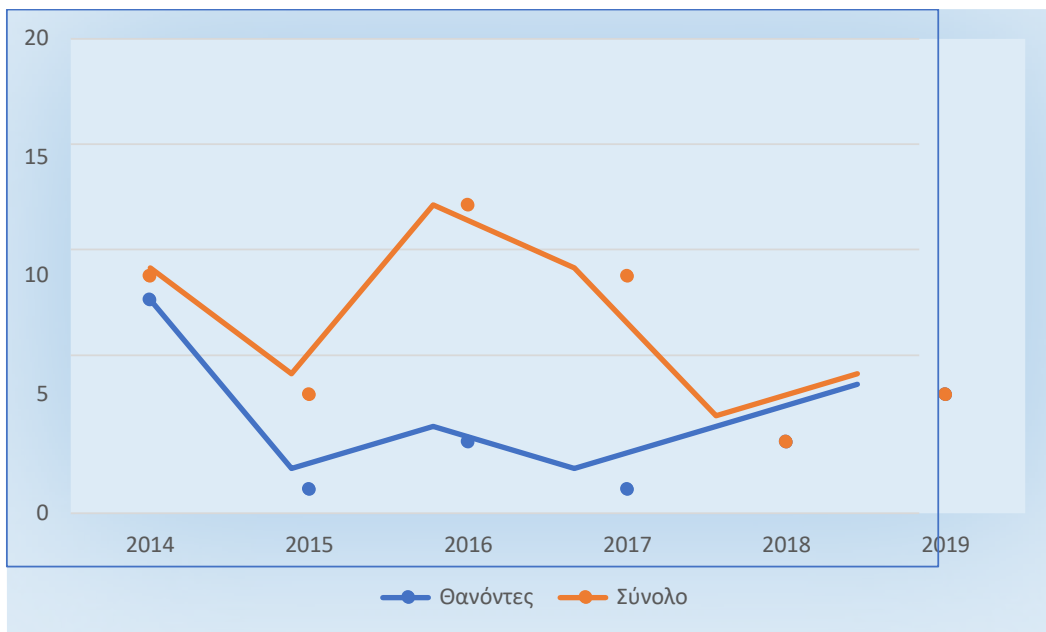
Η Ανατολική Ασία, όπως φαίνεται και στο *Γράφημα 18*, δεν παρουσιάζει πολλές παρατηρήσεις απωλειών. Συγκεκριμένα, η μεγαλύτερη τιμή που παρατηρείται είναι 9 απώλειες για το έτος 2014. Σε γενικές γραμμές, η Ανατολική Ασία ακολουθεί το ίδιο μοτίβο με την Κεντρική Ασία, καθώς κατά κύριο λόγο και οι δύο αυτές περιοχές δε δείχνουν να έχουν υψηλά ποσοστά θανάτων.

Το OCHA (Office for the Coordination of Humanitarian Affairs) αναφέρει σε έρευνα του ότι η περιοχή της Ασίας και του Ειρηνικού είναι μια από τις πιο επιρρεπείς σε καταστροφές περιοχή παγκοσμίως. Συχνά παρατηρούνται μεγάλες φυσικές καταστροφές όπως σεισμοί, τσουνάμι, τροπικές καταιγίδες, πλημμύρες, κατολισθήσεις και ηφαιστειακές εκρήξεις που πλήττουν εκατομμύρια ανθρώπους κάθε χρόνο (Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, 2017).

Για να γίνει όμως πιο ξεκάθαρη η κατάσταση στην περιοχή, νόημα έχει να εξεταστούν τα παραπάνω δεδομένα ποσοστιαία, καθώς οι απόλυτες τιμές σε περιπτώσεις όπως και αυτή μπορεί να είναι παραπλανητικές. Συγκεκριμένα, για το 2014 παρατηρείται ότι 9 στους 10 μετανάστες που καταγράφηκαν στην περιοχή έχασαν τη ζωή τους. Από την άλλη πλευρά, το 2016 είναι το έτος με τις λιγότερες απώλειες ποσοστιαία, καθώς το ποσοστό των θανάτων έναντι του συνόλου των μεταναστών έπεσε στο 23%. Θλιβερό και αποθαρρυντικό είναι το γεγονός ότι για τα δύο τελευταία έτη 2018 και 2019 το 100% των μεταναστών που προσπάθησαν να περάσουν τα σύνορα στην περιοχή δεν επιβίωσαν.

Η Ασία περιέχει χώρες προορισμού και προέλευσης μεταναστών. Περιλαμβάνει κάποιες από τις χώρες οι οποίες παίζουν πρωταρχικό ρόλο στην εξαγωγή εργατών και εργατριών στον κόσμο. Αυτές οι χώρες είναι οι Φιλιππίνες, η Ινδονησία, η Καμπότζη, το Λάος, το Μιανμάρ, η Ινδία, το Πακιστάν, το Μπαγκλαντές, το Νεπάλ και η Σρι Λάνκα. Τα τελευταία χρόνια, έχει προστεθεί σε αυτή τη λίστα και το Αφγανιστάν, το οποίο επίσης αποτελεί χώρα προέλευσης πολλών μεταναστών που μεταναστεύουν με σκοπό να εργαστούν σε κάποια άλλη χώρα εντός ή ακόμα και εκτός Ασίας (Goh, Wee, & Yeoh, 2017).

Γράφημα 18. Ανατολική Ασία: Σύνολα Θανόντων 2014-2019

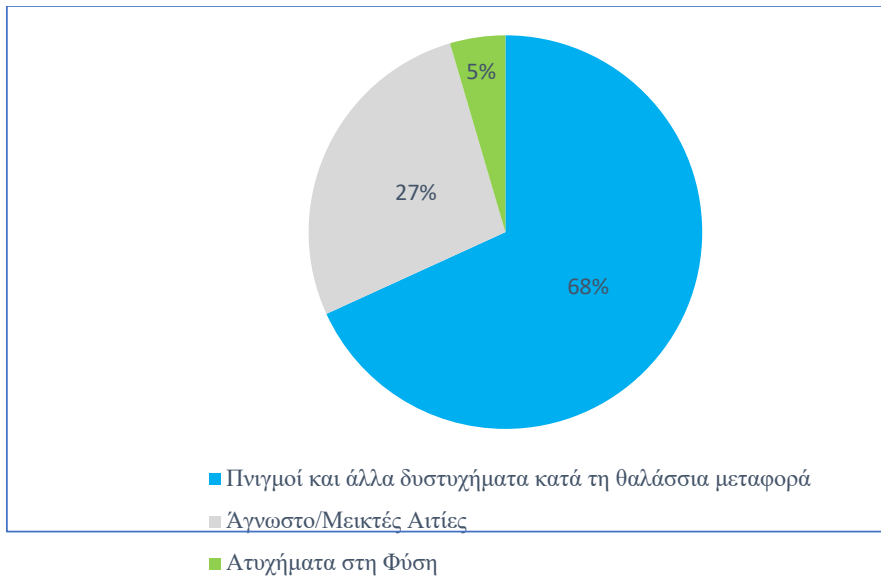
Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Αν και η Ασία είναι η δεύτερη μεγαλύτερη περιοχή ως χώρα προέλευσης μεταναστών στον κόσμο, χαρακτηρίζεται από τον μικρότερο αριθμό γυναικών μεταναστριών. Η φύση της γυναικείας μετανάστευσης από την Ασία καθορίζεται σε κάποιο βαθμό από τις κυβερνητικές πολιτικές. Αν και οι χώρες αποστολής μεταναστών εγγυώνται συνταγματικά την ισότητα στις ευκαιρίες εργασίας και την ελεύθερη κυκλοφορία στους πολίτες τους ανεξαιρέτως φύλου, πολλές από αυτές μέσω θέσπισης νόμων και εγκυκλίων κατά καιρούς έχουν επιβάλλει περιορισμούς σε κινήσεις γυναικών όσον αφορά στη διεθνή μετανάστευση. Παραδοσιακά, στις ασιατικές κοινωνίες οι άνδρες δούλευαν και ο ρόλος των γυναικών ήταν αποκλειστικά εντός της οικίας. Με την παγκοσμιοποίηση όμως δημιουργήθηκαν ευκαιρίες εργασίας για τις γυναίκες σε εργοστάσια εντός, αλλά και εκτός της χώρας τους. Αυτό, άλλαξε τις ισορροπίες στην κοινωνία όπου πλέον σε πολύ μεγάλο βαθμό οι γυναίκες συνεισφέρουν σε μεγαλύτερο ποσοστό στον οικογενειακό προϋπολογισμό απ' ότι οι άνδρες. Έχει παρατηρηθεί ακόμη ότι χώρες όπως η Ιαπωνία, η Ταϊβάν, η Νότια Κορέα και η Σιγκαπούρη σημειώνουν ρεκόρ μεταναστεύσεων με σκοπό το γάμο. Αυτό είναι κάτι που θα αναλυθεί περαιτέρω αργότερα, αλλά αξίζει να σημειωθεί σε αυτό το σημείο ότι περίπου το 10% των γάμων στη Νότια Κορέα πραγματοποιούνται μεταξύ Νότιο Κορεάτη άνδρα και γυναίκα άλλης εθνικότητας (Siddiqi, 2008).

Η πλειοψηφία των θανόντων, όμως, πρέπει να σημειωθεί ότι χάνει τη ζωή του εξαιτίας πνιγμού (Γράφημα 19), ενώ παρόλο που το 5% είναι ένα σχετικά μικρό ποσοστό, συγκεκριμένα για απώλειες που σχετίζονται με κάποιο ατύχημα στη φύση όπως επίθεση από κάποιο άγριο ζώο, θα λέγαμε ότι είναι ένα σημαντικό ποσοστό, το οποίο δε θα έπρεπε σε καμία περίπτωση να περάσει απαρατήρητο. Φαίνεται η επιλογή της θαλάσσιας οδού να είναι προτιμότερη για τους ανθρώπους που έχουν σκοπό να μεταναστεύσουν. Αυτό μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι τους φαίνεται μια αρκετά ελκυστική επιλογή σε σχέση με τα χερσαία σύνορα, διότι απουσιάζει η φυσική παρουσία των συνόρων δια θαλάσσης. Αντιθέτως, τα χερσαία σύνορα είναι πιο δύσβατα λόγω φραχτών ή τειχών και γίνονται πολύ πιο εντατικά έλεγχοι από τα

εκάστοτε κράτη. Παρόλα αυτά, η επιλογή της θάλασσας φαίνεται να επιφυλάσσει πολύ περισσότερους κινδύνους και να είναι με μεγάλη διαφορά πιο θανατηφόρα.

Γράφημα 19. Ανατολική Ασία: % Θανόντων ανά αιτία θανάτου 2014-2019

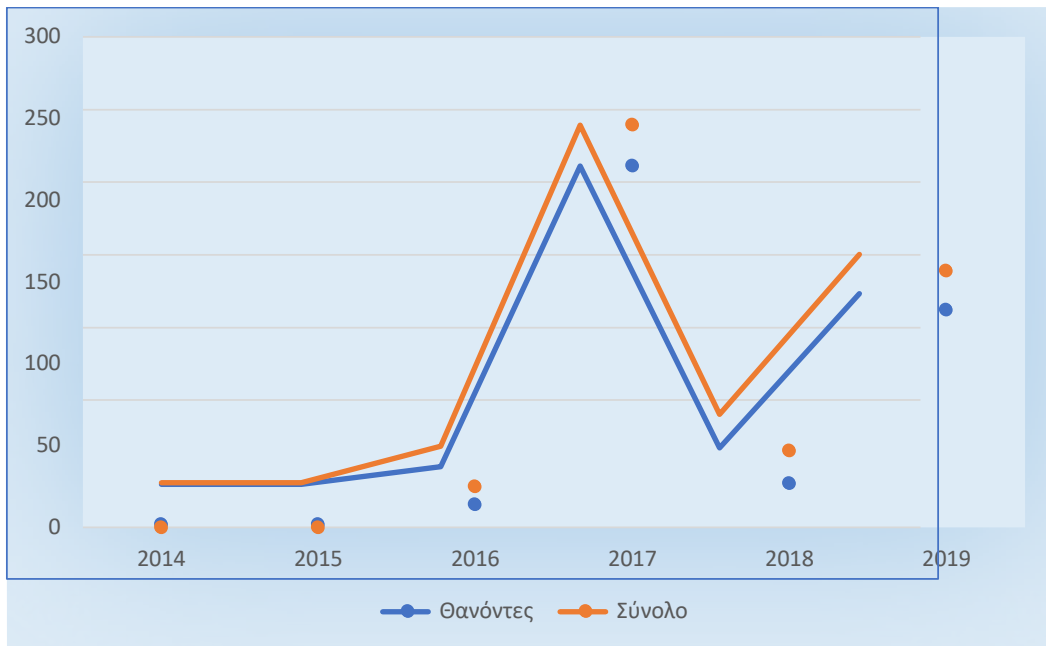
Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

[4.7] Οι αγνοούμενες γυναίκες της Νότιας Ασίας

Όπως γίνεται ξεκάθαρο και από το *Γράφημα 20*, ενώ μέχρι και το 2016 οι απώλειες που σημειώνονταν ήταν λίγες, ξαφνικά το 2017 σημειώθηκε μια κατακόρυφη αύξηση. Παρόλα αυτά, το πιο σημαντικό που παρατηρούμε στην περίπτωση της Νότιας Ασίας δεν είναι οι απόλυτες τιμές αυτές καθ' αυτές αλλά η αναλογία των θανόντων με το σύνολο των μεταναστών. Δυστυχώς η Νότια Ασία ανήκει σε μια ομάδα χωρών που παρουσιάζουν υψηλή επικινδυνότητα για τους μετανάστες καθώς τα ποσοστά θνησιμότητας είναι εξαιρετικά υψηλά.

Όπως έχει αναλυθεί και παραπάνω, η ευρύτερη περιοχή της Ασίας χαρακτηρίζεται από έντονες ροές μεταναστών οι οποίοι απορροφώνται από άλλες χώρες ως εργατικό δυναμικό. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι πλέον ένας μεγάλος αριθμός γυναικών συμμετέχει στην παγκόσμια αγορά εργασίας ως κύριες μετανάστριες. Στο παρελθόν, ήταν σύνηθες οι γυναίκες να μεταναστεύουν με στόχο την οικογενειακή συνένωση και πολλοί ερευνητές θεώρησαν ότι οι αιτίες και τα αποτελέσματα της μετανάστευσης αυτών των γυναικών δε διέφεραν από τα αντίστοιχα των ανδρών. Με την πάροδο όμως των ετών, οι γυναίκες άρχισαν να μελετώνται ξεχωριστά, καθώς οι εμπειρίες τους ως μετανάστριες παρουσίαζαν πολλές διαφορές. Πλέον, ερευνώνται ως ανεξάρτητα άτομα, ενώ παλαιότερα αντιμετωπίζονταν απλά ως μέλη της οικογένειας που κατείχαν ένα δευτερεύοντα ρόλο χωρίς να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων, αλλά ακολουθώντας τον σύζυγό τους (Asis, 2005).

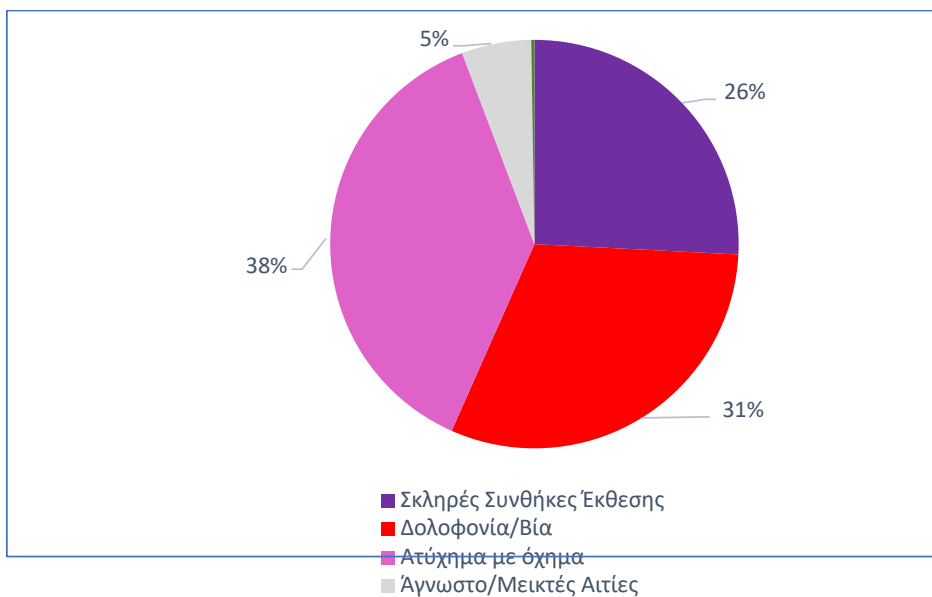
Γράφημα 20. Νότια Ασία: Σύνολα Θανάτων 2014-2019

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Επίσης πολύ σημαντική είναι και η ανάλυση των αιτιών θανάτου (Γράφημα 21). Παρατηρείται κάτι όχι και τόσο συνηθισμένο. Τα ποσοστά βίας στη Νότια Ασία φτάνουν σε πρωτοφανή επίπεδα, καθώς ξεπερνάνε το 30% των περιπτώσεων. Άλλοι σημαντικοί παράγοντες είναι τα ατυχήματα με όχημα και πιο συγκεκριμένα έχουν παρατηρηθεί πολλές περιπτώσεις βίας απέναντι σε μετανάστες που έχουν επιβιβαστεί παράτυπα σε οχήματα όπως τρένα, λεωφορεία, φορτηγά, αλλά ακόμα και σε αεροπλάνα. Οι αντίξοες συνθήκες λόγω καιρικών συνθηκών και κόπωσης είναι ένας ακόμα σημαντικός παράγοντας όσον αφορά στις απώλειες μεταναστών στη Νότια Ασία.

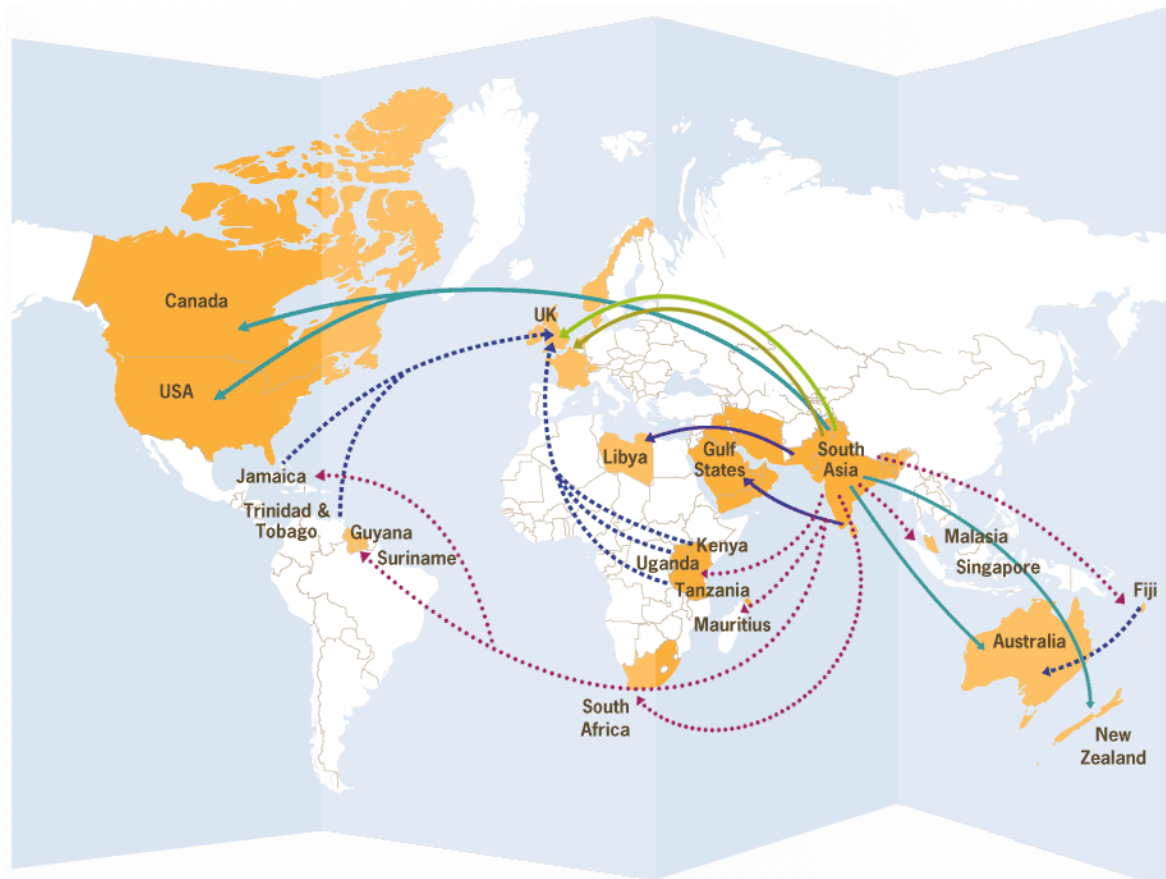
Γράφημα 21. Νότια Ασία: % Θανάτων ανά αιτία θανάτου 2014-2019

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Σύμφωνα με τους εκτιμώμενους υπολογισμούς, η Ασία καταλαμβάνει τη δεύτερη θέση παγκοσμίως, όσον αφορά στην εξωτερική μετανάστευση (Χάρτης 3). Αυτό, πρακτικά σημαίνει ότι μετά την Ευρώπη που το 2005 μετρούσε 64 εκατομμύρια μετανάστες, η Ασία ήρθε δεύτερη με συνολικά 53 εκατομμύρια μετανάστες παγκοσμίως με χώρα προέλευσης από κάποια ασιατική χώρα. Την ίδια στιγμή, το ποσοστό των γυναικών μεταναστριών στην Ασία σε σύγκριση με άλλες περιοχές, είναι το χαμηλότερο στον κόσμο (Human Rights Watch, 2004).

Χάρτης 3: Οι μεταναστευτικές διαδρομές των εργατών και εργατριών από τη Νοτιο Ασία

Πηγή: (Striking Women, 2014)

Το 2016 το Νεπάλ έστειλε 178.072 μετανάστες για εργασία στο εξωτερικό. Από αυτούς λιγότερο από το 1% ήταν γυναίκες. Το 2007 το Μπαγκλαντές έστειλε αντιστοίχως 832.609 άτομα στο εξωτερικό εκ των οποίων μότο το 5% ήταν γυναίκες. Στην Ινδία, η καταγραφή που πραγματοποιήθηκε αφορούσε αποκλειστικά τους εργαζομένους με χαμηλή ειδίκευση. Καταγράφηκαν 17 χώρες υποδοχής για το σύνολο των 454.628 Ινδών μεταναστών εκ των οποίων μόνο το 0,05% ήταν γυναίκες. Αντίστοιχο είναι και το ποσοστό για τις γυναίκες στο Πακιστάν, όπου από το σύνολο των 183.891, μετανάστριες ήταν μόνο το 0,04%. Παρόλα αυτά, εξαίρεση στη Νότια Ασία αποτελεί η Σρι Λάνκα όπου για το 2006, οι γυναίκες μετανάστριες αποτελούσαν το 52% του συνόλου για τη χώρα τους. Στην περιοχή της Νότιας Ασίας μόνο οι Μαλδίβες λαμβάνουν επίσημα εργαζομένους. Η Ινδία και το Πακιστάν ήταν οι δύο χώρες που πρώτες ξεκίνησαν να στέλνουν μετανάστες για να εργαστούν σε κάποια από τις χώρες του Περσικού Κόλπου (Ιράκ, Κουβέιτ, Μπαχρέιν, Κατάρ, Ηνωμένα Αραβικά

Εμιράτα, Ομάν και Σαουδική Αραβία). Μετέπειτα, το Μπαγκλαντές προσπαθώντας να εισέλθει στην αγορά διεκδίκησε χαμηλότερους μισθούς. Όταν όμως αργότερα η Σρι Λάνκα και η Ινδονησία θέλησαν και αυτές να διεκδικήσουν ένα ποσοστό της αγοράς ήταν πλέον δύσκολο να ανταγωνιστούν με την ήδη ανεπτυγμένη αγορά ανδρικής εργασίας που είχε δημιουργηθεί από τις χώρες που το είχαν ήδη επιχειρήσει. Έτσι, στρατηγικά στράφηκαν στη γυναικεία αγορά εργασίας. Μια δεκαετία αργότερα, στα τέλη του 1990, το Νεπάλ εισήλθε κι αυτό στην ανδρική αγορά εργασίας και για να καταστεί ανταγωνιστικό μείωσε ακόμα περισσότερο τον μισθό (Siddiqui, 2008).

Όσον όμως αφορά στη γυναικεία μετανάστευση στην περιοχή καθώς και την αντιμετώπιση των γυναικών στη Νότια Ασία, χωρίς αμφιβολία μπορούμε να πούμε ότι η περιοχή εμφανίζει πολλές ιδιαιτερότητες οι οποίες χρήζουν περαιτέρω ανάλυσης. Έχει παρατηρηθεί ότι οι γυναίκες στη Νότια Ασία παρουσιάζουν μια ευαισθησία θνησιμότητας σε σχέση με τις υπόλοιπες γυναίκες παγκοσμίως από τη στιγμή της σύλληψης έως και τα μέσα της δεκαετίας των 30 τους. Έχει παρατηρηθεί δηλαδή ότι οι γυναίκες στη νότια Ασία από τη στιγμή της σύλληψης κιόλας, ως έμβρυα μέχρι και τα 35 τους χρόνια περίπου, πεθαίνουν σε ποσοστά μεγαλύτερα από τα συνήθη στον υπόλοιπο κόσμο. Αυτό βιολογικά δεν μπορεί να εξηγηθεί, καθώς σε παγκόσμιο επίπεδο είναι γνωστό ότι οι γυναίκες φαίνεται να έχουν κατά κανόνα μεγαλύτερο προσδόκιμο ζωής από τους άνδρες. Το φαινόμενο αυτό έγινε γνωστό ως “Missing Women” και έχει συσχετιστεί με την προτίμηση στα αγόρια που δείχνουν να έχουν οι κοινωνίες στη Νότια Ασία και κατ’ επέκταση με την υποβάθμιση των κοριτσιών. Η τελευταία εκδηλώνεται μέσω των επιλεκτικών εκτρώσεων λόγω φύλου, αλλά και της διάκρισης που γίνεται μεταξύ των υιών και των θυγατέρων σε μία οικογένεια όσον αφορά στη διατροφή και την υγειονομική περίθαλψη, αγαθά τα οποία παίζουν πρωταρχικό ρόλο στην ποιότητα της ανατροφής τους (Gill & Mitra-Kahn, 2009).

Στις περισσότερες χώρες, τα ποσοστά θνησιμότητας των γυναικών είναι χαμηλότερα από τα αντίστοιχα για τους άνδρες καθ’ όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής (Hill & Urchurch, 1995). Αυτό συνήθως είναι κάτι που αποδίδεται στο γεγονός ότι οι άνδρες είναι πιο ευαίσθητοι σε ασθένειες και έχουν λιγότερο υγιείς και περισσότερο επικίνδυνες συνήθειες που επηρεάζουν την υγεία τους (Waldron, 1986). Φυσικά, υπάρχει πληθώρα παραγόντων οι οποίοι επηρεάζουν τη βιολογική αναλογία του φύλου. Ενδεικτικά, κάποιοι από αυτούς είναι ο χρόνος σύλληψης, τυχούσες συνήθειες της μητέρας -όπως το κάπνισμα-, άλλοι ορμονικοί παράγοντες, εάν τυχόν η σύλληψη συνέβη εν καιρώ πολέμου αλλά και η ηπατίτιδα Β (Jha, et al., 2006; Oster, 2005; Sieff, et al., 1990). Παρόλα αυτά, οι παράγοντες αυτοί τείνουν κατά κύριο λόγο να ακυρώνουν ο ένας τον άλλο συνολικά και έτσι προκύπτει ότι ο βιολογικός κανόνας για τη φυσική αναλογία ανδρών-γυναικών κατά τη γέννηση είναι 0,952 (Jha, et al., 2006).

Σε ορισμένα μέρη του αναπτυσσόμενου κόσμου, οι αναλογίες φύλου κατά τη γέννηση είναι υπέρ των ανδρών, έτσι αν αυτό συνδυαστεί με τα υψηλότερα ποσοστά επιβίωσης τους καθ’ όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής, προκύπτει αυτό που αναφέραμε και παραπάνω ως φαινόμενο “Missing Women”, μια έννοια που αναφέρεται στο «έλλειμμα» των γυναικών στις αναλογίες φύλου ορισμένων χωρών όπως στην Ινδία και την Κίνα (Gill & Mitra-Kahn, 2009).

Οι παγκόσμιες εκτιμήσεις για τις «αγνοούμενες γυναίκες» κυμαίνονται από 60 έως 101 εκατομμύρια για τα μέσα της δεκαετίας του 1990, με το υψηλότερο ποσοστό στο Αφγανιστάν όπου αγγίζει το 9,3%. Στη Νότια Ασία σημειώνονται: 40

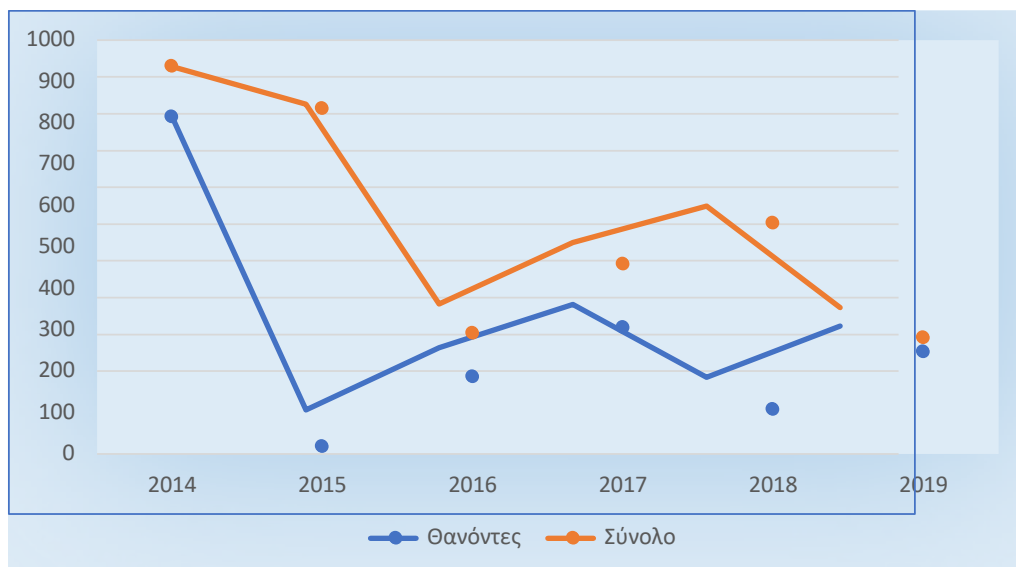
εκατομμύρια απώλειες γυναικών στην Ινδία, 3,8 εκατομμύρια στο Μπαγκλαντές και 4,9 εκατομμύρια στο Πακιστάν. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι τα συνολικά εκτιμώμενα στοιχεία αγνοούμενων γυναικών είναι μεγαλύτερα από τα συνολικά θύματα και στους δύο Παγκόσμιους Πολέμους (Klasen & Wink, 2003).

Η προτίμηση των αγοριών μπορεί να εξηγήσει το συγκεκριμένο φαινόμενο μόνο όταν συμβαίνει παράλληλα με δύο επιπλέον παράγοντες: την υποτίμηση των κοριτσιών και την επιθυμία παρέμβασης ώστε να αποφευχθεί η απόκτηση κόρης. Υπάρχουν ενδείξεις ότι και οι δύο αυτοί πρόσθετοι παράγοντες υπάρχουν στη Νότια Ασία. Το υψηλό επίπεδο προτίμησης γιου σε χώρες που έχουν χαμηλό επίπεδο γονιμότητας έχει οδηγήσει σε μεταβολή της αναλογίας του φύλου κατά τη γέννηση. Πολλές φορές, όταν οι οικογένειες έχουν πρόσβαση σε μεθόδους αναγνώρισης του φύλου του εμβρύου, συχνά είναι επίσης σε θέση να πραγματοποιήσουν επιλεκτικές αμβλώσεις προκειμένου να αποφύγουν να αποκτήσουν κόρες (Park & Cho, 1995). Ο Miller (1981) δηλώνει ότι «το πρόβλημα είναι ότι η προτίμηση του γιου είναι τόσο ισχυρή σε ορισμένες περιοχές της Ινδίας και μεταξύ ορισμένων τάξεων που πρέπει να υποφέρουν οι κόρες για να ικανοποιηθούν οι προσωπικές και πολιτισμικές ανάγκες μιας οικογένειας».

[4.8] Ο κυρίαρχος ρόλος της Νοτιο-ανατολικής Ασίας στη Γυναικεία Μετανάστευση σε αντίθεση με τα πρότυπα της Νότιας Ασίας

Η Νότιο-Ανατολική Ασία είναι εμφανώς μια περιοχή, στην οποία έχει παρατηρηθεί μεγάλη κινητικότητα. Ήδη με μια πρώτη ματιά, γίνεται αντιληπτή η ένταση του φαινομένου, καθώς σημειώνονται πολύ υψηλές τιμές απωλειών ήδη από την αρχή της εξαετίας (Γράφημα 22). Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το έτος 2015 κατά το οποίο, ενώ οι μετανάστες που έχουν καταγραφεί ξεπερνάνε τους 800, οι απώλειες που έχουν σημειωθεί για το ίδιο έτος είναι σχεδόν μηδενικές. Το ίδιο φαινόμενο αλλά σε μικρότερο βαθμό παρατηρείται επίσης και για το 2018. Κατά τ' άλλα, οι γενικές τάσεις στην περιοχή δείχνουν ότι πρόκειται για μια σχετικά επικίνδυνη περιοχή και φυσικά υπάρχει μεγάλη διέλευση μεταναστών.

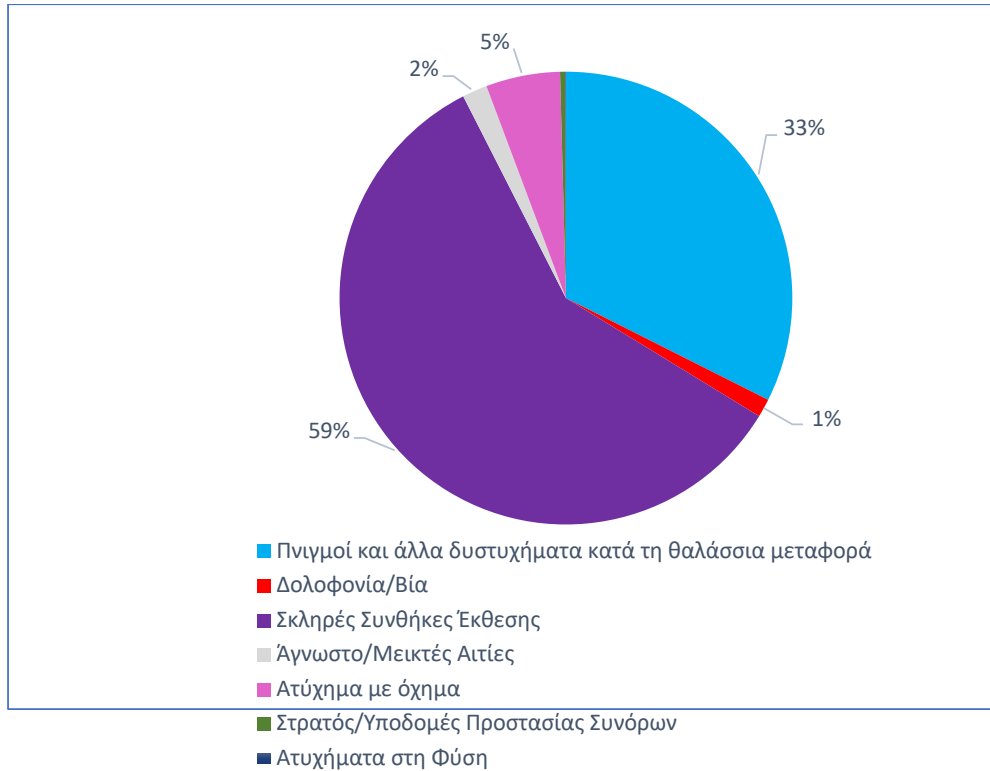
Γράφημα 22. Νότιο-Ανατολική Ασία: Σύνολα Θανόντων 2014-2019

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Με βάση τα δεδομένα που έχουν μελετηθεί για τη χρονική περίοδο 2014-2019, οι κυριότερες αιτίες θανάτου στην περιοχή φαίνεται να είναι οι συνθήκες διαβίωσης των μεταναστών και οι πνιγμοί (Γράφημα 23). Οι χώρες στις οποίες καταγράφονται οι περισσότερες απώλειες είναι το Μπαγκλαντές, η Μαλαισία, η Μιανμάρ και η Ταϊλάνδη στην οποία συγκεντρώνονται και τα περισσότερα περιστατικά βίας.

Γράφημα 23. Νότιο-Ανατολική Ασία: % Θανόντων ανά αιτία θανάτου 2014-2019

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

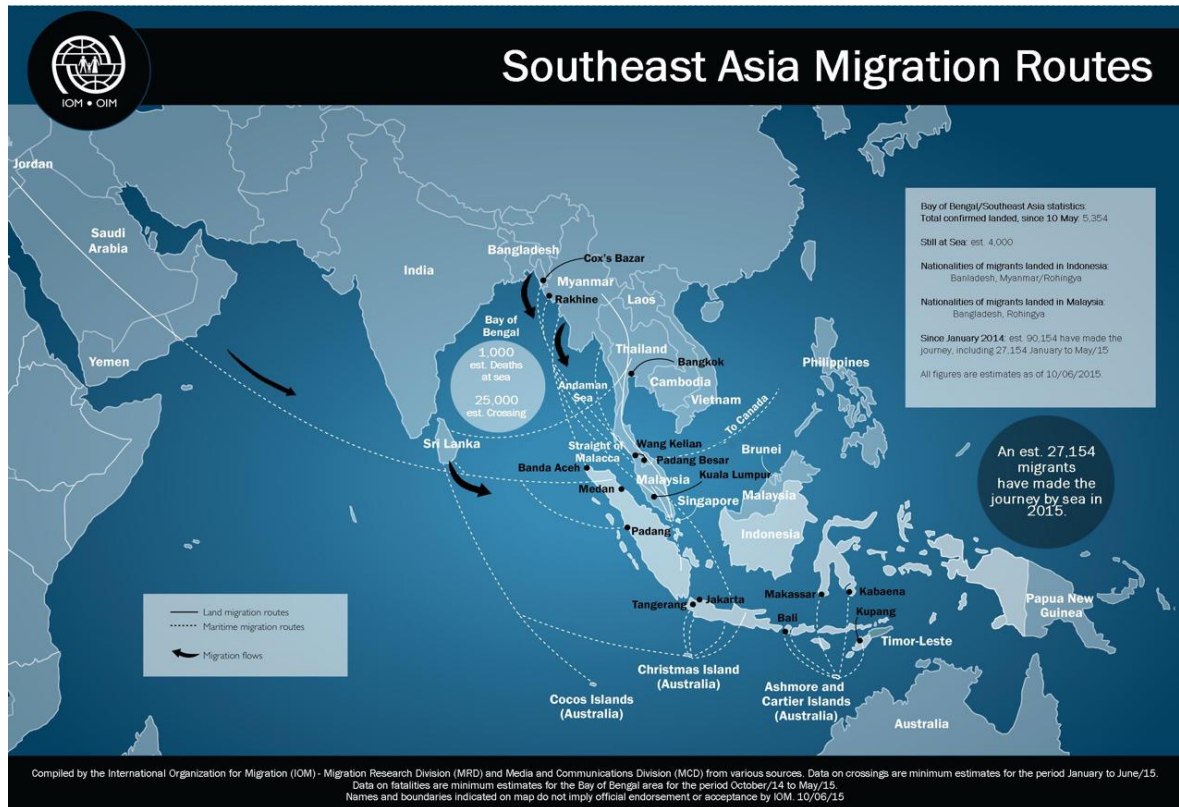
Είναι σημαντικό να αναφερθεί σε αυτό το σημείο το πραξικόπημα που ξεκίνησε την 1^η Φεβρουαρίου του 2021 στη Μιανμάρ. Ο στρατός της χώρας κατέλαβε την εξουσία, ενώ η Πρωθυπουργός και διάφορα άλλα δημοκρατικά εκλεγμένα μέλη της κυβέρνησης συλλήφθηκαν και κρατούνται. Οι πραξικοπηματίες κατηγορούν την κυβέρνηση για παραποίηση των εκλογικών αποτελεσμάτων στις γενικές εκλογές του Νοεμβρίου του 2020 και ισχυρίζονται πως αυτή είναι μία από τις κύριες αφορμές που οδήγησαν στην έναρξη του πραξικοπήματος. Η Μιανμάρ ήταν υποταγμένη υπό τον πλήρη έλεγχο του στρατού σχεδόν για 50 χρόνια μέχρι το 2011 που ξεκίνησαν οι δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις (United Nations, 2021).

Η κατάσταση οδήγησε σε έντονες αντιδράσεις και διαδηλώσεις από την πρώτη κιόλας μέρα τόσο στη Μιανμάρ, όσο και σε άλλες χώρες του κόσμου ως ένδειξη συμπαράστασης και διαμαρτυρίας. Όλους αυτούς τους μήνες έχουν γίνει πολλά αιματηρά επεισόδια στην προσπάθεια καταστολής των διαδηλώσεων από πλευράς του στρατού. Μέχρι τις 10 Μαΐου, τουλάχιστον 782 άνθρωποι σκοτώθηκαν καθώς τα σώματα ασφαλείας όλο αυτό το διάστημα απαντούν πολύ βίαια σε κάθε είδους διαδήλωση κατά της δικτατορίας. Μια τέτοια εξέλιξη, πέραν από την εγχώρια βία, αναμένεται να εντείνει την κινητικότητα των ατόμων προς το εξωτερικό της χώρας

στην προσπάθεια τους να διαφύγουν από επικίνδυνες καταστάσεις έντονης βίας και να εγκατασταθούν σε πιο ασφαλείς και ελεύθερες κοινωνίες (United Nations Human Rights, 2021).

Στον *Χάρτη 4*, φαίνονται οι μεταναστευτικές διαδρομές τόσο χερσαίες όσο και θαλάσσιες, καθώς και οι μεταναστευτικές ροές με βέλη μεγέθους ανάλογου της έντασης στην εκάστοτε περίπτωση.

Χάρτης 4: Οι μεταναστευτικές διαδρομές στη νοτιοανατολική Ασία

Πηγή: IOM, 2017

Όσον αφορά στη γυναικεία μετανάστευση, διακρίνονται τέσσερις κύριες περιπτώσεις:

- A) τυπική μετανάστευση γυναικών ως εξαρτώμενες σύζυγοι ανδρών μεταναστών εντός και εκτός Ασίας,
- B) ανεξάρτητη μετανάστευση γυναικών με σκοπό την εργασία
- Γ) ανεξάρτητη μετανάστευση γυναικών φοιτητριών και επαγγελματιών και
- Δ) διεθνή μετανάστευση με σκοπό το γάμο (Siddiqui, 2008).

Ορισμένες από τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας όπως η Σιγκαπούρη, η Μπανγκόκ και η Μαλαισία έχουν αναπτύξει υψηλής ποιότητας υπηρεσίες υγείας, με στόχο την ανάδειξη του τουρισμού υγείας. Ο αριθμός των ιδρυμάτων κατάρτισης νοσοκόμων στις Φιλιππίνες έχει αυξηθεί από 30 σε 400. Μπορεί να υποστηριχθεί ότι η μετανάστευση γυναικών είναι πιο συχνή στην περίπτωση των χωρών της Νοτιοανατολικής Ασίας σε σύγκριση με τις χώρες της Νότιας Ασίας και οι χώρες προορισμού διαφοροποιούνται ανάλογα με την περίοδο και τη ζήτηση (IOM, 2003).

Η ψυχαγωγία είναι ακόμα ένας σημαντικός τομέας της γυναικείας απασχόλησης. Οι Φιλιππίνες είναι η χώρα που συμμετέχει πιο ενεργά σε αυτόν τον τομέα. Η Ιαπωνία και η Νότια Κορέα είναι οι δύο συχνότεροι προορισμοί. Πρόσφατα, η κυβέρνηση της Νότιας Κορέας επέβαλε περιορισμούς στη μετανάστευση διασκεδαστριών στη χώρα. Η συμμετοχή της Νότιας Ασίας στον τομέα της διασκέδασης είναι εικονική, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι οι γυναίκες δεν μεταναστεύουν από τη Νότια Ασία ως διασκεδάστριες. Ωστόσο, εάν το κάνουν, γίνεται μέσω ανεπίσημων καναλιών και, ως εκ τούτου, οι μετακινήσεις αυτές δεν αντικατοπτρίζονται στα επίσημα στοιχεία (Siddiqui, 2008).

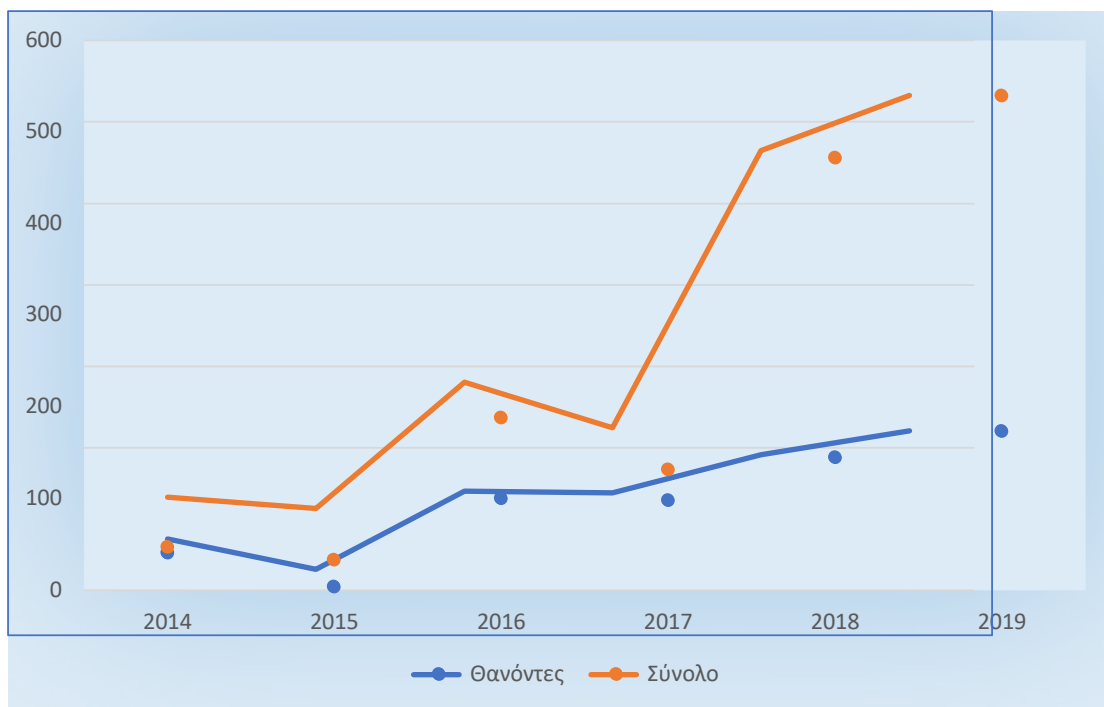
Σε πολλές περιπτώσεις, το έντονο φαινόμενο της μετανάστευσης στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Ασίας οδηγεί στη δημιουργία μονογονεϊκών οικογενειών. Ένας από τους δύο γονείς μεταναστεύει για εύρεση εργασίας και ο άλλος μένει πίσω για την ανατροφή των παιδιών. Σε αυτές τις περιπτώσεις θεωρήθηκε σημαντικό να εξεταστούν οι επιπτώσεις στην ψυχική υγεία των γονιών που μένουν να φροντίζουν τα παιδιά τους (Lu, 2012).

Ο Graham (2015) αναφέρει στα αποτελέσματα μιας έρευνας που διεξήγαγε για τις περιπτώσεις της Ινδονησίας, των Φιλιππίνων και του Βιετνάμ, ότι και για τις τρεις αυτές χώρες υπάρχουν μεγαλύτερες πιθανότητες για εκδήλωση κάποιας ψυχικής διαταραχής στους γονείς οι οποίοι έχουν μείνει να μεγαλώνουν τα παιδιά τους μόνοι τους, ενώ οι σύζυγοί τους έχουν μεταναστεύσει για εργασία. Ειδικότερα, στις περιπτώσεις που οι μητέρες αναλαμβάνουν αυτό το ρόλο, αναδεικνύεται ότι οι γυναίκες έχουν σχεδόν διπλάσιες πιθανότητες να αντιμετωπίσουν κάποια ψυχική διαταραχή υπό αυτές τις συνθήκες. Αυτό συμβαίνει επειδή, μένοντας μια μητέρα μόνη αναλαμβάνει ρόλους που πριν έκανε ο σύζυγός της, όπως αγροτικές εργασίες, και αυτό είναι μία μεγάλη επιβάρυνση κυρίως λόγω της σωματικής τους διάπλασης. Η απουσία του άνδρα από το νοικοκυριό φέρνει σαν επίπτωση και την έλλειψη κοινωνικής στήριξης, η οποία θεωρείται ότι μπορεί να βοηθήσει σε περιπτώσεις άγχους, κατάθλιψης και οικονομικής ανασφάλειας. Η διαφορά των ανδρών όταν καλούνται να παίξουν τον ρόλο του φροντιστή των παιδιών είναι ότι στην πλειοψηφία των περιπτώσεων μοιράζονται την ευθύνη και τις δυσκολίες με κάποιο γυναικείο μέλος του οικογενειακού τους περιγύρου (Hoang & Yeoh, 2011).

[4.9] Οι διαμάχες στη λωρίδα της Γάζας και οι πράξεις βίας στο Ιράκ

Στο Γράφημα 24, αναπαρίσταται η διαχρονική εξέλιξη του συνόλου των μεταναστών που έχουν καταγραφεί στην ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής, η οποία έχει έντονες αυξητικές τάσεις. Ιδιαίτερα από το 2017 και έπειτα, το πλήθος των μεταναστών είναι υψηλό και συγκεκριμένα, το 2019 έχουν καταγραφεί 540. Αρκετές είναι και οι απώλειες που σημειώνονται με το έτος 2019 και πάλι να συγκεντρώνει τις περισσότερες, πάνω από 170 σε αριθμό. Αυτό που παρουσιάζει αρκετό ενδιαφέρον είναι ότι παρόλο που οι θανόντες ακολουθούν την αυξητική τάση του συνόλου των μεταναστών, αυτό συμβαίνει με αργότερο ρυθμό και παρά την απότομη αύξηση των διερχόμενων μεταναστών κατά το έτος 2017, είναι θετικό το γεγονός ότι δεν εκτοξεύτηκαν ταυτόχρονα και οι θάνατοι.

Γράφημα 24. Μέση Ανατολή: Σύνολα θανόντων 2014-2019

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Η κατάσταση στη Μέση Ανατολή και πιο συγκεκριμένα στην περιοχή της Γάζας αυτή τη στιγμή είναι ιδιαίτερα τεταμένη, καθώς είναι πολύ έντονες οι συγκρούσεις μεταξύ Ισραήλ και Παλαιστίνης. Εκτιμάται ότι πρόκειται για την σκληρότερη διαμάχη από το 2014 και είναι μέρος μιας μεγαλύτερης ιστορίας που έχει τις ρίζες της πίσω στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Παρόλο που τα σύνορα της χώρας έχουν αλλάξει πολλές φορές με το πέρασμα των χρόνων, η Παλαιστίνη κάποτε αποτελούνταν από το σημερινό Ισραήλ, τη Λωρίδα της Γάζας και τη Δυτική Όχθη. Η Γάζα αποτελεί πατρίδα περίπου 2 εκατομμυρίων Παλαιστίνιων εκ των οποίων πολλοί εκτοπίστηκαν κατά τη διάρκεια του Πολέμου της Ανεξαρτησίας (Petras & Loehrke, 2021).

Οι μάχες ξέσπασαν καθώς οι αστυνομικές δυνάμεις του Ισραήλ επιτέθηκαν στο τζαμί Al-Aqsa που βρίσκεται στην Ιερουσαλήμ, στις 13 Απριλίου 2021, την πρώτη νύχτα του μουσουλμανικού ιερού μήνα του Ραμαζανιού. Οι αστυνομικοί

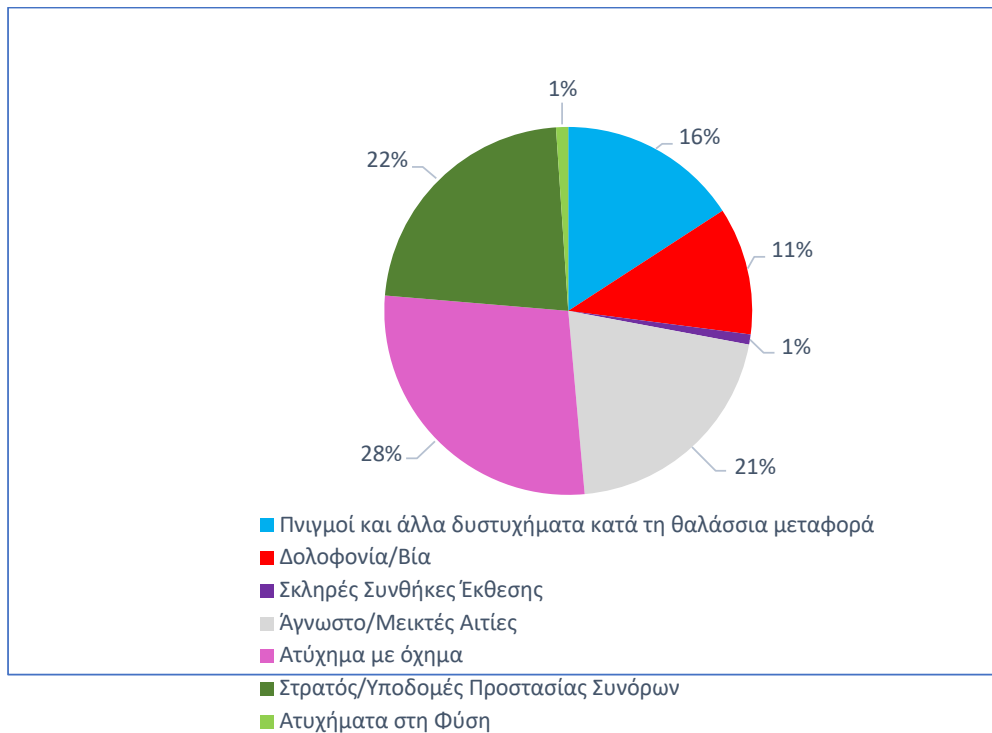
αποσυνέδεσαν τα ηχεία που μετέδιδαν την τελετή των προσευχών και απέκλεισαν μια πλατεία σε κοντινή απόσταση που αποτελεί δημοφιλή τόπο συγκέντρωσης. Κάποιες μέρες αργότερα, στις 7 Μαΐου, η Ισραηλινή αστυνομία επιτέθηκε στο τζαμί. Η επίθεση αυτή, σε έναν ιερό μουσουλμανικό χώρο και μάλιστα κατά τη διάρκεια μιας από τις πιο ιερές νύχτες του Ραμαζανιού, θεωρήθηκε μεγάλη προσβολή από τους μουσουλμάνους της περιοχής. Στις 10 Μαΐου η Χαμάς απάντησε με φωτοβολίδες κατά του Ισραήλ, το οποίο αντεπιτέθηκε με αεροπορικές επιδρομές. Αποτέλεσμα όλων αυτών των επεισοδίων αυτές τις 10 μέρες είναι τουλάχιστον 227 νεκροί στη Γάζα, 61 εξ αυτών παιδιά και 12 νεκροί στο Ισραήλ. Οι τραυματίες ήδη ξεπερνούν τους 1000. Οι διαμάχες συνεχίζονται και παρά την προσπάθεια διάφορων κρατών και φορέων, οι δύο χώρες δε φαίνεται να φτάνουν σε συμφωνία (The New York Times, 2021; Donmez & Eisha, 2021).

Το εχθρικό κλίμα, οι διαμάχες και όλες οι επιπτώσεις που φέρνει ένας πόλεμος είναι φυσικό να αλλάξουν τα δεδομένα στη Μέση Ανατολή. Κάτι τέτοιο μπορεί να σημαίνει μια περαιτέρω αύξηση των μεταναστών από την Παλαιστίνη προς άλλες γειτονικές χώρες ή ακόμη και εκτός Ασίας. Επιπλέον, οι συνθήκες διαβίωσης έχουν δυσκολέψει σε πολύ μεγάλο βαθμό, καθώς οι καθημερινοί βομβαρδισμοί έχουν καταστρέψει κατοικημένες περιοχές και μεγάλος αριθμός οικογενειών έχει μείνει χωρίς στέγη και χωρίς πρόσβαση σε είδη πρώτης ανάγκης.

Το *Γράφημα 25* που αναπαριστά τα ποσοστά ανά αιτία θανάτου για τη Μέση Ανατολή διαφέρει σημαντικά από όλα τα προηγούμενα. Αποτελεί μία από τις λίγες περιπτώσεις περιοχών όπου οι αιτίες θανάτου είναι τόσες πολλές και διαφορετικές. Όπως έχουμε δει και παραπάνω, είναι αρκετά σύνηθες να υπάρχουν μία ή δύο κυρίαρχες αιτίες θανάτου οι οποίες συγκεντρώνουν ένα πολύ μεγάλο ποσοστό από το σύνολο. Στη συγκεκριμένη περίπτωση όμως, φαίνεται καθαρά ότι κάτι τέτοιο δεν ισχύει. Σημαντικά ποσοστά, 15% και άνω παρατηρούνται σε κατηγορίες όπως τα ατυχήματα με όχημα που είναι και η συνηθέστερη αιτία θανάτου, οι απώλειες από επιθέσεις του στρατού καθώς και οι πνιγμοί. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι το ποσοστό των δολοφονιών είναι εξαιρετικά υψηλό. Γενικότερα, οι κατηγορίες που αφορούν στις δράσεις του στρατού και στις δολοφονίες, που εδώ καταλαμβάνουν υψηλά ποσοστά είναι δύο κατηγορίες που δε συναντώνται συχνά, όπως και στις περιπτώσεις που έχουν αναφερθεί παραπάνω. Αυτό μπορεί να αναδεικνύει πολιτικές χαμηλότερης ανοχής προς τους μετανάστες απ' ότι σε άλλες περιοχές του κόσμου.

Έρευνα του IOM έχει δείξει ότι το 63% των Ιρακινών προσφύγων αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν την πατρίδα τους επειδή απειλήθηκαν οι ζωές τους και πάνω από το 25% αυτών ανέφεραν ότι εκδιώχθηκαν από τις ίδιες τους τις ιδιοκτησίες. Το 89% αυτών των περιπτώσεων αντιμετώπισαν βίαιες συμπεριφορές και απειλές λόγω των θρησκευτικών τους πεποιθήσεων. Ο πιο συνήθης λόγος τόσο για αυτούς που μεταναστεύουν εκτός Ιράκ με δική τους πρωτοβουλία, όσο και για αυτούς που εκδιώχονται είναι η βία (Sassoon, 2009).

Γράφημα 25. Μέση Ανατολή: % θανόντων ανά αιτία θανάτου 2014-2019

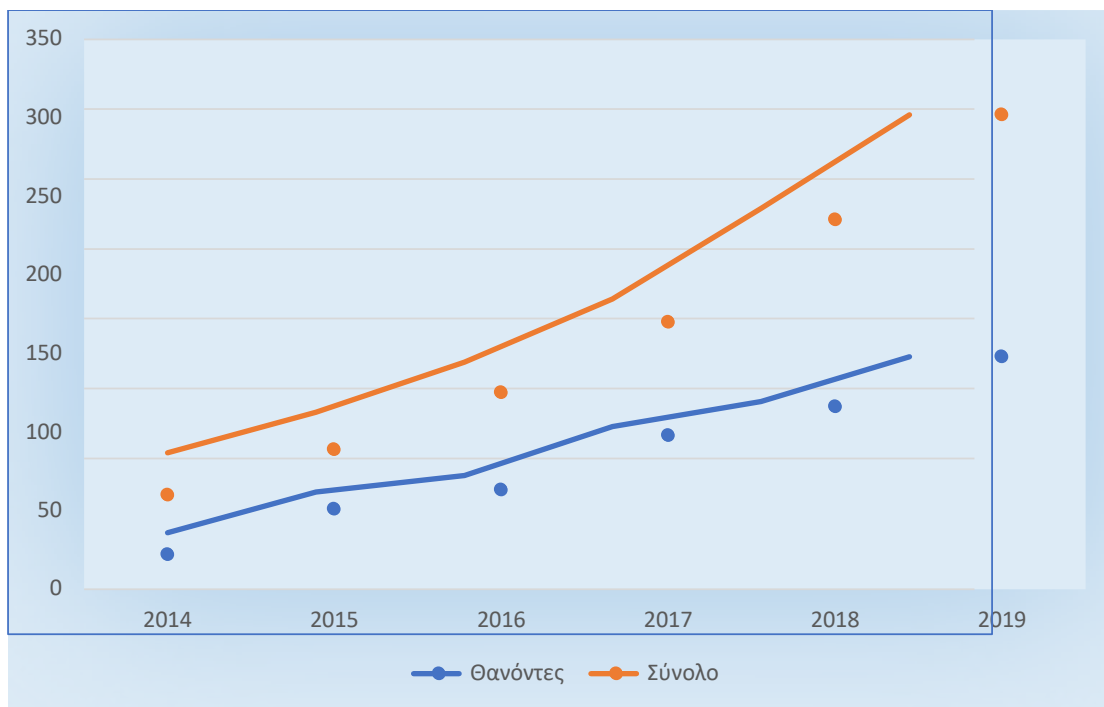
Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Δυστυχώς, οι πράξεις βίας έχουν επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό και ανήλικα παιδιά. Εκτιμάται ότι περίπου 2 εκατομμύρια παιδιά καθημερινά αντιμετωπίζουν προβλήματα όπως η ανεπαρκής σίτιση, πληθώρα ασθενειών και ανεπαρκή εκπαίδευση. Πολλές φορές παιδιά στο Ιράκ έχουν βρεθεί στο επίκεντρο επεισοδίων και πάνω από 125 παιδιά σκοτώθηκαν μεταξύ 2005 και 2007 κατά τη διάρκεια επιθέσεων σε σχολεία, ενώ 107 είχαν τραυματιστεί σοβαρά. Στις παραπάνω καταγεγραμμένες περιπτώσεις δεν συμπεριλαμβάνονται παιδιά τα οποία σκοτώθηκαν ή τραυματίστηκαν στο δρόμο τους για το σχολείο. Σύμφωνα με τη UNICEF, κατά μέσο όρο κάθε μήνα 25.000 παιδιά εκτοπίζονται λόγω βίας και εκφοβισμού. Επιπλέον, 1 στα 8 παιδιά πεθαίνει πριν τα πέμπτα του γενέθλια, ενώ ο IFHS ανέφερε ότι ο συνολικός αριθμός θανάτων μεταξύ των παιδιών κάτω από 15 χρονών αυξήθηκε από 2,82 ανά 1.000 παιδιά που ήταν το 2002 σε 4,37 ανά 1.000 παιδιά, μετά την εισβολή των ΗΠΑ στο Ιράκ το 2003 (Iraq Family Health Survey, 2006/7; UNICEF, 2003).

[4.10] Η συνεχώς αυξανόμενη προσέλκυση μεταναστών στην Ευρώπη ως αποτέλεσμα της τραγωδίας στη Συρία

Όπως γίνεται εμφανές από το *Γράφημα 26*, η κινητικότητα των μεταναστών στην Ευρώπη αυξάνεται όλο και περισσότερο και μάλιστα με υψηλούς ρυθμούς. Η σταθερή αύξηση των διερχόμενων μεταναστών φέρνει και μια αναλογική αύξηση των θανόντων στην περιοχή. Τα τελευταία δεδομένα που μελετώνται σε αυτήν εδώ την εργασία είναι για το έτος 2019, όπου φαίνεται πως οι θανόντες φτάσαν τους 150 και οι καταγεγραμμένοι μετανάστες τους 300. Αυτό φανερώνει ότι το 50% των μεταναστών που καταγράφηκαν το 2019 στην προσπάθειά τους να διασχίσουν σύνορα για να μεταναστεύσουν παράτυπα, σκοτώθηκαν. Το ποσοστό είναι πολύ υψηλό και αναδεικνύει τη δυσκολία και την επικινδυνότητα ενός τέτοιου εγχειρήματος, καθώς και το υψηλό ρίσκο που παίρνουν οι πρόσφυγες και μετανάστες στην προσπάθειά τους να ζήσουν σε ένα καλύτερο και πιο ασφαλές περιβάλλον από την πατρίδα τους. Κατά κύριο λόγο, οι καταγεγραμμένοι μετανάστες κατάγονται από χώρα εκτός ΕΕ και προσπαθούν να εισέλθουν στην Ευρώπη ονειρευόμενοι μια καλύτερη ζωή, με καλύτερες συνθήκες και ένα ασφαλές μέρος για τις οικογένειές τους.

Γράφημα 26. Ευρώπη: Σύνολα θανόντων 2014-2019

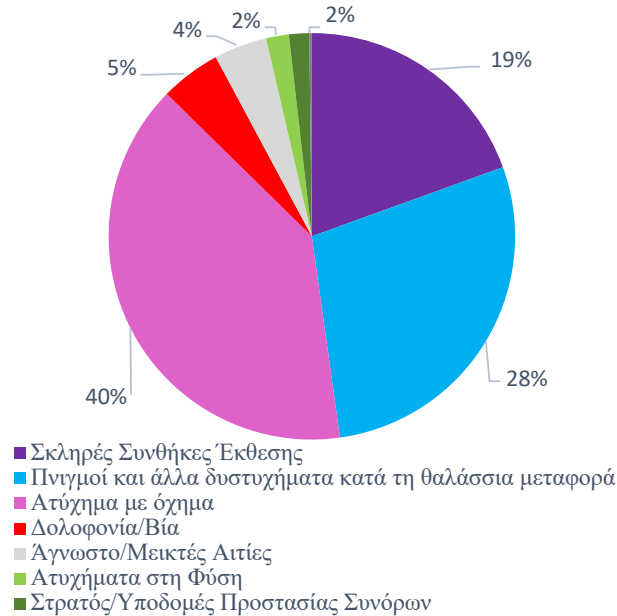

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Όσον αφορά στις αιτίες θανάτου, φαίνεται οι συνηθέστερες να είναι τα ατυχήματα με όχημα, οι πνιγμοί και οι σκληρές συνθήκες. Το συμπέρασμα που εξάγεται από τα ποσοστά του *Γραφήματος 27*, είναι ότι το πιο επικίνδυνο σε ολόκληρη τη διαδικασία της μετανάστευσης είναι η μεταφορά των ατόμων. Το 68% των θανάτων οφείλονται είτε σε ατύχημα όπου οι μετανάστες μετέβαιναν παράτυπα, είτε προσπαθώντας να διασχίσουν τα θαλάσσια σύνορα μεταξύ χωρών, θεωρώντας ότι υπάρχουν περισσότερες πιθανότητες να τα καταφέρουν δια θαλάσσης, καθώς στα χερσαία σύνορα γίνονται συνεχείς έλεγχοι και σε κάποιες περιπτώσεις υπάρχουν τείχη ή οι μετανάστες καλούνται να διασχίσουν δύσβατες περιοχές προκειμένου να τα

καταφέρουν. Έτσι εξηγείται και το υψηλό ποσοστό θανάτων που έχουν προκληθεί από δύσκολες συνθήκες διαβίωσης. Οι μετανάστες πολλές φορές μπορεί να περπατάνε για μέρες με σκοπό να διασχίσουν τα σύνορα μιας χώρας και να φτάσουν στον προορισμό τους. Αυτό προκαλεί κόπωση, τραυματισμούς και σε συνδυασμό με άσχημες καιρικές συνθήκες και απουσία καταφυγίου η επιβίωση γίνεται ακόμα πιο δύσκολη.

Γράφημα 27. Ευρώπη: % ανά αιτία θανάτου 2014-2019

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Τα τελευταία τρία χρόνια, η κατάσταση που επικρατεί στην Ευρώπη έχει προκαλέσει ανησυχία σε πρωτοφανές επίπεδο. Κάθε εβδομάδα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης προβάλλουν τα δεινά των μεταναστών και την κατάσταση των προσφύγων, καθώς εξελίσσεται η τραγωδία της Συρίας. Η ανταπόκριση της ΕΕ και των μεμονωμένων κυβερνήσεων θεωρήθηκε από πολλούς αργή και επικρίθηκε ευρέως. Οι συνοριακοί έλεγχοι γίναν πολύ αυστηρότεροι με σκοπό να μειωθεί η ροή των μεταναστών, ιδίως των θαλάσσιων αφίξεων, και η ΕΕ ακολούθησε μια προσέγγιση αυστραλιανού τύπου για τη μείωση του κινήτρου για μετανάστευση με λέμβους (Hatton, 2017).

Διάφοροι παράγοντες τοποθετούν τις χώρες της ΕΕ σε υψηλή θέση από άποψη ελκυστικότητας για τους μετανάστες. Τέτοιοι παράγοντες είναι η γεωγραφική θέση, η ευελιξία μετανάστευσης και ελέγχου των συνόρων, η διαδικασία ασύλου και η πιθανότητα προστασίας και επέκτασης των δικαιωμάτων, τα αγαθά πρόνοιας και η πρόσβαση στην αγορά εργασίας (Brekke & Aarset, 2009).

Εντωμεταξύ, οι μετανάστες που έζησαν περιθωριοποιημένα στην Ιταλία φαίνεται ότι τείνουν να εξιδανικεύουν τη ζωή στα κράτη πρόνοιας της Βόρειας Ευρώπης. Έτσι, παρόλο που οι ευρωπαϊκοί κανονισμοί είχαν σκοπό να δημιουργήσουν συγκρίσιμες συνθήκες σε ολόκληρη την ΕΕ, εξακολουθούν να υπάρχουν διαφορές. Αυτό οφείλεται εν μέρει σε συνθήκες πέραν των μεταναστευτικών πολιτικών (όπως οι συνθήκες της αγοράς εργασίας, η ύφεση κλπ), αλλά και στις θεσμικές διαφορές στις

συνθήκες υποδοχής και στις προσπάθειες ένταξης στις χώρες της ΕΕ (Brekke & Brochmann, 2014).

Οι συνεντεύξεις αποκάλυψαν ότι οι νεοαφιχθέντες μετανάστες στην Ιταλία κινδυνεύουν να καταλήξουν σε επισφαλείς καταστάσεις λόγω έλλειψης πρόνοιας. Το ιταλικό μοντέλο πρόνοιας βασίζεται στις εισφορές, δηλαδή η υποστήριξη εξαρτάται από την προηγούμενη νόμιμη απασχόληση. Χωρίς πρόνοια, οι μετανάστες και οι πολίτες βρίσκονται να εξαρτώνται από τη βοήθεια της οικογένειας τους ή τρίτων, αλλά χωρίς επίσημη απασχόληση ή υποστήριξη από τις οικογένειές τους οι μετανάστες είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι. Στο θεσμικά διαφορετικό και πιο ολοκληρωμένο νορβηγικό κράτος πρόνοιας, οι νόμιμοι νεοεισερχόμενοι περιλαμβάνονται στο βασικό σύστημα υποστήριξης από την πρώτη κιόλας ημέρα. Λαμβάνοντας υπόψη τη φιλοδοξία για μια δευτερογενή μετακίνηση ασύλου, η δευτερεύουσα διαδρομή μετανάστευσης μεταξύ Ιταλίας και Νορβηγίας μπορεί να θεωρηθεί ως ξεχωριστό σύστημα μετανάστευσης (Magogunje, 1970; Portes & Böröcz, 1987; De Haas, 2010).

Κάθε χρόνο περίπου 200.000 παιδιά χάνονται στην Ευρώπη. Τα παιδιά αυτά δε χάνονται μόνο εντός των συνόρων της χώρας τους, αλλά πολλές φορές χάνονται τα ίχνη τους στην προσπάθειά τους να περάσουν σε μια άλλη χώρα. Το 82,6% αυτών των περιπτώσεων ήταν απαγωγή από τον έναν γονέα και το 13% αφορούσε σε παιδιά-μετανάστες. Το 66,4% των αγνοούμενων παιδιών-μεταναστών που σημειώθηκαν το 2020, χάθηκαν στην διαδρομή τους προκειμένου να περάσουν τα σύνορα (Lost in Europe, 2021).

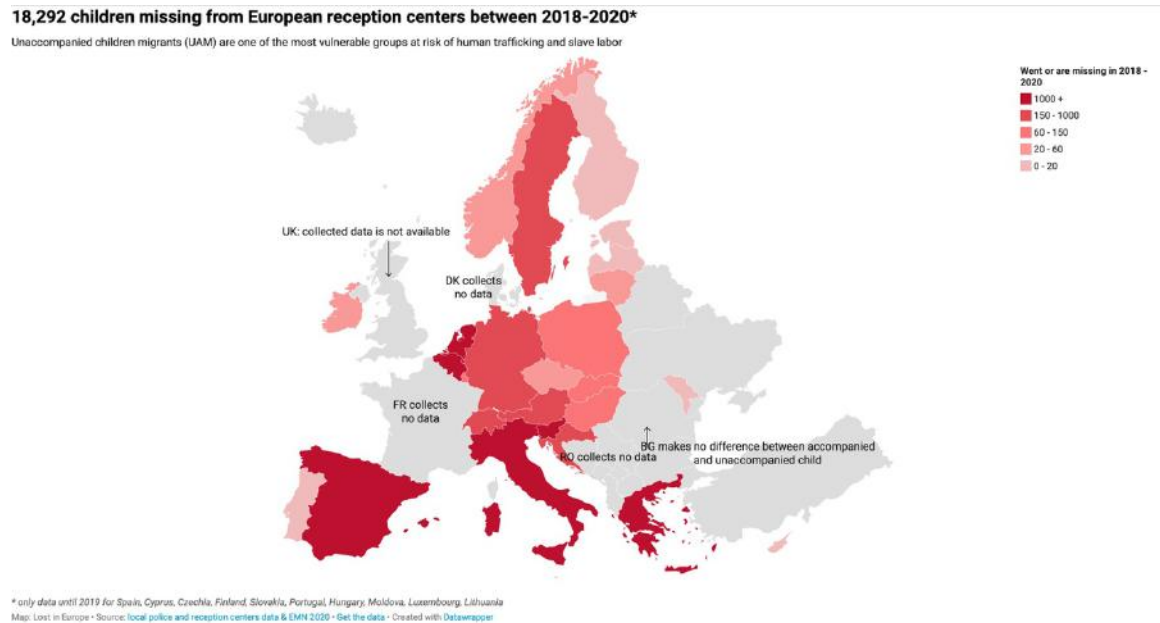
Σύμφωνα με μια μελέτη της οργάνωσης Lost in the EU (2021), σε 30 Ευρωπαϊκές χώρες, κατά τα έτη 2018-2020 καταγράφηκαν 18.292 εξαφανίσεις παιδιών προσφύγων / μεταναστών στις χώρες της ΕΕ. Τα παιδιά-μετανάστες που εξαφανίζονται συχνά δεν αναφέρονται σε τηλεφωνικές γραμμές υποστήριξης ή στην αστυνομία. Τα ανήλικα ασυνόδευτα παιδιά-μετανάστες βρίσκονται σε μεγαλύτερο κίνδυνο για trafficking και εκμετάλλευση (Missing Children Europe, 2021b).

Το 2020, άνοιξαν 158 νέες υποθέσεις αγνοούμενων παιδιών-μεταναστών, ενώ παραμένουν ανοιχτές άλλες 360 από προηγούμενα έτη (Χάρτης 5). Το νεότερο αγνοούμενο παιδί που καταγράφηκε ήταν 4 χρονών, ενώ η μέση ηλικία των παιδιών που εξαφανίστηκαν ήταν 16 ετών. Από το σύνολο των υποθέσεων εξαφάνισης το 2020, το 76,1% ήταν αγόρια και το 23,8% ήταν κορίτσια. Ο πιο συνήθης λόγος εξαφάνισης παιδιών για το 2020 ήταν να αγνοούνται στην προσπάθεια τους να επανενωθούν με την οικογένειά τους. Σε περιπτώσεις που τα παιδιά αντιληφθούν ότι οι νόμιμες και επίσημες διαδικασίες για την επανένωση τους με τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειάς τους παίρνουν πολύ χρόνο, είναι πολύ πιθανό να επιχειρήσουν να φύγουν από το μέρος όπου κρατούνται και να αναζητήσουν τους οικείους τους. Άλλοι συνήθεις λόγοι είναι ο φόβος για απέλαση, η έλλειψη εμπιστοσύνης στο σύστημα και ο φόβος για trafficking (Mind The Children: on the move in Europe, 2021).

Δυστυχώς, από το σύνολο των υποθέσεων που άνοιξαν το 2020, μόνο στο 43% των περιπτώσεων το παιδί τελικά βρέθηκε, που συνεπάγεται ότι σε περισσότερες από τις μισές περιπτώσεις ανήλικων αγνοούμενων μεταναστών, τα παιδιά δε βρέθηκαν ποτέ. Το 66% των νέων υποθέσεων αφορούσαν σε παιδιά που διέσχισαν σύνορα με σκοπό να επανενωθούν με τους συγγενείς τους ή με στόχο να βρουν ένα πιο ασφαλές περιβάλλον για να ζήσουν. Η απουσία συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων φορέων

πέραν των συνόρων κάθε χώρας θέτει τα αγνοούμενα παιδιά σε ακόμα μεγαλύτερο κίνδυνο, καθώς οι έρευνες περιορίζονται μόνο εντός των συνόρων κάθε χώρας. Όπως φαίνεται, οι εξαφανίσεις των αγνοούμενων παιδιών-μεταναστών παίρνουν περισσότερο χρόνο να λυθούν σε σχέση με άλλες κατηγορίες αγνοούμενων παιδιών και καταλήγουν κατά κύριο λόγο να μένουν άλυτες (Missing Children Europe, 2021a).

Χάρτης 5: Αγνοούμενα Παιδιά στις Ευρωπαϊκές Χώρες Υποδοχής 2018-2020

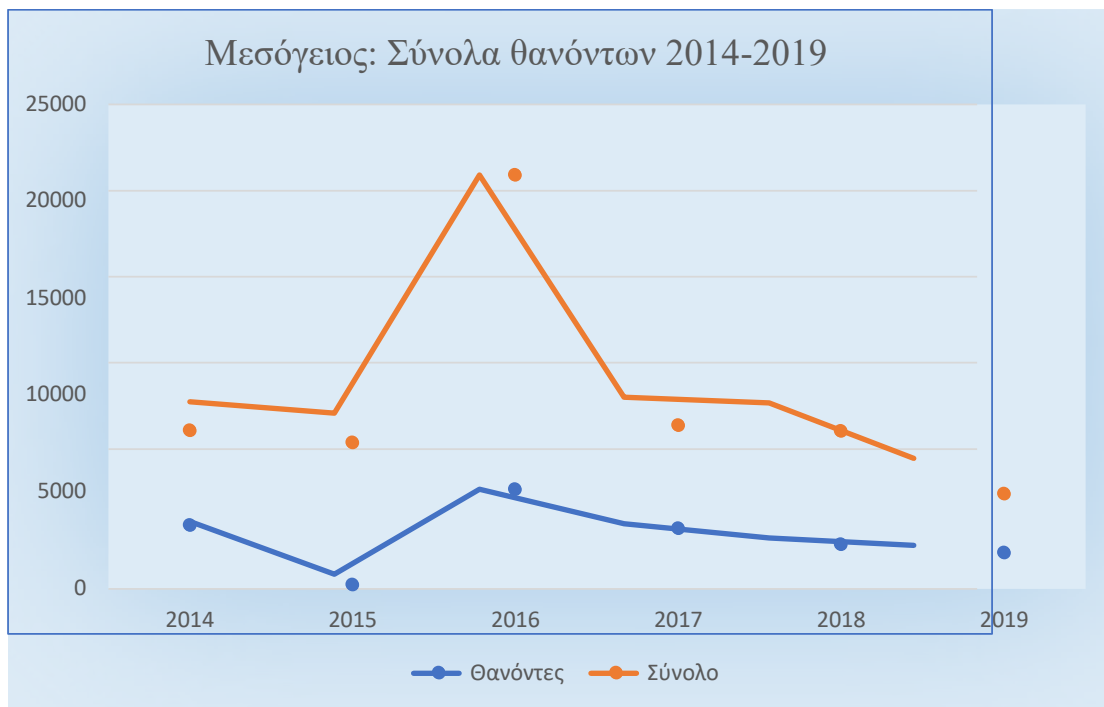
Πηγή: Lost in Europe

Από το σύνολο των περιπτώσεων, οι 2.118 εξαφανίσεις έχουν καταγραφεί στην Ελλάδα. Πρόκειται για παιδιά που συχνά πέφτουν θύματα κυκλωμάτων παιδικής εργασίας, παιδικής πορνείας και μιας σειράς άλλων εκμεταλλευτικών και κακοποιητικών συμπεριφορών. Συνολικά στην Ελλάδα για το 2020, έχουν καταγγεληθεί 101 εξαφανίσεις παιδιών (74 εξ' αυτών κορίτσια ηλικίας μεταξύ 10-13 ετών στην πλειοψηφία τους) εκ των οποίων βρέθηκαν τελικά τα 93. Οι εξαφανίσεις σχετίζονται συνήθως με βίαια οικογενειακά περιβάλλοντα και διαμάχες μεταξύ των γονιών, ενώ δεν είναι λίγες και οι περιπτώσεις άλλων εγκληματικών αιτιών εκτός του οικογενειακού περιγύρου (Το Χαμόγελο του Παιδιού, 2021).

[4.11] Η Μεσόγειος Θάλασσα ως Πύλη Εισόδου στην Ευρώπη

Η Μεσόγειος όπως έχει αναφερθεί και παραπάνω, φαίνεται ότι είναι μια από τις πιο προβληματικές περιοχές. Για την ακρίβεια, αποτελεί την περιοχή με τις περισσότερες απώλειες στο σύνολο και ανεξαιρέτως για κάθε έτος. Οι διερχόμενοι μετανάστες που έχουν καταγραφεί είναι με διαφορά πολύ περισσότεροι από κάθε άλλη περιοχή. Αυτό γίνεται αντιληπτό και από το *Γράφημα 28* ήδη από το 2014, πριν την έξαρση της μεταναστευτικής κρίσης. Ήδη το 2014 οι μετανάστες ξεπέρασαν τους 8.000, εκ των οποίων το 40% κατέληξαν νεκροί. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, λοιπόν, φαίνεται ότι η υψηλή κινητικότητα συνδυάζεται με μεγάλα ποσοστά θνησιμότητας. Η κορύφωση όμως αυτής της κατάστασης σημειώνεται κατά το έτος 2016, όπου καταγράφηκαν πάνω από 20.000 μετανάστες και το ποσοστό θνησιμότητας άγγιξε σχεδόν το 25%. Πέρα από το έτος 2016 όπου παρουσιάζεται μια πολύ έντονη αύξηση, για τα υπόλοιπα έτη η διέλευση μεταναστών είναι σχετικά σταθερή και υψηλή.

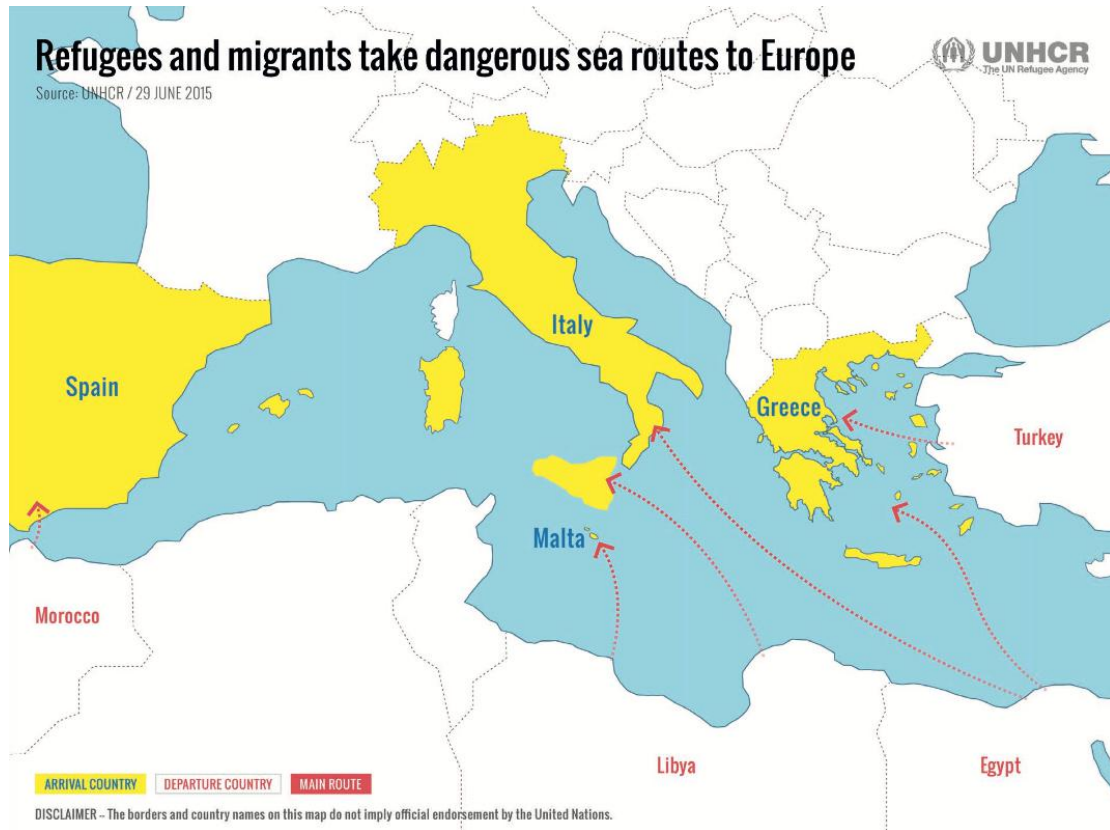
Γράφημα 28. Μεσόγειος: Σύνολα θανόντων 2014-2019

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Είναι γνωστό ότι η Μεσόγειος αποτελεί πύλη εισόδου στην Ευρώπη για μετανάστες προερχόμενους από ολόκληρη την Αφρική και την Ασία (*Χάρτης 6*). Ενώ υπάρχουν κι άλλοι τρόποι να περάσουν στην ΕΕ, όπως για παράδειγμα διασχίζοντας τα χερσαία σύνορα μεταξύ των κρατών, στην πλειοψηφία τους οι μετανάστες προτιμούν τα θαλάσσια σύνορα όπου αυτό είναι δυνατό. Αυτό συμβαίνει διότι δια θαλάσσης τα σύνορα είναι άυλα, δεν υπάρχουν τα τείχη και τα φυσικά εμπόδια που υπάρχουν στα χερσαία. Παρόλα αυτά, δε σημαίνει ότι το ταξίδι μέσω θαλάσσης είναι πιο εύκολο ή πιο ασφαλές.

Χάρτης 6: Πρόσφυγες και Μετανάστες σε επικίνδυνες θαλάσσιες διαδρομές προς την Ευρώπη

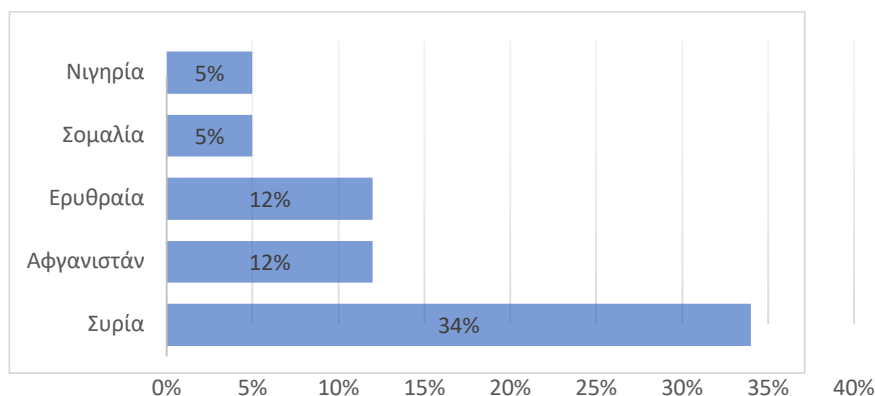
Πηγή: UNHCR, 2015

Όπως φαίνεται και στο *Γράφημα 30*, και όπως ήταν αναμενόμενο, πάνω από το 90% των ανθρώπων που πεθαίνουν στη Μεσόγειο, πνίγονται. Δυστυχώς, οι συνθήκες κατά τη διάρκεια όλου του ταξιδιού των μεταναστών είναι πολύ δύσκολες. Οι λέμβοι που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά τους είναι πρόχειρης κατασκευής και δεν ενδείκνυνται για να καλύπτουν τόσο μεγάλες αποστάσεις. Οι κανόνες ασφαλείας δεν τηρούνται, με σκοπό οι λέμβοι να υπερφορτώνονται από άτομα και στις περισσότερες των περιπτώσεων να βουλιάζουν. Όλα τα παραπάνω σε συνδυασμό με την έλλειψη σωστικών μέσων, μπορούν να αποβούν μοιραία. Επειδή οι μετακινήσεις αυτές πραγματοποιούνται τόσο κατά τους καλοκαιρινούς μήνες όσο και κατά το χειμώνα, πολλές φορές οι μετανάστες, συν τοις άλλοις, έχουν να αντιμετωπίσουν και έντονα καιρικά φαινόμενα.

Η πλειοψηφία των ανθρώπων που διέσχισαν τη Μεσόγειο για να φτάσουν στην Ευρώπη κατά τους πρώτους έξι μήνες του 2015, διέφυγαν από πόλεμο ή άλλες συγκρούσεις. Το 1/3 των ατόμων που έφτασαν δια θαλάσσης στην Ελλάδα ή την Ιταλία προέρχονταν από τη Συρία, της οποίας οι υπήκοοι θεωρούνται ότι πληρούν τις προϋποθέσεις για καθεστώς πρόσφυγα. Στις αμέσως επόμενες θέσεις όσον αφορά στις συχνότερες χώρες προέλευσης είναι το Αφγανιστάν και η Ερυθραία των οποίων επίσης οι υπήκοοι ως επί το πλείστον δικαιούνται καθεστώς πρόσφυγα. Το 2015 η μεταναστευτική διαδρομή της Ανατολικής Μεσογείου (από Τουρκία προς Ελλάδα) ξεπέρασε σε ροές αυτή της Κεντρικής Μεσογείου (από Βόρεια Αφρική προς Ιταλία) καθιστώντας την ως την κυριότερη πηγή θαλάσσιων αφίξεων μεταναστών. Συγκεκριμένα στην Ελλάδα, ήδη από το 2015 οι υποδομές που προορίζονταν ως χώροι

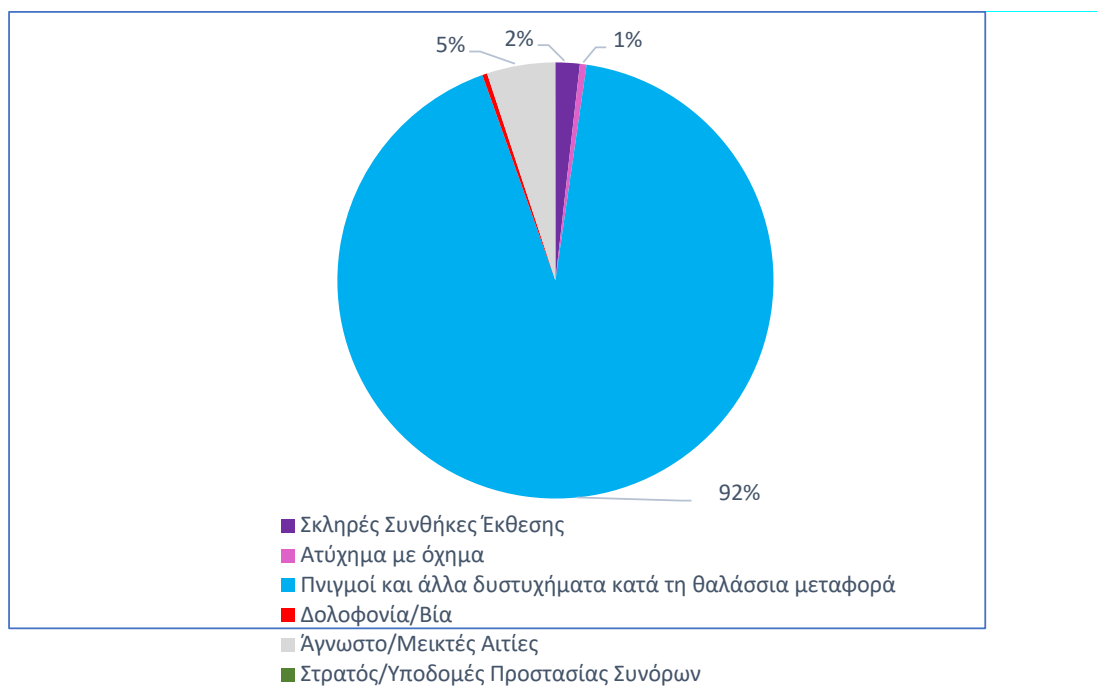
υποδοχής για τους πρόσφυγες που κατεύθναν στη χώρα ήταν ανεπαρκείς. Πολλοί μετανάστες συνέχιζαν προς τη Βόρεια Μακεδονία, τη Σερβία και την Ουγγαρία. Υπάρχουν συχνές αναφορές για κακοποίηση και βία στην πορεία από λαθρέμπορους και εγκληματικά δίκτυα, καθώς και για αυξανόμενα επίπεδα αυστηρότητας των ελέγχων στα σύνορα (UNHCR, 2015). Οι κορυφαίες χώρες προέλευσης των ατόμων που καταφθάνουν στην Ευρώπη μέσω θαλάσσης φαίνονται στο *Γράφημα 29* και η χώρες στις οποίες τελικά εγκαθίστώνται στον *Χάρτη 7*.

Γράφημα 29: Οι κορυφαίες 5 εθνικότητες που φτάνουν στην Ευρώπη δια θαλάσσης

Πηγή: UNHCR 2015, ίδια επεξεργασία

Γράφημα 30. Μεσόγειος: % ανά αιτία θανάτου

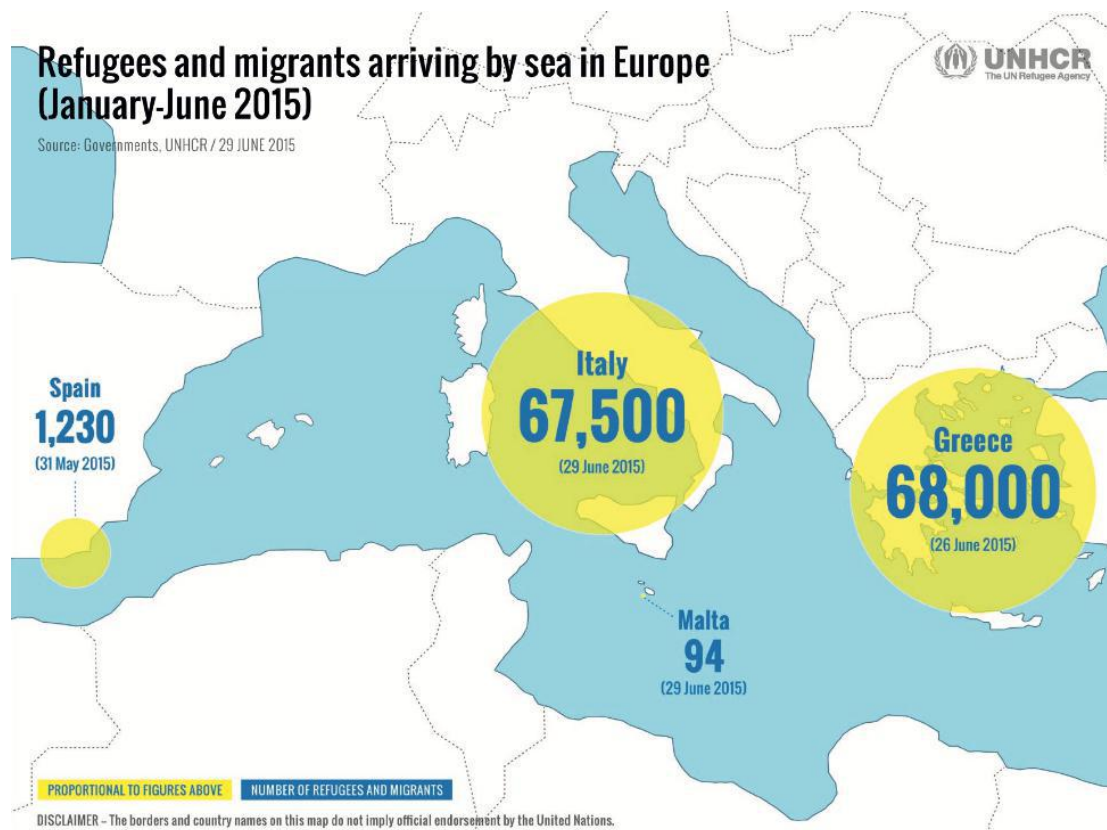

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Παγκοσμίως 59,5 εκατομμύρια άνθρωποι μετατοπίστηκαν το 2014 ως αποτέλεσμα συγκρούσεων και καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις χώρες προέλευσής τους. Το 2014, αυτό το ποσό ξεπέρασε κάθε προηγούμενο, καθώς καταγράφηκαν 8,3 εκατομμύρια περισσότεροι μετανάστες από το προηγούμενο έτος

και ταυτόχρονα σημειώθηκε η μεγαλύτερη μέχρι τότε αύξηση μεταξύ δύο ετών. Τα 19,5 εκατομμύρια εξ αυτών ήταν πρόσφυγες. Τα Ευρωπαϊκά κράτη φιλοξενούσαν ένα αναλογικά μικρό ποσοστό των συνολικών μεταναστών. Το τέλος του 2014 η χώρα που φιλοξενούσε τους περισσότερους μετανάστες παγκοσμίως ήταν η Τουρκία και ακολουθούσε το Πακιστάν, ο Λίβανος, το Ιράν, η Αιθιοπία και η Ιορδανία. Ο Λίβανος δέχτηκε με διαφορά τους περισσότερους πρόσφυγες ανά κάτοικο (232 ανά 1.000 κατοίκους). Σε παγκόσμιο επίπεδο, 86% των προσφύγων ζούσε σε αναπτυσσόμενες χώρες (UNHCR, 2015).

Χάρτης 7: Πρόσφυγες και Μετανάστες που φτάνουν στην Ευρώπη μέσω θαλάσσης (Ιανουάριος-Ιούνιος 2015)

Πηγή: UNHCR, 2015

Μεταξύ 2000 και 2014 ο εκτιμώμενος συνολικός αριθμός θανάτων στα σύνορα της ΕΕ ήταν 22.400 (Brian & Laczko, 2014), ενώ επισήμως για το διάστημα 1990-2014 καταγράφηκαν 3.188 νεκροί (Last & Spijkerboer, 2014). Αν και τα αυξανόμενα θανατηφόρα ναυάγια στη Μεσόγειο οδηγούν σε μια περίπλοκη ανθρωπιστική κρίση, η ακαδημαϊκή βιβλιογραφία έχει καταβάλει περιορισμένες προσπάθειες για να διερευνήσει τη διαχείριση των νεκρών. Αυτό, μπορεί εν μέρει να αποδοθεί στη φύση του φαινομένου. Μελλοντικά, θα δοθεί περισσότερη προσοχή στη διερεύνηση των πτυχών αυτής της ανθρωπιστικής καταστροφής (Grant, 2015; Spijkerboer, 2013).

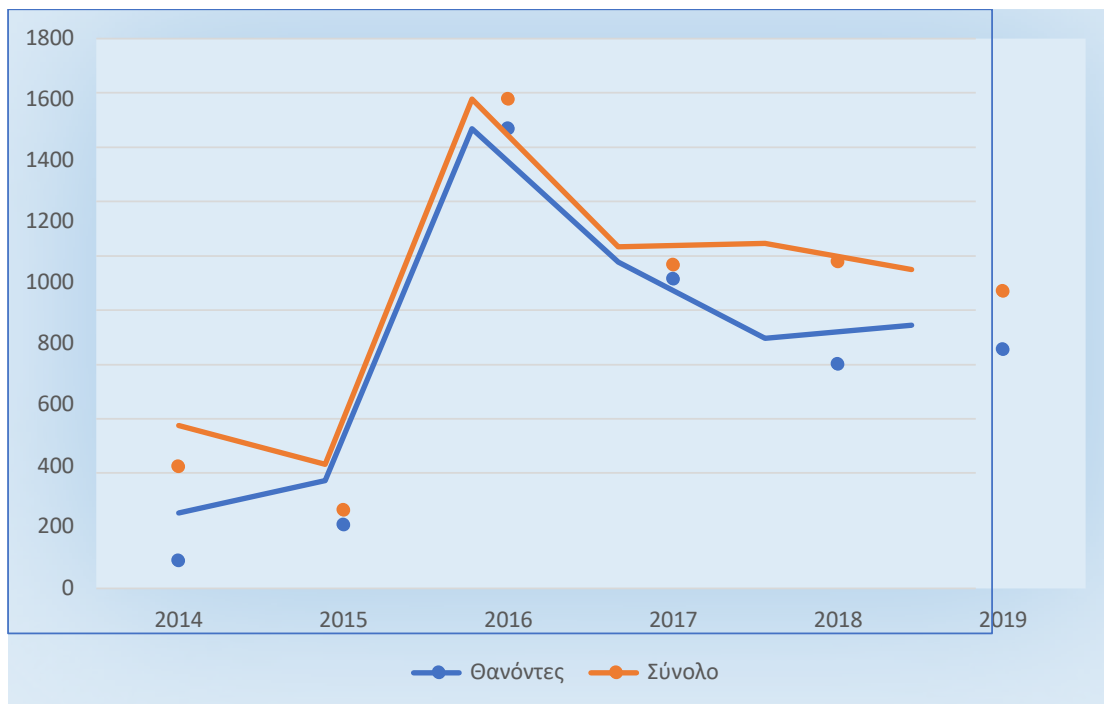
Συγκεκριμένα για την περίπτωση της Ελλάδας, πρέπει να σημειωθεί ότι η γραφειοκρατία είναι μέρος μιας κουλτούρας που έχει ως σκοπό την αποφυγή των ευθυνών για την κατάσταση που επικρατεί. Το πρόβλημα αυτό επιδεινώνεται από τη βαθειά κοινωνική, πολιτική και οικονομική κρίση με τους έλληνες πολιτικούς να αποφεύγουν να αναλάβουν ευθύνες (Dimitrakopoulos, 2001).

[4.12] Η εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση των προσφύγων στη Βόρεια Αφρική

Υπάρχει μια μακρά ιστορία αναγκαστικού εκτοπισμού στην περιοχή της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής, γνωστή και ως MENA. Συγκεκριμένα, οι χώρες της Βόρειας Αφρικής ονομάζονται και Μαγκρέμπ και η περιοχή αποτελείται από το Μαρόκο, τη Δυτική Σαχάρα ή αλλιώς την Αραβική Δημοκρατία του Σαχράουι, την Αλγερία, την Τυνησία, τη Λιβύη και την Αίγυπτο. Οι συχνότερες αιτίες του αναγκαστικού εκτοπισμού κατά τον 20^ο και 21^ο αιώνα είναι οι αποικίες (όπως στην περίπτωση του Σαχράουι στα μετα-αποικιακά πλαίσια) και ο εμφύλιος πόλεμος (Λιβανέζοι πρόσφυγες). Η περιοχή γνώρισε επίσης αναγκαστικό εκτοπισμό κινητών και νομαδικών πληθυσμών για τους οποίους η κίνηση αποτελεί κεντρικό μέρος της ζωής και της διαβίωσής τους (Hanafi, 2014).

Η Βόρεια Αφρική αποτελεί τη δεύτερη περιοχή με τις περισσότερες παρατηρήσεις τόσο διερχόμενων μεταναστών όσο και απωλειών. Μια από τις σημαντικότερες διαφορές της με την περιοχή της Μεσογείου που βρίσκεται στην πρώτη θέση, είναι τα εξαιρετικά υψηλά ποσοστά θανάτων που σημειώνει. Όπως φαίνεται και στο *Γράφημα 31*, η γραμμή που αναπαριστά τους θανάτους βρίσκεται πολύ κοντά με αυτή του συνόλου ιδίως για τα έτη 2015-2017. Ειδικότερα, τα ποσοστά θανάτων κυμάνθησαν για αυτά τα τρία έτη από 80%-95% με το 2017 να συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό και να αποτελεί την πιο θανατηφόρα χρονιά.

Γράφημα 31. Βόρεια Αφρική: Σύνολα θανάτων 2014-2019

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Από την ίδρυση των κρατών στην περιοχή, τα σύνορα μεταξύ των χωρών της Μέσης Ανατολής είχαν χαλαρή φύλαξη, επιτρέποντας στους πρόσφυγες να μετακινούνται σχετικά εύκολα σε ολόκληρη την υποπεριφέρεια κατά τον περασμένο αιώνα, για να φτάσουν σε κράτη που είχαν γενικά καλούς όρους για τους ίδιους. Παρά

τον υψηλό βαθμό κίνησης από τη μία πλευρά, και την επίσημη ανοχή από την άλλη, τα κράτη της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής έχουν περιθωριοποιήσει πολλούς πληθυσμούς, εξαιρώντας τους από το «δικαίωμα να έχουν δικαίωμα» (Assal, 2007).

Ορισμένα κράτη της Βόρειας Αφρικής είναι μέλη της Αφρικανικής Ένωσης και έχουν υπογράψει τη Σύμβαση του 1969 της Οργάνωση της Αφρικανικής Ενότητας που διέπει τις ειδικές πτυχές των προσφύγων στην Αφρική. Η Σύμβαση ΟΑΥ εφαρμόζεται στην Αλγερία, την Αίγυπτο, τη Λιβύη και την Τυνησία, προσφέροντας τη δυνατότητα αξιολόγησης των υποθέσεων των αιτούντων άσυλο ως προσθήκη στη Σύμβαση της Γενεύης του 1951. Όσον αφορά στα εσωτερικά εκτοπισμένα άτομα, μέχρι την Άνοιξη του 2013, πέντε κράτη (Αλγερία, Λιβύη, Αίγυπτος, Τυνησία και Αραβική Λαϊκή Δημοκρατία του Σαχράουι) είχαν υπογράψει τη Σύμβαση της Αφρικανικής Ένωσης για την προστασία και τη βοήθεια των εσωτερικά εκτοπισμένων στην Αφρική (Hanafi, 2014).

Σημαντικοί πληθυσμοί προσφύγων έχουν καταγραφεί στην περιοχή κατά τη δεκαετία του 2000. Συμπεριλαμβάνονται οι Ιρακινοί στη Συρία και την Ιορδανία, οι Σομαλοί, Αιθίοπες και Σουδανοί πρόσφυγες στην Αίγυπτο, οι Σομαλοί και Ερυθραίοι στην Αίγυπτο και την Υεμένη, και τέλος οι Σύροι πρόσφυγες που εκτοπίστηκαν στην Ιορδανία, τον Λίβανο και την Τουρκία το 2012–2013. Στατιστικά στοιχεία από το 2011 δείχνουν ξεκάθαρα ότι εκτός από την υποδοχή 6.680.635 προσφύγων από τους προαναφερθέντες πληθυσμούς, η περιοχή MENA αποτελούσε επίσης περιοχή καταγωγής για 7.512.968 πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο, εκ των οποίων οι 4.319.991 ήταν Παλαιστίνιοι. Η Παλαιστίνη, η Ιορδανία και ο Λίβανος είναι οι πιο σημαντικοί υποδοχείς προσφύγων αναλογικά με τον πληθυσμό τους, ενώ το Ιράκ, η Λιβύη και η Υεμένη συγκεντρώνουν τους μεγαλύτερους πληθυσμούς εσωτερικά εκτοπισμένων που έχουν καταγραφεί από την Ύπατη Αρμοστεία (1.773.242) (UNHCR, 2011).

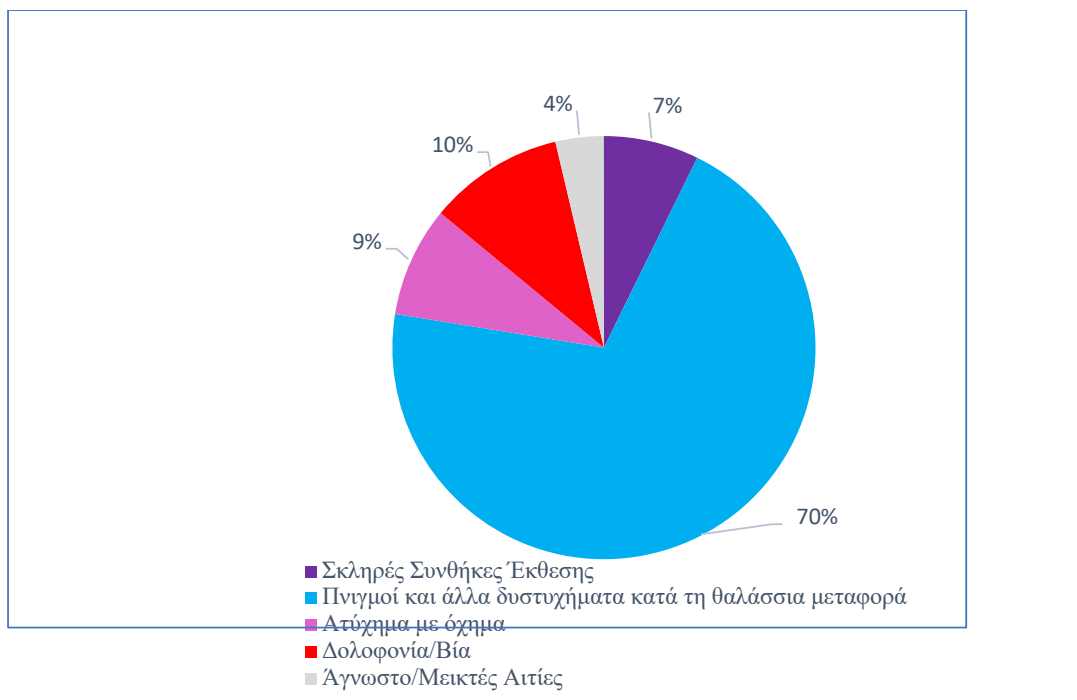
Οι Σαχράουι αναγνωρίζονται από την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες ως «μία από τις πιο παρατεταμένες περιπτώσεις όσον αφορά στην κατάσταση των προσφύγων παγκοσμίως» και αντιστοιχούν στη δεύτερη παλαιότερη προσφυγή του οργανισμού (Fiddian-Qasmiyeh, 2011).

Οι πρόσφυγες που αναμένουν για καθεστώς ασύλου συχνά περιορίζονται σε στρατόπεδα ή σε ξεχωριστούς οικισμούς όπου εξαρτώνται ουσιαστικά από την ανθρωπιστική βοήθεια. Τα στρατόπεδα προσφύγων Σαχράουι στη Νοτιοδυτική Αλγερία έχουν αναγνωριστεί ως «ιδανικά αυτόνομα στρατόπεδα» από Δυτικούς παρατηρητές σε σχέση με στρατόπεδα προσφύγων αλλού. Η περιοχή αντιμετωπίζεται ως χώρος εξαίρεσης και ως πειραματικό εργαστήριο ελέγχου και παρακολούθησης. Σε τέτοια πλαίσια, η χώρα υποδοχής και οι ανθρωπιστικές οργανώσεις έχουν επίσης αντιμετωπίσει τους πρόσφυγες ως αντικείμενα προς διαχείριση και όχι ως άτομα που δικαιούνται ίση μεταχείριση (Fiddian-Qasmiyeh 2014).

Η περίπτωση των στρατοπέδων Σαχράουι με έδρα την Αλγερία που μελετήθηκε από τον Fiddian-Qasmiyeh (2011, 2014) υποδηλώνει επίσης έναν προβληματικό τρόπο διακυβέρνησης. Ιδρύθηκε το 1975–6 με την υποστήριξη της Αλγερίας. Τα στρατόπεδα προσφύγων Σαχράουι εκτιμάται ότι φιλοξενούν μεταξύ 90.000 και 125.000 πρόσφυγες και διοικούνται από το Πολισάριο με ουσιαστική υποστήριξη από τον ΟΗΕ, τις ανθρωπιστικές υπηρεσίες και την κοινωνία των πολιτών (Hanafi, 2014).

Κυριότερη αιτία θανάτου στη Βόρεια Αφρική είναι οι πνιγμοί που αποτελούν το 70% των συνολικών απωλειών. Όπως και στην περίπτωση της Μεσογείου και εδώ οι μετανάστες φαίνεται καθαρά ότι προτιμούν τη θαλάσσια οδό από τη διάσχιση των χερσαίων συνόρων για τους λόγους που έχουν ήδη αναφερθεί. Παρόλα αυτά, εντύπωση προκαλεί το εξαιρετικά υψηλό ποσοστό δολοφονιών. Όπως παρουσιάζεται και στο *Γράφημα 32*, ένας στους δέκα μετανάστες που χάνουν τη ζωή τους στη Βόρεια Αφρική έχουν πέσει θύματα έντονης βίας. Άλλες αιτίες θανάτου που έχουν σημειωθεί είναι τα ατυχήματα με όχημα κατά τη μεταφορά των ατόμων ή κατά την άτυπη επιβίβασή τους στα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς στην προσπάθειά τους να διασχίσουν αποστάσεις και σύνορα. Οι συνθήκες διαβίωσης επίσης φαίνεται να είναι πολύ δύσκολες, καθώς πολλοί άνθρωποι πεθαίνουν από θερμοπληξία ή έντονα καιρικά φαινόμενα που είναι αποτέλεσμα της κλιματικής αλλαγής που πλήττει την περιοχή.

Γράφημα 32. Βόρεια Αφρική: % θανόντων ανά αιτία θανάτου 2014-2019

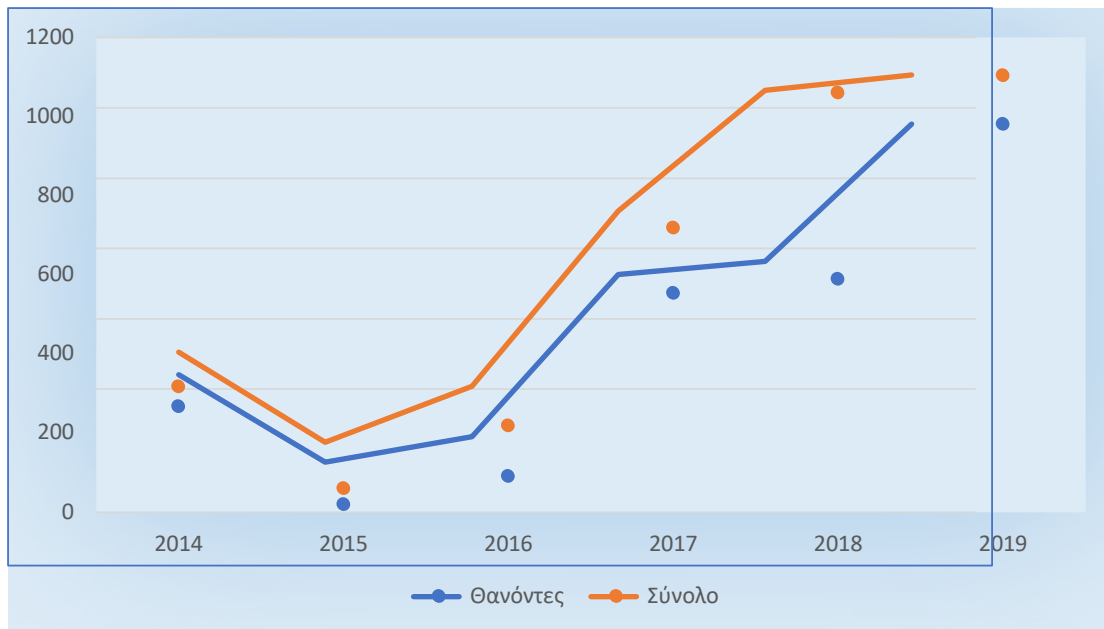
Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Και σε αυτή την περίπτωση, πέρα από την εσωτερική μετανάστευση από ένα κράτος της Αφρικής σε ένα άλλο, είναι πολύ συχνή η μετανάστευση από κράτη ολόκληρης της Αφρικής με τελικό προορισμό τη Βόρεια Ευρώπη. Οι μετανάστες από αυτά τα κράτη συνήθως προτιμούν να εισέλθουν στην Ευρώπη μέσω της Ισπανίας λόγω εγγύτητας και φυσικά αυτό επιτυγχάνεται μέσω θαλάσσης. Έτσι, μπορούν να εξηγηθούν και τα μεγάλα ποσοστά πνιγμών που παρατηρούνται.

[4.13] Οι συνέπειες της πολιτικής αστάθειας, των εθνο-θρησκευτικών συγκρούσεων και των ταχέως αναπτυσσόμενων πληθυσμών στην Υποσαχάρια Αφρική

Η Υποσαχάρια Αφρική είναι από τις λίγες περιοχές που εμφανίζει τόσο έντονα αυξανόμενη μετανάστευση. Από το 2015 και έπειτα παρατηρείται μια πολύ έντονη κλίση όπως αναπαρίσταται στο *Γράφημα 33*. Ιδίως κατά τα δύο τελευταία έτη (2018-2019) όπου οι καταγεγραμμένοι μετανάστες σπάνε το φράγμα των 1.000. Από την άλλη πλευρά, πολύ υψηλές είναι οι τιμές και για τους θανόντες. Χειρότερη χρονιά φαίνεται να είναι το 2019. Κατά τις γενικές τάσεις όμως, ποσοστιαία οι θάνατοι είναι πολύ υψηλοί. Ειδικότερα για το έτος 2017 το 77% των μεταναστών έχασαν τη ζωή τους, για το 2018 το αντίστοιχο ποσοστό έπεσε στο 55% και τέλος για το 2019 σημείωσε αύξηση και έφτασε στο 90%.

Γράφημα 33. Υποσαχάρια Αφρική: Σύνολα θανόντων 2014-2019

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Στην Υποσαχάρια Αφρική (SSA), οι μετακινήσεις εντός και εκτός των χωρών εξακολουθούν να αποτελούν βασικό χαρακτηριστικό της ζωής των ανθρώπων. Μεγάλο ποσοστό αυτών των μετακινήσεων λαμβάνει χώρα σε διαφορετικά πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικο-εθνικά περιβάλλοντα, αλλά κατά βάση παραμένει εντός της περιοχής (Adepoju, 2010). Οι μετανάστες εντός της περιοχής είναι συνήθως ανειδίκευτοι και προσωρινοί εργάτες, έμποροι, μετανάστες χωρίς έγγραφα, επαγγελματίες υψηλής ειδίκευσης και πρόσφυγες. Διακριτικές μορφές μετανάστευσης χαρακτηρίζουν τις διάφορες υποπεριοχές: μετανάστευση εργαζομένων από τη δυτική και κεντρική Αφρική σε άλλες τοποθεσίες της περιοχής, καθώς και από τις ανεπτυγμένες και πλούσιες σε πετρέλαιο χώρες της Μέσης Ανατολής. Ροές προσφύγων εντός της Ανατολικής Αφρικής και όλο και περισσότερο και στη Δυτική Αφρική, μετανάστευση εργατικού δυναμικού από χώρες της Ανατολικής προς τη Νότια Αφρική και μετανάστευση νομαδικών φύλων στη Δυτική και Ανατολική Αφρική. Ωστόσο, καμία χώρα δεν παραμένει ανεπηρέαστη από τις διεθνείς μεταναστευτικές ροές, με

ορισμένες να λειτουργούν ως χώρες προέλευσης ή διέλευσης ή προορισμού για μετανάστες (Adepoju, 2005).

Ενώ οι πρόσφυγες και τα εκτοπισμένα άτομα για διάφορους λόγους είναι η περίπτωση που μονοπωλεί το ενδιαφέρον στην Υποσαχάρια Αφρική, υπάρχουν πολύ πιο σημαντικές και μακροχρόνιες μεταναστευτικές τάσεις, εντός και εκτός της περιοχής, που συνεπάγονται μακροοικονομικές και άλλες σημαντικές επιπτώσεις. Τα μεταναστευτικά πρότυπα στην Υποσαχάρια Αφρική δείχνουν ότι οι περισσότεροι μετανάστες παραμένουν εντός αυτής της ζώνης νότια της Σαχάρας, ωστόσο η διεθνής μετανάστευση προς άλλα κράτη εκτός Αφρικής αυξάνεται ταχύτερα τις τελευταίες δεκαετίες. Η εσωτερική μετανάστευση παρατηρείται να συμβαίνει κυρίως προς χώρες με σχετικά καλύτερη οικονομία όπως η Ακτή Ελεφαντοστού και η Νότια Αφρική (Gonzalez-Garcia et al., 2016).

Ο αριθμός των διεθνών μεταναστών στην Αφρική αυξήθηκε από 9 εκατομμύρια που ήταν το 1960 σε 16 εκατομμύρια το 2000 και η Αφρική είχε πάνω από το διπλάσιο αριθμό διεθνών μεταναστών από τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική το 1980, και περίπου το μισό έως το ένα τρίτο του αντίστοιχου αριθμού στην Ασία. Μεταξύ των υποπεριφερειών, η Δυτική και η Ανατολική Αφρική έχουν μεγαλύτερο αριθμό διεθνών μεταναστών εν γένει και όλο και περισσότερο αυξάνεται η μετανάστευση των γυναικών αυτής της κατηγορίας. Οι γυναίκες έχουν αυξήσει το μερίδιό τους στη διεθνή μετανάστευση μεταξύ του 1960 και του 2000, ξεπερνώντας την Ασία, αλλά εξακολουθούν να βρίσκονται πίσω από άλλες περιοχές (Zlotnik, 2003).

Σε αντίθεση με άλλες περιοχές του κόσμου, οι ροές στις οποίες συμμετέχουν περισσότερα από 7 εκατομμύρια οικονομικά ενεργά άτομα και ένας ακαθόριστος αριθμός μεταναστών χωρίς έγγραφα, είναι σε μεγάλο βαθμό ενδοπεριφερειακές. Αυτά τα δεδομένα αλλάζουν δυναμικά και αυτό αντικατοπτρίζεται και στην αύξηση της γυναικείας μετανάστευσης, στη διαφοροποίηση των προορισμών μετανάστευσης, στη μετατροπή των ροών εργασίας σε εμπορική μετανάστευση και στη μετανάστευση ειδικευμένων υπηρεσιών υγείας και άλλων επαγγελματιών. Όλα τα παραπάνω σε συνδυασμό με την εμπορία ανθρώπων και με τον συνεχώς μεταβαλλόμενο χάρτη των προσφύγων, είναι οι βασικές μεταναστευτικές μεταβολές (ILO, 2004).

Στην Υποσαχάρια Αφρική, η μεταναστευτική πίεση τροφοδοτείται από την ασταθή πολιτική, τις εθνοθρησκευτικές συγκρούσεις, τη φτώχεια και τους ταχέως αναπτυσσόμενους πληθυσμούς. Η ταχεία αύξηση του πληθυσμού και του εργατικού δυναμικού σε συνδυασμό με τη συνεχόμενη οικονομική παρακμή, το τεράστιο εξωτερικό χρέος και την απόσυρση των εργαζομένων του δημόσιου τομέα ως συνέπεια των μέτρων για διαρθρωτική προσαρμογή διαμορφώνουν τις τάσεις και τα πρότυπα της διεθνούς μετανάστευσης. Η διατήρηση της υψηλής γονιμότητας στο παρελθόν εξασφαλίζει ταχείες αυξήσεις σε άτομα που βρίσκονται σε ηλικία εργασίας. Με αύξηση περίπου 2,8% ετησίως, η περιοχή απαιτεί περίπου 7,5 εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας για να σταθεροποιήσει την κατάσταση της απασχόλησης (Adepoju A., 2011).

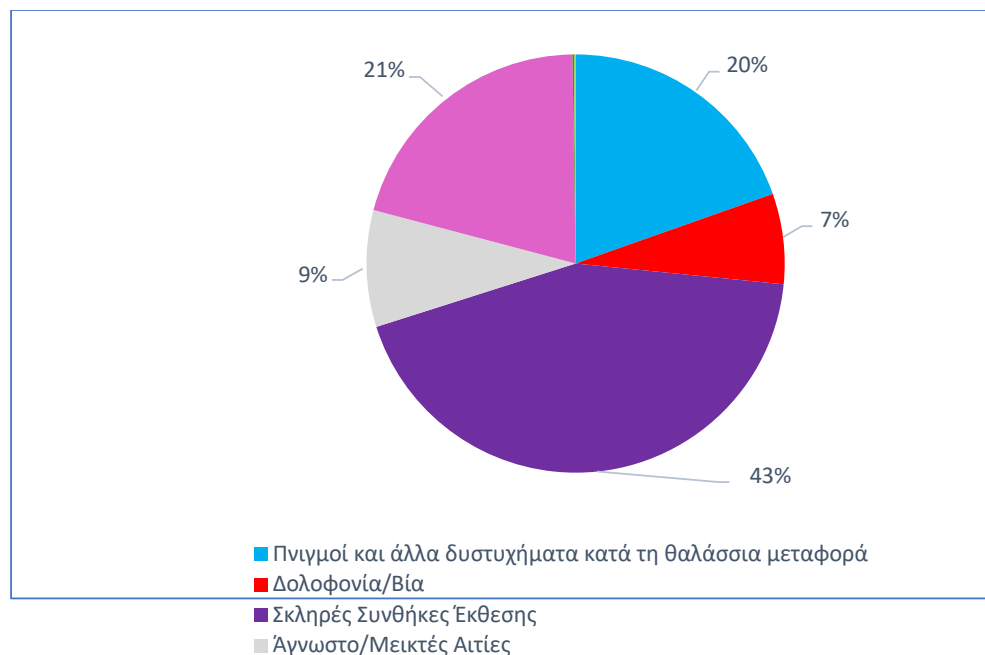
Σε αντίθεση με τις «ασιατικές τίγρεις», ωστόσο, οι χώρες της SSA δεν κατάφεραν να επωφεληθούν από το δημογραφικό μέρισμα του ανδρικού νεαρού πληθυσμού τους για επενδύσεις, οικονομική ανάπτυξη και δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Το ποσοστό ανεργίας της Υποσαχάριας Αφρικής άγγιξε το 9,8% το 2006, ενώ κατέχει το υψηλότερο ποσοστό φτωχών εργαζομένων. Σε παγκόσμιο

επίπεδο, ο αριθμός των φτωχών εργαζομένων στο επίπεδο του 1 δολαρίου ΗΠΑ ημερησίως μειώθηκε μεταξύ του 2001 και του 2006 - αλλά στις SSA αυξήθηκε κατά 14 εκατομμύρια, ενώ ο αριθμός των εργαζομένων 2 δολαρίων των ΗΠΑ ημερησίως έφτασε το ρεκόρ των 26 εκατομμυρίων το 2006. Από τότε, η κατάσταση επιδεινώθηκε, καθώς η συνεχιζόμενη παγκόσμια οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση γίνεται όλο και πιο σκληρή (ILO, 2007).

Το θεωρητικό μοντέλο που ανέπτυξαν οι Marchiori, Maystadt & Schumacher (2012) προβλέπει ότι οι έντονες διαταραχές στον καιρό θα πρέπει να επηρεάζουν τη διεθνή μετανάστευση. Αρχικά, θα οδηγήσουν σε χαμηλότερους μισθούς για τους ανθρώπους που απασχολούνται στον κλάδο της γεωργίας, ιδιαίτερα εάν η επίδραση τους στη γεωργική παραγωγή είναι αρκετά ισχυρή. Το μοντέλο προβλέπει επίσης ότι οι χαμηλότεροι μισθοί της υπαίθρου θα ωθήσουν τους εργαζόμενους να μετακινηθούν από την ύπαιθρο στις πόλεις για αναζήτηση εργασίας. Οι καιρικές συνθήκες αποτελούν επομένως καθοριστικό παράγοντα της αστικοποίησης. Τέλος, αυτή η ροή από την ύπαιθρο προς την πόλη αυξάνει με τη σειρά της τα κίνητρα του διεθνούς εργαζομένου να μετακομίσει σε άλλη χώρα. Ωστόσο, η αύξηση της αστικοποίησης τείνει να μετριάσει τον αντίκτυπο των καιρικών συνθηκών στη διεθνή μετανάστευση.

Οι ακραίες καιρικές συνθήκες έχουν σημαντικό αντίκτυπο και στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Οι μισθοί είναι καθοριστικός παράγοντας για τη διεθνή μετανάστευση και το κλίμα την επηρεάζει άμεσα. Συνολικά τουλάχιστον 5 εκατομμύρια άνθρωποι έχουν μεταναστεύσει λόγω καιρικών συνθηκών μεταξύ 1960 και 2000 στην Υποσαχάρια Αφρική. Αυτό σημαίνει περίπου 128.000 άτομα κάθε χρόνο. Λαμβάνοντας υπόψη τις προβλέψεις μέσης γονιμότητας των Ηνωμένων Εθνών, προβλέπεται ότι στην Υποσαχάρια Αφρική μέχρι το τέλος του 21^{ου} αιώνα θα μεταναστεύουν λόγω καιρικών συνθηκών 11,8 εκατομμύρια κάθε χρόνο (Barrios et al., 2010; Dell et al., 2009).

Γράφημα 34. Υποσαχάρια Αφρική: % θανόντων ανά αιτία θανάτου 2014-2019

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

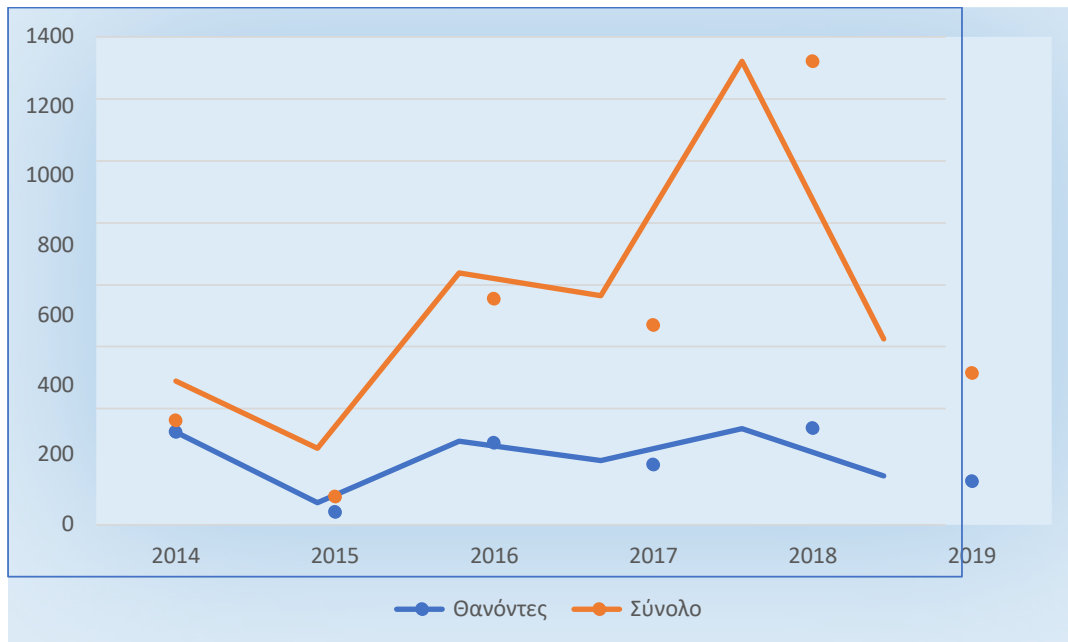
Όσον αφορά στις αιτίες θανάτου στην Υποσαχάρια Αφρική φαίνεται ότι τα ποσοστά μοιράζονται σε περισσότερες από 3 κατηγορίες. Ωστόσο, συχνότερη αιτία, όπως εμφανίζεται και στο *Γράφημα 34*, είναι οι δύσκολες συνθήκες διαβίωσης. Δυστυχώς, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, οι ακραίες καιρικές συνθήκες που επικρατούν στην περιοχή, οι πολύ υψηλές θερμοκρασίες, η άγρια φύση και άλλοι τέτοιοι παράγοντες καθιστούν την περιοχή αφιλόξενη για τους μετανάστες και πρόσφυγες και ιδίως για αυτούς που δεν έχουν κατάλυμα. Συχνές είναι οι περιπτώσεις όπου μετανάστες έχασαν τη ζωή τους από αφυδάτωση, υπερκόπωση, εμφράγματα, υπερθερμία και άλλα νοσήματα που προκύπτουν από τις ακραίες καιρικές συνθήκες σε συνδυασμό με την αδυναμία διαμονής σε κάποιο καταφύγιο. Αρκετά συχνές αιτίες είναι επίσης οι πνιγμοί και τα ατυχήματα οχημάτων. Αυτές οι τρεις κατηγορίες είναι αυτές που συναντώνται περισσότερο σε όλες τις περιοχές. Τέλος, δε γίνεται να παραληφθεί το ποσοστό της βίας και των δολοφονιών που είναι αρκετά υψηλό (7%). Γενικά, τα υψηλά ποσοστά βίας είναι χαρακτηριστικό μεταξύ των χωρών της Αφρικής καθώς συναντάται σε όλη την ήπειρο αλλά και στη Μέση Ανατολή.

[4.14] Η σεξουαλική εκμετάλλευση γυναικών και ανδρών από τη Σομαλία και η παράνομη στρατολόγηση των παιδιών

Από το *Γράφημα 35* γίνεται φανερό ότι και η περιοχή Κέρας της Αφρικής σημειώνει πολύ υψηλές τιμές μεταναστών. Το θετικό και διαφορετικό στη συγκεκριμένη περίπτωση, σε αντίθεση με τις υπόλοιπες περιοχές της Αφρικής που αναλύθηκαν παραπάνω, είναι ότι παρά τις έντονες ροές των μεταναστών και προσφύγων οι απώλειες κινούνται σε σχετικά χαμηλότερα επίπεδα απ'ότι στη Βόρεια και την Υποσαχάρια Αφρική. Στις προηγούμενες περιπτώσεις, οι γραμμές των *Γραφημάτων 31 και 33* που παριστάνουν τις απώλειες, άγγιζαν πολύ υψηλότερες τιμές και βρίσκοντας πολύ κοντά στη γραμμή του συνόλου. Πρακτικά, αυτό σημαίνει ότι τα ποσοστά θανάτων στο Κέρας της Αφρικής είναι πολύ χαμηλότερα από τα αντίστοιχα της υπόλοιπης Αφρικής. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το 2018, όπου υπάρχει μια σχεδόν κατακόρυφη αύξηση των μετακινούμενων ατόμων από το προηγούμενο έτος. Παρόλα αυτά, οι απώλειες ευτυχώς δεν ακολούθησαν την ίδια πορεία, αλλά παρέμειναν στα ίδια επίπεδα με μικρές αυξομειώσεις τόσο για το 2018, όσο και για τα υπόλοιπα έτη που μελετώνται.

Οι μετακινήσεις στην περιοχή είναι εκ φύσεως παράτυπες στο μεγαλύτερο ποσοστό τους. Οι επιλογές για νόμιμη μετανάστευση είναι πολύ περιορισμένες και έτσι δεν υπάρχουν πολλά περιθώρια. Όπως ήταν φυσικό, η μεικτή μετανάστευση στο Κέρας της Αφρικής έχει αυξηθεί σημαντικά και έχει γίνει πολύ πιο πολύπλοκη τα τελευταία χρόνια. Την ίδια στιγμή, οι μετανάστες αντιμετωπίζουν πολύ σοβαρά προβλήματα όπως κακοποιήσεις και εκμετάλλευση από λαθρέμπορους. Σε γενικές γραμμές, οι πολιτικές και η νομοθεσία συχνά εφαρμόζονται ανεπαρκώς λόγω έλλειψης πόρων (Marchand et al., 2016).

Γράφημα 35. Κέρας Αφρικής: Σύνολα θανόντων 2014-2019

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Η Σομαλία παίζει το ρόλο όχι μόνο της χώρας προέλευσης, αλλά και διέλευσης για το λαθρεμπόριο το οποίο άνθισε λόγω της πολιτικής αστάθειας που επικρατεί στη χώρα και την έλλειψη ικανότητας από τους κυβερνητικούς της εκπροσώπους να το αντιμετωπίσουν (DAI Europe and EuroTrends, 2015; UNODC, 2006). Ένα σημαντικό λιμάνι, η πόλη Bossaso στο Puntland είναι ένας από τους κύριους κόμβους λαθρεμπορίου στην ανατολική πλευρά και ιδιαίτερα πριν το ξέσπασμα του εμφύλιου πολέμου στην Υεμένη. Χρησιμοποιείται κυρίως από Σομαλούς (RMMS, 2016a). Οι λαθρέμποροι συναντώνται συχνά έξω από το Mogadishu και μετακινούν τους μετανάστες βόρεια με μίνι λεωφορεία ή ιδιωτικά οχήματα μέσω του Galkayo προς το Bossaso. Μια δεύτερη διαδρομή είναι μέσω του Hiiraan, όπου συνήθως γίνονται δωροδοκίες στα οδικά σημεία ελέγχου Garowe και Las Anood. Προκειμένου να αποφύγουν αυτά τα οδικά μπλόκα και άλλους κινδύνους στο δρόμο προς το βορρά, μετανάστες από τη Νότια Κεντρική Σομαλία κατευθύνονται βόρεια από το Mogadishu προς το Barbera / Hargeisa (RMMS, 2016b). Η πόλη Hargeisa στη Σομαλία είναι επίσης ένας κόμβος για τους μετανάστες και τους λαθρέμπορους της Αιθιοπίας και της Νότιας Κεντρικής Σομαλίας στην ανατολική διαδρομή (RMMS, 2016c).

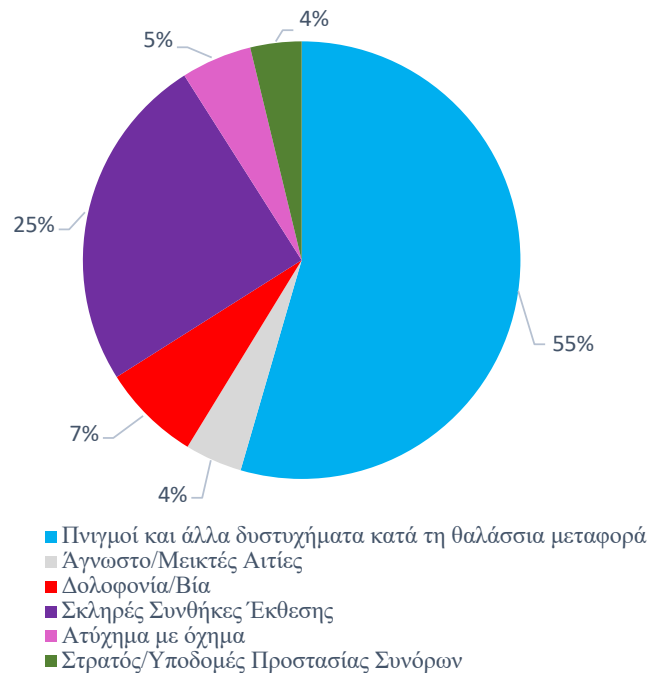
Το Υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ χαρακτηρίζει τη Σομαλία ως ειδική περίπτωση, καθώς η ομοσπονδιακή κυβέρνηση της Σομαλίας έχει περιορισμένη επιρροή στην καταπολέμηση της εμπορίας λόγω αντιπαραθέσεων με την τρομοκρατική οργάνωση Al-Shabaab. Η Σομαλία εμπλέκεται σε όλες τις φάσεις της εμπορίας ανθρώπων ως χώρα προέλευσης, διέλευσης και προορισμού για παιδιά, γυναίκες και άνδρες που υπόκεινται παρά τη θέλησή τους σε σεξουαλική εκμετάλλευση και καταναγκαστική εργασία. Επιπλέον, πρώην πειρατικές ομάδες εμπλέκονται στην εμπορία νεαρών κοριτσιών και γυναικών από τη Σομαλία, ως εναλλακτική πηγή εισοδήματος, καθώς η πειρατεία έχει μειωθεί από το 2014. Σε πολλές περιπτώσεις, τα θύματα εμπορίας από τη Σομαλία μεταφέρονται στη Μέση Ανατολή, στις χώρες του Κόλπου ή στην Κένυα, όπου οι γυναίκες στις περισσότερες περιπτώσεις αναγκάζονται να εργάζονται ως οικιακές βοηθοί και εργάτριες του σεξ, ενώ οι άνδρες αναγκάζονται

να εργαστούν ως κτηνοτρόφοι και τα παιδιά ως ζητιάνοι (US Department of State, 2015).

Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση δεν έχει έλεγχο σε ολόκληρη τη χώρα και αντιμετωπίζει σοβαρή έλλειψη πόρων και ικανοτήτων για την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων. Σύμφωνα με το DAI Europe and EuroTrends (2015) δεν υπάρχει νόμος που να απαγορεύει τη διακίνηση ή το λαθρεμπόριο στη Σομαλία. Ωστόσο, το προσωρινό σύνταγμα απαγορεύει τη δουλεία, το εμπόριο ανθρώπων, την καταναγκαστική εργασία, την στρατολόγηση παιδιών και όλες τις μορφές πορνείας. Επιπλέον, το 2014, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση δημιούργησε μια μονάδα προστασίας παιδιών, η οποία υποτίθεται ότι καταπολεμά, μεταξύ άλλων, την στρατολόγησή τους. Στην περίπτωση της Σομαλίας, παρόλο που οι νόμοι ενδέχεται να ισχύουν, δεν είναι βέβαιο εάν εφαρμόζονται λόγω της σοβαρής έλλειψης οικονομικών και ανθρώπινων πόρων (US Department of State, 2015; RMMS, 2015).

Η κυβέρνηση της Σομαλίας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από διεθνείς οργανισμούς στην αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης. Οι βασικοί παράγοντες που εμπλέκονται είναι οι IOM, UNHCR και UNODC. Εκτός από αυτούς τους διεθνείς οργανισμούς που εργάζονται στη Σομαλία, περιλαμβάνονται και οι FAO, ICRC, ILO, OCHA, UNDP, UNFPA, UN-Habitat, UNICEF, UNOPS, UNV, WFP και WHO (UNHCR, 2016).

Γράφημα 36. Κέρας Αφρικής: % ανά αιτία θανάτου 2014-2019

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Όπως ήταν αναμενόμενο για μια κατά κανόνα παραθαλάσσια περιοχή με έντονη κινητικότητα και ροές προς την Μέση Ανατολή που απαιτούν την μετακίνηση δια θαλάσσης, η κυριότερη αιτία θανάτου στο Κέρας της Αφρικής είναι οι πνιγμοί με ποσοστό που ξεπερνά το 50% (Γράφημα 36). Δεύτερη συχνότερη αιτία θανάτου είναι οι συνθήκες διαβίωσης για τις οποίες φυσικά ισχύει ό,τι έχει ειπωθεί και παραπάνω, καθώς γίνεται λόγος για άλλη μια περιοχή της Αφρικής και οι καιρικές συνθήκες είναι

έντονες και δύσκολες για τους μετανάστες και τους πρόσφυγες οι οποίοι δεν είναι σε θέση να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε να προστατευτούν από τα ακραία καιρικά φαινόμενα και τις επιπτώσεις τους στην υγεία τους.

Παρακάτω, έχουν δημιουργηθεί συνολικά τρεις πίνακες για καθεμία από τις ευρύτερες περιοχές που έχουν προκύψει από την ομαδοποίηση των υπό μελέτη περιοχών. Στους συγκεκριμένους πίνακες, θα παρουσιαστούν τα ποσοστά των θανάτων ανά ευρύτερη γεωγραφική περιοχή και αιτία θανάτου σε τριετίες μεταξύ 2014 και 2019 (2014-2016, 2015-2017, 2016-2018, 2017-2019).

Πιο συγκεκριμένα, στον πρώτο πίνακα αναλύονται τα ποσοστά της Αμερικής, στον δεύτερο της Ασίας και της Νότιας Αφρικής και στον τελευταίο αυτά της Ευρώπης, της Βόρειας Αφρικής και της Μεσογείου.

Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται σε μορφή ποσοστών (%) έτσι ώστε να ξεπεραστούν τα προβλήματα που ανακύπτουν από τον μικρό αριθμό παρατηρήσεων σε ορισμένες από τις υπό εξέταση περιοχές. Στο σημείο αυτό, θα σχολιαστούν τα ποσοστά ανά αιτία θανάτου για κάθε περιοχή. Με τον τρόπο αυτό, θα μπορούσαμε να εντοπίσουμε ποια φαίνεται να είναι η κύρια αιτία θανάτου σε κάθε περιοχή. Φυσικά, στον πίνακα υπάρχουν και τα σύνολα των θανάτων ανά τριετία σε απόλυτες τιμές ώστε να μπορεί να γίνει κατανοητή και η ένταση του φαινομένου σε κάθε περίπτωση.

Πίνακας 2: Ποσοστό Θανόντων στην Αμερική ανά αιτία θανάτου:
Τριετίες μεταξύ 2014-2019

	(2015)	(2016)	(2017)	(2018)
Καραϊβική (θάνατοι)	197	294	326	371
Πνιγμοί και άλλα δυστυχήματα κατά τη θαλάσσια μεταφορά (%)	78,2	83,3	85,6	96,0
Σκληρές Συνθήκες Έκθεσης (%)	3,0	2,0	1,8	---
Ατύχημα με Όχημα (%)	1,0	1,7	1,2	3,0
Δολοφονία/Βία (%)	1,5	1,0	0,9	0,3
Άγνωστο/Μεικτές Αιτίες (%)	16,2	11,9	10,4	3,0
Κεντρική Αμερική (θάνατοι)	349	326	350	299
Πνιγμοί και άλλα δυστυχήματα κατά τη θαλάσσια μεταφορά (%)	6,9	10,1	9,4	12,7
Σκληρές Συνθήκες Έκθεσης (%)	6,9	7,4	6,9	3,3
Ατύχημα με Όχημα (%)	22,1	40,5	47,1	62,9
Δολοφονία/Βία (%)	8,6	12,0	10,0	15,7
Αυτοκτονία (%)	---	---	---	0,3
Άγνωστο/Μεικτές Αιτίες (%)	55,6	30,1	26,6	5,0
Βόρεια Αμερική (θάνατοι)	1	1	1	2
Πνιγμοί και άλλα δυστυχήματα κατά τη θαλάσσια μεταφορά (%)	---	---	---	50,0
Σκληρές Συνθήκες Έκθεσης (%)	---	100,0	100,0	50,0
Άγνωστο/Μεικτές Αιτίες (%)	100,0	---	---	---
Νότια Αμερική (θάνατοι)	35	35	63	69
Πνιγμοί και άλλα δυστυχήματα κατά τη θαλάσσια μεταφορά (%)	45,7	45,7	46,0	55,1
Σκληρές Συνθήκες Έκθεσης (%)	20,0	20,0	19,0	14,5
Ατύχημα με Όχημα (%)	---	---	12,7	24,6
Δολοφονία/Βία (%)	5,7	5,7	3,2	---
Στρατός/Υποδομές Προστασίας Συνόρων (%)	2,9	2,9	4,8	2,9
Αυτοκτονία (%)	---	---	---	1,4
Άγνωστο/Μεικτές Αιτίες (%)	25,7	25,7	14,3	1,4
Σύνορα Η.Π.Α.-Μεξικικού (θάνατοι)	903	1014	1261	1379
Πνιγμοί και άλλα δυστυχήματα κατά τη θαλάσσια μεταφορά (%)	12,3	20,0	21,4	24,5
Σκληρές Συνθήκες Έκθεσης (%)	10,9	14,7	14,8	15,0
Ατύχημα με Όχημα (%)	2,7	3,5	4,0	4,0
Δολοφονία/Βία (%)	1,4	1,4	0,9	0,8
Στρατός/Υποδομές Προστασίας Συνόρων (%)	0,2	0,1	---	0,1
Ατυχήματα στη Φύση (%)	0,2	0,2	0,3	0,1
Αυτοκτονία (%)	0,1	---	0,1	0,1
Άγνωστο/Μεικτές Αιτίες (%)	72,2	60,2	58,5	55,4

Σημείωση: (2015) = Μ.Ο. (2014, 2015, 2016), (2016) = Μ.Ο. (2015, 2016, 2017), (2017) = Μ.Ο. (2016, 2017, 2018), (2018) = Μ.Ο. (2017, 2018, 2019)

Ο Πίνακας 2 περιγράφει τα πρότυπα θνησιμότητας εντός του πληθυσμού των μεταναστών στην ευρύτερη περιοχή της Αμερικής (Χάρτες 10, 14). Κάθε στήλη περιγράφει την εξέλιξη του φαινομένου ανά τριετία, ενώ η συγχώνευση των παρατηρήσεων μεταξύ διαφορετικών ετών κρίθηκε σκόπιμη δεδομένου ότι σε πολλές περιπτώσεις η ύπαρξη μικρού αριθμού παρατηρήσεων δεν θα διευκόλυνε τη διαδικασία ανάλυσης. Η εξέλιξη του φαινομένου εξετάζεται χωριστά στις επιμέρους περιοχές της Αμερικανικής ηπείρου (Καραϊβική, Κεντρική Αμερική, Βόρεια Αμερική, Νότια Αμερική, Σύνορα ΗΠΑ – Μεξικού).

Στην Καραϊβική, είναι προφανές ότι η κύρια αιτία θανάτου και μάλιστα με πολύ μεγάλη διαφορά από τις υπόλοιπες για όλα τα έτη είναι οι πνιγμοί και τα δυστυχήματα κατά τη θαλάσσια μεταφορά. Μάλιστα, γίνεται εμφανές ότι τόσο το σύνολο θανόντων σε απόλυτες τιμές, όσο και το ποσοστό της συγκεκριμένης κατηγορίας αυξάνονται με το πέρασμα του χρόνου. Το σύνολο θανόντων προσεγγίζει τον διπλασιασμό του από την τριετία 2014-2016 μέχρι την αντίστοιχη των ετών 2017-2019. Ακόμη, το ποσοστό των πνιγμών παρουσιάζει αύξηση που αγγίζει το 20% για την ίδια χρονική περίοδο. Η περιοχή φαίνεται να επιφυλάσσει κινδύνους για τους διερχόμενους μετανάστες και ιδίως για αυτούς που διασχίζουν τον ωκεανό οι οποίοι αποτελούν και την πλειοψηφία. Οι πνιγμοί είναι μακράν η μεγαλύτερη απειλή και η κατάσταση φαίνεται να δυσχεραίνει τα τελευταία έτη.

Παρόλα αυτά, η Κεντρική Αμερική παρουσιάζει μια διαφοροποίηση, καθώς, όπως φαίνεται και στον πίνακα, σε αυτή την περίπτωση κύρια αιτία θανάτου αποτελούν τα ατυχήματα με όχημα για τα περισσότερα έτη. Εξάιρεση αποτελεί αποκλειστικά η πρώτη τριετία κατά την οποία οι άγνωστες ή μεικτές αιτίες υπερτερούν, αντιστοιχώντας σε ένα ποσοστό της τάξεως του 55,6%. Υψηλά είναι επίσης τα ποσοστά Δολοφονιών και Βίας που φτάνουν μέχρι και 15,7% κατά τη διάρκεια της τελευταίας τριετίας όπου και παρουσιάζουν μεγάλη αύξηση από τις προηγούμενες χρονιές. Σε ίδια περίπου ποσοστά κυμαίνονται και οι πνιγμοί στην περιοχή, οι οποίοι επίσης παρουσιάζουν μια αύξηση κατά τη διάρκεια της τελευταίας τριετίας που φτάνουν στο 12,7%. Είναι ακόμα σημαντικό να σημειωθεί ότι το ποσοστό των άγνωστων αιτιών θανάτου έχει μειωθεί σημαντικά και κυρίως την τελευταία τριετία, γεγονός που συμβάλει στο να δημιουργηθεί μια πιο καθαρή εικόνα για την κατάσταση που επικρατεί στην περιοχή. Εδώ, η κατάσταση είναι διαφορετική καθώς και η φυσιογνωμία της περιοχής διαφέρει. Οι μετανάστες δεν καλούνται τόσο συχνά να διασχίσουν τη θάλασσα, αλλά για τη μετακίνησή τους χρησιμοποιούν οχήματα όπως τρένα, λεωφορεία κ.ά. όπου σε πολλές περιπτώσεις προκαλούν θανατηφόρα ατυχήματα.

Με μία πρώτη ματιά, γίνεται αντιληπτό ότι η Νότια Αμερική ακολουθεί το παράδειγμα της Καραϊβικής από την άποψη ότι κι εδώ για το σύνολο των τριετιών ανεξαιρέτως υπερτερούν οι πνιγμοί και τα δυστυχήματα κατά τη θαλάσσια μεταφορά. Η διαφορά εδώ, είναι ότι τα ποσοστά δεν είναι τόσο υψηλά, πράγμα που σημαίνει ότι σημαντικό ρόλο στην περιοχή παίζουν κι άλλες αιτίες. Κάποιες από αυτές είναι οι Σκληρές Συνθήκες Έκθεσης που παρουσιάζουν σχετικά σταθερά ποσοστά για τις πρώτες 3 τριετίες με μια μικρή μείωση για την τελευταία. Κύριες αιτίες θανάτου σε αυτή την περίπτωση είναι διάφορες παθήσεις όπως αναπνευστικές ασθένειες, πνευμονία, ανεπάρκεια οργάνων, καρκίνος, καρδιακή προσβολή κ.ά. που εμφανίζονται ως αποτέλεσμα των δυσμενών συνθηκών επιβίωσης. Μεγάλο ποσοστό φαίνεται να καταλαμβάνουν οι Άγνωστες Αιτίες που όμως και σε αυτή την περίπτωση φαίνονται

να μειώνονται κατακόρυφα κατά τη διάρκεια της τελευταίας τριετίας φτάνοντας μόλις στο 1,4%. Τις δύο τελευταίες τριετίες έχουν παρατηρηθεί σημαντικά ποσοστά ατυχημάτων με όχημα στην περιοχή. Τέλος, θάνατοι που οφείλονται στον Στρατό ή σε Υποδομές Προστασίας Συνόρων θα λέγαμε ότι είναι σταθεροί στο 3% με μία εξαίρεση για την τριετία 2016-2018 που παρουσιάζουν μία αύξηση, φτάνοντας σχεδόν στο 5%. Έχουν σημειωθεί περιπτώσεις όπου άνθρωποι σκοτώθηκαν από τραύματα ύστερα από πτώση από τείχος συνόρων αλλά και από εκρήξεις ναρκών ξηράς, επιθέσεις του πυροβολικού, αεροπορικές επιθέσεις ή ακόμα και από ηλεκτροπληξία. Η κατάσταση στη Νότια Αμερική είναι ιδιαίτερα βίαιη, καθώς δεν συναντάται εύκολα σε άλλη περιοχή τόσο υψηλό ποσοστό θανάτων από τον Στρατό. Γίνεται αντιληπτό ότι η πολιτική γραμμή που ακολουθείται είναι πολύ ξεκάθαρη και καθόλου ελαστική με τους μετανάστες.

Στην περιοχή των συνόρων μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής και Μεξικού παρατηρείται καταρχάς ότι οι απόλυτοι αριθμοί, τα σύνολα δηλαδή των θανόντων είναι πολλαπλάσια σε σχέση με τις περιοχές που αναλύθηκαν παραπάνω. Φαίνεται ότι με το πέρασμα των ετών οι παρατηρήσεις αυξάνονται όλο και περισσότερο με αποκορύφωμα την τελευταία τριετία όπου οι θανόντες φτάνουν τους 1379. Επικρατέστερη αιτία των απωλειών είναι οι Άγνωστες Αιτίες και για το λόγο αυτό δεν μπορούμε να εξάγουμε πολλά συμπεράσματα, ιδίως για τις πρώτες τριετίες που τα συγκεκριμένα ποσοστά είναι ιδιαίτερα υψηλά. Συγκεκριμένα, την πρώτη τριετία το εν λόγω ποσοστό ξεπερνά το 70%. Παρόλα αυτά, οι αμέσως επόμενες δύο κατηγορίες που παρουσιάζουν τα υψηλότερα ποσοστά είναι για ακόμη μια φορά στην ευρύτερη περιοχή της Αμερικής, οι Σκληρές Συνθήκες Έκθεσης και οι Πνιγμοί και άλλα δυστυχήματα κατά τη θαλάσσια μεταφορά. Και οι δύο κατηγορίες φαίνεται ότι παρουσιάζουν αυξανόμενα ποσοστά και ιδιαίτερα οι πνιγμοί για την τελευταία τριετία σημειώνουν ποσοστό διπλάσιο από το αντίστοιχο της πρώτης τριετίας, ενώ οι Σκληρές Συνθήκες Έκθεσης φαίνεται να έχουν μια επίσης αύξηση αλλά με έναν πιο ομαλό τρόπο. Γενικά, οι μετανάστες που επιχειρούν να περάσουν τα σύνορα από το Μεξικό προς τις ΗΠΑ μπορούν να επιλέξουν να το κάνουν δια ξηράς ή δια θαλάσσης. Έτσι εξηγείται γιατί οι κύριες αιτίες θανάτου είναι οι πνιγμοί και οι σκληρές συνθήκες που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι μετανάστες κατά τη διάρκεια αυτού του ταξιδιού. Φαίνεται ότι οι περισσότεροι επιλέγουν να μεταναστεύσουν δια θαλάσσης καθώς στην ξηρά οι κίνδυνοι είναι περισσότεροι και έτσι εξηγείται γιατί ποσοστιαία με τη μεγαλύτερη διέλευση δια θαλάσσης σημειώνονται και περισσότεροι πνιγμοί.

Πίνακας 3: Ποσοστό Θανόντων στην Ασία και Νότια Αφρική ανά αιτία θανάτου: Τριετίες μεταξύ 2014-2019.

	(2015)	(2016)	(2017)	(2018)
Κεντρική Ασία (θάνατοι)	---	---	52	52
Ατύχημα με Όχημα (%)	---	---	100,0	100,0
Ανατολική Ασία (%)	13	5	7	9
Πνιγμοί και άλλα δυστυχήματα κατά τη θαλάσσια μεταφορά (%)	92,3	60,0	85,7	33,3
Ατυχήματα στη Φύση (%)	---	20,0	14,3	11,1
Άγνωστο/Μεικτές Αιτίες (%)	7,7	20,0	---	55,6
Κέρας Αφρικής (θάνατοι)	537,0	445,0	684,0	573,0
Πνιγμοί και άλλα δυστυχήματα κατά τη θαλάσσια μεταφορά (%)	59,0	28,8	40,9	50,3
Σκληρές Συνθήκες Έκθεσης (%)	31,5	43,8	31,9	18,8
Ατύχημα με Όχημα (%)	0,7	8,3	6,3	9,4
Δολοφονία/Βία (%)	0,7	3,4	10,8	13,4
Στρατός/Υποδομές Προστασίας Συνόρων (%)	---	9,4	6,1	7,3
Άγνωστο/Μεικτές Αιτίες (%)	8,0	6,3	3,9	0,7
Νότια Ασία (θάνατοι)	18	237	262	381
Σκληρές Συνθήκες Έκθεσης (%)	5,6	11,0	12,2	26,8
Ατύχημα με Όχημα (%)	83,3	45,1	42,4	35,4
Δολοφονία/Βία (%)	11,1	37,6	39,7	31,8
Στρατός/Υποδομές Προστασίας Συνόρων (%)	---	0,4	0,4	0,3
Άγνωστο/Μεικτές Αιτίες (%)	---	5,9	5,3	5,8
Νοτιο-Ανατολική Ασία (θάνατοι)	1019	514	603	662
Πνιγμοί και άλλα δυστυχήματα κατά τη θαλάσσια μεταφορά (%)	21,8	88,3	78,6	48,8
Σκληρές Συνθήκες Έκθεσης (%)	73,8	0,8	7,6	35,6
Ατύχημα με Όχημα (%)	0,7	3,5	8,6	12,4
Δολοφονία/Βία (%)	1,2	1,6	1,2	1,5
Στρατός/Υποδομές Προστασίας Συνόρων (%)	---	0,8	0,8	0,9
Ατυχήματα στη Φύση (%)	---	---	0,2	0,2
Άγνωστο/Μεικτές Αιτίες (%)	2,6	5,1	3,0	0,6
Υπο-Σαχάρια Αφρική (θάνατοι)	380	666	1236	2125
Πνιγμοί και άλλα δυστυχήματα κατά τη θαλάσσια μεταφορά (%)	74,2	6,8	10,8	9,8
Σκληρές Συνθήκες Έκθεσης (%)	17,4	60,7	53,4	48,2
Ατύχημα με Όχημα (%)	6,8	21,5	23,4	23,1
Δολοφονία/Βία (%)	0,5	6,6	6,3	8,1
Στρατός/Υποδομές Προστασίας Συνόρων (%)	0,3	0,2	0,2	0,1
Ατυχήματα στη Φύση (%)	---	0,2	0,2	0,1
Άγνωστο/Μεικτές Αιτίες (%)	0,8	4,2	5,7	10,5

Σημείωση: (2015) = Μ.Ο. (2014, 2015, 2016), (2016) = Μ.Ο. (2015, 2016, 2017), (2017) = Μ.Ο. (2016, 2017, 2018), (2018) = Μ.Ο. (2017, 2018, 2019)

Η επόμενη γεωγραφική περιοχή που αναλύεται είναι αυτή της Ασίας και της Νότιας Αφρικής (Πίνακας 3). Περιλαμβάνει όλη την Ασία, το Κέρας της Αφρικής και την Υποσαχάρια Αφρική (Χάρτης 11). Ξεκινώντας από την Ανατολική Ασία, φαίνεται πολύ καθαρά πως οι περισσότερες απώλειες που έχουν καταγραφεί οφείλονται σε πνιγμούς και ιδιαίτερα κατά την πρώτη τριετία, όπου αποτελούν τη μοναδική αιτία θανάτου μιας και το ποσοστό ξεπερνάει το 90%. Παρόλα αυτά, η κατάσταση φαίνεται να αλλάζει λίγο για τα επόμενα έτη καθώς οι Άγνωστες/Μεικτές Αιτίες παρουσιάζουν μια σημαντική αύξηση ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της τελευταίας τριετίας. Έτσι, δεν μπορούμε να πούμε με σιγουριά εάν η μείωση των πνιγμών για την τελευταία τριετία είναι κάτι που συμβαίνει όντως ή εάν η μείωση αυτή είναι φαινομενική, μιας που αν όχι όλο το ποσοστό των θανάτων από άγνωστες αιτίες, μέρος αυτού θα μπορούσε να οφείλεται σε πνιγμό. Τέλος, τα Ατυχήματα στη Φύση όπως ακραίες καιρικές συνθήκες ή ακόμα και θάνατοι από ζώα της άγριας φύσης όπως κροκόδειλους και ιπποπόταμους παρουσιάζουν σημαντικά ποσοστά στην περιοχή, ιδιαίτερα κατά τη δεύτερη τριετία των παρατηρήσεων, καθώς αργότερα τα ποσοστά αυτά μειώνονται σταθερά.

Στην περιοχή Κέρας της Αφρικής (Χάρτης 12), το πλήθος των θανάτων διαμοιράζονται μεταξύ περισσότερων αιτιών, σε σύγκριση με τις προηγούμενες περιοχές υπό μελέτη. Παρόλα αυτά, οι κατηγορίες που παρουσιάζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά είναι οι Πνιγμοί κυρίως και οι Σκληρές Συνθήκες Έκθεσης δευτερευόντως. Σε γενικές γραμμές, οι πνιγμοί φαίνεται να είναι περισσότεροι από τους θανάτους που έχουν προκληθεί εξαιτίας των Σκληρών Συνθηκών, με εξαίρεση τη δεύτερη τριετία όπου οι περισσότεροι θάνατοι οφείλονται στις Σκληρές Συνθήκες. Σε αυτή την κατηγορία συμπεριλαμβάνονται θάνατοι που έχουν προκληθεί από ασφυξία, αφυδάτωση, υπερκόπωση, αστειεία κ.ά. Κατά τ' άλλα, σημαντικά είναι και τα ποσοστά Δολοφονίας / Βίας όπως π.χ. έντονη σωματική βία, σεξουαλική κακοποίηση και δηλητηριάσεις, ειδικά για τις δύο τελευταίες τριετίες, του Στρατού και των Υποδομών Προστασίας Συνόρων τα οποία σημειώνουν μία πτωτική τάση, αλλά και τα Ατυχήματα με Όχημα που κορυφώνονται την τελευταία τριετία με το ποσοστό να κοντεύει το 10%.

Στη Νότια Ασία η κατάσταση είναι διαφορετική, αφού η πλειοψηφία των απωλειών οφείλεται σε Ατύχημα με Όχημα και για τις τέσσερις τριετίες. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι ιδιαίτερα την πρώτη τριετία το ποσοστό είναι πολύ υψηλό καθώς ξεπερνά το 80%, αλλά τα επόμενα έτη μειώνεται σταθερά και την τελευταία τριετία φτάνει το 35%. Δεύτερη πιο συχνή αιτία θανάτου στην περιοχή φαίνεται να είναι οι Δολοφονίες και η Βία με αρκετά υψηλά ποσοστά που αγγίζουν το 40% κατά τη δεύτερη και τρίτη τριετία. Τέλος, οι Σκληρές Συνθήκες Έκθεσης παρουσιάζουν όλο και μεγαλύτερα ποσοστά στην περιοχή με αποκορύφωμα την τελευταία τριετία που φτάνει το 27%. Τέλος, πρέπει να υπογραμμίσουμε την αύξηση που παρατηρείται στους απόλυτους αριθμούς, καθώς την πρώτη τριετία έχουμε 18 απώλειες, ενώ τη δεύτερη αυτές εκτοξεύονται στις 237 και από εκεί και στο εξής συνεχίζουν σταθερά να αυξάνονται.

Στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Ασίας πρέπει αρχικά να τονιστεί ότι παρατηρείται πολύ μεγάλος αριθμός απωλειών για την πρώτη τριετία, για τις οποίες κύρια αιτία είναι οι Σκληρές Συνθήκες Έκθεσης με το ποσοστό να ξεπερνά το 70% και σε δεύτερη θέση έρχονται οι πνιγμοί και τα δυστυχήματα κατά τη θαλάσσια μεταφορά. Από τη δεύτερη τριετία κι έπειτα, τα δεδομένα αλλάζουν, καθώς το σύνολο των θανόντων πέφτει σχεδόν στο μισό από αυτό της πρώτης τριετίας και πλέον κύρια αιτία θανάτου στην περιοχή αποτελούν οι πνιγμοί. Πρέπει να σχολιαστεί επίσης η

κατακόρυφη αύξηση των πνιγμών από την πρώτη τριετία στη δεύτερη και η ταυτόχρονη απότομη μείωση των απωλειών εξαιτίας των Σκληρών Συνθηκών Έκθεσης. Αυτό φανερώνει ότι πιθανόν να έχει αλλάξει ο τρόπος που επιλέγουν οι μετανάστες στην περιοχή να διασχίσουν τη διαδρομή που έχουν επιλέξει. Αυτό σημαίνει πρακτικά ότι πλέον, από τη δεύτερη τριετία κι έπειτα, περισσότεροι άνθρωποι επιλέγουν να μεταναστεύσουν δια της θαλάσσης. Τα ατυχήματα με όχημα ενώ κατά την πρώτη τριετία δεν παρουσιάζουν κάποιο υψηλό ποσοστό, τις επόμενες τριετίες φαίνεται να αυξάνονται σημαντικά με αποκορύφωμα την τελευταία τριετία, ενώ οι Δολοφονίες και η Βία παραμένουν στα ίδια επίπεδα για την περιοχή κοντά στο 1,5%.

Τέλος, στην Υποσαχάρια Αφρική, παρατηρείται ότι οι απώλειες από τη μία τριετία στην επόμενη σχεδόν διπλασιάζονται ξεκινώντας με 380 για τα έτη 2014-2016 και φτάνοντας στους 2125 για τα έτη 2017-2019. Κύριες αιτίες θανάτου φαίνονται να είναι οι πνιγμοί, οι σκληρές συνθήκες έκθεσης και τα ατυχήματα με όχημα με αυτές να μειώνονται και να αυξάνονται ανάλογα με την τριετία. Για την πρώτη τριετία, είναι ξεκάθαρο ότι η πλειοψηφία των θανάτων οφείλονται σε πνιγμό ή σε κάποιο άλλο δυστύχημα κατά τη θαλάσσια μεταφορά, ύστερα όμως αυτό αλλάζει, καθώς το ποσοστό πνιγμών είναι σημαντικά χαμηλότερο για τις επόμενες τριετίες που ακολουθούν. Κύρια αιτία θανάτου για τις τρεις επόμενες τριετίες φαίνονται να είναι οι σκληρές συνθήκες έκθεσης, ενώ πολύ σημαντικό ρόλο τις τρεις τελευταίες τριετίες παίζουν επίσης και τα ατυχήματα με όχημα. Παρόλα αυτά, δε μπορεί να μείνει ασχολίαστο το γεγονός ότι τα ποσοστά Δολοφονιών και Βίας μπορεί κατά την πρώτη τριετία να είναι κάτω του 1%, αλλά έκτοτε ανεβαίνουν αρκετά και ιδιαίτερα την τελευταία τριετία φτάνουν να ξεπερνούν το 8%.

Πίνακας 4: Ποσοστό Θανόντων στην Ευρώπη, Βόρεια Αφρική και Μεσόγειο ανά αιτία θανάτου: Τριετίες μεταξύ 2014-2019

	(2015)	(2016)	(2017)	(2018)
Ευρώπη (θάνατοι)	136	212	277	362
Πνιγμοί και άλλα δυστυχήματα κατά τη θαλάσσια μεταφορά (%)	14,0	28,8	33,2	33,7
Σκληρές Συνθήκες Έκθεσης (%)	15,4	10,4	8,7	21,0
Ατύχημα με Όχημα (%)	52,2	46,2	43,3	34,8
Δολοφονία/Βία (%)	7,4	4,2	6,9	3,9
Στρατός/Υποδομές Προστασίας Συνόρων (%)	3,7	3,8	1,8	0,8
Ατυχήματα στη Φύση (%)	1,5	1,4	1,4	1,9
Αυτοκτονία (%)	0,7	0,5	0,4	---
Άγνωστο/Μεικτές Αιτίες (%)	5,1	4,7	4,3	3,9
Μεσόγειος (θάνατοι)	8637	8493	10581	7323
Πνιγμοί και άλλα δυστυχήματα κατά τη θαλάσσια μεταφορά (%)	90,1	89,1	90,8	94,8
Σκληρές Συνθήκες Έκθεσης (%)	2,1	2,9	2,3	1,5
Ατύχημα με Όχημα (%)	0,6	0,4	0,3	0,4
Δολοφονία/Βία (%)	0,6	0,1	0,0	0,1
Στρατός/Υποδομές Προστασίας Συνόρων (%)	---	0,0	0,0	0,0
Άγνωστο/Μεικτές Αιτίες (%)	6,6	7,5	6,5	3,2
Μέση Ανατολή (θάνατοι)	145	202	343	417
Πνιγμοί και άλλα δυστυχήματα κατά τη θαλάσσια μεταφορά (%)	26,2	2,5	7,9	12,2
Σκληρές Συνθήκες Έκθεσης (%)	59,3	45,0	33,8	16,8
Ατύχημα με Όχημα (%)	9,0	11,4	20,7	24,7
Δολοφονία/Βία (%)	2,1	39,6	35,0	29,7
Στρατός/Υποδομές Προστασίας Συνόρων (%)	2,8	1,0	0,6	14,1
Ατυχήματα στη Φύση (%)	---	---	1,7	1,4
Άγνωστο/Μεικτές Αιτίες (%)	0,7	0,5	0,3	1,0
Βόρεια Αφρική (θάνατοι)	1804	2727	3252	2529
Πνιγμοί και άλλα δυστυχήματα κατά τη θαλάσσια μεταφορά (%)	8,2	4,4	4,6	6,6
Σκληρές Συνθήκες Έκθεσης (%)	78,0	75,8	74,0	64,8
Ατύχημα με Όχημα (%)	6,3	8,3	9,3	13,2
Δολοφονία/Βία (%)	5,5	7,4	8,1	10,5
Ατυχήματα στη Φύση (%)	---	---	0,0	0,0
Άγνωστο/Μεικτές Αιτίες (%)	2,1	4,2	3,9	4,8

Σημείωση: (2015) = Μ.Ο. (2014, 2015, 2016), (2016) = Μ.Ο. (2015, 2016, 2017), (2017) = Μ.Ο. (2016, 2017, 2018), (2018) = Μ.Ο. (2017, 2018, 2019)

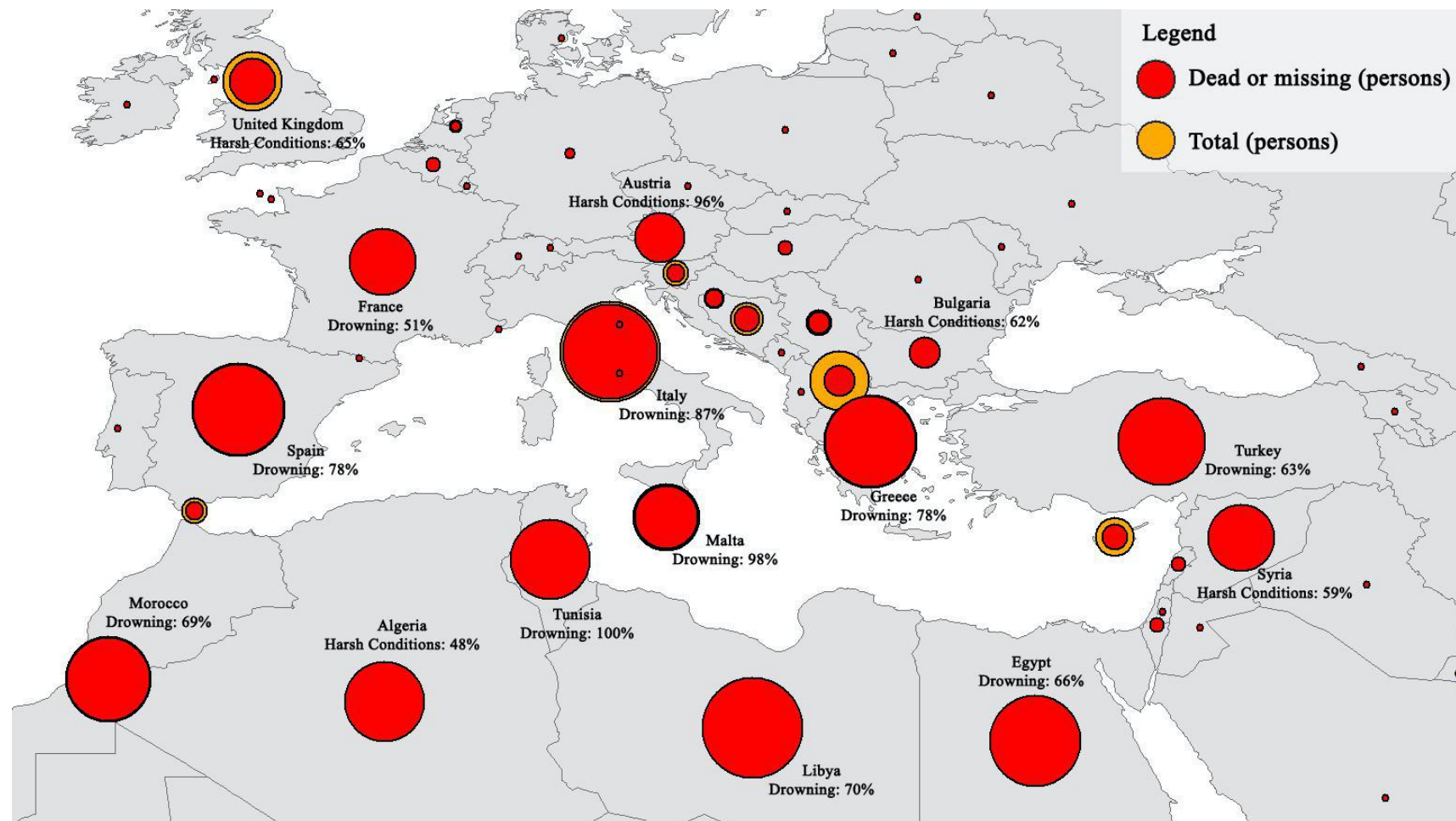
Στον Πίνακα 4 θα αναλυθούν οι περιοχές της Ευρώπης, της Βόρειας Αφρικής και της Μεσογείου. Ξεκινώντας από την περιοχή της Ευρώπης, αρχικά παρατηρείται μια γενική αυξητική τάση στην περιοχή όσον αφορά στα σύνολα των θανάτων. Παρακάτω, είναι εύκολο να εντοπιστεί ότι η κύρια αιτία θανάτου στην Ευρώπη για όλες τις τριετίες αποτελούν τα ατυχήματα με όχημα, παρόλο που οφείλει να αναφερθεί ότι μειώνονται σταδιακά. Δεύτερη επικρατέστερη αιτία θανάτου φαίνονται να είναι οι πνιγμοί και τα δυστυχήματα κατά τη θαλάσσια μεταφορά, με τα ποσοστά να αυξάνονται όλο και περισσότερο κάθε τριετία. Σημαντικό ρόλο στην περιοχή παίζουν επίσης οι Σκληρές Συνθήκες Έκθεσης και ιδιαίτερα την τελευταία τριετία που ξεπερνούν το 20%. Κατά τ' άλλα, έχουν παρατηρηθεί επίσης επεισόδια Δολοφονιών και Βίας, αλλά και απώλειες εξαιτίας του Στρατού και των Υποδομών Προστασίας Συνόρων. Τα ποσοστά αυτά παραμένουν για το σύνολο των τριετιών σε χαμηλά επίπεδα.

Στην περιοχή της Μεσογείου γίνεται πολύ εύκολα αντιληπτό ότι το φαινόμενο των απωλειών των μεταναστών έχει πάρει πολύ μεγάλες διαστάσεις (Χάρτης 8), καθώς πολύ εύκολα γίνεται φανερός ο εξαιρετικά μεγάλος αριθμός των ανθρώπων που χάνουν τη ζωή τους στη συγκεκριμένη περιοχή. Αποκορύφωμα αποτελεί η τριετία 2016-2018, κατά την οποία σημειώθηκαν 10.581 θάνατοι μεταναστών στη Μεσόγειο. Όπως ήταν αναμενόμενο, μιας που αναφερόμαστε στην περιοχή της Μεσογείου Θάλασσας, οι πνιγμοί είναι πάντα η κύρια αιτία θανάτου για τους μετανάστες με τα ποσοστά να κυμαίνονται πάνω από το 90%.

Στη Μέση Ανατολή (Χάρτης 12), οι παρατηρήσεις κινούνται στην ίδια κατεύθυνση με αυτή της Ευρώπης και με την ίδια αυξητική τάση με αποκορύφωμα πάντα την τελευταία τριετία που παρατηρούνται οι περισσότερες απώλειες. Για την πρώτη τριετία, μεγαλύτερο ποσοστό των απωλειών οφείλεται στις Σκληρές Συνθήκες Έκθεσης και λιγότερο στους πνιγμούς και στα δυστυχήματα κατά τη θαλάσσια μεταφορά. Παρόλα αυτά, αμέσως την επόμενη τριετία τα δεδομένα αλλάζουν αρκετά. Για τα έτη 2015-2017, οι πνιγμοί σχεδόν μηδενίζονται, αυξάνονται κατακόρυφα οι Δολοφονίες και η Βία με το ποσοστό να αγγίζει το 40%, πράγμα που δεν έχουμε συναντήσει σε καμία άλλη περιοχή, ενώ περίπου το 10% των θανάτων οφείλονται στα ατυχήματα με όχημα. Η κατάσταση δεν αλλάζει πολύ για την τρίτη τριετία, εκτός από τα ατυχήματα με όχημα που διπλασιάζονται. Τέλος, την τελευταία τριετία οι απώλειες μοιράζονται αρκετά στις διάφορες αιτίες θανάτου με επικρατέστερες τη Δολοφονία / Βία και τα Ατυχήματα με Όχημα. Πολύ σημαντικό είναι επίσης να αναφερθεί ο ρόλος του στρατού και των Υποδομών Προστασίας Συνόρων που οφείλονται για το 14% των απωλειών για την τελευταία τριετία στην περιοχή. Η Μέση Ανατολή παρουσιάζει κάποιες ιδιαιτερότητες, καθώς εμφανίζει πολύ υψηλά ποσοστά Δολοφονιών, Βίας και Ενόπλων Δυνάμεων που προκαλούν ένα πολύ σημαντικό ποσοστό θανάτων για τους μετανάστες στην περιοχή.

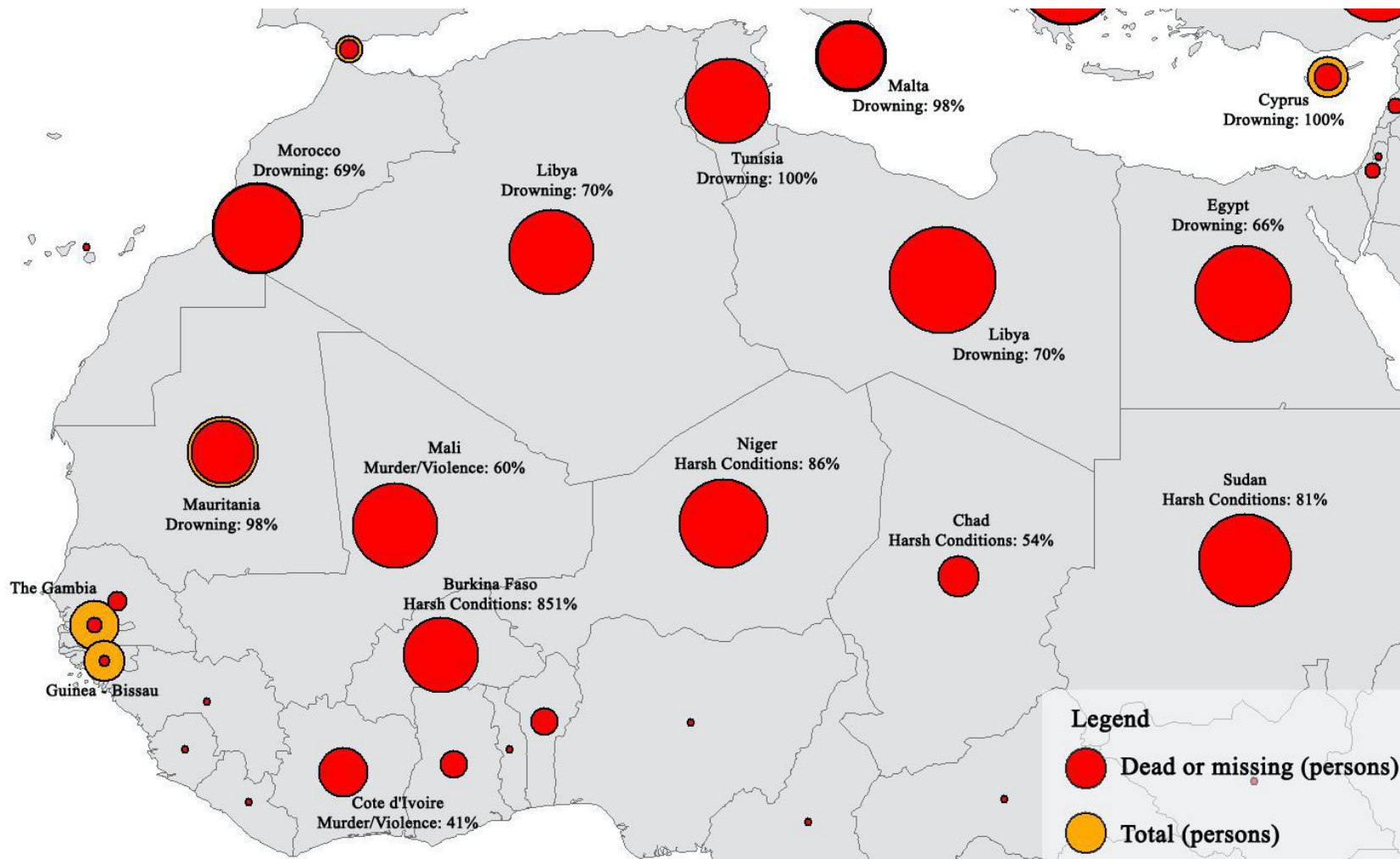
Ολοκληρώνοντας, η Βόρεια Αφρική είναι ακόμη μία περιοχή που σημειώνει πολλές απώλειες (Χάρτης 9) με την τρίτη τριετία να μετράει 3.252 απώλειες. Για το σύνολο των ετών, παρατηρείται ότι οι Σκληρές Συνθήκες Έκθεσης είναι η κυριότερη αιτία θανάτου με το ποσοστό να μειώνεται κάθε τριετία. Αντιθέτως, τα Ατυχήματα με Όχημα και η Δολοφονίες και η Βία είναι δύο αιτίες θανάτου που φαίνεται να σημειώνουν συνεχή αύξηση με το πέρασμα του χρόνου με τα ποσοστά να ξεπερνούν το 10% την τελευταία τριετία.

Χάρτης 8: Θάνατοι / Εξαφανίσεις στο σύνολο των μεταναστών στην περιοχή της Μεσογείου

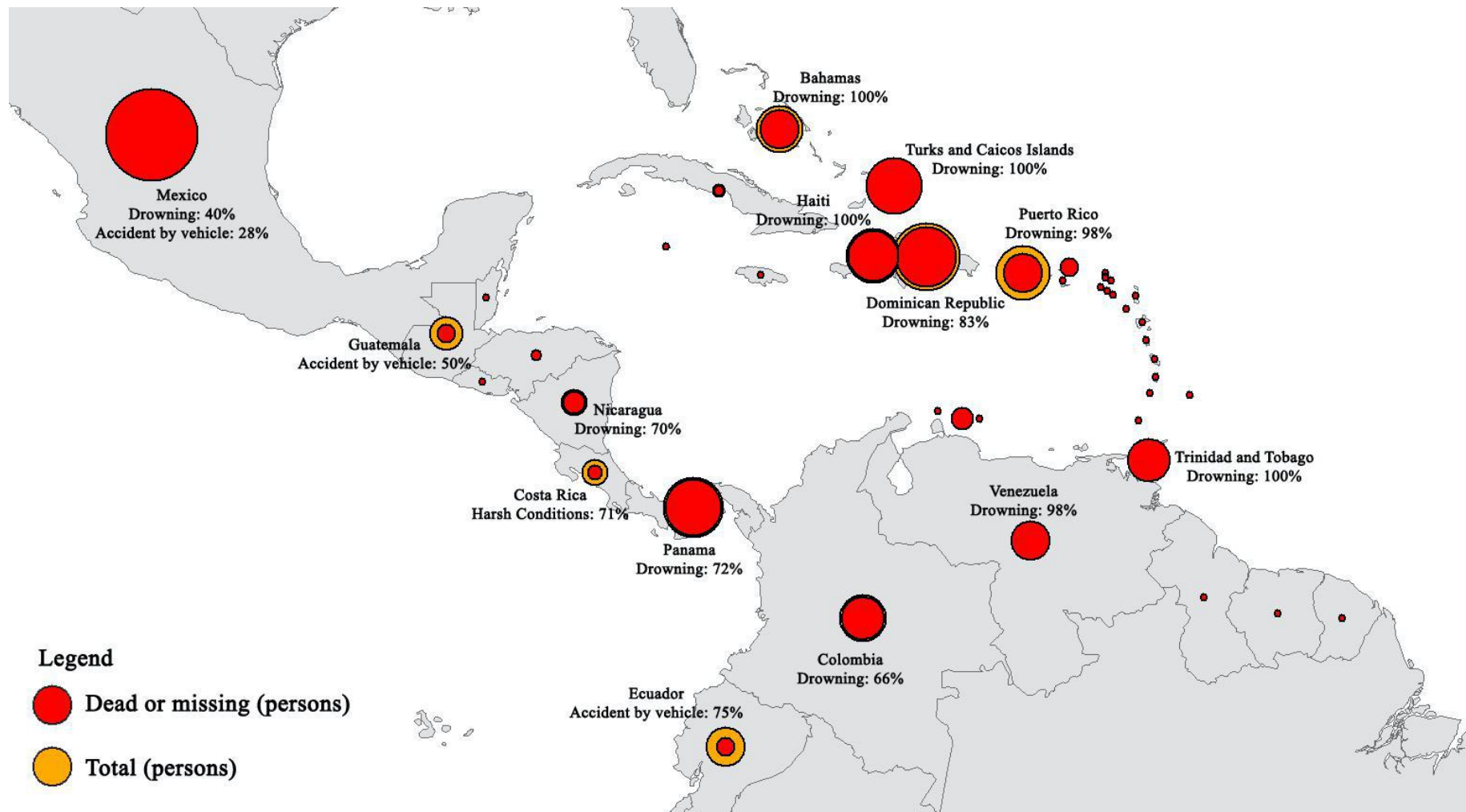
Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Χάρτης 9: Θάνατοι / Εξαφανίσεις στο σύνολο των μεταναστών στην περιοχή της Βόρειας Αφρικής

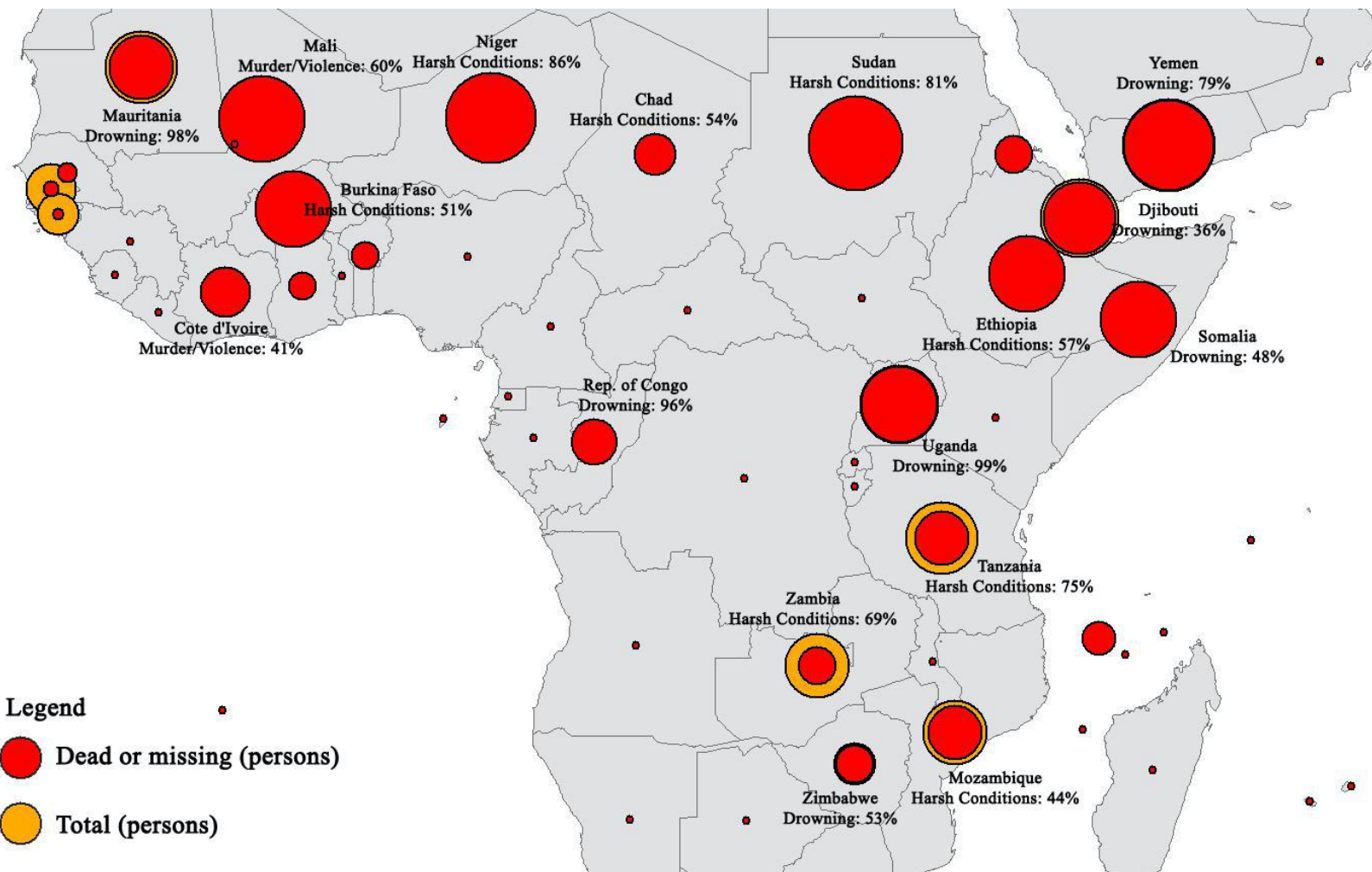
Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Χάρτης 10: Θάνατοι / Εξαφανίσεις στο σύνολο των μεταναστών στην περιοχή της Καραϊβικής και της Κεντρικής Αμερικής

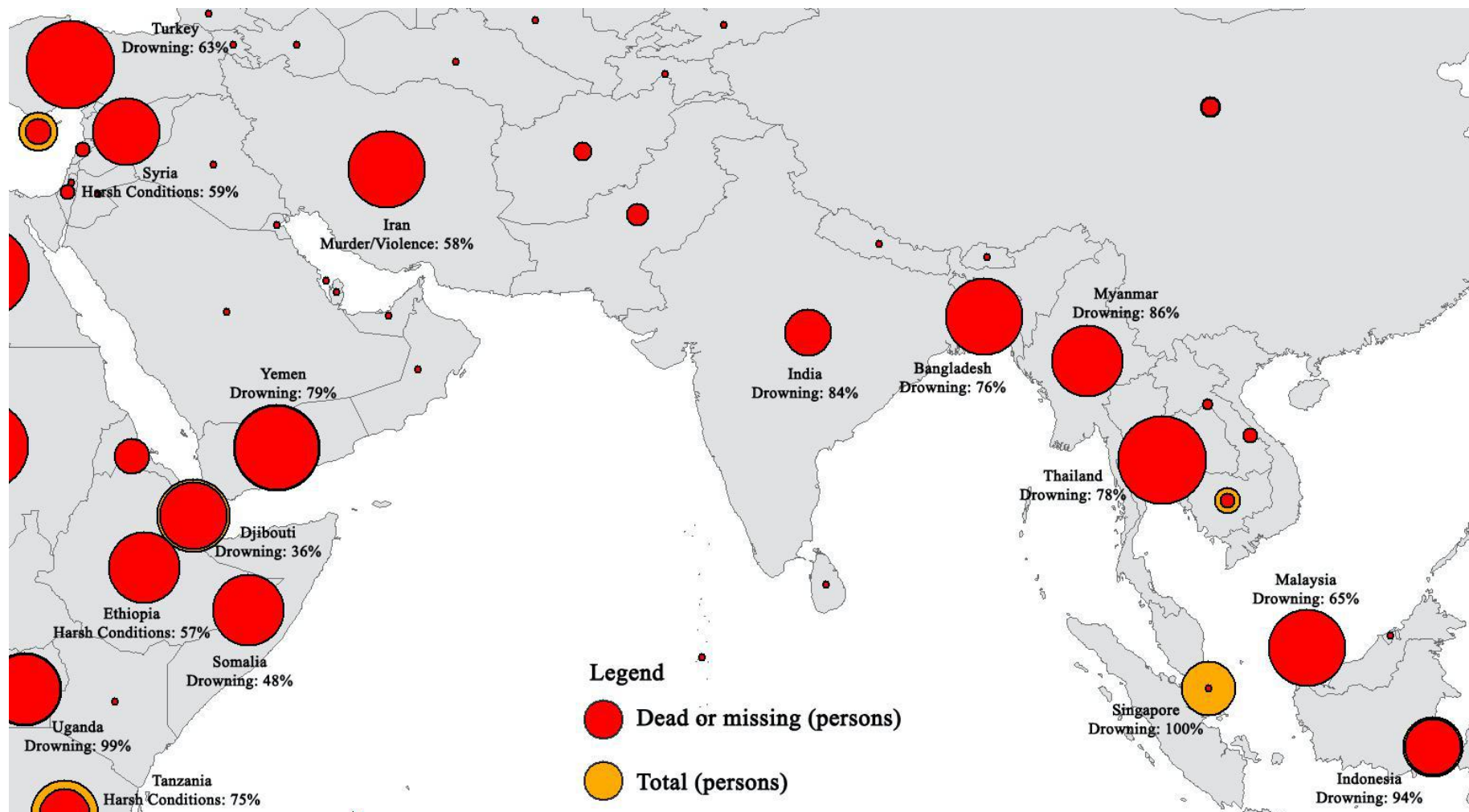
Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Χάρτης 11: Θάνατοι / Εξαφανίσεις στο σύνολο των μεταναστών στην περιοχή της Υποσαχάριας Αφρικής

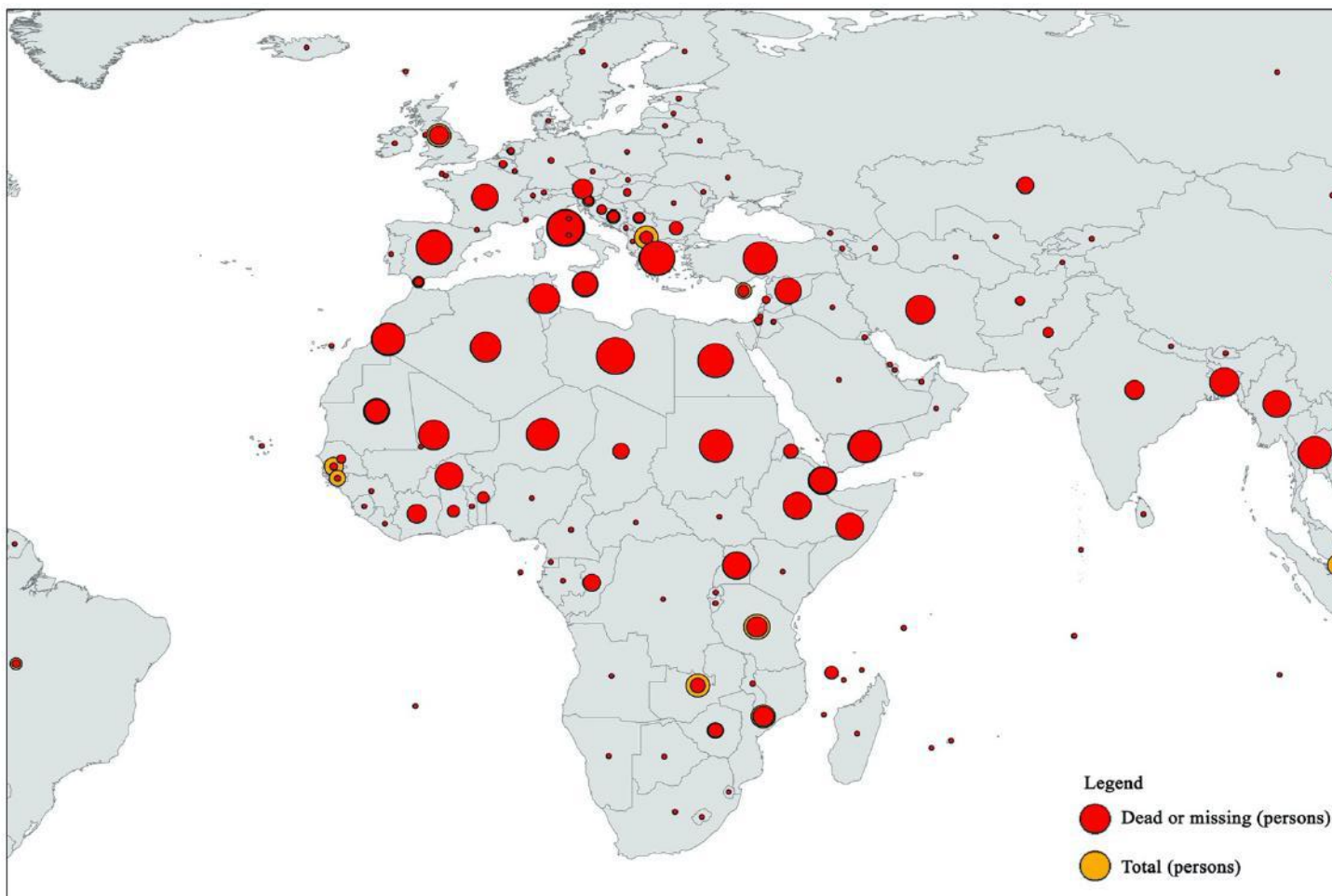
Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Χάρτης 12: Θάνατοι / Εξαφανίσεις στο σύνολο των μεταναστών στην περιοχή της Μέσης Ανατολής και του Κέρατος της Αφρικής

Πηγή: Missing Migrants project, ίδια επεξεργασία

Χάρτης 13: Θάνατοι / Εξαφανίσεις στο σύνολο των μεταναστών στις περιοχές Αφρική, Ευρώπη, Μεσόγειο, Μέση Ανατολή και Νοτιοανατολική Ασία

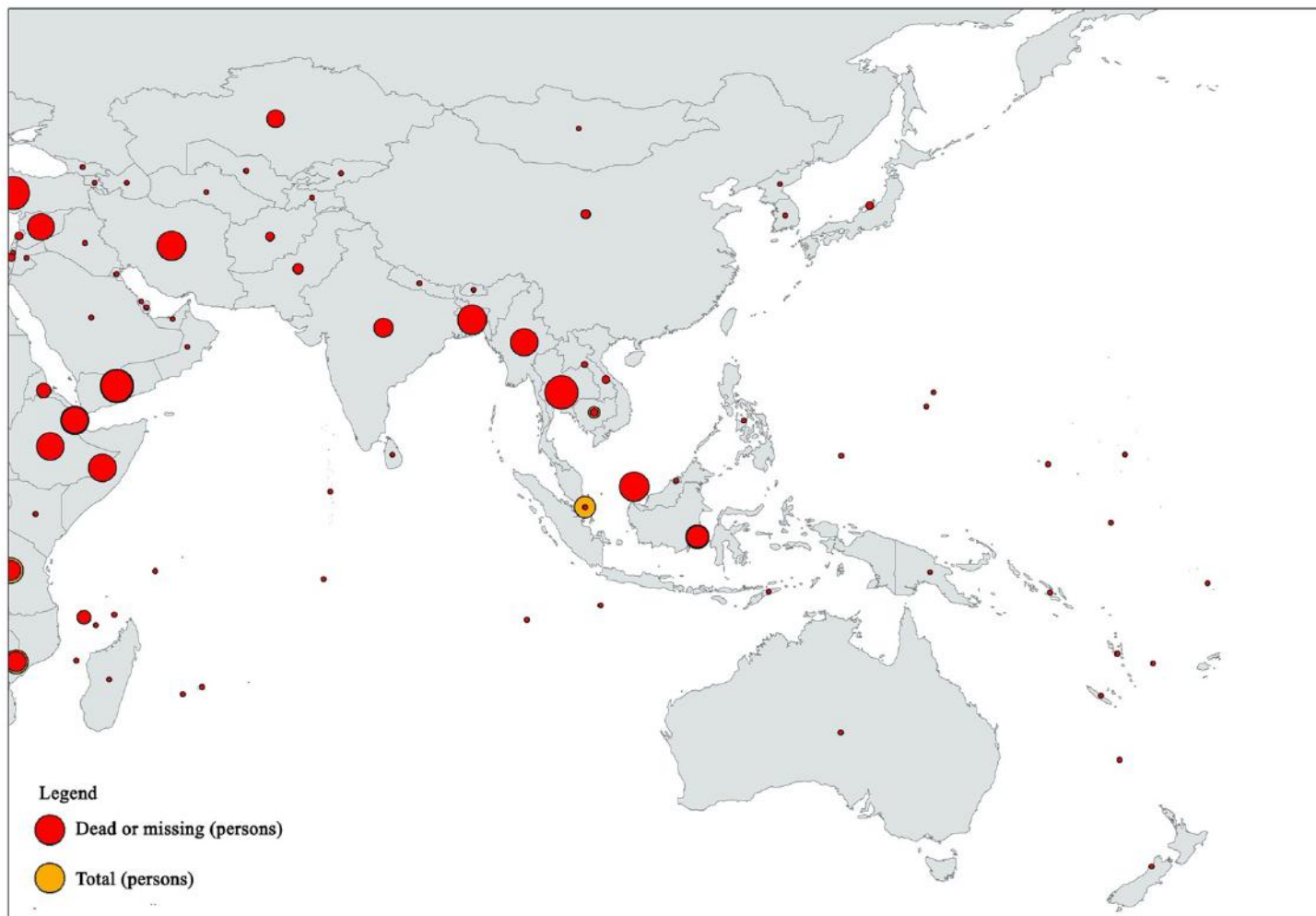
Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Χάρτης 14: Θάνατοι / Εξαφανίσεις στο σύνολο των μεταναστών στις περιοχές Βόρεια Αμερική, Κεντρική Αμερική, Νότια Αμερική και Καραϊβική

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

Χάρτης 15: Θάνατοι / Εξαφανίσεις στο σύνολο των μεταναστών στις περιοχές Μέση Ανατολή, Νοτιοανατολική Ασία και Νότια Ασία

Πηγή: Missing Migrants Project, ίδια επεξεργασία

[Πολιτικές]

[5] ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

[5.1] Μεταναστευτική κρίση και Ε.Ε.

Σύμφωνα με τη δήλωση που εξέδωσε η Επιτροπή και το Συμβούλιο της ΕΕ τον Απρίλιο του 2016: «Ο γενικός στόχος είναι η απομάκρυνση από ένα σύστημα το οποίο λόγω σχεδιασμού ή κακής εφαρμογής φέρει δυσανάλογη ευθύνη σε ορισμένα κράτη-μέλη και ενθαρρύνει τις ανεξέλεγκτες και παράτυπες μεταναστευτικές ροές, προς ένα πιο δίκαιο σύστημα που παρέχει ομαλές και ασφαλείς οδούς προς την ΕΕ για υπηκόους τρίτων χωρών που χρειάζονται προστασία ή που μπορούν να συμβάλουν στην οικονομική ανάπτυξη της ΕΕ. Η ΕΕ χρειάζεται ένα ισχυρό και αποτελεσματικό σύστημα για τη βιώσιμη διαχείριση της μετανάστευσης για το μέλλον που είναι δίκαιο για τις κοινωνίες υποδοχής και τους πολίτες της ΕΕ, καθώς και για τους υπηκόους τρίτων χωρών και τις χώρες προέλευσης και διέλευσης. Για να λειτουργήσει, αυτό το σύστημα πρέπει να είναι ολοκληρωμένο και να βασίζεται στις αρχές της ευθύνης και της αλληλεγγύης (European Commission and Council, 2016).

Τα κράτη μέλη έχουν επικεντρωθεί στη μείωση των μεταναστευτικών πιέσεων, χωρίς να αφήνουν τους μετανάστες να εισέλθουν στην ΕΕ ή να τους επιστρέψουν αμέσως στο σημείο αναχώρησής τους, ιδίως στην Τουρκία. Εάν οι μετανάστες έχουν καταφέρει ήδη να εισέλθουν στην ΕΕ, ισχύει το καθεστώς του Δουβλίνου σύμφωνα με το οποίο τα βόρεια κράτη-μέλη προσπαθούν να επιστρέψουν τους μετανάστες σε άλλα κράτη-μέλη στα εξωτερικά σύνορα που υποτίθεται ότι είναι υπεύθυνα για αυτούς. Η αποφυγή της εφαρμογής των μεταβιβάσεων και των όρων του Δουβλίνου αντικατοπτρίζει τους αγώνες εξουσίας μεταξύ των κρατών του Βορρά, του Νότου και της Ανατολής. Αυτός ο αγώνας επηρεάζεται όλο και περισσότερο από τους οργανισμούς της ΕΕ, Frontex και EASO, οι οποίοι έχουν αναλάβει ολοένα και μεγαλύτερο ρόλο στη διασφάλιση της (εκ νέου) λειτουργίας των πολιτικών ελέγχου του ασύλου και της μετανάστευσης των νότιων κρατών μελών (Ripoll Servent, 2018). Τα κράτη-μέλη έχουν επίσης χρησιμοποιήσει πολιτικές που ρυθμίζονται σε μικρό βαθμό από την ΕΕ (όπως η κοινωνική πολιτική) για να συμμετάσχουν σε έναν ανταγωνιστικό «αγώνα προς τα κάτω» προκειμένου να παρασύρουν τους μετανάστες να μην εισέλθουν στη χώρα τους ή να εγκαταλείψουν τα εδάφη τους (Slominski & Trauner, 2018).

Κατά τη δεκαετία του 2010, η αύξηση των μεταναστευτικών ροών προς την Ευρώπη σε όλη την κεντρική Μεσόγειο αποκάλυψε την αδυναμία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των θεσμικών οργάνων των κρατών μελών της ΕΕ να αντιμετωπίσουν τη λεγόμενη μεταναστευτική κρίση. Ορισμένοι μελετητές υποστήριξαν ότι η «προσφυγική κρίση» είναι κρίση της ΕΕ. (Bauböck 2018; Biermann et al. 2019; Börzel and Risse 2018; Caporaso 2018; Genschel and Jachtenfuchs 2018). Άλλοι συγγραφείς, θεώρησαν την κρίση της ΕΕ και την προσφυγική κρίση ως μέρος μιας μεγαλύτερης, παγκόσμιας κρίσης (Bello 2017, Castles, de Haas, and Miller 2014; Cohen and Deng 1998; Gammeltoft-Hansen and Tan 2017).

Το άρθρο της Panebianco (2020) διερευνά τα χαρακτηριστικά της διακυβέρνησης της μεσογειακής μετανάστευσης εστιάζοντας στον κρίσιμο ρόλο των κρατικών και μη κρατικών φορέων που αντιμετωπίζουν τη μεταναστευτική κρίση κατά τα έτη 2013-2018. Η διακυβέρνηση της μετανάστευσης αμφισβητεί την κρατική

εξουσία (στην Ιταλία, στη Μεσόγειο, στην Ευρώπη ή αλλού) και υποδηλώνει ότι υπάρχουν κενά στις παραδοσιακές κρατικές πολιτικές που μπορούν να καλυφθούν από την άμεση συμμετοχή τοπικών, διεθνών και ιδιωτικών φορέων εκτός του κρατικού μηχανισμού.

[5.2] Ο διάλογος μεταξύ Ε.Ε. και αφρικανικών κρατών

Στη Σύνοδο Κορυφής της Valletta, μεταξύ Αφρικής και ΕΕ το 2015, εισάχθηκε μια νέα και επιθετική μεταναστευτική πολιτική της Ευρώπης με σκοπό να υποχρεωθούν οι αφρικανικές χώρες να περιορίσουν -στο βαθμό που αυτό είναι δυνατό- τη μετανάστευση προς την ΕΕ. Η εταιρική σχέση Αφρικής-ΕΕ του 2007 χαρακτηρίστηκε από συνεχή συλλογικό διάλογο υψηλού επιπέδου, χωρίς όμως την απαιτούμενη χρηματοδότηση για την υλοποίηση έργων. Για να ικανοποιήσουν την Ευρώπη, ορισμένοι Αφρικανοί υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής απλώς ισχυρίζονται ότι ενδιαφέρονται για το ζήτημα της μετανάστευσης και τις ανησυχίες της Ευρώπης. Προκειμένου να αποφευχθεί ο αποκλεισμός τους, τα αφρικανικά κράτη που έχουν περιορισμένες δυνατότητες και οι Αφρικανοί ηγέτες τους, που υστερούν σε δύναμη σε σχέση με τους ευρωπαίους ομολόγους τους, συχνά σπεύδουν να υπογράψουν υπέρ αυτών των πολιτικών και αργότερα κάνουν πίσω στην εφαρμογή των ίδιων συμφωνιών. Αυτό τους βοηθά να αποφύγουν οποιαδήποτε διπλωματική επίπτωση που θα είχαν να αντιμετωπίσουν σε περίπτωση απόλυτης απόρριψης συμφωνιών. Αν και είναι απρόθυμοι να συνάψουν συμφωνίες με την Ευρώπη, οι Αφρικανοί πολιτικοί υπόκεινται σε μια διαρκή προσπάθεια εξισορρόπησης των κρατικών τους συμφερόντων με τις απαιτήσεις των Ευρωπαίων εταίρων (Mehari Taddele , 2021).

Η θέση των Αφρικανών πολιτικών ποικίλλει ανάλογα με τον τύπο του καθεστώτος και την οικονομική κατάσταση των χωρών προορισμού και διέλευσης. Το πρωταρχικό συμφέρον των αφρικανικών χωρών έγκειται στη διασφάλιση οικονομικής βοήθειας και στη διπλωματία. Όποτε είναι εφικτό, οι αφρικανικές χώρες και οι ηγέτες τους χρησιμοποιούν τη μετανάστευση ως εργαλείο για διαπραγμάτευση με την Ευρώπη. Όσον αφορά στην εγχώρια πολιτική, η εταιρική σχέση με την ΕΕ χρησιμοποιείται επίσης για τη συνεργασία με σημαντικές παγκόσμιες δυνάμεις από την Ευρώπη. Παρά την υπογραφή της κοινής συμφωνίας με την ΕΕ για τη μετανάστευση και την κινητικότητα, οι αφρικανικές χώρες υποχωρούν στις δεσμεύσεις τους λόγω πιθανών αρνητικών πολιτικών επιπτώσεων και επακόλουθης αστάθειας στις εκλογικές τους περιφέρειες (Mehari Taddele , 2021).

[5.3] Οι πολιτικές Trump στα σύνορα μεταξύ ΗΠΑ-Μεξικού

Η ανάλυση της μεταναστευτικής πολιτικής των ΗΠΑ υπό τον Donald Trump μας επιτρέπει να εξαγάγουμε ορισμένα συμπεράσματα. Πρώτον, συμπεραίνεται ότι το πρόβλημα με τα μεξικάνικα-αμερικανικά σύνορα μετενσαρκώνεται τώρα στο πλαίσιο της ανθρωπιστικής κρίσης στην Κεντρική Αμερική. Η ταχεία αύξηση της ροής των μεταναστών προς τις Ηνωμένες Πολιτείες μέσω των νοτίων και νοτιοδυτικών συνόρων συμβαίνει κυρίως λόγω της επιθυμίας των ανθρώπων -που τυχαίνει να έχουν γεννηθεί σε κάποια από τις πιο επικίνδυνες χώρες του κόσμου- να αναζητήσουν καταφύγιο από ένα άνευ προηγουμένου επίπεδο βίαιου εγκλήματος, διαφθοράς και φτώχειας. Η

παρούσα κατάσταση σε αυτές τις χώρες καθιστά αυτούς τους ανθρώπους πρόσφυγες και όχι παράνομους μετανάστες. Αυτό, με τη σειρά του, υπονοεί ότι απαιτείται μια θεμελιωδώς διαφορετική προσέγγιση - τα περισσότερα από αυτά τα άτομα είναι νόμιμα επιλέξιμα για να λάβουν τη βοήθεια που χρειάζονται από τις Ηνωμένες Πολιτείες. Ωστόσο, φαίνεται ότι η Washington υπό τον Donald Trump δεν ήταν πρόθυμη να παρέχει την απαιτούμενη βοήθεια στους αιτούντες από τη Λατινική Αμερική (Eremin, 2021).

Μια σωστή προσέγγιση που απαιτείται σε αυτήν την κατάσταση πρέπει να βασίζεται στις αρχές του ανθρωπισμού και της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και σίγουρα όχι στη βία και τον εξαναγκασμό. Η ακύρωση σημαντικού αριθμού προγραμμάτων βοήθειας προς την Κεντρική Αμερική οδηγεί στην περαιτέρω επιδείνωση του φαινομένου, οδηγώντας σε ακόμη μεγαλύτερη αύξηση της μετανάστευσης. Αυτό με τη σειρά του συμβάλει στην ανάπτυξη του οργανωμένου εγκλήματος στα σύνορα ΗΠΑ - Μεξικού λόγω της μεγάλης ζήτησης για λαθρέμπορους. Για την αποφυγή πιθανής καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η διοίκηση του προέδρου Trump επέλεξε να μεταβιβάσει την ευθύνη στις μεξικανικές αρχές. Εν τω μεταξύ, είναι ήδη σαφές ότι η πίεση από την πλευρά του Μεξικού θα συνεχίσει να αυξάνεται βραχυπρόθεσμα. Αυτό θα βοηθήσει την Washington να ελαχιστοποιήσει τον αριθμό των ατόμων από την Κεντρική Αμερική που θα έχουν την ευκαιρία να ασκήσουν το δικαίωμα ασύλου στην επικράτεια των ΗΠΑ - και όλα αυτά εις βάρος του Μεξικού (Martin, President Trump and Migration Policy., 2019a).

Μια σημαντική συνέπεια αυτής της μεταναστευτικής πολιτικής είναι ότι έχει κοστίσει σίγουρα στον Donald Trump και αυτός θα μπορούσε να θεωρηθεί ένας από τους λόγους για τους οποίους έχασε τις εκλογές του 2020 από τον Joe Biden. Επιπλέον, η επιστημονική κοινότητα έχει ήδη δώσει στον D. Trump μια αξιολόγηση των πολιτικών του, χαρακτηρίζοντάς τις εθνικιστές και λαϊκιστές (Martin 2019b; Valli 2018; Rodrik 2018). Από αυτήν την άποψη, ο νεότερος Πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών θα είναι αυτός που θα αντιμετωπίσει τις άμεσες αρνητικές συνέπειες της επιθετικής μεταναστευτικής πολιτικής του προκατόχου του και επίσης θα θεωρηθεί υπεύθυνος να αποκαταστήσει τη ζημιά και να αλλάξει ριζικά την πορεία της μεταναστευτικής πολιτικής των ΗΠΑ προς το καλύτερο (Heith 2020; Walsh 2020).

[Συμπεράσματα]

[6] ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Κάθε χρόνο, χιλιάδες άτομα - γυναίκες, άνδρες και παιδιά - σκοτώνονται σε όλο τον κόσμο. Τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν στην παρούσα εργασία είναι μόνο οι καταγραφές που έχουν γίνει από τον ΙΟΜ και αναφέρονται μόνο στην παράτυπη μετανάστευση. Δυστυχώς, οι πραγματικοί αριθμοί των ανθρώπων που χάνουν τη ζωή τους διασχίζοντας θαλάσσια και χερσαία σύνορα παράτυπα, μόνοι τους ή με τις οικογένειές τους είναι πολύ μεγαλύτεροι. Παρόλα αυτά, μπορεί να μην έχουμε την ακριβή εικόνα της κατάστασης, καθώς γίνεται αντιληπτό πόσο δύσκολο είναι το έργο καταγραφής όλων των απωλειών κατά την παράτυπη μετανάστευση, αλλά σίγουρα η εικόνα που δίνεται είναι σε μεγάλο βαθμό αντιπροσωπευτική και ενδείκνυται για την εξαγωγή συμπερασμάτων. Ωστόσο, πάντα θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι, στην πραγματικότητα, οι νεκροί παράτυποι μετανάστες είναι πολύ περισσότεροι καθώς μεγάλο ποσοστό αυτών παραμένουν ακαταχώρητοι. Το ίδιο πρόβλημα παρατηρείται και στα δεδομένα που αφορούν στην αιτία θανάτου. Ειδικά σε ορισμένες περιοχές, όπως η Κεντρική Αμερική και τα σύνορα ΗΠΑ-Μεξικού, τα ποσοστά θανάτου από άγνωστη αιτία είναι εξαιρετικά υψηλά και αυτό είναι αποτέλεσμα των πολιτικών που ακολουθούνται στη συγκεκριμένη περιοχή.

Με την επεξεργασία και την ανάλυση όλων των διαθέσιμων δεδομένων, έχουν εξαχθεί κάποια συμπεράσματα. Ένα από τα βασικότερα είναι το γεγονός ότι παγκοσμίως οι περισσότεροι θάνατοι συμβαίνουν στη Μεσόγειο. Η περιοχή της Μεσογείου κατέχει το αρνητικό ρεκόρ στο σύνολο των ετών 2014-2019 που εξετάζεται σε αυτή εδώ την εργασία, αλλά και για κάθε έτος ξεχωριστά. Πιο συγκεκριμένα, για το σύνολο των ετών, πάνω από το 50% των συνολικών θανάτων μεταξύ των παράτυπων μεταναστών καταγράφονται στη Μεσόγειο. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι 1 στους 2 μετανάστες που χάνουν τη ζωή τους κατά την προσπάθειά τους να διασχίσουν παράτυπα τα σύνορα της δικής τους ή και άλλων χωρών, πεθαίνουν στη Μεσόγειο. Στη Μεσόγειο φυσικά παρατηρούνται και οι περισσότεροι διερχόμενοι μετανάστες και μάλιστα με μεγάλη διαφορά από όλες τις υπόλοιπες περιοχές του κόσμου.

Όπως έχει αναφερθεί και παραπάνω, στο κεφάλαιο των αποτελεσμάτων, η συχνότερη αιτία θανάτου μεταξύ των μεταναστών είναι ο πνιγμός. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί πολύ εύκολα. Εφόσον η Μεσόγειος συγκεντρώνει συνολικά για τα έτη πάνω από το 50% των θανάτων εκ των οποίων ποσοστό μεγαλύτερο του 90% έχει πνιγεί, είναι φυσικό και επόμενο να επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τη διαμόρφωση των συνολικών αποτελεσμάτων. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η Μεσόγειος συγκεκριμένα λειτουργεί ως πύλη εισόδου στην Ευρώπη για μετανάστες με χώρα προέλευσης από την Αφρική, τη Μέση Ανατολή και γενικότερα την Ασία. Σε συνδυασμό με την προτίμηση των μεταναστών να επιλέγουν την θαλάσσια οδό για να εισέλθουν στην Ευρώπη, προκύπτουν τα ψηλά ποσοστά. Η προτίμηση αυτή έναντι των χερσαίων συνόρων έγκειται στην άυλη και ρευστή έννοια των θαλάσσιων συνόρων, σε αντίθεση με τα χερσαία. Οι μετανάστες νιώθουν περισσότερη ασφάλεια επιλέγοντας την θαλάσσια διαδρομή καθώς οι κρατικοί έλεγχοι είναι εκ φύσεως πολύ πιο δύσκολο να πραγματοποιηθούν. Παρόλα αυτά, δε σημαίνει ότι όντως αυτή η επιλογή είναι και η πιο ασφαλής, καθώς η θάλασσα κρύβει διαφορετικούς και απρόσμενους κινδύνους για τους ίδιους.

Ωστόσο, οφείλει να σημειωθεί ότι σημαντικό ρόλο παίζει και το ποσοστό των θανόντων σε σχέση με το σύνολο των ατόμων που έχουν καταγραφεί να επιχειρούν να μεταναστεύσουν παράτυπα. Υπό το πρίσμα αυτής της αναλογίας, εξάγεται το συμπέρασμα ότι κάποιες από τις πιο επικίνδυνες περιοχές στον κόσμο για τους μετανάστες είναι τα σύνορα μεταξύ ΗΠΑ-Μεξικού, η Νότια Ασία, η Βόρεια Αφρική και η Υποσαχάρια Αφρική.

Μιλώντας με ποσοστά, για το σύνολο των ετών από το 2014 μέχρι και το 2019, στην περιοχή των συνόρων ΗΠΑ-Μεξικού το 85% των καταγεγραμμένων μεταναστών σκοτώθηκαν. Αυτό είναι το μεγαλύτερο ποσοστό που έχει παρατηρηθεί παγκοσμίως. Κάποιες από τις βασικότερες διαφορές αυτής της περιοχής με τη Μεσόγειο είναι η αιτία θανάτου, που στην προκειμένη περίπτωση σε μεγάλο βαθμό έχει παραμείνει απροσδιόριστη. Επίσης, η Μεσόγειος παρουσιάζει περισσότερες απώλειες σε απόλυτους αριθμούς, δεδομένου ότι είναι και πολύ περισσότεροι οι άνθρωποι που διασχίζουν τη Μεσόγειο Θάλασσα ως μέρος της μεταναστευτικής τους διαδρομής.

Στη δεύτερη θέση με υψηλά ποσοστά θανόντων έρχεται η περιοχή της Νότιας Ασίας (Χάρτης 15), όπου το 83% των μεταναστών που έχουν καταγραφεί βρέθηκαν νεκροί. Κυριότερες αιτίες θανάτου είναι τα ατυχήματα οχημάτων αλλά και η βία και οι δολοφονίες. Αυτό είναι και το χαρακτηριστικό της περιοχής αυτής, καθώς πουθενά αλλού στον κόσμο δεν έχουν σημειωθεί τόσο υψηλά ποσοστά βίας.

Τέλος, η Αφρική φαίνεται να είναι μια αρκετά προβληματική περιοχή από την άποψη ότι σε αυτή βρίσκονται ακόμα δύο περιοχές με πολύ υψηλά ποσοστά θνησιμότητας. Αυτές είναι η Βόρεια Αφρική, με ποσοστό 80%, και η Υποσαχάρια Αφρική με 72% (Χάρτης 13). Στην πρώτη, κυριότερη αιτία θανάτου αποτελούν οι πνιγμοί. Αυτό θα μπορούσε να συνδυαστεί με την περίπτωση της Μεσογείου, καθώς υπάρχουν έντονες ροές μεταναστών από τη Βόρεια Αφρική προς την Ευρώπη οι οποίες προϋποθέτουν τη διάσχιση της Μεσογείου για να φτάσουν σε προορισμούς όπως η Ισπανία, η Ιταλία και η Ελλάδα και να εξασφαλίσουν την είσοδό τους εντός των συνόρων της ΕΕ. Από την άλλη πλευρά, στην Υποσαχάρια Αφρική τα δεδομένα είναι διαφορετικά, καθώς διαφέρουν σημαντικά και οι μεταναστευτικές διαδρομές. Εκεί, συχνότερη αιτία θανάτου αποτελούν οι δύσκολες συνθήκες διαβίωσης, στις οποίες σημαντικό ρόλο παίζουν οι ακραίες καιρικές συνθήκες σε συνδυασμό με την απουσία καταφυγίου και άρα την συνεχή έκθεση των μεταναστών στους κινδύνους και τις δύσκολες συνθήκες διαβίωσης.

Οι μεταναστευτικές ροές και η μεταναστευτική κρίση έχουν ξυπνήσει τα ξενοφοβικά και ρατσιστικά ένστικτα ατόμων σε κοινωνίες ανά τον κόσμο. Οι κυβερνήσεις μέσω των πολιτικών που υιοθετούν και μέσω της προπαγάνδας στα μέσα μαζικής ενημέρωσης δημιουργούν μια λανθασμένη εικόνα για τους διερχόμενους μετανάστες και πρόσφυγες. Πολλοί άνθρωποι πέφτουν θύματα αυτής της προπαγάνδας θεωρώντας τους μετανάστες ως απειλή για τους ίδιους και τη χώρα τους. Σε κάποιες περιπτώσεις, έχουν παρατηρηθεί επίσης επιθέσεις των κατοίκων της περιοχής κατά των μεταναστών πέρα από τη λεκτική βία. Παρόλα αυτά, η ελπίδα για έναν καλύτερο και πιο φιλόξενο και ειρηνικό κόσμο δε σταματά εδώ, πρέπει να αναγνωρίζεται η ανάγκη αυτών των ατόμων για βοήθεια και οι ευκαιρίες στη ζωή θα πρέπει να μοιράζονται ισομερώς σε όλους τους ανθρώπους ανεξαρτήτως καταγωγής, χρώματος, φύλου, θρησκείας, ηλικίας και πολιτικών πεποιθήσεων.

[Βιβλιογραφία]

[7] ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Το Χαμόγελο του Παιδιού. (2021). *Πανελλαδικά Στατιστικά Στοιχεία 2020 Εξαφανίσεις ανηλίκων*. Ανάκτηση από Το Χαμόγελο του Παιδιού: https://www.hamogelo.gr/media/uploads_file/2021/02/03/p1etjoig095qn1a24pcc1gs3129pt.pdf
- IOM. (2003). *Labour Migration in Asia: Trends, challenges and policy responses in countries of origin*. Geneva: IOM.
- Adepoju, A. (2005). Perspectives on migration within and from sub-Saharan Africa. . *Background paper for the Conference on Policy Coherence for Development: the African Experience, November 3–4*. Paris: Organization for Economic Cooperation and Development.
- Adepoju, A. (2010). *International Migration within, to and from Africa in a Globalised World*. Accra: Sub-Saharan Publishers.
- Adepoju, A. (2011). Reflections on international migration and development in sub-Saharan Africa. *African Population Studies Vol 25*, 298-319.
- Amnesty International. (2012, March 26). *Amnesty U.S.A. Ανάκτηση από USA: In hostile terrain: Human rights violations in immigration enforcement in the US southwest*. : www.amnestyusa.org/research/reports/usa-in-hostile-terrain-human-rights-violations-in-immigration-enforcement-in-the-us-southwest
- Amnesty International. (2016). *Home Sweet Home? Honduras, Guatemala and El Salvador's Role in a Deepening Refugee Crisis*. London: Amnesty International Ltd.
- Anderson, B. (2017). Towards a New Politics of Migration? *Ethnic and Racial Studies 40 (9)*, 1527-37.
- Appadurai, A. (2006). *Fear of Small Numbers: An Essay on the Geography of Anger*. Durham, NC: Duke University Press.
- Asis, M. (2005). International Migration and Prospect of Gender Equality. *International Migration and Millennium Developments Goal*. Marrakesh.
- Assal, M. (2007). Refugees from, and to Sudan. *Cairo: The Forced Migration and Refugee Studies (FMRS) at the American University in Cairo (AUC)*, (σσ. 23-25). Cairo.
- Börzel, T., & Risse, T. (2018). From the Euro to the Schengen crises: European integration theories, politicization, and identity politics. . *Journal of European Public Policy 25 (1)*, 83-108.
- Barbière, C. (2018, October 29). *European Parliament Wants to Ban Neo-fascist Groups*. Ανάκτηση από Euractiv: <https://www.euractiv.com/section/politics/news/european-parliament-wants-to-ban-neo-fascist-groups/>
- Barrios, S., Bertinelli, L., & Strobl, E. (2010). Trends in rainfall and economic growth in Africa: a neglected cause of the African growth tragedy. *The Review of Economics and Statistics 92 (2)*, 350-366.
- Bauböck, R. (2018). Refugee protection and burden-sharing in the European Union. . *Journal of Common Market Studies 56 (1)*, 141-156.
- Bayoumi, M. (2009). *How Does It Feel To Be a Problem?* New York: Penguin Books.
- Bello, V. (2017). *International migration and international security. Why prejudice is a global security threat*. London/New York: Routledge.

- Bennhold, K. (2018, August 30). *Chemnitz Protests Show New Strength of German's Far Right*. Ανάκτηση από New York Times: <https://www.nytimes.com/2018/08/30/world/europe/germany-neo-nazi-protests-chemnitz.html>
- Bernauer, T., & Kalbhenn, A. (2010). The politics of international freshwater resources. *International Studies Encyclopedia*.
- Bernauer, T., & Siegfried, T. (2012). Climate change and international water conflict in Central Asia. *Journal of Peace Research*.
- Betts, A. (2013). *Survival migration: Failed governance and the crisis of displacement*. New York City: Cornell University Press.
- Beydoun, K. (2018, August 3). *Al Jazeera*. Ανάκτηση από The Cost of Xenophobia in Trump's America: <https://www.aljazeera.com/indepth/opinion/cost-xenophobia-trump-america-180803091125432.html>
- Biermann, F., Guérin, N., Jagdhuber, S., Rittberger, B., & Weiss, M. (2019). Political (non)reform in the Euro crisis and the refugee crisis: A liberal intergovernmentalist explanation. *Journal of European Public Policy* 26 (2), 246-266.
- Bigo, D. (2001). Migration and Security. Στο V. Guiraudon, & C. Joppke, *Controlling a New Migration World* (σσ. 121-149). London: Routledge.
- Bigo, D. (2002). Security and immigration: towards a critique of the governmentality of unease. *Alternatives* 27, 63-92.
- Bloemraad, I., Korteweg, A., & Yurdakul, G. (2008). Citizenship and Immigration: Multiculturalism, Assimilation, and Challenges to the Nation-State. *Annual Review of Sociology*, no. 34, 153-179.
- Borjas, J. G. (1987). Self-selection and the earnings of immigrants. *American Economic Review*, 531-553.
- Borjas, J. G. (1989). Economic Theory and International Migration. *International Migration Review*, σ. 23.
- Brekke, J.-P., & Brochmann, G. (2014). Stuck in Transit: Secondary Migration of Asylum Seekers in Europe, National Differences, and the Dublin Regulation. *Journal of Refugee Studies Vol. 28, No. 2*.
- Brekke, P. J., & Aarset, F. M. (2009). *Why Norway? Understanding Asylum Destinations*. Oslo: Institute for Social Research.
- Brian, T., & Laczko, F. (2014). Counting migrant deaths: an international overview. Στο T. Brian, & F. Laczko, *Fatal journeys ting lives lost during migration* (σσ. 15-44). Geneva: International Organization for Migration (IOM).
- Cantat, C., Thiollet, H., & Pécoud, A. (2020). *Migration as Crisis. A framework paper*.
- Cantor, D., Freier, L., & Gauci, J.-P. (2015). Migration Policy and Policymaking. *A Liberal Tide?*, 4-5.
- Caporaso, J. (2018). Europe's triple crisis and the uneven role of institutions: The Euro, refugees and Brexit. *Journal of Common Market Studies* 56 (6), 1345-1361.
- Castles, S. (2014). *The Age of Migration*. New York: Palgrave MacMillan.
- Castles, S., de Haas, H., & Miller, M. (2014). *The Age of Migration: International population movements in the modern world*. Basingstoke/New York: Palgrave/MacMillan.
- Cohen, R., & Deng, F. (1998). *Masses in flight: The global crisis of internal displacement*. Washington DC: Brookings Institution Press.

- Cohen, S. (1972). *Folk Devils and Moral Panics*. London: MacGibbon and Kee.
- Cooper, C. (2016, June 20). *EU Referendum: Immigration and Brexit-What Lies Have Been Spread?* Ανάκτηση από The Independent: <https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/eu-referendum-immigration-and-brexit-what-lies-have-been-spread-a7092521.html>
- Council of Europe. (2018). *Protecting Migrants under the European Convention on Human Rights and the European Social Charter: A handbook for legal practitioners*. Council of Europe.
- DAI Europe and EuroTrends. (2015). *Context assessment to prepare the project "Addressing mixed migration flows in Eastern Africa*. Brussels: European Commission.
- Davis, K. (1955). The Origin and Growth of Urbanization in the World. *American Journal of Sociology* vol. 60, no. 5, 429-437.
- De Haas, H. (2008). Irregular Migration from West Africa to the Maghreb and the European Union: An Overview of Recent Trends. *Migration Research Series*, 32.
- De Haas, H. (2010). *Migration Transitions: a Theoretical and Empirical Inquiry into the Developmental Drivers of International Migration*. Oxford: University of Oxford: International Migration Institute.
- Dell, M., Jones, B., & Olken, B. (2009). Temperature and income: reconciling new cross-sectional and panel estimates. *The American Economic Review* 99 (2), 198-204.
- Dimitrakopoulos, D. (2001). Learning and steering: changing implementation patterns and the Greek central government. *Journal of European Public Policy*, 604-622.
- Dinar, S., & Dinar, A. (2003). Recent developments in the literature on conflict negotiation and cooperation over shared international fresh waters. *Natural Resources Journal*.
- Donmez, B., & Eisha, N. (2021, May 17). *Anadolu Agency*. Ανάκτηση από Death toll of Israeli attacks on Gaza hits 212, including 61 children Figure includes 35 women, 16 elderly people killed in offensive by Israeli military on Gaza Strip, ministry says.: <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/death-toll-of-israeli-attacks-on-gaza-hits-212-including-61-children/2244358>
- Eremin, A. A. (2021). U.S. Migration Policy Radicalization (2017—2019): Case of Mexico and Central America. *Vestnik RUDN. International Relations Vol. 21 No. 1*, 108-118.
- European Asylum Support Office. (2016). *The Push and Pull Factors of Asylum-Related Migration: A Literature Review*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- European Commission and Council. (2016, April 6). *Towards a reform of the common European asylum system and enhancing legal avenues to Europe*. Ανάκτηση από European Commission: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/proposal-implementation-package/docs/20160406/towards_a_reform_of_the_common_european_asylum_system_and_enhancing_legal_avenues_to_europe_-_20160406_en.pdf.
- Fiddian-Qasmiyeh, E. (2011). *Protracted Sahrawi Displacement: Challenges and Opportunities beyond Encampment*. Oxford: Refugee Studies Centre.

- Fiddian-Qasmiyeh, E. (2014). *The Ideal Refugees: Gender, Islam and the Sahrawi Politics of Survival*. Syracuse, New York: Syracuse University Press.
- Gammeltoft-Hansen, T., & Tan, N. (2017). The end of the deterrence paradigm? Future directions for global refugee policy. *Journal on Migration and Human Security* 5 (1), 28-56.
- Genschel, P., & Jachtenfuchs, M. (2018). From market integration to core state powers: The Eurozone crisis, the refugee crisis and integration theory. *Journal of Common Market Studies* 56 (1), 178-196.
- Gill, A., & Mitra-Kahn, T. (2009). Explaining Daughter Devaluation and the Issue of Missing Women in South Asia and the UK. *Current Sociology Vol. 57(5)*, 684-703.
- Goh, C., Wee, K., & Yeoh, B. S. (2017). Migration governance and the migration industry in Asia: moving domestic workers from Indonesia to Singapore. *International Relations of the Asia-Pacific Volume 17*, 401-433.
- Gonzalez-Garcia, J., Hitaj, E., Miachila, M., Viseth, A., & Yenice, M. (2016). Migration Patterns in Sub-Saharan Africa. Στο J. Gonzalez-Garcia, E. Hitaj, M. Miachila, A. Viseth, & M. Yenice, *Sub-Saharan African Migration: Patterns and Spillovers. Spillover Notes*. International Monetary Fund.
- Graham, E., Jordan, L. P., & Yeoh, B. S. (2015). Parental migration and the mental health of those who stay behind to care for children in South-East Asia. *Social Science and Medicine* 132, 225-235.
- Grant, S. (2015). Migration deaths at sea: addressing the information deficit. *Migration Policy Practice V(Number 1) February-March 2015*, 9-16.
- Greenwood, M. (1975). Research on national migration in the United States: a survey. *Journal of Economic Literature*, 13, σσ. 397-433.
- Greenwood, M., Hunt, G. L., Rickman, D. S., & Treyz, G. I. (1991). Migration, regional equilibrium, and the estimation of compensating differentials.. *American Economic Review*, 81, σσ. 1382-1389.
- Hall, R. (2016, June 24). *How the Brexit Campaign Used Refugees to Scare Voters*. Ανάκτηση από Globalpost: <https://www.pri.org/stories/2016-06-24/how-brexit-campaign-used-refugees-scare-voters>
- Hanafi, S. (2014). Forced Migration in the Middle East and North Africa. Στο E. Fiddian-Qasmiyeh, G. Loescher, K. Long, & N. Sigona, *The Oxford Handbook of Refugee and Forced Migration Studies* (σσ. 585-598). Oxford: Oxford University Press.
- Hastings, A. (2000). *La construcción de las nacionalidades*. London: University of Cambridge Press.
- Hatton, T. J. (2017). *ASYLUM POLICY*. Essex: University of Essex.
- Heith, D. (2020). *The End of the Rhetorical Presidency? Public Leadership in the Trump Era*. New York: Routledge.
- Hill, K., & Upchurch, D. (1995). Gender Differences in Child Health: Evidence from the Demographic and Health Surveys. *Population and Development Review Vol 21(1)*, 127-151.
- Hoang, L., & Yeoh, B. (2011). Breadwinning wives and "left-behind" husbands: men and masculinities in the vietnamese transnational family. *Gender and Society* 25 (6), 717-739.
- Hobsbawm, E. (1998). *Naciones y Nacionalismos desde 1780*. Barcelona: Crítica.

- Human Rights Watch. (2004, July). *Human Rights Watch Organization*. Ανάκτηση από <http://hrw.org/reports/2004/indonesia0704/>
- ILO. (2004, September). Declaration on Employment and Poverty Alleviation in Africa. *Issues Paper, Extraordinary Summit of African Union Heads of State and Governments*. Ouagadougou.
- ILO. (2007). Global Employment Trends Brief 2007. *ILO*. Geneva: ILO.
- International Organization for Migration (IOM). (2014). Migrant Deaths in the Americas (United States and Mexico). Στο T. Brian, & F. Laczko, *Fatal Journeys: Tracking Lives Lost During Migration* (σσ. 73-74). Geneva.
- International Organization for Migration. (2011). Glossary on Migration. *International Migration Law N.25*.
- International Organization for Migration. (2014). *Fatal Journeys: Tracking Lives Lost during Migration*. Geneva: International Organization for Migration.
- International Organization for Migration. (2015). *World Migration Report 2015: Migrants and Cities, New Partnerships to Manage Mobility*. Geneva: IOM.
- International Organization for Migration. (2017). Migration in the Caribbean: current trends, opportunities and challenges Migration In The Caribbean: Current Trends, Opportunities And Challenges. σ. 7.
- International Organization for Migration. (2018, May 23). Warsaw International Mechanism Executive Committee call for submission Action Area 6: Migration, Displacement and Human Mobility.
- International Organization for Migration. (2020). *Missing Migrants*. Ανάκτηση από <https://missingmigrants.iom.int/>
- International Organization for Migration. (2021). *Key Migration Terms*. Ανάκτηση από IOM: <https://www.iom.int/key-migration-terms>
- Iraq Family Health Survey. (2006/7). *Iraq Family Health Survey Report*. World Health Organization.
- Isacson, A., & Meyer, M. (2012, April 19). *WOLA: Advocacy for Human Rights in the Americas*. Ανάκτηση από Beyond the Border Buildup: Security and Migrants Along the U.S.-Mexico Border: <https://www.wola.org/analysis/beyond-the-border-buildup-security-and-migrants-along-the-us-mexico-border/>
- Jha, P., Kumar, R., Vasa, P., Dhingra, N., Thiruchelvam, D., & Moineddin, R. (2006). Low Male-to-Female Sex-Ratio of Children Born in India: National Survey of 1.1 Million Households. *The Lancet* 367(9506), 185-6.
- Jimenez, M. (2009). Humanitarian Crisis: Migrant Deaths at the U.S. – Mexico Border.
- Karemera, D., Iwuagwu Oguledo, V., & Davis, B. (2000). A gravity model analysis of international migration to North America. *Applied Economics*, 32:13, 1745-1755.
- Kelly, C., Biyalieva, C., Dolgikh, S., Erokhin, S., Fedorenko, A., Gareeva, A., . . . Sidorin, A. (2013). *Testing of climate risk assessment methodology in Kyrgyzstan*. Bishkek: CAMP Alattoo and UNDP.
- Kjellstrom, T., & McMichael, A. (2013). *Climate change threats to population health and well-being: the imperative of protective solutions that will last*. Global Health.
- Klasen, S., & Wink, C. (2003). Missing Women: Revisiting the Debate. *Feminist Economics Vol 9(2-3)*, 263-99.

- Last, T., & Spijkerboer, T. (2014). Tracking deaths in the Mediterranean. Στο T. Brian, & F. Laczko, *Fatal journeys tracking lives lost during migration* (σσ. 85-108). Geneva: International Organization for Migration (IOM).
- Lee, E. S. (1966). A theory of migration. *Demography*, 3(1), 47-57.
- Lost in Europe. (2021, May 26). *International Missing Children's Day: talkshow and interview around missing children in migration*. Ανάκτηση από Lost in Europe: <https://mindthechildren.eu/2021/05/25/international-missing-childrens-day-talkshow-and-interview-around-missing-children-in-migration/>
- Lost in the EU. (2021, May 26). *More than 18,000 migrant children go missing in Europe. "This is a story of humanity"*. Ανάκτηση από Lost in the EU: <https://lostineurope.eu/file/no-numbers-file>
- Lu, Y. (2012). Household migration, social support and psychosocial health: the perspective from migrant-sending areas. *Social Science and Medicine* 74, 135-142.
- Lube Guizardi, M. (2019). The Age of Migration Crisis. *Tempo vol. 25 no. 3*.
- Magogunje, A. (1970). Systems Approach to a Theory of Rural-urban Migration. *Geographical Analysis* 2(1), 1-18.
- Marchand, K., Roosen, I., Reinold, J., & Siegel, M. (2016). *Irregular Migration from and in the East and Horn of Africa*. Maastricht: Maastricht University.
- Marchiori, L., Maystadt, J.-F., & Schumacher, I. (2012). The impact of weather anomalies on migration in sub-Saharan Africa. *Journal of Environmental Economics and Management* 63, 355-374.
- Martin, P. (2019a). President Trump and Migration Policy. *Journal of Economy Culture and Society Vol. 60 No. 1*, 1-15.
- Martin, P. (2019b). Trump, Migration, and Agriculture. *Border Crossing Vol. 9 No. 1*, 19-27.
- Martinez, D. E., Reineke, R. C., Rubio-Goldsmith, R., Anderson, B. E., Hess, G. L., & Parks, B. O. (2013). *A Continued Humanitarian Crisis at the Border: Undocumented Border Crosser Deaths Recorded by the Pima County Office of the Medical Examiner, 1990-2012*. Arizona: The Binational Migration Institute The University of Arizona.
- Martinez, M. (2014, February 21). Mexico condemns Border Patrol's lethal force against migrant. *CNN*.
- Medicins Sans Frontiers (MSF). (2020, February). No Way Out: The Humanitarian Crisis for Migrants and Asylum Seekers Trapped Between The United States, Mexico And The Northern Triangle Of Central America.
- Mehari Taddele , M. (2021). *Migration Policy-making in Africa: Determinants and Implications for Cooperation with Europe*. Fiesole: European University Institute.
- Miller, B. (1981). *The Endangered Sex*. New York: Cornell University Press.
- Mind The Children: on the move in Europe. (2021). *More than 18,000 migrant children go missing in Europe. "This is a story of humanity"*. Ανάκτηση από Mind The Children: <https://mindthechildren.eu/2021/05/20/more-than-18000-migrant-children-go-missing-in-europe-this-is-a-story-of-humanity/>
- Missing Children Europe. (2021a). *Figures and Trends 2020: From Hotlines for Missing Children and Cross-Broder Family Mediators*. Missing Children Europe.

- Missing Children Europe. (2021b, April 20). *Over 18,000 children in migration missing in Europe between 2018-2020*. Ανάκτηση από Missing Children Europe: <https://missingchildreneurope.eu/over-18-000-missing-children-in-migration/>
- Moch, L. (2007). Connecting Migration and World History: Demographic Patterns, Family Systems and Gender. *IRSH* 52, 97-104.
- National Geographic. (2012, May 30). *National Geographic*. Ανάκτηση από A Cold War Over Resources in Central Asia: <https://www.nationalgeographic.com/environment/article/a-cold-war-over-resources-in-central-asia>
- Office for the Coordination of Humanitarian Affairs. (2017, August 4). *Major Natural Hazards in Asia and the Pacific*. Ανάκτηση από reliefweb: <https://reliefweb.int/map/world/major-natural-hazards-asia-and-pacific-0#:~:text=The%20Asia%2DPacific%20region%20is,millions%20of%20people%20every%20year.>
- Oster, E. (2005). *Hepatitis B and the Case of the Missing Women*. Harvard University.
- Park, C., & Cho, N. (1995). Consequences of Son Preference in a Low Fertility Society: Imbalance of the Sex Ratio at Birth in Korea. *Population and Development Review* 21(1), 59-84.
- Petras, G., & Loehrke, J. (2021, May 20). *USA TODAY*. Ανάκτηση από Timeline of conflict: Why the 2021 Israeli-Palestinian fighting is among the most brutal in years.: <https://eu.usatoday.com/in-depth/graphics/2021/05/20/israel-palestine-gaza-fighting-conflict-west-bank-jerusalem-hamas-arab/5125393001/>
- Pomeranz, K. (2000). *The Great Divergence: Europe, China, and the Making of the Modern World Economy*. Princeton, New Jersey.
- Pomfret, J. (2018, October 31). *Trump Takes Us Back to the Darkest Days of American Xenophobia*. Ανάκτηση από The Washington Post: <https://www.washingtonpost.com/news/global-opinions/wp/2018/10/31/trump-takes-us-back-to-the-darkest-days-of-american-xenophobia/>
- Portes, A., & Böröcz, J. (1987). Contemporary Immigration: Theoretical Perspectives on its Determinants and Modes of Incorporation. *International Migration Review* 23, 606-630.
- Ravenstein, E. G. (1885). The Laws of Migration. *Journal of the Statistical Society of London, Vol. 48, No. 2* , 167-235.
- Ravenstein, E. G. (1889). The Laws of Migration. *Journal of the Royal Statistical Society, Vol. 52, No. 2*, 241-305.
- Regional Mixed Migration Secretariat (RMMS). (2016). *Country/ Area Profiles: Puntland*. RMMS.
- Regional Mixed Migration Secretariat (RMMS). (2016b). *Country/ Area Profiles: Somalia – South Central*. RMMS.
- Regional Mixed Migration Secretariat (RMMS). (2016c). *Country/ Area Profiles: Somaliland*. RMMS.
- Reyer, C. P., Otto, I. M., Adams, S., Albrecht, T., Baarsch, F., Carlsburg, M., . . . S. (2015, December 19). Climate change impacts in Central Asia and their implications for development. *Regional Environmental Change* , σσ. 1639-1650.

- Richmond, A. H. (1993). Reactive migration: Sociological perspectives on refugee movements. *Journal of Refugee Studies*, 6(1), 7-24.
- Ripoll Servent, A. (2018). The European Parliament in justice and home affairs. Στο A. Ripoll Servent, & F. Trauner, *The Routledge Handbook of Justice and Home Affairs Research*. Routledge.
- Rodrik, D. (2018). Is Populism Necessarily Bad Economics? *AEA Papers and Proceedings Vol. 108*, 196-199.
- Rogers, A. (2015). *Applied Multiregional Demography: Migration and Population Redistribution*. New York: Springer.
- Roopika, R. (2019). Beyond the Migrant "Problem": Visualizing Global Migration. *Television & New Media 2019*, vol. 20(6), 566-580.
- Sarkin, J. (2017). Respecting and protecting the lives of migrants and refugees: the need for a human rights approach to save lives and find missing persons. *The International Journal of Human Rights*, 4-5.
- Sassoon, J. (2009). *The Iraqi Refugees: The New Crisis in the Middle East*. London: I.B.Tauris & Co Ltd.
- Schultz, T. P. (1982). Notes on the estimation of migration decision functions. *Migration and the Labor Market in Developing Countries*.
- Siddiqui, T. (2008). *Migration and Gender in Asia*. Bangkok: United Nations.
- Sieff, D., Betzig, L., Cronk, A., Fix, G., Flinn, M., Sattenspiel, L., . . . Siegelkow, E. (1990). Explaining Biased Sex Ratios in Human Populations: A Critique of Recent Studies. *Current Anthropology Vol 31(1)*, 25-48.
- Silva, M. (2018, June 1). They Are (Still) Refugees: People Continue to Flee Violence in Latin American Countries.
- Slominski, P., & Trauner, F. (2018). How do Member States Return Unwanted Migrants? The Strategic (non-)use of 'Europe' during the Migration Crisis. *Journal of Common Market Studies*, vol. 56, Number 1., 101-118.
- Smith, K., Woodward, A., Campbell-Lendrum, D., Chadee, D., Honda, Y., Liu, Q., . . . Sauerborn, R. (2014). Human Health: Impacts, Adaptation, and Co-Benefits. Στο U. Confalonieri, & A. Haines, *Climate Change 2014: Impacts, Adaptation, and Vulnerability*. . Cambridge: Cambridge University Press.
- Spijkerboer, T. (2013). Moving migrants, states and rights: human rights and border deaths. *The Law & Ethics of Human Rights*, 7.2, 213-242.
- Stewart, D. D., & Kamins, M. A. (1993). *Secondary Research: Information Sources and Methods*. London: SAGE Publications.
- Striking Women. (2014). *Striking Women-Migration*. Ανάκτηση από Map of major South Asian migration flows: <https://www.striking-women.org/page/map-major-south-asian-migration-flows>
- Sutcliffe, B. (1998). *Nacido en otra parte: Un ensayo sobre la migración internacional, el desarrollo y la equidad*. Bilbao: Hegoa.
- Tampere European Council. (1999, October 15-16). *Europarl*. Ανάκτηση από TAMPERE EUROPEAN COUNCIL 15 AND 16 OCTOBER 1999 PRESIDENCY CONCLUSIONS: https://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm?textMode=on
- The New York Times. (2021, May 20). *new York Times*. Ανάκτηση από Israel and Hamas May Reach Cease-Fire Soon, Officials Say.: <https://www.nytimes.com/live/2021/05/19/world/israel-palestine-gaza>

- The World Bank. (2014). *The World Bank*. Ανάκτηση από World Bank in Central Asia: <https://www.worldbank.org/en/region/eca/brief/central-asia>
- The World Bank. (2019). *United Nations Population Division. World Population Prospects: 2019 Revision*. Ανάκτηση από Data World Bank: <https://data.worldbank.org/indicator/SM.POP.NETM?locations=8S&view=map&year=2017>
- Trotsenburg, A. (2019). *Facing an Unprecedented Migration Crisis in Latin America and the Caribbean*. El País América.
- UNHCR. (1990, December 18). International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families. *General Assembly resolution 45/158* .
- UNHCR. (2011, September). Statistics on Displaced Iraqis around the World. Global Overview. UNHCR.
- UNHCR. (2015). *Global Trends 2014: World at War*. Geneva: UNHCR.
- UNHCR. (2015, July 1). *UNHCR: The UN Refugee Agency*. Ανάκτηση από Mediterranean Crisis 2015 at six months: refugee and migrant numbers highest on record: <https://www.unhcr.org/news/press/2015/7/5592b9b36/mediterranean-crisis-2015-six-months-refugee-migrant-numbers-highest-record.html>
- UNHCR. (2020). *Global Trends: Forced Displacement in 2019*. Copenhagen: UNHCR.
- UNICEF. (2003). *The Situation of Iraq's Children*. Iraq: UNICEF.
- United Nations . (2015). *World Urbanization Prospects*. New York: UN.
- United Nations. (1948, December 10). Universal Declaration of Human Rights.
- United Nations. (1951, July 28). Convention relating to the Status of Refugees. Geneva.
- United Nations. (1954, September 28). Convention relating to the Status of Stateless Persons. Geneva.
- United Nations. (2021, May 11). *UN News*. Ανάκτηση από Myanmar coup: ‘No sign’ of end to brutal crackdown on all fronts.: <https://news.un.org/en/story/2021/05/1091692>
- United Nations Commission on Human Rights. (1998, February 11). Guiding Principles on Internal Displacement. *Report of the Representative of the Secretary-General, Mr Francis M. Deng, Submitted Pursuant to Commission Resolution 1997/39, Addendum UN Doc E/CN.4/1998/53/Add.2, 5*.
- United Nations Department of Economic and Social Affairs. (2012). *Toolkit on International Migration*. United Nations.
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR). (2006, June). *UNHCR Master Glossary of Terms*. Ανάκτηση από <https://www.refworld.org/docid/42ce7d444.html>
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR). (2016). *2015 UNHCR country operations profile – Somalia*. UNHCR.
- United Nations Human Rights. (2021, May 11). *United Nations Human Rights Office of the High Commissioner*. Ανάκτηση από Press briefing notes on Myanmar: <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=27079&LangID=E>
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). (2006). *Organized crime and irregular migration from Africa to Europe*. Geneva: UNODC.

- US Department of State. (2015). *Trafficking in Persons Report*. Washington, DC: US Department of State.
- Valli, V. (2018). *The American Economy from Roosevelt to Trump*. Cham: Palgrave Macmillan.
- Wadycki, W. J. (1973). Stouffer's model of migration: a comparison of interstate and metropolitan flows.. *Demography*, 12.
- Waldron, I. (1986). What do we Know about Causes of Sex Differences in Mortality? A Review of the Literature. *Population Bulletin of United Nations Vol 18*, 59-76.
- Wallerstein, I. (2004). *World-Systems Analysis: An Introduction*. Durham, NC: Duke University Press.
- Walsh, K. (2020). *Presidential Leadership in Crisis: Defining Moments of the Modern Presidents from Franklin Roosevelt to Donald Trump*. . New York: Routledge.
- Weiner, M. (1995). *The global migration crisis: Challenge to states and to human rights*. New York: HarperCollins College Publishers.
- Wolf, A., Yoffe, S. B., & Giordano, M. (2003). International waters: Identifying basins at risk. . *Water Policy*.
- World Bank. (2018, November 6). *The World Bank*. Ανάκτηση από Despite Challenges, Venezuelan Migration into Colombia can Boost its Growth.: <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2018/11/06/despite-challenges-venezuelan-migration-into-colombia-can-boost-its-growth>
- World Bank. (2019, March 29). *The World Bank*. Ανάκτηση από Facing an Unprecedented Migration Crisis in Latin America and the Caribbean.: <https://www.worldbank.org/en/news/opinion/2019/03/29/america-latina-y-el-caribe-frente-a-una-crisis-migratoria-sin-precedentes>
- Zapata-Barrero, R. (2001). *Ciudadanía, democracia y pluralismocultural: hacia un nuevo contrato social*. Barcelona: Anthropos.
- Zapata-Barrero, R. (2010). Dynamic of Diversity in Spain: Old Questions, New Challenges. Στο S. Vertovec, & S. Wessendorf , *Multiculturalism Backlash: European Discourses, Policies and Practices*. (σσ. 170-189). London: Routledge.
- Zinyama, L. (1990). International migrations to and from Zimbabwe and the influence of political changes on population movements. *International Migration Review*, 24, 748-767.
- Zlotnik, H. (2003). The global dimensions of female migration. *Migration Information Source*.
- Zolberg, A., & Brenda, P. (2001). *Global Migrants, Global Refugees. Problems and Solutions*. New York: Berghahn Books.
- Zolberg, A., Suhrke, A., & Aguayo, S. (1989). *Escape from Violence: Conflict and the Refugee Crisis in the Developing World*. Oxford: Oxford University Press.
- Amnesty International. (2017). *No Safe Place: Salvadorans, Guatemalans and Hondurans Seeking Asylum in Mexico Based on Their Sexual Orientation and/or Gender Identity*. London: Amnesty International Ltd.

